

MIJN WEG

reisverslag 2004 & 2006

Wierden - Santiago de Compostela

Tjabering Stek

MIJN WEG

Reisverslag per fiets

2004

Wierden – Saint Jean Pied de Port

2006

Saint Jean Pied de Port – Santiago de Compostela

Afstand 2651 kilometer

Tjabering Stek

Omslag en technische realisatie: Tjabering Stek
Eindredactie: Marga Stek-Oosterhuis

Copyright 2007 ©

Het auteursrecht van MIJN WEG, berust bij T. Stek te Wierden. Niets uit MIJN WEG mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen zonder voorafgaande toestemming van de auteur.
Hoewel dit boek MIJN WEG met zeer veel zorg is samengesteld, aanvaardt de auteur niet enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in dit boek. Wierden 2007.

Sint Jacob in vol Pelgrimsornaat te Châtellerault, Frankrijk.

**Voor:
Marga
Klaas en Yvonne
Wouter, Maarten en Friso
Martin en Karen
Ruben, Jochem en Iris (2007)**

Mien bestoan

**I k wait, der is 'n tied van komn,
en ook n tied van goan.
En alles wat doar tussen ligt,
joa, dat is mien bestoan.**

Mijn bestaan

**Ik weet er is een tijd van komen,
en ook een tijd van gaan.
En alles wat daar tussen ligt,
ja, dat is mijn bestaan**

Oet: Credo, van Ede Staal

Tjabering

Inleiding

Vakantiebestemming is vooral in de zomermaanden vaak het gesprek van de dag: waar ga je naar toe? Vakanties kunnen soms ongemerkt ontdekkingsreizen worden. Je ontdekt een landschap, een stad en laat je verrassen door spontane ontmoetingen. Het woord – vakantie - komt van het Latijnse woord: *vacare*, vrij zijn. In onze tijd gaan velen via een eeuwenoude pelgrimsroute naar Jeruzalem, Rome of naar Santiago de Compostela.

Waarom gaan mensen weg van de normale wegen en nemen die oeroude paden naar een pelgrimsplaats? Sommigen doen het uit liefde voor die heilige plaatsen, om boete te doen of als uiting van godvruchtigheid.

Maar ook om te ontsnappen aan verplichtingen, zich aangetrokken voelen door het avontuur en ontspanning. Voor mij is het een mix van deze ingrediënten, van het ene wat meer en van het andere wat minder. Maar ook wil ik noemen, het in het reine komen met iets uit het verleden en om de weg te vinden naar de toekomst.

Door de rust, van het alleen onderweg zijn, kom je je zelf tegen en kom je tot bezinning. Waarom ben ik die ik ben? Hoe komt het dat ik doe wat ik doe? Ik ben er achter gekomen dat bepaalde, vrij willekeurige zaken mijn leven een drastische wending hebben gegeven; een ongeluk, mijn gezin, een ziekte, mijn carrière.

Het lijken toevalligheden, maar in de loop van mijn leven zijn dat cruciale momenten geweest die de verdere gang van mijn leven sterk hebben bepaald. En zijn het dan nog wel toevalligheden? Het viel mij op dat de wegen van mensen vaak ook omwegen zijn. Het gaat in een mensenleven nooit rechtstreeks van de ene lijn naar de andere lijn. Zo is dat ook met mij gegaan. Via allerlei zijwegen en dwaalsporen ben ik geworden wie ik nu ben. En die omwegen hebben mij achteraf bezien rijker gemaakt.

Hierom is het ook goed dat een pelgrimsroute niet via een snelweg loopt, maar langs oeroude paden. Eeuwenlang is de belangstelling voor de St. Jacobsroute groot geweest, ook nu nog is het springlevend. Het idee pelgrims te zijn, het trekken naar een nog ongekend doel, spreekt ook de hedendaagse mens aan. Daarbij is de fiets favoriet. Op eigen kracht geniet men van de culturele historie en rijk geschakeerde landschappen. Daar via momenten van volledig de weg kwijt zijn, langs vele omwegen en verdwalen, vond ik de rustpunten in soms kleine dorpjes en kerkjes. Sommigen kerken die ik tegen kwam waren erg klein. Soms zo klein dat ik eens dacht; moet ik niet eerst mijn zonden afleggen om er binnen te kunnen?

Zo kwam ik er achter dat de pelgrimage die ik maakte ook mijn eigen levensverhaal is. Deze pelgrimage liep soms niet zoals ik gehoopt had, tegenwind, regen, pech en angst kwam ik tegen. Omwegen. Soms was ik volledig verdwaald. Het staat bij mij symbool voor, hoe het soms toegaat in het leven. Met zijn aanvechtingen en beproevingen. Waarom gaat mijn weg niet van een leien dakje? Waarom vlieg ik soms uit de bocht? Waarom zijn er zoveel leeuwen en beren op mijn weg? Waar leef ik eigenlijk voor? Wat is mijn roeping, mijn opdracht, mijn taak?

Tjabering Stek

Woensdag 7 juli 2004. Wierden – Afferden 104 km.

Vertrek 07.30, aankomst 15.20, gem. snelh. 18.9, zon, wind No, temp. 15 - 23 gr., slaappleats: camping, € 5,75.

Het afscheid verliep deze morgen volgens het boekje. De burens waren aanwezig en dat deed mij goed. In huis had ik van Marga al afscheid genomen, een kus op het laatst, en ik kon vertrekken. Opnieuw naar het graf van Sint Jacob in twee etappes. Dit jaar tot aan de Pyreneeën en het volgende jaar, Deo Volente, vandaar naar Santiago de Compostela. Maar ik was nog maar amper honderd meter van huis of de tranen biggelden over mijn wangen. Ik zwaaide een paar keer naar hen die achterbleven, een bocht ontnemt hen het zicht op mij. Ik werd, net als in 1999, zeer geëmotioneerd van het afscheid. Bij de oude melkfabriek ben ik afgestapt om mijn tranen af te drogen. Enkele ogenblikken heb ik stil gestaan en heb getracht mijn emoties onder controle te krijgen, wat niet goed lukte. Tot in de middag wanneer ik weer dacht aan dit afscheid had ik moeite met mijn tranen. Vertrekken is afscheid nemen. Wie afscheid neemt, scheidt zich af.

Een andere kwestie die hier mee samen liep, waren de vele telefoontjes, brieven en kaarten die ik heb mogen ontvangen de afgelopen week. Ik blijf mij verwonderen over de impact die een pelgrimsreis maakt op mensen. Dat wat ik -gewoon- vind, is voor velen een -bijzonder- gebeuren.

Wat mij deze dag ook zeer bezig heeft gehouden zijn onze vijf kleinkinderen. Het afgelopen weekend logeerden de drie boys, Wouter, Maarten en Friso, uit Abcoude bij ons, geweldig mooi. Gisteren ben ik samen met Ruben naar Enschede geweest met de trein. We hebben toen een rolletje snoepjes opgegeten. Ook hebben we bedacht wie van ons beiden de grootste snoepjesmonster was, Ruben of ik. Maar ook zoals zijn broertje Jochem gisteren op mijn arm lag, die nu zo mooi begint te lachen.

Hierover na te denken terwijl ik over de Veluwezoom fietste, gaf dat mij een heerlijk goed gevoel van binnen. Maar ook beseft ik terdege dat ik ondanks dat ik eenenzestig jaren ben, over een dusdanige goede gezondheid beschik die het mij mogelijk maakt om een fietstocht te maken van meer dan negentienhonderd kilometer. Dit geeft mij reden tot grote *Dankbaarheid*.

Wat wil een mens nu nog meer, bedenk ik mij, terwijl ik zit te eten op een bankje in de Steeg. De zon schijnt, de temperatuur is heerlijk, ruim boven de twintig graden, en ik heb de wind in de rug.

De weersverwachting voor de komende dagen ziet er niet zo gunstig uit. Regen en een harde zuidwester wind is voorspeld en voor vanavond regen en onweer. Ik kan mij hier niet druk over maken, ik zie wel hoe het weer de komende tijd zich gaat ontwikkelen. Ik ben op slecht weer voorbereid met regenkleding en mijn conditie is goed te noemen om de tegenwind te kunnen trotseren.

En ... wat mij zeer goed stemt, ik hoef geen verlof meer aan een baas te vragen, nu ik in de VUT ben. Steeds wanneer ik hier aan denk moet ik lachen, heerlijk ik heb mijn vrijheid terug. Deze dag geniet ik ook van de vele ecologische bermen en de mooie landschappen waar ik langs kom. In een opperbste stemming kom ik aan in Afferden bij een boerderijcamping, waar ik direct van de boer en zijn vrouw een kop koffie krijg aangeboden. Zij willen graag weten wat mijn reisdoel is. Ik heb hun verteld over mijn voorgenomen reis die vandaag is begonnen. Veel vragen vuren ze op mij af die een echte belangstelling verraden, wat ik zeer kan waarderen.

Als het in de loop van de avond geweldig hard begint te regenen en te onweren kruip ik in mijn tent. Veel rust krijg ik dan niet want er valt zoveel regen dat het tussen het grondzeil en de binnentent gaat lopen. Een kleine overstroming krijg ik in de tent. Direct stop ik al mijn spullen in plasticzakken en vervolgens in de fietstassen deze zet ik op mijn schoenen. De slaapzak ligt opgevouwen op de slaapmat. Het grondzeil van de binnentent is zo lek als een mandje die moet morgen in Baarle-Nassau ingespoten worden met een waterafstotend middel, zodat ik in de tent alles droog zal kunnen houden. Wanneer ik daar zo in de tent lig te wachten tot de buien over zijn, gaan mijn gedachten over het – waarom – van deze reis. In de eerste plaats ga ik omdat ik het aangenaam vind om te reizen en te trekken op de fiets, ik heb het gevoel dat ik zeer dicht bij de natuur sta. Maar ook omdat het gewone, door de nieuwheid en de verrassing, het aanzien krijgt van een avontuur. Door verandering van plaats, verschuiven de dingen van alle dag, verandert de verhouding tot de tijd, die - voorbij vliegt – of juist langzaam gaat omdat je op één dag zoveel ziet en beleefd!

Veel mensen onderweg zullen mijn pelgrimsreis bijzonder vinden, maar ik zal het normaal vinden. Vooral in Frankrijk zal men anders tegen mij aankijken. Een pelgrim is daar iemand die iets hoger is dan een gewone sterveling, ik zal het mij ook deze reis laten aanleunen.

In een bepaald opzicht is deze reis voor mij ook een ontsnappingsreis. Het is ook een vlucht voor de verveling van de sleur en uit het keurslijf van het dagelijks moeten. Ik heb mijn vrijheid terug, ik hoef niet meer te werken, en deze vrijheid in het bijzonder wil ik zoveel mogelijk proberen te benutten.

Blijft over de vraag: Waarom naar Santiago de Compostela, een bedevaartsoord in het uiterste Noordwesten van Spanje? Is dit voor mij uit religiositeit? Hierop zeg ik gewoon, nee, dat niet direct. Ten diepste gaat het mij om nieuwsgierigheid naar de historie, van wat mensen, door de eeuwen heen heeft getrokken naar deze bedevaartsplaats.

Waarom ik nu opnieuw naar Santiago de Compostela ga heeft erg veel te maken met het vele mooie wat ik heb mogen ontvangen na mijn pelgrimsreis in 1999. De complimenten, het reisverslag de Weg, maar ook de vele lezingen die ik heb mogen geven, deze pelgrimsreis ervaar ik vandaag als een vorm van dankbaarheid tonen voor al het goede wat ik heb mogen ontvangen.

Gaandeweg zal wanneer ik dicht bij het graf van Jacobus kom wel in een toenemende mate mijn religieus besef sterker worden. Ik vermoed dat dit bij velen het geval is, ik denk niet dat ik hierin uitzonderlijk ben. Ook ben ik mij er van bewust, dat ik nu liever richting Jeruzalem was gefietst. Maar gezien de politieke situatie daar, lijkt het mij geen veilige reis.

In de avonduren maak ik na de buien nog even een wandeling door Afferden en zie veel oude boerderijen die gebouwd zijn in de tweede helft van de achttiende eeuw. Wanneer ik buiten het dorp ben zie ik de Waaldijk en besluit om een kijkje te nemen op de rivierdijk maar ik kom bedrogen uit. Tussen de dijk en de rivier ligt een nieuwe dijk die mij het zicht op de Waal ontnemt. Ik loop terug naar de camping en ga slapen om 21.15 uur.

Donderdag 8 juli. Afferden – Baarle Nassau 99 km.

Vertrek 07.15, aankomst 14.30, gem. snelh. 17.1, zon, wind Z, temp. 15–22 gr., slaappleats: bij An en Jan.

Soppen en droog maken moet ik als ik de tent afbreek. Het water druipt van de buiten- en binnentent maar ook van het grondzeil, met een poetsdoek maak ik alles zo goed en zo kwaad als het gaat schoon en droog. Ik ben vroeg op pad. Ik was wakker en voelde mij uitgerust. Eerst naar het toiletgebouw lekker onder een warme douche en daarna ontbijten. Misschien moet ik zeggen een stevig ontbijt; drie krentenbollen dik belegd met belegde Goudse kaas, een stuk worst en thee, zo kan ik richting Druten gaan, in het land van Maas en Waal.

Vanaf hier ga ik richting de pont over de Maas bij Megen om vanaf daar richting 's Hertogenbosch te gaan. Het liefst wilde ik noordelijk van Oss langs, maar de door mij uitgekozen weg, de N626, is niet toegankelijk voor langzaam verkeer, uiteindelijk na wat dwalen kom ik toch terecht in Oss. Oss roept bij mij herinneringen op van een plaats met een slechte bewegwijzering voor fietsers.

Een man, een fitte zeventiger, is met mij mee gefietst door een nieuwbouwwijk om mij de weg te wijzen richting Nuland. Deze morgen toen ik stilstond werd ik enkele keren zomaar aangesproken door voorbijgangers die mij de weg hebben gewezen. Zo ook een jongeman bij de pont over de Maas die, toen hij mij zag staan wachten op de pont, direct vroeg naar het doel van mijn fietstocht. Hij luisterde naar mijn verhaal en sprak bedachtzaam: "Ik moet maar eens verlof gaan sparen om ook eens zoiets te gaan doen".

Vlak voor de pont over de Maas heb ik een tijd lang gekeken naar een kolonie aalscholvers. Prachtige vogels zijn het om naar te kijken, eigenlijk miste ik hier een kleine verrekijker om ze nog beter te kunnen waarnemen. Het hele gebied langs de oevers van de Maas is schitterend om te zien.

Bijzonder was een artikel dat ik in een landelijk ochtendblad las, dat men in Geffen waar de bekende voetballer Ruud van Nistelrooy op zaterdag 10 juli in het huwelijk zal gaan treden met zijn jeugdvriendin, de Engelse hooligans zouden vrezen. Mijn informatie van de inwoners van Geffen is dat ze het geweldig vinden dat hij en zijn bruid hier in hun dorp gaan trouwen. Niets heb ik bespeurd over deze angst dat volgens het artikel onvoorstelbaar groot zou zijn. Trots is het goede woord, dat zijn de inwoners, dat dit huwelijk in -hun Geffen- zal worden voltrokken. Het was het gesprek van de dag langs de straten en in de supermarkt.

Wanneer ik door de mooie bossen bij Rosmalen fiets, hoor ik vele vogels fluiten deze morgen. Ik kijk rond en geniet van deze omgeving. Ik heb staan kijken naar een schaap dat verwonderd keek naar een kraai die voor haar op de grond stond, wanneer de kraai een stukje weg liep ging het schaap er achteraan, dit ging vele minuten lang zo door. Het gebeuren was een mooi schouwspel, het was iets theatraals van de natuur.

Maar al te lang stil staan bij deze gebeurtenis wilde ik ook niet want voor mij ligt 's Hertogenbosch. De toren van de Kathedraal Sint Jan zie ik van verre, ik besluit dat ik daar een stempel wil halen op mijn Credentiaal (pelgrimskaart). Maar hoe mooi de Sint Jan ook is, een kantoor kan ik niet vinden. Wel heb ik zitten eten in de schaduw van deze kathedraal, om vervolgens via Vught langs de drukke weg naar Tilburg te fietsen. Hier kom ik terecht bij de Sint Josephkerk en vraag bij de pastorie om een stempel. Ik word even in een kamer gezet om op mijnheer Pastoor te wachten. Dit wachten was de moeite waard want ik kreeg een geperste stempel in mijn Pelgrimspas. De stempel is speciaal voor mij uit de grote kluis gehaald. Bij mijn afscheid wenst de Pastoor mij heel veel goede dagen toe, ik bedank hem voor deze goede woorden. Wanneer ik uit het centrum van Tilburg weg wil fietsen, richting Baarle-Nassau, verdwaal ik in de stad door de vele opbrekingen.

Wanneer ik de weg vraag aan een man fietst hij spontaan met mij mee en brengt mij al pratend naar een fietspad op een oude trambaan die van hier loopt naar het Belgische Turnhout. Een pracht van een fietspad ver verwijderd van het lawaai van het verkeer. Een fietspad rechtstreeks door de rust van de natuur, veel bloemen en planten zie ik in de berm en het is een lust voor het oog, om nog maar niet te spreken van het prachtige gezang van de vogels. Met enige regelmaat komen fietsers even naast mij fietsen om een praatje te maken. Het echtpaar dat als laatste met mij opfietst krijgt bijna ruzie na een opmerking van de man, dat hij ook naar Santiago de Compostela wil fietsen. Dat vond zij niet goed omdat hij dan – zeker drie maanden – van huis was. Ik heb hierop geen commentaar op kunnen geven omdat deze echtlieden afsloegen en ik rechtdoor reed.

Voordat ik er erg in had kom ik aan in Baarle-Nassau en kon ik op zoek gaan naar, goede vrienden van onze familie, An en Jan zij hebben daar een prachtige vakantiebungalow. Deze vriendschap stamt nog uit het laatste jaar van de tweede wereldoorlog toen Jan als evacuë uit Vlaardingen bij Opoe en Opa Stek is komen wonen. Zeer hartelijk was de ontvangst, met alle zorg en aandacht werd ik omringd. Na een geweldige maaltijd hebben we in de avond zitten praten over de tijd dat Jan in Oostwold was. (*Zie bijlage 1*)

Maar ook over hedendaagse zaken zoals kleinkinderen, foto's werden uitgewisseld en besproken. Trots waren wij drieën op onze kinderen en kleinkinderen en roemden de kwaliteiten van hen.

Gewerkt moest er deze avond ook, aan de tent, we hebben de binnentent van onderen weer waterdicht gemaakt, maar ook hebben we de hoes van de stuurtafel behandeld, die bleek ook niet meer waterdicht te zijn.

Vrijdag 9 juli. Baarle Nassau – Londerzeel 100 km.

Vertrek 08.10, aankomst 17.05, gem. snelh. 17.7, regen, wind NW, temp. 14– 23 gr., slaappleats: Camping € 15,50.

Deze dag begon met een stevig ontbijt, dikke plakken kaas moest ik van Jan op mijn boterhammen doen net als twee plakken ham. Zo kon ik vertrekken met een verzadigd gevoel in mijn lichaam. Na het afscheid van An is Jan even met mij mee gefietst om mij de weg te wijzen vanuit Baarle-Nassau, richting Rijkvorsel in België. Dit afscheid was hartelijk. Maar ook nu, nadat ik nog een keer naar Jan had gezwaaid, biggelden de tranen weer over mijn wangen. Afscheid nemen is en blijft moeilijk voor mij en met het klimmen der jaren ervaar ik mijzelf ook als emotioneler. Wat ik ook bemerk is dat er een gevoel van eenzaamheid mij heeft bevangen. Ik moet er gewoon aan wennen – alleen – onderweg te zijn.

Als ik verder fiets naar de Nederlands - Belgische grens gaan mijn gedachten bijna als vanzelfsprekend over het afscheid van An en Jan. Maar ook naar aan hen die dicht bij mij stonden in het leven. Zoals mijn beste vriend Jan uit Oostwold, maar ook aan anderen moet ik sterk denken uit onze familie en vriendenkring die zijn overleden. Ook besef ik wanneer ik

rustig door fiets dat de jaren voorbij zijn gevlogen sinds dat mijn vader is overleden en dat mijn schoonvader is verongelukt. Maar ook aan anderen die zijn heen gegaan, heb ik zitten te denken niet alleen op deze weg maar zo goed als de gehele dag.

Niet dat ik mij treurig voelde maar ik was meer bezig te denken aan hun nagedachtenis. Vele goede herinneringen passeerden deze dag in mijn gedachten de revue. Ik heb geprobeerd om iets te zingen uit het Requiem van Dvořák maar het gelukt mij niet. Of ik had de tekst niet goed of de melodie.

Ik denk dat dit kwam omdat ik veel aandacht moest hebben voor het zoeken naar route in samenhang met de regen, waar ik weinig last van heb gehad door de mijn moderne regenkleding. Het is natuurlijk veel fijner om met een kort shirt en broek aan te fietsen. Als enige nadeel heb ik ervaren met de regenkleding het was te warm. Omdat de temperatuur in de regen bijna nooit lager was dan 20 graden. Wat mijn uitrusting betreft, ik koop het liefst het modernste, dat is vaak het beste ook. Gaat er dan iets mis dan hoef ik mij zelf later niet te verwijten dat ik niet de beste spullen bij me had.

Regen moet een mens leren waarderen. De hedendaagse mens is zover af komen te staan van de natuur dat men meent dat regen negatief is. Men moet er weer leren mee om te gaan en van te genieten. Regen geeft de wereld een glans als van een mooie glimmende laklaag. Ik zou wel uit willen roepen mensen kijk om je heen hoe mooi de flora er dan bij staat. De grote varens zien er in de regen stukken mooier uit dan wanneer ze droog zijn. Kijk eens naar de druppels aan de uiteinden van de bladeren ze zien er uit als parels.

Eerlijk, de regen was af en toe lastig. Vooral die keer toen ik langs de N14 mijn weg vervolgde over een fietspad waar het verkeer vlak langs me heen raasde en me ondersproeide met het opspattende water. Ik had langs het Netekanaal zullen gaan, maar omdat het pad daar volgens de pompbediende, bij wie ik een Mars-riep heb gekocht, onbegaanbaar was wgens de regen nam ik de route langs de N14. Dit stuk ervaar ik als het gevaarlijkste stuk weg dat ik heb gefietst.

Ook deze dag moet ik regelmatig vragen naar de weg. Het begon al in Rijkervorsel waar ik de Looiweg niet kon vinden. De basis van mijn tocht is het routeboek *St. Jacobs Fietsroute 1, Haarlem – Tours*, van: Clemens Sweerman. Een aardige mevrouw reed met mij mee door Rijkervorsel om mij naar de Looiweg te brengen. Toen ik haar verteld had wat het doel van mijn reis was zei zij: "Amal, amal, *helendaal* daar naar toe. Da's zeer ver, hè? Gij zijt zeker dan niet getrouwd?", vroeg zij. Toen ik haar antwoordde dat dit wel het geval was, vroeg zij: "Wat vindt uwen vrouw hier dan van". Ik heb haar verteld dat ik met volledige instemming van haar op pad ben gegaan. "Dan hebt gij 'n goeien vrouw", sprak zij met een knik naar mij. Zo waren er deze dag meer ontmoetingen: in de stromende regen bij de apotheek in Pulderbos vroeg ik een man naar de weg. Hij gaf mij antwoord en vroeg direct of ik op weg was naar Santiago de Compostela. Ik antwoordde bevestigend. In de stromende regen, een plastic mapje boven zijn hoofd houdend, wenste hij mij goede moed, een prettige reis en een behouden thuiskomst. Een paar kilometer verder, op de Kapelseweg, de regen was een stuk minder, fietste er een man van dik in de zeventig mij achterop. Ik reed zo rond de twintig kilometer per uur, maar deze man haalde mij toch in. Hij vroeg mij: "Zijt gij hier voor het eerst". Ik knikte en zette mijn fiets stil. Samen hebben we de weg besproken die ik moest gaan en waar ik op moest letten. Uiteraard wilde ook hij weten wat het doel van mijn fietstocht was. Met bewondering luisterde hij naar mijn verhaal. Na een poosje bij elkaar te hebben gestaan te praten stopte er een auto. De chauffeur van deze auto werd door de man op de hoogte gebracht van mijn missie. Ik heb hen beiden nog een zeer prettige dag gewenst en ben mijn weg gaan vervolgen.

Even later opnieuw in stromende regen fiets ik met een glimlach om mijn mond, denkend aan de vele aardige mensen hier in Vlaanderen. Wat ik hier in het bijzonder bewonder zijn de steden Lier en Mechelen. Vooral Lier heeft een zeer fraaie binnenstad met prachtige gebouwen. Brugge mag in Nederland dan naam hebben van een mooie middeleeuwse binnenstad maar Lier vind ik toch ook wel bijzonder mooi. Misschien nog mooier dan Brugge. Bij de Sint Jacobskapel wilde ik een stempel halen. Dat moet bij de toeristische dienst die is gevestigd aan de overkant van de straat in het stadhuis. Maar helaas die ging vlak voor mijn neus op slot: het was middagpauze.

Iets buiten Lier hield een jongeman mij staande met de vraag: "Ik zie hier regelmatig mensen met bepakte fietsen langs gaan terwijl ze een schelp op fiets of jas meevoeren, kunt u mij zeggen wat dit is?". Ik heb hem uitgelegd wat één en ander betekend, het gesprek kostte mij ruim vijftien minuten. Tijd is minder belangrijk voor mij, immers niemand wacht op mij of verwacht mij.

Mechelen heeft niet alleen een mooie binnenstad maar ook een prachtige Kathedraal. Deze Kathedraal heb ik uitvoerig bekeken, omdat mijn fiets binnen stond en ik daar gemakkelijk een oogje op kon houden. Wat ik hier niet heb bewonderd is de waterkwaliteit van de riviertjes de Nete en de Laak. Ooit vloeide hier het zuiverste water van de Kempen naar Vlaanderen. Nu staan het water en de oevers bol van de chemische troep afkomstig van fabrieken uit de Kempen. Water komt wat we nu noemen – gewoon - uit de kraan zoals gas en elektriciteit. Een waterbron was ooit iets waarmee (dat gold voor iedere cultuur) men met de grootst mogelijke zorg mee omging. Spugen in een waterbron was ondenkbaar. In onze westerse wereld zijn we in de laatste eeuwen er gewoon toe aangezet om onze waterbronnen en rivieren te vervuilen. We spugen er niet alleen in, maar we kotsen er in.

De rivier hier naast mij is een typisch voorbeeld van wat ooit het zuiverste drinkwater was, het is nu een chemische bom! De huidige mensheid denkt dat dit de vooruitgang is, het verleden is ouderwets, het is een beklagenswaardige handicap. Ik geloof, dat wie zijn verleden miskent, zich berooft van zijn toekomst. Op een camping in Londerzeel heb ik geslapen. Het was vlakbij een speelplaats en hangplek voor de jeugd en direct aan de snelweg. Bij mijn aankomst zei de campingbaas mij; dat ik een rustige plek van hem kreeg toegewezen. Gelukkig dat ik voldoende oordopjes bij me heb om toch te kunnen genieten van weldadige nachtrust.

Zaterdag 10 juli. Londerzeel - Doornik 113 km.

Vertrek 08.05, aankomst 17.00, gem. snelh. 17.1, regen/onweer, wind ZW, temp.15-13-21 gr., slaappleats: Camping € 8,-

Regen, echt veel regen en onweer heb ik gehad op deze vierde dag van mijn reis. Maar de dag begon goed want na vier kilometer in Londerzeel begon de Leirekensroute over een lengte van 20 kilometer. De Leirekensroute is de naam van fietspad over een oude spoorbaan die in 1876 is aangelegd om Antwerpen te verbinden met het noorden van Frankrijk en de Kanaalhavens, en is honderd jaar later weer opgedoekt.

De naam herinnert aan één van de eerste machinisten. Wanneer ik op dit prachtige fietspad mijn weg vervolg zie ik dat deze route is gemarkeerd. Gemarkeerd met het symbool van Sint Jacob een gestileerde gele schelp met een pijl. Toen ik dit symbool zag raakte ik in vervoering. Opeens leek het of de hele wereld vrijelijk aan mijn voeten lag. Wat weerhoud mij er van om ongehinderd de wereld rond te fietsen?

Het is hier prachtig fietsen, het enige nadeel van dit fietspad is dat het vele wegen kruist, het is dus daar vooral opletten geblazen. Maar intussen valt er veel te genieten van de flora en de fauna. Regelmatig zie ik boomgaarden en hopvelden. Enkele stations van de spoorlijn zijn intact gebleven en doen nu dienst onder andere als café zoals in Baardegem.

Wanneer ik aan Baardegem denk, dan gaan mijn herinneringen terug naar de Ronde van Vlaanderen -die ik in 1997 heb gefietst- en naar de weide die we mochten gebruiken als camping. De Leirekensroute eindigt in Aalst.

Op dit bijna vlakke en rustige fietspad heb ik volop genoten van alles wat daar op en langs gebeurd. Een dergelijke prachtig fietspad geeft ook de ruimte om na te denken over zaken die ik belangrijk vind. Gisteren stond er in een krant en artikel over de kerkhereniging op 1 mei 2004 van de *Protestantse Kerk in Nederland*. Op die datum fuseerden twee Nederlandse kerken uit de calvinistische traditie zich met de lutherse kerk in ons land: de Nederlandse Hervormde Kerk (1.900.000 leden), de Gereformeerde Kerken in Nederland (650.000 leden) de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden (ruim 14.000 leden). De diepste beweegreden voor deze kerkvereniging is de opdracht uit de Bijbel om als christenen de eenheid te zoeken. Verschillen tussen kerken en mensen zijn er altijd. Maar de drie kerken die in 2004 zijn samen gegaan, hebben uitgesproken dat hun onderlinge verschillen de eenheid niet in de weg mogen staan. Een tegenvaller voor de Protestantse Kerk in Nederland is dat een (orthodox) deel van de Nederlandse Hervormde Kerk zich uiteindelijk niet kon vinden in vereniging met Gereformeerden en Lutheranen, onder een nieuwe kerkorde. Zij hebben een nieuw kerkverband gesticht, de Hersteld Hervormde Kerk. Naar schatting zullen ongeveer 50 predikanten en tussen de 35.000 en 50.000 gemeenteleden zich bij dit nieuwe kerkverband aansluiten.

Een belangrijk struikelblok voor de afgesplitste groep is de ruimte die de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland geeft voor het zegenen van relaties anders dan tussen man en vrouw. Daarnaast hebben zij moeite met de Lutherse belijdenisgeschriften (de Augsburgse Confessie) die voortaan tot de theologische bagage van de PKN behoren. Deze groep wil haar gelijk halen nu bij de Burgerlijke Rechter. Ze zijn in mijn ogen niet uit op dialoog, maar op verdeeldheid. Bij hen lijkt niet voorop te staan het Christelijke 'wat bindt ons?' maar het wereldlijke 'wat scheidt ons?' Hier word ik nu echt triest van.

Na Aalst fiets ik langs de rivier de Dender over het jaagpad. Het is een prachtige manier om Vlaanderen te doorkruisen: lekker ver weg van het autoverkeer. De groene oevers slingeren zich door het landschap waar soms een populierenbos staat tussen de vele weiden. De heuvels van de Vlaamse Ardennen krijgen langzaam maar zeker meer gestalte. Hier rustig fietsend, zonder al te veel haast, merk ik dat er een onweersbui op komst is. Ook deze keer was de bui er eerder dan dat ik dacht. Ik telde nauwkeurig hoeveel tijd er tussen de bliksem en het donderslag lag. Maar ook deze keer zette de bui blijkbaar een eindsprint in en verraste mij.

Een tiental kilometers voor Geraardsbergen bij het dorp Grimmige moest ik zeer rap zorgen dat ik een veilige schuilplaats vond om bescherming te vinden tegen deze onweersbui. Vanaf de rivier loopt een paadje, tussen de weiden door, heuvel op naar het dorp. Hier vind ik een half open carport waar ik veilig kan schuilen. Van deze gedwongen rustpauze maak ik gebruik door in alle rust flink te eten en te drinken. Wanneer ik weer verder kan, na afloop van de bui, wil ik over hetzelfde paadje terug fietsen naar de Dender, maar nu moet ik lopen want het paadje blijkt zo smal te zijn dat mijn tassen amper tussen de hekken door kunnen. Het was mij op de heenreis niet eens opgevallen.

Over een jaagpad fietsen heeft wel wat, het is altijd vrij vlak, maar het is er vooral rustig, met vaak heel mooie uitzichten over de rivier. Vrij snel ontmoet ik hier op een bankje een vader en zoon uit Antwerpen die zitten te eten. Ze blijken samen onderweg te zijn naar Santiago de Compostela. Een geanimeerd gesprek volgt over onze ervaringen tot nu toe, met het weer als hoofdonderwerp. Nadat we afscheid hebben genomen heb ik ze niet weer gezien. Later hoorde ik van iemand dat zij mij al minstens twee dagen vooruit waren. Op de Dender varen soms plezierjachten. De bemanningen groeten mij vriendelijk en ik hen: een gezellig gebeuren en het zorgt voor wat afwisseling gedurende de dag.

Geraardsbergen is mij goed bekend van de Vlaamse wielerklassiekers *Ronde van Vlaanderen*, *Gent-Wevelgem* en de *Omloop het Volk*. En is beroemd en berucht in wielerkringen om de "Muur van Geraardsbergen" van de 110 meter hoge Oudenberg. Wanneer ik aankom bij de brug van Geraardsbergen blijf ik even staan om de herinneringen aan deze klassiekers nog eens weer op te halen. Het is altijd weer prachtig om in gedachten terug te gaan naar die tijd dat we de wielerklassiekers fietsten.

De culinaire specialiteit van deze streek is Mattentaart, die ik heb geproefd. De Mattentaart is naar mijn oordeel buitengewoon lekker. De bereiding van Mattentaart gaat terug naar de middeleeuwen en is gebaseerd op gestremde melk. Elk jaar op 8 augustus, op *Mattentaartdag*, worden op de markt hier deze taarten aangeboden. Het streekbier St. Adriaans wordt er bij getapt. Hier in deze stad staat ook een Manneken Pis net als in Brussel, alleen deze stamt uit 1459 en schijnt daarmee ouder te zijn dan bekendere tweelingbroer.

Wanneer ik verder fiets in stromende regen, passeer ik de taalgrens in België bij Deux Acren (Twee Akkers). Het is te lezen op de straatnaamborden. Ik zie dat ik in Wallonië ben aangekomen maar het is ook te merken aan het wegdek. In Vlaanderen had ik een goede asfaltweg maar hier in Wallonië kan ik mij met een beetje fantasie een grindpad voorstellen. Het is meer een modderpad waar ik met moeite overeind blijf, wat veel inspanning kost. Dit geworstel duurt vier kilometer, maar ik krijg het gevoel dat het wel veertien kilometer was. Steeds tracht ik de plassen te ontwijken, soms gaat het niet en

moet ik er doorheen fietsen. Dit geeft enkele keren zeer krachtige problemen. Ik glibber en dreig daar vast te lopen in de modder, maar het lukt mij, nog maar net, om door te gaan.

Bij Deux-Acren ben ik opgelucht dat ik weer asfalt vind op mijn weg. Maar ik ben er nog niet want ik lees in mijn routeboek; *"161 km *Twee Akkers/Deux-Acren bij brug jaagpad andere oever volgen 162 km pad wordt zeer smal, na 500 m slecht stuk"*. Wanneer ik het pad opdraai merk ik al snel dat hier echt gaat op een *"slecht stuk"* verder te gaan. Ik kan hier niet fietsen. Na vijftig meter zit mijn fiets vast in de modder met veel geworstel kom ik hier weg uit de modder en vette klei. Ik besluit hierom terug te keren naar de weg. Daar heb ik een bewegwijzering gezien naar Lessines die moet ik maar gaan nemen. In Lessines kom ik, in een meer dan een uur durende, stromende regen aan.

Eerst wil ik in een supermarkt eten kopen voor vanavond. De supermarkt is snel gevonden. Wanneer ik klaar ben met boodschappen doen en ik mijn weg wil vervolgen blijkt het alweer te onwieren en niet zo zuinig ook. Maar ook ditmaal komt er een einde aan de bui en kan ik weer verder naar de camping in Doornik waar ik wil overnachten. Voordat ik daar ben krijg ik nog enkele zware buien over mij uitgestort. Tijdens deze buien is het lastiger fietsen want op de weg ligt regelmatig modder afkomstig van de boerenwagens. Maar ook is het wat lastiger om de route te vinden, waterdruppels zitten op mijn brillenglazen en liggen op het plastic dat om het routeboek zit, dat maakt het lezen hiervan er niet gemakkelijker op.

In Rumillies het laatste dorp voor Doornik, gebeurde er iets beangstigends; daar voelde ik mij onveilig in het verkeer. Rumillies kent een brede betonnen hoofdstraat door het dorp. Een ambulance met zwaailichten en sirene komt me tegemoet. Wanneer deze mij net zal passeren haalt een autobus mij in. Ik voel dat de spiegel van de bus mijn mouw ter hoogte van mijn schouder raakt. Zelf ben ik niet geraakt, Ik wijk direct uit naar rechts en schiet door de goot naar het trottoir die gelukkig geen stoeprand heeft. Ik zie dat de chauffeur in de spiegel kijkt en ik zwaai verontwaardigt naar hem. Hij zwaait precies net zo verontwaardigt als ik, wanneer ik zie dat de bus stopt rij ik daar naar toe en zeg tegen de chauffeur: "Man, waar ben jij mee bezig?". Het blijkt dat hij goed Nederlands spreekt en herhaalt als een papagaai hetzelfde dat wat ik zei, wanneer ik zie dat enkele collega's van hem zich met ons willen gaan bemoeien, neem ik het zekere voor het onzekere en stap weer op mijn fiets. Spin- en spinnijdig, mokkend op die stomme chauffeur die mij waarschijnlijk pas op het allerlaatste moment heeft opgemerkt. Ook deze dag, ondanks alle regen, kom ik droog aan op de camping van Doornik of Tournai in het Frans. Ik word ontvangen door een Nederlands sprekende beheerder. Later op de avond om 21.15 uur arriveert er hier nog een pelgrimsechtpaar op de fiets. Zij hadden deze camping maar niet kunnen vinden, terwijl ik hier mee geen enkel probleem had.

Zondag 11 juli 2004. Doornik – Honnecourt sur Escaut 93 km.

Vertrek 08.20, aankomst 16.05 uur, gem. 17.1, regen, wind ZW, Temp. 13–19 gr., Slaapplaats: Camping € 6.50

Met zonneschijn ga ik de grens van België en Frankrijk over. Het is slechts 15 kilometer vanaf de camping. Wanneer ik nog maar twee kilometer in Frankrijk ben, begint het te regenen. In dit lichtglooiende landschap boven op de heuvels zijn de buien goed te zien. Dat maakt het soms moeilijk een keuze te maken of ik de regenkleding aan of uit moet doen. Het onvermijdelijke gebeurt ook deze dag. In een dorp doe ik de regenkleding uit. Slechts enkele minuten later, net buiten het dorp, moet de regenkleding weer aan. Ik heb overigens vrede met deze gang van zaken.

Een pelgrimstocht is een beeld van het leven, dus komen er ook lastige en vervelende dagen in voor. Wie een pelgrimstocht wil maken, met alleen maar mooie dagen met volop zon, is als iemand die alleen de krenten uit de pap wil. Een pelgrimsreis is een verbeelding van de levensweg, en op onze levensweg is het ook niet altijd rozengeur en maneschijn. Ook nu wisselen goede en kwade dagen zich af en dat accepteer ik volledig.

Vanmorgen heb ik snel ingepakt, want mijn tent was redelijke droog geworden hoewel het veel regende vannacht. Eerst moest ik dwars door Doornik fietsen. Dat was een aangename verrassing. Doornik heeft een mooie binnenstad. Vooral de Onze Lieve Vrouwe Kathedraal met vijf klokkentorens is bijzonder om te zien. Het is een voorbeeld van de vroegste Romaanse stijl in het Scheldegebied uit de 12^e eeuw. Er was een Eredienst aan de gang waardoor ik niet naar binnen kon. De Sint Jacobskerk in de rue St. Jacques, ben ik domweg vergeten en ik had mij dit nog wel zo voorgenomen om deze kerk te bezoeken. Wanneer ik de stad uitrij kom ik in een landschap terecht dat ik niet betitel als typisch Belgisch maar ook niet typisch Frans. Niet echt mooi, niet echt lelijk, voor mij was er deze morgen weinig fraais aan. Veel boomkwekers hebben hier grote percelen grond in gebruik.

Dit gevoel verdwijnt wanneer ik de bossen genaamd: Forêt de Plaine, in fiets. Het is een mooi bos waar ik veel sportende mensen tegenkom, waar het heerlijk stil is. Zo nu en dan schijnt hier de zon door de wolken, het bos ziet er hierdoor prachtig glimmend uit, het is een feest voor het oog om hier op dit moment te fietsen. Op een kruispunt midden in het bos staat een café waar ik een kop heerlijke espresso drink. Met een goed gevoel fiets ik verder door het bos, maar even plotseling als dat ik het bos in reed, fiets ik er ook weer uit.

In Elpret moet ik richting via de D99, naar Wailang. Wailang? Dat is een naam die mij bekend voorkomt, maar mij niet te binnen wil schieten. Waar ken ik die naam toch van? Voor mij doemen twee enorme koeltorens op van een elektriciteitscentrale bij een vroegere kolenmijn. Dit soort gigantische bouwwerken heb ik wel meer gezien, wanneer ik er bij aangekomen ben, stop ik en voel mij zeer nietig. Even een stuk brood met kaas en een slok water naar binnenwerken en weer verder. Wanneer ik mijn routeboek in kijk zie ik dat ik rechtsaf moet naar Wandignies.

Ik stap op, wanneer ik de straat over ben gestoken dan zie ik op het wegdek een pijl staan met de hoofdletters P.R. Ik kijk nog eens goed, ik kan mijn ogen bijna niet geloven. Ik stop direct en zet mijn fiets tegen een muur. Uit mijn stuurpak ik mijn GSM en bel ogenblikkelijk naar huis waar onze zoon Klaas ook is. Met enigszins trillende stem geef ik door dat ik op de route zit van Parijs – Roubaix die we in 1997 samen hebben gefietst. In mijn boekje over de Wielerklassiekers heb ik Parijs – Roubaix uitgeroepen tot de mooiste wielerklassieker die er gereden kan worden. Het heeft toch wel wat, om terug te zijn op deze route, herinneringen schieten door mijn gedachten over het ultieme afzien tijdens deze Klassieker met zijn vermaledijde kasseien en de lengte van het parcours 265 kilometer.

Mijn dag is goed, tot nu toe is het prachtig om hier te zijn en het weer is het laatste uur er ook niet slechter op geworden. In Erre zie ik nog net twee wandelden pelgrims een café in gaan. Ik fiets rustig door en raadpleeg mijn routeboek. Waar

ben ik toch, ik kan de opgegeven D130 niet vinden, zeker niet goed opgelet? Teveel aandacht voor het verleden van Parijs – Roubaix gehad soms? Ik denk het niet, maar het zal wel. Ik moet de weg vragen. Een man op een racefiets staat plotseling naast mij en vraagt of ik problemen heb met het vinden van de weg. Ik knik. Hij lacht en zegt mij dat hij mij wel even zal begeleiden om richting Abscon te komen.

De voor mij bekende vragen worden ook nu weer gesteld zoals: “Waar kom je vandaan en waar ga je naar toe”. Deze keer weet de man heel precies waar ik het over heb, want een vriend van hem is wandelend naar Santiago de Compostela geweest. Hij wenst mij veel sterkte en behouden thuiskomst toe, wanneer we op de goede weg aangekomen zijn. Beiden gaan we, na een groet, onze weg vervolgen.

De buien vallen nu met de regelmaat van de klok, maar ik fiets rustig richting de eerste grotere plaats in Frankrijk Cambrai. Vlak voor Cambrai zie ik een Nederlandse camper staan, ik vraag aan de bewoners of zij misschien iets weten over de weerverwachting voor de komende dagen. De man verklaarde mij dat hij de laatste week geen krant meer heeft gelezen. En daar ook geen enkel belang bij heeft want het is toch alleen maar rotzooi in deze wereld. Om deze reden heeft hij ook de radio niet aan. Wanneer zijn vrouw verschijnt, vraagt zij onmiddellijk of ik trek heb in een kopje koffie en nodigt mij uit in de camper. Ook zij vraagt naar het doel van mijn reis, waarop hij reageert met de opmerking dat hij zich niet kan voorstellen dat iemand nog een kathedraal wil bezoeken, want die zijn allemaal gebouwd met gestolen geld van het volk. De koffie was gelukkig niet al te heet maar, lekker, die drink ik op en bedank hen voor de gastvrijheid en de koffie en ga snel weer verder naar Cambrai, door de mooie binnenstad, met het stadhuis en de kathedraal.

Beide gebouwen zijn ondanks het geweld van de wereldoorlogen van ongekende schoonheid. Cambrai was dit jaar een etappeplaats in de Tour de France. Het is te zien aan het stadhuis, voor de ramen hangen, in de vorm van een gele trui, de stadwapens van alle steden die de Tour dit jaar aandoet. Wanneer ik verder wil moet ik eerst maar eens gaan schuilen want de lucht die er aan komt is inktzwart. Maar de echte regen wil zich blijkbaar niet uitstorten over Cambrai en stap ik op mijn fiets en ga in zuidelijke richting.

Even buiten de stad daar is de regen blijkbaar wel met bakken uit de lucht komen vallen. Zoveel zelfs dat een kleine beek een tiental meters breed over de weg stroomt. Voorzichtig passeer ik deze overstroming en ga mijns weegs om via een korte snelle afdaling te komen bij de oevers van de Schelde in Vaucelles waar de ruïne staat van de Abdij van Vaucelles. Deze Cisterciënzer abdij werd in 1132 gesticht door Bernardus van Clervaux en groeide in een eeuw tijd uit tot een grote invloedrijke gemeenschap.

Koninklijke legers sloegen er hun kampementen op en Karel V tekende er in 1556 vrede met Hendrik II. De grootste abdijkerk van Europa heeft hier gestaan met een buitengewone lengte van 135 meter. Op feestdagen werden hier 3.000 maaltijden uit gedeeld aan de behoeftigen uit de wijde omgeving.

Na de Franse revolutie werd de Abdij van Vaucelles tot nationaal bezit verklaard en er volgde een roemloos einde als openlucht steengroeve, aldus mijn routeboek. Ik ben het daar helemaal mee eens. Bij deze abdij staat een Mariakapelletje langs de straat, waarin ik heb staan schuilen voor -opnieuw- een onweersbui.

Ik tref hier het echtpaar dat gisteravond nog laat op de camping aankwam. Ze willen vandaag doorfietsen naar de camping in Saint Quentin. Ik fiets een poosje met hen mee tot zij besluiten te gaan eten. Ik ga verder en kom aan op een aardige camping in Honnecourt sur Escaut (Schelde).

Hier ontmoet ik een man uit het noordoosten van Overijssel. Hij beklaagt zich werkelijk over alles. Hij kon het niet slechter treffen en hij heeft het slechtste getroffen van allemaal. Typisch het beklag van iemand die er helemaal doorzit. Eerst bied ik hem een pilsje en brood met kaas aan en laat hem praten. Langzamerhand begint hij weer normaal te spreken. Hij heeft zichzelf bewezen door naar Tours te fietsen en is nu op de terugweg. Later op de avond zitten we samen aan de warme maaltijd en mijn conclusie over zijn vermoeidheid blijkt te kloppen. Wanneer we tegen negenen onze verdere ervaringen nog wat zitten te bepraten, wordt het koud. Mijn trui heb ik al aan en nu moet ook de jas aan en we zijn met de rug naar de wind gaan zitten. Maar lang houden we dit niet vol en besluiten in onze tent te kruipen.

Wanneer ik nog even naar het toilet ga, ontmoet ik opnieuw een paar jongelui uit Zuid Holland. Ik had hen in het begin van de avond al gesproken. Eén van de jongens en een meisje haalden zes flessen wijn voor de drie meiden en de drie jongens. Toen de wijn gekocht werd op de camping vroeg het meisje of de wijn wel sterk genoeg was. Aan haar blik in de ogen en manier waarop ze zich nu naar haar mannelijke metgezel gedroeg gaven bij mij de gedachte dat de wijn sterk genoeg voor haar was geweest.

Wanneer ik de dag overdenk is er maar één overheersende gedachte, die me echt heeft bezig gehouden vandaag. Ik ontving namelijk een Sms-bericht van Marga met de mededeling dat onze vijf kleinzonen, die vannacht bij haar logeerden, vanmorgen bij haar kwamen met het voorstel om met de trein naar opa te gaan. Wanneer ik er nu nog goed aan denk, springen de tranen mij in de ogen; die lieverdjes ook!

Maandag 12 juli 2004. Honnecourt sur Escaut – Chiry Ourscamps 101 km.

Vertrek 08.30, aankomst 18.25 uur, gem. 15.3, regen, wind Var, Temp. 14 – 19 gr., Slaapplaats: Camping € 9,-

Wanneer ik mijn hoofd buiten de tent steek, lijkt het of het ieder ogenblik kan gaan regenen, maar het zal de hele dag, op een paar onbeduidende buitjes na, nagenoeg droog blijven. Zo droog zelfs dat ik er aan begin te denken om onderweg de fietskleden te gaan wassen wanneer de gelegenheid zich hier toe voordoet. Mijn probleem is niet het wassen van mijn kleden maar het droog krijgen hiervan. Dat ik mijn fietskleden niet kan wassen, vind ik een vervelend probleem in dit ‘regenseizoen’.

Dagenlang fiets ik nu rond in dezelfde kleden en dat ruikt allemaal niet fris meer. Laat ik maar zeggen mijn kleden beginnen een beetje te stinken. Maar ja, als het niet wil drogen, kan ik ook niet wassen. Het is voor mij een onverwacht probleem en ik besluit dat ik het maar moet nemen zoals het komt.

Vanmorgen fietste ik om acht uur rustig naar de bakker, want op de camping is nog geen brood te koop. Maar de winkel was dicht en bleef dicht, hoelang ik ook wachtte. Terug op de camping heb ik mijn eerste honger gestild met het stukje brood van gisteren, wat jam en thee om daarna in te pakken en weer op pad gaan. Ik fietste van de camping terug naar

het dorp om mijn route op te pakken, maar ja, als je de dag niet goed bent begonnen en je bent ook nog niet goed wakker, dan fiets je zomaar de verkeerde kant op. Dat was wat ik deze morgen deed.

Door onoplettendheid kreeg ik vier kilometer extra aan mijn broek. Wanneer ik het routeboek goed had gelezen en de juiste weg was ingeslagen, had ik mij een tocht over een paar heuvels kunnen besparen en had ik mooi direct langs het vlakke jaagpad van de Escaut (Schelde) kunnen gaan fietsen. Zonder al teveel moeite vind ik de route en de weg leidt mij langs de bronnen van deze rivier net achter Le Catelet. Hiep, hiep, hoera, hier is een bakker!

Hier in Le Catelet kijk ik vanaf de brug in het riviertje de Schelde en zie hoe het schone en zuivere water onder mij doorstroomt. Wanneer ik mij bedenk hoe deze rivier er uitziet in bijvoorbeeld Antwerpen, dan is het toch niet voor te stellen hoe slecht de mens omgaat met zo iets belangrijks als water. Hier bij de bronnen stak op nog geen dertig meter voor mij een vos over de weg. Veel vogels hoor ik fluiten een enkele keer word ik gestoord in het luisteren, door het voorbij komen van een auto.

In mijn jeugd in Oostwold, toen er nog bijna geen sprake van gemotoriseerd verkeer was, kon men ver buiten het dorp de smeden op hun aambeeld horen slaan. Er heerste een serene rust. De geluiden die je hoorde waren bekende geluiden, zoals het rammelen van de melkbussen van de boeren en de melkboeren. Aan het geluid kon je zelfs horen van welke melkboer het geluid afkomstig was; Tammo Siemons of van Kootje Udem. Mijn wereld was, toen ik klein was, nog niet zo groot. Een brief schreef je met een pen. Televisie, internet en SMS bestonden niet, de telefoonverbindingen verliepen via een plaatselijke telefooncentrale en je kon via de PTT een Gelukstelegram verzenden. Dat is vandaag de dag totaal anders, waar in Nederland ergens je nog de stilte en waar is 's nachts nog echt donker?

De eerste keer dat ik vandaag echt heb moeten lachen, was toen ik moest plassen. Op een kaal stuk weg, er was geen struik of boom te bekennen, hier kon ik niet langer wachten. Ik heb nog wel zo goed rondgekeken, van over een heuveltop kwam me een auto tegemoet. Ik was betrapt. Een vrouw in de auto stak een vermanend vingertje op. Wildplassen mag ook al niet in Frankrijk. 'Wat moet ik met een dergelijk gebaar?' vroeg ik mij af. Ik ben vierentwintig uur van de dag in de natuur. Ik moet mijn natuurlijke behoeften dan ook vaak langs de kant van de weg doen. Natuurlijk moet je goed opletten dat je op geen enkele manier aanstoot geeft, veel meer zorgvuldigheid kan iemand toch niet opbrengen in de vrije natuur. De eerste grotere stad die ik tegenkom is Saint Quentin na ongeveer dertig kilometer, de laatste vijf kilometer hiernaar toe fiets ik langs het Canal du Saint Quentin, dit kanaal werd onder leiding van Napoleon gegraven, inclusief een aantal tunnels waarvan één van bijna zes kilometer. Schepen varen in twee uur door deze kanaaltunnel, getrokken door een elektrische sleepboot. De weg vinden door de Franse steden is niet altijd even eenvoudig. Het leven is er te jachtig. Ik heb niet rustig de tijd om even te kijken of ik de juiste weg te pakken heb. Wanneer ik in een stad aankom verlang ik direct alweer naar de rust en stilte van het platteland. In Saint Quentin kom ik aan bij het standbeeld van Koning Albert I van België. Deze blijkt twee keer in de rug geschoten te zijn op 12 juli 1936, zoals is afgebeeld aan de achterkant van het beeld. Het standbeeld is het beginpunt voor mij om de binnenstad bekijken. Een vreemd standbeeld is het, de koning staat kaarsrecht op met twee kogels in zijn rug geschoten!

Maar eerst moet ik nog even een klim maken en dan ben ik ook echt in de binnenstad. Bij een marktkraampje koop ik een lekker broodje gezond, en eet het ter plekke op. Nog even wat water, een slok wijn en de lunch zit er weer in. Op het plein zijn op een prachtige manier attracties gebouwd om de jeugd te vermaken met zwembaden, glijbanen, klimtoestellen tot en met een terrein voor strandvolleybal. Verwonderd kijk ik rond. Bijna vergetend om het mooie plein en het stadhuis te bezichtigen. Wanneer ik daar zo in gedachten rondsloot met mijn fiets aan de hand hoor ik ineens: 'Goedemorgen, ook op pad?' Een jongeman op een bankje, is het die mij aanspreekt.

Het blijkt een kleinzoon van oud-postbode Noppert uit Wierden te zijn. Hij is, samen met zijn vrouw en twee dochters van vijf en zes jaar, met de fiets op pad richting Bordeaux. Zijn vrouw heeft een aanhanger achter haar fiets. De beide dochters zitten voor op de fiets bij hun vader. De voorste kan mee trappen, maar ze is daar eigenlijk nog te klein voor. De tweede hangt bij vader aan het stuur en valt onderweg daar geregeld in slaap. Zijn fiets heeft maar zeven versnellingen. Wanneer we elkaar later op de dag opnieuw ontmoeten rekenen we uit dat de fiets en de 'bemanning' samen bijna tweehonderd kilo wegen. Hij moet een formidabele fysieke prestatie leveren. Maar ook zijn vrouw moet een grote inspanning leveren. Zij trekt een fietskar met bagage; samen goed voor dertig kilo. Plus dat zij ook nog een set tassen aan haar bagagedrager heeft hangen. De familie heeft plezier in het fietsen en laten zich niet uit het veld slaan door een kilootje meer of minder bagage. Nadat ik hen ingehaald heb, fiets ik een poosje met ze op. Leuke mensen zijn dit en hun aardige dochters kletsen lekker mee. Na enige tijd besluit ik weer in mijn eigen tempo verder te gaan en na een groet verlaat ik hen.

Groot is mijn verbazing wanneer ik in Annois fiets en de gezellige familie voor mij langs over een splitsing zie fietsen. Ik snap er eerst niets van. 'Heb ik vandaag opnieuw een afslag gemist?' vraag ik mij af. Bestudering van mijn routeboek leert mij dat ik een klein stukje ben omgefietst.

Wanneer ik ze weer inhaal, roept de jongste dochter van vijf mij toe: *'Ik heb ook nog gezwaaid en naar die kant gewezen jij reed maar door jij zag mij niet en ik heb echt héééééé hard geroepen en jij hoorde mij ook niet. En mijn slaappopje die ik van nul tot vijf jaar bij me had, hebben we verloren!'* Mijn antwoord was: 'Dan heb ik nog wel een slaappopje voor jou, dan kun jij weer lekker slapen'. Toen we na een poosje stopten om te eten en drinken heb ik haar mijn mascottepopje gegeven, dat ik van goede vrienden had meegekregen voor deze reis. Samen hebben we gegeten en gedronken. De beide meiden renden in een weide rond om hun energie kwijt te raken.

Toen we weer verder gingen sloot ik de rij. De moeder voorop. Vader met zijn dochters in het midden en ik als een opafiguur er achteraan. De mensen langs de kant van de weg begroeten ons en zwaaiden enthousiast. Ik zwaaide terug op de manier waarop Sinterklaas dat ook doet bij zijn intocht. Ik genoot hier van. Mijn rol was weliswaar niet groot, maar ik realiseerde me dat ik behoorde tot deze groep die een glimlach toverde op de gezichten van de mensen.

In Noyon, waar een prachtige houten bibliotheek is, hebben we boodschappen gedaan in een supermarkt. Ondertussen bewaakte de vrouw onze fietsen. Dat gaf een rustig gevoel. De beide jonge dames mochten van mij voor de laatste keer een snoepje uitzoeken uit het zakje dat ik meegekregen had.

Na een hartelijk afscheid van deze bijzondere familie ging ik weer zuidwaarts over de route van Parijs - Roubaix op zoek naar een eenvoudige camping in Ourscamps. Maar toen ik deze camping aan de rand van een zandzuiggat zag, voelde ik mij daar niet thuis. De gasten die hier op de 'camping' gaven mij geen gevoel van veiligheid. Ik besloot om een andere plek te zoeken voor de komende nacht. Goede raad was duur nu er in de verste verte hier geen camping te bekennen was. Ineens schoot mij te binnen dat ik een bord heb gezien in Noyon waarop stond: 'Camping 400 m'.

Terug via de omgekeerde route is zeven kilometer via de N35 maar vier kilometer, ik besluit dit te doen. Maar op het bord in Noyon stond geen vierhonderd meter maar vierduizend meter dus opnieuw gaan vragen aan de passanten. Een mevrouw vertelt mij dat bij het voetbalstadion een mooie camping is dat is twee kilometer richting stad. Zo ga ik op pad richting voetbalstadion daar aangekomen vraag ik een jonge vrouw, die uitstekend Engels spreekt, de weg naar de camping en mij vertelt dat hier in Noyon geen camping is. Maar zij vertelt mij en wijst mij aan in mij routeboek waar wel een camping is.

Zeven kilometer terug via de weg waarlangs ik naar Noyon zojuist gekomen ben, de N35! Eerst moet een pittige heuvel worden beklommen om Noyon uit te komen. Aan de linkerkant van de N35 staat een boer zijn heg te knippen. Hij ziet mij boven vanaf de heuvel van verre aankomen en zwaait naar mij. Ik steek de vierbaansweg over om met de man te gaan praten. Hij vertelt mij dat hij het geweldig vindt dat ik op de fiets naar Santiago de Compostela ga en wenst mij, zoals zo vaak is gebeurt, alle goeds toe op mijn reis. Bovendien vertelt hij dat het weer droger gaat worden de komende dagen en meer zon. Ik hoop van harte dat dit waar is, eindelijk weer schone kleren aan. Wat zal dat lekker ruiken, met verlangen kijk ik hier naar uit.

In Chiry, waar de camping moet zijn, kom ik er achter dat wanneer ik hier de straat bijna recht had overgestoken dan had ik zo naar de camping te kunnen rijden. Had ik dit gedaan, dan had ik ongeveer vijftien kilometer minder hoeven fietsen vandaag. Deze camping lijkt wel een schroothoop van oud boerengereedschap. Een rommelzootje is het hier. Overal slingeren hier oude verroeste landbouwwerktuigen rond. Ik ben verbaasd dit aan te treffen op een camping. Deze camping had verder overigens alles wat ik nodig had; vooral een lekkere hete douche.

Dinsdag 13 juli 2004. Chiry Ourscamps – Liancourt 77 km.

Vertrek 09.05, aankomst 17.28 uur, gem 15.3, bewolkt/zon, wind Var, Temp. 15.3–22.1 gr., Slaapplaats: Camping € 6,-

Droog is het vandaag niet gebleven, maar ik kan ook niet zeggen dat ik veel regen heb gehad. Goed, ik ben een klein beetje nat geworden vandaag, dat is zo, maar het stelde dan ook niks voor. De zon begon te schijnen. Wat was ik gelukkig vandaag: eindelijk fietsen in korte broek en shirt in de zon; gewoon fantastisch.

Wanneer ik weer mijn routeboek volg merk ik dat ik gisteren bij de verkeerde 'eenvoudige' camping ben geweest. Na nog maar een paar kilometer fietsen zie ik links opnieuw een zandzuigplas met de camping die ik eigenlijk zocht. Het lijkt mij achteraf wel een goede plek waar ik had kunnen overnachten. Maar ja, het kan verkeren. Wie zei dat ook alweer?

Ik fiets tot Compiègne door bijzonder fraaie landschappen en door de bossen die nog nat zijn van de regen. Het ziet er hier opnieuw geweldig mooi uit. Ik volg de weg van het parcours Parijs-Roubaix in tegenovergestelde richting. In Choisy au Bac vind ik de kleine sporthal waar in 1997 de start was van 'onze' Parijs-Roubaix.

Deze tourtocht was geheel 'uitgepijld'. Ik heb een foto gemaakt van de eerste pijl met logo, die op de weg was geschilderd. Ik haal prachtige herinneringen op. Ik vind het geen slecht idee om vandaag te beginnen met de training van de 'Koningin onder de klassiekers' om die nog een keer te rijden. Het is me de uitdaging wel, zeg: 265 kilometer, waarvan 50 kilometer over die verschrikkelijke kasseien.

Het bos van Compiègne is bekend geworden door de onderhandelingen die hier gevoerd zijn in een spoorwegwagon die hebben geleid tot het beëindigen van de eerste wereldoorlog. Twee treinen midden in het bos, verbonden met een plankier, deze plek is bekend geworden als; "de Open plek in het Bos van Compiègne", daar zijn de onderhandeling gevoerd.

Hier gaan op 11 november 1918 om 17.30 uur de Duitsers akkoord met de Geallieerde voorwaarden voor de wapenstilstand. Hiermee was er een feitelijk einde gekomen aan de eerste Wereldoorlog. En een staak het vuren voor de duur van zesendertig dagen was ingegaan. Om 23.00 uur die avond weerklinkt het "Staakt het vuren" aan het front. Aan het grootste bloedvergieten van de eerste wereldoorlog is een einde gekomen. In Frankrijk spreekt men nu nog altijd met zeer groot ontzag over de "Grote Oorlog". Iedere stad en dorp is een monument voor de gevallen, met hun namen erin gebeiteld.

Ik zit boven op een picknicktafel in gedachten verzonken, vlak voor Compiègne aan de rivier Oise, wanneer er een echtpaar aankomt fietsen. Ik zat na te denken over dingen die er echt toe doen: geboorte, liefde, verlies, verdriet, vreugde en vriendschap. Het blijken Ada en Ton uit Hillegom te zijn. Zij zijn onderweg naar vrienden van hen in de buurt van Tours. Ze stoppen en we maken een praatje. We besluiten om samen verder te fietsen naar Compiègne om daar een kop koffie te gaan drinken. Wanneer we na de koffie afscheid van elkaar nemen, gaan zij door richting Tours en ga ik de stad bekijken. Hier in Compiègne is veel moois te zien, want we hebben hier enkele keren gekampeerd op de stadscamping, die nu gesloten is.

Eerst ga ik naar het Stadhuisplein en de gotische basiliek met de naam Sint Jacob wanneer ik hier aankom blijkt de Basiliek gesloten te zijn. Graag had ik hier een stempel gehaald. Maar helaas is deze basiliek - zoals zovele kerken - ook op slot, spijtig. Wanneer ik van de overkant van de straat naar dit mooie gebouw sta te kijken, komt er een geestelijke naar buiten uit de woning waar ik tegen aangeleund sta. Hij groet mij en vraagt of ik soms een stempel wil van de St. Jacobsbasiliek. Natuurlijk wil ik dat graag en de geestelijke haalt een stempel voor mij. Ik bedank hem hartelijk en hij wenst mij een behouden thuiskomst toe.

In deze stad staat een classicistisch paleis, dat gebouwd is in opdracht van Lodewijk XV. Ik heb hier veel foto's van het paleis en de tuinen gemaakt. Maar niet alleen hiervan heb ik foto's gemaakt maar ook van de vele mooie gebouwen, waaronder de basiliek die de stad rijk is. De topper van schitterende architectuur is wel het Stadhuis met daarvoor een mooi plein met bankjes. Een aangename plek om even rond te kijken.

Wanneer ik Compiègne uit wil rijden, fiets ik een klein stukje verkeerd, maar ook deze keer is dit geen verlies maar winst. Langs de oever van de rivier Oise liggen een aantal Nederlandse motorjachten. Met de opvarenden maak ik een praatje. Zij vertellen mij hoe ze genieten van het varen over de kanalen en rivieren in Frankrijk. Eigenlijk zijn ze verbaasd dat iemand hier helemaal op de fiets uit Nederland is. Wanneer ik de brug over ben en de stad verlaten heb, zie ik rechts van mij een vliegveld liggen.

Na enige tijd merk ik dat er hier militaire vliegtuigen zijn gestationeerd. Een heel stel vliegtuigen kiest te gelijktijd het luchtruim. Even later schrik ik wanneer er plotseling acht of negen vliegtuigen van achteren over mij heen vliegen en op enkele honderden meters voor mij gaan ze -ondertussen rood, wit en blauwe strepen trekkend- loodrecht omhoog met een oorverdovend lawaai. Deze oefening herhaalde zich verschillende keren en net wanneer ik besluit oordopjes in mijn oren te doen, gaan de vliegtuigen terug naar de vliegbasis.

Dit was blijkbaar het sein voor de helikopters om op te stijgen. Deze herrieschoppers bleven steeds rond mij cirkelen. Het leek alsof ze mij als middelpunt hadden gekozen. Ik hun middelpunt? Dat kon ik maar matig waarderen, het maakte mij onrustig. Zeker niet toen één van die dingen recht op mij af kwam vliegen. Ik vond mijzelf een gemakkelijk te herkennen doelwit met mijn helgroene regenhoezen over mijn fietstassen en mijn geel met blauw fietsshirt. Spaans benauwd kreeg ik het toen deze helikopter achter mij bleef hangen en een volgende helikopter ook recht op mij aankwam vliegen. Ook deze zakte een paar honderd meter lager om vervolgens op nog geen honderd meter hoogte over mij te vliegen en ook die ging achter mij in de lucht hangen. Wat was ik blij toen ik bij het dorpje Lachelle aankwam en deze helikopters kwijt was.

Het gevolg hiervan was dat ik de verdere dag vaak zeer sombere gedachten had waarvan ik mij maar moeilijk los kon maken. Deze gedachten gingen over hoe men mij zou kunnen overvallen en mishandelen, maar ook over ongelukken in het verkeer -allen met dodelijk afloop- en over oorlog en terreur.

Maar ook had ik gedachten over mijn vader, die als dwangarbeider in de tweede wereldoorlog moest werken op het Duitse eiland Borkum wat een zeer traumatische ervaring voor hem is geweest.

Zelden heeft hij hierover met ons gesproken anders dan over het slechte eten en dat ze bang waren voor eventuele bombardementen. Wel vertelde hij ooit eens dat hij na het verlof dat hij kreeg bij de geboorte van mijn jongere broer - in augustus 1944. En dat hij begin september 1944 - niet is teruggegaan en is ondergedoken. Hij is toen officieel als vermist opgegeven: vermoedelijke verdronken in de Eems, is toen geschreven in een acte van de burgerlijke stand. Hij zat ondergedoken bij een halfbroer en halfzuster. Indertijd was ik een peuter.

Men heeft mij toen geleerd om hem 'papa Tonnis' te noemen in plaats van gewoon pa. Nu ik dit gebeuren opschrijf, overvalt mij opnieuw dat nare gevoel. Ik kan me niet herinneren of ik ooit nog zoiets nare dag heb meegemaakt als vandaag. Slecht, om niet te zeggen zeer slecht, kon ik de morbide gedachten die in mijn hoofd zaten kwijt raken deze dag. Het gaf mij een zeer somber en naar gevoel van binnen.

Deze dag was het gelukkig niet alleen treurnis. Toen ik vandaag op een stil weggetje fietste, hoorde ik een tik in mijn fiets, een klein takje zat tussen de spaken in geklemd. Ik verwijderde het takje. Het getik van dit takje hoorde niet bij de stilte hier. Ik stapte weer op mij fiets en hoorde alleen het suizen van de banden op het wegdek en verder zo nu en dan het zingen van vogels, prachtig.

De stilte, rond het middaguur, in het dorpje Remy werd onderbroken door het klakken van de hakken van een jonge vrouw, die met haar dochttertje op het trottoir loopt. Klakkende hakken als enig geluid in de stilte van een zonnig dorpsplein in een dorp westelijk van Parijs. Dit gebeurt terwijl ik op een terras zit van een café een kopje lekkere espresso te drinken. Het is hier heerlijk stil.

Eén van de allermooiste stiltes die ik meegemaakte was aan het eind van het indrukwekkende Requiem van Antonín Dvořák. We hielden na afloop van het concert, één minuut stilte in acht. ter herdenking van de slachtoffers, van de vuurwerkramp in het Muziekcentrum te Enschede op 13 mei 2004. Dat was een zeer indrukwekkende stilte.

Ik vraag mij hier af wat is nu eigenlijk stilte. Geen geluid, rust, de afwezigheid van motorisch lawaai, Jan de Jongh schrijft hier iets over in zijn boek Zomerstilte.

Stilte

Wat is stilte?

Afwezigheid van geluid?

Nee, want stilte kun je horen

Wat is stilte?

Afwezigheid van storende geluiden

Misschien wel

Aan lawaai kun je wennen

Je hoort het niet meer.

Dan hoor je de stilte ook niet,

Wat is Stilte?

Zonder stilte is er geen geluid.

Stilte is het geheim van muziek.

Dat is stilte!

Een mooie herinnering is een ontmoeting met een man in Catenoy op een pleintje, die mij ongevraagd de weg wijst in koeterwaals Nederlands.

Prachtige kerel, klein van stuk, zwaar besnord, alpinopet op, heeft zich minimaal de laatste maand niet gewassen, sterk ruikend naar knoflook en alcohol. Hij zegt mij: "Blijf hier bij mij en je kunt thuis bij mijn vrouw en kinderen eten, een slaappleats vinden we wel".

Daar sta je dan als pelgrim. Een eeuwenoude regel is dat wat een pelgrim wordt aangeboden hij dit in dankbaarheid moet aanvaarden! Want wie goed doet aan een pelgrim heeft in het hiernamaals dezelfde rechten dan de pelgrim! Eerlijke argumenten heb ik niet om zijn aanbod niet te accepteren. Alleen mijn geplande dagafstand die heb ik nog niet bereikt. Ik geef hem dit aan en leg hem uit dat ik 'helaas' nog verder moet. Hij begrijpt dit, maar zegt dat het hem spijt dat ik niet kan blijven. Met een stevige handdruk gaan we uit elkaar.

Na enig zoeken naar een plek om te overnachten kom ik aan op een camping voor stacaravans. Waar vlakbij een afdak en het toiletgebouw een plaatsje is voor trekkers, daar ik mag gaan staan. Met de bewoners van de stacaravans heb ik geen contact kunnen krijgen, wat ik jammer vind. Maar het beste is dat het weer dusdanig is opgeknapt dat ik kan wassen. Achteraf gezien met iets te veel enthousiasme, alle fietskleren, een T-shirt en ondergoed gaan in het sop. Ik heb mijn was gedaan of het een lieve lust was, het uitspoelen is even grondig gebeurd. Toen kon het heerlijk drogen op een heg. Maar snel kwamen de wolken opzetten en was er geen zon meer. Toen ik ging slapen hing mijn natte wasgoed op de waslijn onder het grote afdak.

Ik weet niet hoe het komt, maar vanavond smaakt mij de macaronischotel niet. Bereid met stukjes spek en veel verse tomaten en groenten als ui, prei en sperziebonen. Op smaak gebracht met zout, peper en bouillonpoeder en een flink stuk Camembert. Het zag er smakelijk uit, maar nee, het was niet lekker. Dit is de enige keer tot nu toe dat het eten me niet smaakte.

Woensdag 14 juli 2004. Liancourt - Goussouville 98 km.

Vertrek 08.05, aankomst 16.35 uur, gem. 15.1, zonnig, wind ZW 3-4, temp. 14.1 – 25.3 gr., slaappleats: Camping € 9,-.

Goedemorgen, de zon schijnt bij het opstaan. Dat is andere koek. Dit betekent dat het warmer wordt vandaag. Ik neem twee bidons met water mee, want het zal dorstig worden. Ik zit niet op de route zoals in mijn routeboek beschreven is. Ik kan twee dingen doen: terug naar de route - dat is ongeveer tien kilometer extra - of schuin naar het zuidenwesten fietsen en zo naar de route toe fietsen. Wanneer ik het laatste doe, mis ik het mooie oude vestingstadje Clermont.

Dit stadje moet tamelijk uniek bewaard zijn gebleven sinds de middeleeuwen. Ik maak een doorsteek naar het zuidwesten dit scheelt meer dan tien kilometer en de sterke tegenwind, want de zon mag dan wel schijnen, maar de wind is vandaag ook weer volop aanwezig. Opnieuw wordt het hard werken geblazen om tegen de wind in te fietsen. Bovendien is dit gebied vrij heuvelachtig. Naar boven fietsen met tegenwind vind ik als ervaren fietser best zwaar vandaag.

Maar toch, ik heb bijzonder lekker gefietst, met de 'automatische versnelling' ingeschakeld. Dit betekent dat ik 'automatisch' schakelde zonder me er van bewust te zijn. Bij iedere fietstocht van meerdere dagen gebeurt mij dit wel. Wanneer ik teveel of te weinig kracht geef op de pedalen schakel ik onbewust. Dat is pas fietsen zonder stress of teveel krachtspanning. Mooi is dat.

Onderweg rijdt mij een auto voorbij, luid toeterend en zwaaiend naar mij met hun duim omhoog. Maar ook vandaag ben ik veelvuldig aangemoedigd met het voor mij zo bekende: *Bon courage*. Ik geniet ervan wanneer de mensen mij dit toe roepen, ik vind het gewoon fijn om een lach op de mensen hun gezicht te zien. Maar ook omdat het mijn trots streelt. Ik heb het gevoel dat er waardering is in Frankrijk voor *randonneurs*, zoals ze mij en mijn collega's hier noemen.

Vanuit Liancourt ben ik gereden naar Mouy een traject met een paar zeer stevige hellingen die met de tegenwind mij flink hebben doen zweten aan het begin van de dag. De heuvels die ik daarna op moest fietsen waren geen van allen moeilijk. Het ging prima naar mijn gevoel. Aan de rand van Mouy staat één van de watermolens - een zes meter groot waterrad - als monument in een riviertje. Deze plek is een parkachtige omgeving waar erg veel bloeiende planten zijn geplant. Ik mocht hier volop genieten van een bloemenzee. Ik heb hier een poosje op een bank gezeten om te kijken naar de bomen, planten en te luisteren naar het gezang van vele vogels in het park hiervoor mij.

Wanneer ik het plein in de stad over fiets, roept iemand met een zwaar Frans accent mij toe: "Goedemorgen, Nederlander". Verbaast stap ik af en begroet deze vriendelijke Fransman. Hij bleek door zijn werk contact te hebben gehad met Nederlandse chauffeurs van hen had hij enkele woorden Nederlands geleerd. Hij vertelde aan zijn stadgenoten, die bij hem stonden, dat ik onderweg was naar Santiago de Compostela. Hij wees hen erop dat je dat kon zien, aan de schelp die ik op mijn stuurtas heb. Bovendien zag hij een afbeelding van een kleine St. Jacobsschelp op mijn pet. Opnieuw moest ik vertellen over mijn fietstocht: wanneer ik vertrok en wanneer ik dacht aan te komen, enzovoort. De mannen beklagden mij vanwege het slechte weer van de afgelopen dagen en vertelden ook dat de komende tijd er beter weer opkomst is.

Vandaag is de grote nationale Franse feestdag. Behalve die ene supermarkt in Méru waar ik chocoladebroodjes heb gekocht, zijn alle winkels gesloten. Ik had geen trek in stokbrood met camembert. De camembert van gisteren bleek vanmorgen te stinken. Deze kaas heb ik gisteren ook door mijn eten geroerd. Dat is vast en zeker de reden waarom het eten mij gisteren niet smaakte. Terugdenkend aan gisteren, verbaas ik mij over mijn angst die mij toen van het één op het andere moment overviel. De diepere oorzaak van deze angsten, daar heb ik vandaag veel over nagedacht, maar die kan ik niet thuisbrengen. Erg bang ben ik niet uit gevallen, vind ik van mezelf.

Later op de dag denk ik een verklaring te hebben gevonden voor deze toestand. Ik heb het gevoel dat ik mij van de wijs heb laten brengen door het lawaai van die vliegtuigen en helikopters. Waarschijnlijk is dit wel het gevolg van het vele geweld wat wij dag in dag uit op de televisie zien en in de kranten kunnen lezen. Oorlogssituatie's die vaak zeer direct in beeld worden gebracht. Je ziet veel bloed en soms afgerukte ledematen. De laatste maanden zijn er vaak beelden van aanslagen in Irak en Israël waar zelfmoordenaars zich opblazen. Dan was er nog de aanslag op een trein in Madrid. Bloed, veel bloed was er te zien op het televisiescherm. Iets waar ik niet aan kan en wil wennen.

Het zijn treurige zaken waaraan ik opnieuw moet denken en terwijl ik hier rondfiets in Frankrijk waar de wereld zo vredig lijkt te zijn. Wanneer ik om mij heen kijk wat is de natuur vaak mooi: de kleuren en geuren van de bloemen en planten.

Kortom ik voel mij op mijn gemak tijdens deze pelgrimsreis. Wat toch een tegenstelling zoals ik die hier in alle rust en vrede rond te fiets en de wrede wereld om mij heen. Ik vraag mij af of ik wel genoeg doe voor de vrede in deze wereld. Afgezien van deze op zich ernstige gedachten, die mij lang bezig hebben gehouden, had ik het de rest van de dag zeer goed naar mijn zin.

Vaak scheen de zon en de temperatuur is boven de twintig graden gestegen: zeer goed fietsweer. Juist toen ik zo heel tevreden was, merkte ik dat er iets was met de achterband. Het was net of ik op een ovaal wiel rondreed telkens werd even iets opgetild. Bij controle van de achterband blijkt dat er een bobbel op de band zit. Dit probleem had ik eerder met een voorband van hetzelfde fabrikaat en type. Het canvas van de band is gebroken.

Ik heb een groot probleem! Wanneer een binnenband kapot gaat, kan ik die vervangen door een andere, maar een buitenband heb ik niet bij me. Hierop de helling tussen de bomen is een voorlopige reparatie erg moeilijk. Ik besluit de band gedeeltelijk leeg te laten lopen. Om zo de druk van de buitenband te halen om dat rotting niet te laten knappen. Ik wil proberen om een camping te halen. Ik heb goed *de smoor in* om het maar plat te zeggen. Ik kocht - ter voorkoming van dit soort problemen - de beste kwaliteit buiten- en binnenbanden en nu gebeurt mij dit voor de tweede keer.

Door de slappe achterband kan ik niet op de pedalen gaan staan bij het beklimmen van een helling en moet persé rustig afdalen en kalm door de bochten gaan want het gevaar bestaat dat de buitenband er afloopt. Tot mijn ergernis zijn de twee campings, die in mijn routeboek staan, gesloten. Zo is het ook gesteld met een kleine jeugdhut. Ik besluit om dan maar in een hotelletje te gaan. 'Wij pakken een hotelletje in Frankrijk', is een geveugelde zin uit de jaren zestig en zeventig, maar die tijden zijn voorbij. In de dorpen en kleine steden zijn alle hotelletjes gesloten, merk ik.

Je kunt wel stellen dat er hier op het Franse platteland bijna geen middenstand meer over is. Ik moet nog bijna vijftientig kilometer fietsen met een manke fiets en dan zou er een camping moeten zijn. Ik zal door moeten naar Goussonville. Waarschijnlijk doordat ik kwaad ben geworden, let ik niet meer op mijn routeboek en raak de weg kwijt. Ik vraag vele keren de weg en steeds ontmoet ik vriendelijke mensen die mij de weg wijzen. Op de brug over de Seine bij Mézières kom ik er achter dat ik weer of nog 'gewoon' op de route van het routeboek zit, stom, stom!! Ik heb gewoon veel tijd verloren vandaag door dat stomme gevraag van mij.

Wanneer ik mijzelf weer goed onder controle heb, lees ik in het routeboek: "*bij Km 120 na bocht op kruispunt recht door D130 klim 7%*". Die 7% is de gemiddelde stijging. Wie weet zit er wel een stuk tussen van 10% of meer. Maak je borst maar nat: na bijna honderd kilometer fietsen mag ik nog 'even' deze helling op fietsen. Dat zal niet gemakkelijk worden, houd ik mijzelf voor. Terwijl ik op kijk, zie ik deze lastige helling voor mij liggen. Het begint rustig 4 tot 5% maar loopt snel op tot de beschreven 7% en even verder zit nog een stukje van meer dan 10% stijging. Dit is inderdaad niet gemakkelijk met een manke fiets. Enkele keren heb ik naar voren gekeken of ik de camping nog niet zag, maar wanneer het moeilijk is, duurt het altijd langer en zo ging het ook deze keer.

Wanneer ik aankom op camping en op mijn kilometerteller kijk blijkt dat ik vandaag niet van mijn route ben afgeweken. Ik lach stom om mij zelf als ik terug denk aan mijn gevraag naar de weg.

Hier is een campingwinkel waar bier wordt verkocht in beugelflessen met een inhoud van 66 cl, ook deze keer koop ik er twee. Ik krijg een plaats toegewezen tussen twee vakantiebungalows, die voor mijn gevoel hoog boven mijn tentje uittorenen. Ik voel mij nietig. Veel tijd voor deze gevoelens heb ik niet. Ik moet aan de slag met mijn fiets. Ik ga de buitenbanden omwisselen: de voorband naar achteren en omgekeerd, omdat op de voorband minder druk staat. Uit mijn reparatiezak haal ik een lap canvas van twintig bij tien centimeter. Als versteviging leg ik dit tegen de zwakke plek in de buitenband. Hiermee denk ik dat ik de zesenzeventig kilometer wel haal naar Chartres, waar een fietsenmaker zit. De banden heb ik zo hard mogelijk opgepompt met het kleine fietspompje, eigenlijk veel te zacht voor mijn fiets maar ik kan ze niet harder krijgen met dit pompje.

Met een goed gevoel ga ik onder douche en drink hierna de laatste beugelfles bier leeg. Even nog een wandeling maken over de camping en dan op tijd gaan slapen om morgen vroeg op pad te kunnen gaan. Veel snelheid zal ik niet kunnen maken, maar dat geeft niet, dan maar wat langzamer. Tevreden kruip ik in mijn slaapzak. Ik heb geen zorgen voor morgen. Met een lap canvas heb ik mijn probleem voorlopig opgelost. Ik denk dat ik met een tevreden glimlach om mijn mond in slaap ben gevallen.

Donderdag 15 juli 2004. Goussonville – Chartres 100 km.

Vertrek 07.32, aankomst 16.55 uur, gem. 14.9, bewolkt, wind ZW 3-4, temp. 14.5 – 23.5 gr., slaappleats: Camping € 6,55.

Ik wilde vroeg vertrekken om noodgedwongen in een rustig tempo naar Chartres te fietsen, maar bij controle van de voorband blijkt dat er nu op een andere plaats ook een bobbel te zitten. Het is erger gesteld met de buitenband dan ik gisteravond nog dacht. Ik kan niet anders dan 11 kilometer terug fietsen naar de fietsenmaker in Gargenville. Deze plaats ligt op de andere oever van de Seine. Navraag, bij de campingreceptie, leert mij dat deze winkel om acht uur open gaat. Iets over half acht ga ik richting fietsenmaker op twee slappe banden. Het afdalen gaat niet echt lekker. Wanneer er ook maar een klein bochtje in de weg zit, wiebelt de achterband. De fiets is onrustig, ook zonder bagage, ik doe dus rustig aan door wat steviger in de remmen te knijpen tijdens het afdalen.

De fietsenmaker is gemakkelijk te vinden. Ik ben gisteren voor zijn deur langs gereden. Hij doet zijn zaak om negen uur open en niet om acht uur. Dit geeft mij de tijd om geld te pinnen en brood te kopen voor vandaag: een halve grote stokbrood, twee chocoladebroodjes en een rozijnenbroodje. In de resterende tijd bestudeer ik de route van vandaag, want daar is gisteravond niets van gekomen. Bij het lezen van de route kom ik tot de conclusie dat ik vandaag opnieuw door een landschap zal trekken waar veel moois te zien is.

Eindelijk om tien over negen komt de fietsenmaker aan bij zijn zaak en om twintig minuten over negen doet hij zijn winkel open. Ik heb de keuze uit twee type banden, de ene kost € 9,50 en de andere - die ik koop - kost € 14,-. Het omleggen is een fluitje van een cent, maar wanneer ik vraag om een *pompe de vélo* krijg ik een fietspompje met een slangetje aangereikt. Met deze pomp kan ik net zo min als met mijn eigen pomp de banden op spanning krijgen. Ik vraag om een grotere pomp, maar die kan ik niet van hem krijgen, want ik heb een band gekocht en geen reparatie, begrijp ik. Hiermee zal ik het moeten doen. Met de gedachte van *ik zie het wel* ga ik richting de camping. Al snel wordt mij duidelijk dat de

beide banden te slap zijn om goed en lekker te kunnen fietsen. Op de camping heeft een Fransman nog geprobeerd met minicompressor mijn banden op spanning te brengen maar dat lukte niet. Om 10.45 uur ben ik vertrokken richting Chartres met veel te zachte banden. De oplossing heb ik onderweg bij een garage gevonden. Een monteur drukte een stukje rubberslang op mijn ventiel en met de luchtslang blies hij lucht in de banden. Een geweldige oplossing. Het was een hele opluchting dat na vierentwintig uur mijn fiets weer helemaal de oude was.

Het eerste stuk van de route was behoorlijk heuvelachtig vandaag, maar mooi, aan de linkerkant van mij liggen de schitterende bossen van Rambouillet. In de berm zie ik sporen van groot wild, onder andere die van wilde zwijnen, reeën en/of herten. Jammer genoeg ontbreekt mij vandaag de tijd om een omweg te maken over de boswegen en -paden naar le Haut Planet daar is een mooi uitzicht over het dal van de rivier de Vesgre.

Hier in dit prachtige gebied moet ik denken aan mijn veel te vroeg overleden vriend Jan Goelema, die vandaag jarig zou zijn geweest. Ik zing voor hem uit; *Ein deutsche Requiem*, van Joh. Brahms: *Selig sind die Toten, die in dem Herren sterben*. Vele goede herinneringen schieten door mijn gedachten. Wat is toch fijn om goede herinneringen aan iemand over te houden. Jan is alweer meer dan tien jaar geleden overleden, 'wat gaat de tijd toch snel', bedenk ik mij.

Dit brengt mijn gedachte op het gegeven 'tijd'. Ik denk hier een tijdlang over na. Omdat ik laat van de camping ben vertrokken ben ik wat gehaast vandaag. Als ik hier wat langer over nadenk, realiseer ik me dat het totaal niet uit maakt hoe laat ik aankom op de camping van mijn keuze vandaag. Ik word er niet verwacht en er wacht daar niemand op mij. Het begrip 'tijd' vind ik erg bijzonder. Dingen vallen pas op als je een tijd lang niet kijkt. Je moet even buitenstaander zijn. Als kleine jongen merkte ik dat vroeger thuis al met onze oude klok die aan de muur hing. Ik ging op een stoel staan en drukte mijn neus tegen het glas van de wijzerplaat aan, dan kon je duidelijk zien dat de lange wijzer stil stond. Maar keek je tijdje niet, dan zag je dat de wijzer wel degelijk was opgeschoten.

Dit leidt bij mij vandaag tot een conclusie: om iets goed te kennen moet je veranderingen goed waarnemen en om veranderingen goed waar te nemen, moet je een tijd niet kijken.

De hele morgen heb ik al last van stijve benen. Het fietsen gaat mij niet super af. Ik besluit om zo snel mogelijk koffie te gaan drinken. Na tien kilometer ga ik een café binnen waar ik geniet van een dubbele espresso. Hierna gaat het fietsen beter.

Zo kom ik aan in Maintenon. Dat bekend is vanwege het fraaie Château dat Madame de Maintenon liet bouwen aan het riviertje de Eure. Lodewijk XIV sloot met haar in 1683 een geheim huwelijk en hij werd vervolgens een devote katholiek. Het kasteelpark is zeer de moeite waard om te bezichtigen het is ontworpen door de befaamde tuinarchitect Le Nôtre.

Achter het Château liggen interessante ruïnes zoals een aquaduct. Dit bouwwerk is overigens dicht begroeid met klimplanten. Er werd in 1640 onder leiding van bouwmeester Vauban aan begonnen en droeg een kanaal dat ooit 110 kilometer lang moest worden om de tuinen van het kasteel van Versailles van water te voorzien. Op het hoogtepunt werkten er 30.000 soldaten aan, maar na veertig jaar bouwen werd het nooit voltooid.

Hier heb ik ook eens goed naar mijn rechterhand gekeken want daar groeit langzaam maar zeker een flinke blaar in mijn handpalm. Ik heb veel gefietst in mijn leven en heb van alles gehad maar nog nooit had ik een blaar in mijn hand. Het is knap lastig hierdoor stuur ik bijna alleen met mijn linkerhand.

Wanneer ik verder ga, fiets ik door het dal van de Eure. Dit gedeelte heb ik als één van de allermooiste stukken uit de hele route ervaren. Klaterend stroomt de Eure voorbij, waar vissers het druk hebben met hun hobby. Aan de andere kant hoor ik de vogels zingen maar aan beide kanten van de weg is veel mooie natuur te zien. Enkele verstilde dorpjes passeer ik.

Een paar kilometer voorbij Changé zie ik aan de linkerkant van de weg hunebedden liggen. Ze verschillen maar weinig met de ons bekende hunebedden uit Drenthe, het verschil zit hem in de gebruikte steensoort. Het principe is hetzelfde.

Tussen Saint Piat en Jouy op ongeveer 12 kilometer voor Chartres, wanneer ik de D106 oversteeek, ben ik bovenop een heuvel en vandaar zie ik de torens van de Kathedraal van Chartres boven het maaiveld uitsteken. Later betrap ik mij erop dat het mij te lang duurt voordat ik de stad bereik. Het zien van de torens geeft mij een gevoel van ongeduld, ik heb zoveel gehoord en gelezen over deze kerk dat ik daar nu wil zijn! Maar het is nog ruim een half uur fietsen, als het niet tegen zit.

Wonder boven wonder, in Saint Prest een klein dorpje op zeven kilometer voor Chartres is nog een slager waar ik een flinke karbonade koop. Even verderop is een zeer kleine supermarkt, deze heeft een beperkt assortiment waar ik al mijn boodschappen kan doen. Aardappelen, sperziebonen, een halve liter chocoladepudding, twee appels en twee blikken koud bier. Mijn diner voor vanavond zit in de tassen en dat geeft een goed gevoel.

Wanneer ik Saint Prest achter mij laat en op een heuveltje ben aangekomen ligt Chartres op twee kilometer voor mij. Fier rijzen de torens van de beroemde kathedraal boven de stad uit. Ik besluit om niet nu naar de kathedraal te gaan maar dit morgenvroeg te doen, mogelijk is het dan daar veel rustiger dan in de namiddag.

Op de camping mag ik een plaats zoeken, maar zo vertelt de campingbeheerder mij, mijn fiets kan beter vannacht in de afgesloten garage staan omdat dit soort fietsen hier regelmatig gestolen worden. Een echtpaar uit de Betuwe die bij het toiletgebouw staan met hun camper die zijn zo vriendelijk om de accu van mijn telefoon op te laden. Een van hun zonen komt mij de telefoon na een uur weer terugbrengen. Meer dan een bedankje willen ze er niet voor hebben.

Op deze camping zijn Ada en Ton ook gearriveerd, verder ontmoet ik hier geen bekenden van onderweg. Bij hen drink ik in de loop van de avond koffie en we praten over onze ervaringen van het onderweg zijn. Ook vertel ik hen dat ik vandaag een telefoontje heb gehad dat mijn schoonmoeder plotseling uit het bejaardenhuis moet en in een gesloten verpleegafdeling moet worden geplaatst. Feitelijk ben ik met stomheid geslagen, want ik kan de reden van haar overplaatsing niet begrijpen. Men zegt dat zij wegloopt, ik vraag mij af of dit de waarheid is. Want zonder rollator kan zij niet lopen. Zet de rollator weg bij haar en zij kan in haar vertrouwde omgeving blijven wonen.

Discussie is niet mogelijk over het standpunt van de directeur van dit huis, overplaatsen en niks anders. Zo gaan we om met onze hoogbejaarde ouderen in tweeduizendvier! Ik voel mij, met dit gegeven, zeer onprettig zo ver van huis.

Vrijdag 16 juli 2004. Chartres - Bonneval 49 km.

Vertrek 09.20, aankomst 12.35 uur, gem. 18,6, zonnig, wind ZW 1-2, temp. 17.1 – 26.8 gr., slaappleats: Camping € 8,10.

Ik ben lekker langzaam opgestaan, want ik hoef vandaag niet zover. Bovendien kan ik niet meteen fietsen, want het is zeer mistig hier aan de rand van de stad. Het zicht is minder dan honderd meter. In de stad was het niet zo erg. Alleen de torens van de kathedraal steken in de mist. In alle rust heb ik de stad bekeken, bewonderd is een beter woord. Chartres is een oude Romeinse stad aan de Eure en in de middeleeuwen hoofdstad van een graafschap. De oudste kerk van deze stad werd door de Vikingen verwoest. In 1146 begon Bernardus van Clerveaux hier de tweede kruistocht.

De stad groeide uit tot een belangrijke etappeplaats van pelgrims. De eerste kathedraal werd in een opmerkelijk korte bouwtijd tussen 1145 en 1155 opgericht, maar alweer in 1194 verwoest door een grote brand, die niet alleen de kathedraal maar het gehele stadscentrum trof. Alleen het gebeeldhouwde koningsportaal en de relikwie van de mantel van de maagd Maria bleven gespaard. Kort na de brand begon men met de herbouw. Echter, ditmaal met een gewelf tot maar liefst 36 meter hoogte. Dat was tot dan toe nog niet eerder vertoond. Er werden vroege vormen van een nieuwe bouwwijze uitgeprobeerd. Deze werden pas later gotisch genoemd. Voor het eerst maken de stenen lichtbogen een vast deel uit van het bouwwerk. Deze brengen de uitbuigende krachten van het gewicht van het gewelf over op de steunberen naar buiten. Bij nadere beschouwing tonen deze bogen aan de linker- en de rechterkant opmerkelijke verschillen in dikte en uitvoering. Dit is te verklaren vanwege de verschillende inzichten van de meester metselaars. Het is wel een bijzonder groot verschil in bouwinzicht. De gotische bouwwijze bood veel meer ruimte en overzicht aan de toenemende stroom bezoekers van de kerk, en vond snel navolging in talloze andere Franse (pelgrims) steden.

Chartres was in de vroege middeleeuwen beroemd om de geleerden die aan de kathedraal verbonden waren. Grondleggers van de wetenschap staan op het koningsportaal afgebeeld, zoals Aristoteles, Pythagoras en Euclides. Midden in de vloer ligt een in steen uitgehouwen labyrint, een geometrisch symbool van de levensknoop: 12,5 meter in doorsnede en ca. 300 meter lengte voor hen die het proberen na te lopen.

Toen ik dit labyrint stond te bewonderen klonk er door de kathedraal het prachtige gezang van een sopraan. Zij zong een Benedictus, Gezegend is hij, die komt in de naam van de Heer. Ik weet alleen niet van welke componist. Met bewondering naar deze sopraan heb ik staan luisteren. 176 gebrandschilderde ramen bieden de meest complete middeleeuwse verzameling. Afbeeldingen van St. Jacob en Karel de Grote in de twee grote ramen en van ridder Roeland op de pas bij Roncesvalles, is rechts van de sacramentskapel. In de crypte, waar pelgrims kwamen, bevindt zich een wandschildering met St. Jacob. De binnenstad staat onder monumentenzorg met oude Romaanse huizen uit de 12^e eeuw aan de Rue Chanteault (29) en de houten draaitrap van Maison de la Reine Berthe. Aandacht verdient beslist ook de St. Pierre kerk in flamboyant gotische stijl die in schoonheid weinig onderdoet. Deze behoorde tot de Franse Revolutie bij een abdij die al in de 7e eeuw bekend was. De massieve toren werd in de 10e eeuw volgens Karolingische traditie als vluchtoren gebouwd omdat de abdij buiten de stadsvesting lag. Binnen zijn afbeeldingen te zien van de twaalf apostelen.

Wanneer ik weer terug ben bij de kathedraal kom ik Henk uit Zwijndrecht tegen, hij is op een racefiets onderweg naar de Dordogne waar zijn kinderen een landhuis bezitten. Hij heeft vannacht geslapen in een hotel en vraagt mijn hulp om uit de stad te komen richting de Dordogne. Hij vertelt mij dat hij een uittreksel bij zich heeft van het routeboek waar ik ook gebruik van maak. Maar hij heeft geen details opgeschreven en die heeft hij nu nodig. Samen gaan we in zuidelijke richting. Eerst naar een bakker en dan naar een supermarkt voor fruit, wat koekjes en een maxi Mars reep. In de stad ben nog even een apotheek binnen gelopen en heb pleisters gekocht voor de blaas in mijn hand, deze pleister geeft een stuk verlichting en ik kan nu ook weer zonder pijn mijn rechterhand gebruiken.

Na een tiental kilometers fietsen komen we Ada en Ton tegen die zitten op een muurtje te eten. Wij beiden besluiten ook hier te gaan eten, maar dan blijkt dat Henk geen brood bij zich heeft. Hij was in de veronderstelling dat er wel bakkers open waren onderweg. We geven hem ieder een stuk brood mee voor onderweg. Vandaag heb ik eindelijk een keer geen last van tegenwind. De hele morgen is het bijna windstil. Later op de dag waait het hooguit windkracht 2.

Bovendien schijnt het zonnetje werkelijk heerlijk; het was een prachtige fietsdag.

Het rare van deze dag was, dat Ada en Ton eerder vertrokken daar vanaf het muurtje, en zij later op de camping aankwamen dan ik. Ik denk dat ik de officiële route heb gefietst en dat zeggen zij beiden ook. Rara, hoe kan dat? Op de camping heb ik een siësta gehouden onder een boom. Wat is dat toch heerlijk. In de loop van de middag ben ik Bonneval in gegaan om inkopen te doen en op een terrasje '*une grande bière*' te pakken en rond te kijken in dit eeuwenoude stadje. Bonneval is een oud vestingstadje aan de Loir, met stadspoorten, een ringgracht en bruggen, deels uit de 12e en 13e eeuw, brengt een vleugje sfeer van de pelgrimsperiode. Ik kwam Bonneval binnen langs de kapel van St. Michel (12e eeuw) en door de Porte St. Roche (15^e eeuw). De grote Notre Dame kerk in het centrum dateert uit de vroeg 13^e eeuw en werd gebouwd in een pure vorm van de primitief gotische stijl. Enkele pilaren kwamen uit het lood te staan na de overstroming van 1665. Aan de muren van de kerk hingen grote affiches van historische fietsen.

Deze stad is een etappeplaats geweest van de Tour de France getuige de affiches in de stad. Rondom de kerk zijn oude straatjes met bijpassende huizen, waaronder La Laterne uit de 12^e eeuw. De oude Benedictijnenabdij van St. Florentin werd gesticht in 857 onder invloed van Charles, achterkleinzoon van Karel de Grote, maar door de Noormannen in 911 verwoest. Onder bescherming van Louis VI volgde na 1110 een periode van voorspoed. Het beleg van Bonneval in 1420 tijdens de 100-jarige oorlog zorgde weer voor verwoesting. Het gebouw werd gerestaureerd in een opvallende renaissancestijl en is in gebruik als psychiatrisch ziekenhuis. Wanneer ik net weer op de camping ben, belt Marga met de mededeling dat Riek Pape is overleden. Dit is een mededeling waar ik even stil van word. Veel verdere bijzonderheden weet Marga nog niet te vertellen. Maar ook hebben we opnieuw gesproken over, de voor ons zeer onverwachte mededeling, dat oma naar een ander verpleeghuis moet; waar een gesloten afdeling is. De vraag die bij ons overblijft zijn; waarom zo snel en onverwachts, waarom is er niet eerder met ons over gesproken en overlegd. Ik heb voor deze avond genoeg om over na te denken. Wanneer ik mijn dagboek zoek kan ik het niet vinden. Het is zoek en het blijft zoek, het hoort normaal in mijn stuurtaas te zitten maar daar zit het niet in. De tent doorzoek ik opnieuw, nu van achteren naar voren. Alle fietstassen maak ik leeg en vind ik mijn dagboek niet! Hoe kan nu mijn dagboek weg zijn, is de vraag die door mijn hoofd tolt. Later wanneer ik wil gaan koken, vind ik het terug in de plastic boodschappentas, hoe het daarin is gekomen is

mij een raadsel. Morgen ga ik vroeg op pad met Ada en Ton omdat de weersverwachting zegt dat het morgen warm zal worden en de wind weer zal aantrekken komend uit het zuidwesten. Deze tegenwind heeft ons doen besluiten om samen op te fietsen, met ons drieën is de tegenwind makkelijker te overwinnen. Laat in de avond komen nog twee echtparen uit Budel aan op de camping, zo laat lijkt mij geen pretje.

Zaterdag 17 juli 2004. Bonneval – Château Renault 97 km.

Vertrek 07.40, aankomst 16.40 uur, gem. 18,6, zonnig, wind ZW 3-4, temp. 18.1 – 29.8 gr., slaappleats: Camping € 8,60.

Samen met Ada en Ton heb ik zitten ontbijten aan een picknicktafel op de camping het was aangenaam weer. Vanaf de camping ging het snel afdalend naar Bonneval, wat nog fris was ook. We fietsten het stadje door en konden direct beginnen aan een stevige klim. Zo vroeg op de morgen wanneer je nog niet bent warm gefietst en dan al een dergelijke klim, dat is geen pretje het was gewoon afzien! Het valt mij op, hoe goed Ada klimt. Vaak merk ik dat het klimmen bij vrouwen veel moeizamer verloopt.

Waar ik vandaag veel plezier mee heb gehad waren de plagerijen die Ton en ik samen hadden. Ada en ik hadden beiden een routeboek voor ons op de fiets. Ton die moest het hebben van zijn geheugen en van wat wij hem vertelden over de te volgen route. Het gebeurde nadat we onderweg gegeten hadden. We gingen weer op pad, maar Ada en ik letten even niet goed op en we beklommen een flinke heuvel. Op de top ontdekten we dat we een afslag gemist hadden. De juiste weg loopt via het dal en niet over deze behoorlijke zware heuvel. Na enige bestudering van de kaart kunnen we gewoon door fietsen en hebben we de mogelijkheid om rechts af te slaan om zo terug te keren naar de route. Hooguit een kilometer of vijf omgereden. We fietsen om beurten op kop om zo met ons drieën op de gemakkelijkste manier tegen de wind in te fietsen. Wanneer ik opnieuw achteraan fiets bedenk ik mij, dat een wekenlange fietstocht, als ik nu doe, een grote luxe is. Ik laat alles achter me. Ik ben vrij nu ik niet meer hoeft te werken. Heb ik geld nodig? Dan ga ik naar een pinautomaat en haal geld zoveel ik denk nodig te hebben van onze rekening. Ik hoef mij van niemand iets aan te trekken. Ik kan dag in dag uit mijn dag indelen zoals ik dat wil, en ik kan mijzelf wijs maken dat ik iets heel bijzonders aan het doen ben. En gek genoeg geloven mensen dat ook, gezien de reacties die ik mocht aanhoren voordat ik vertrok van huis en onderweg vooral hier in Frankrijk.

Het is een luxe onbezorgd leventje dat ik hier heb. Deze luxe wordt nog verrijkt door het vele mooie wat er onderweg te zien en te horen is. Wanneer we door het dal van de rivier Loir fietsen zeggen we tegen elkaar hoe wonderbaarlijk mooi de Schepping hier is. Maar ook realiseer mij hoe wonderlijk dat de Schepping is, wanneer ik naar een boom kijk dan realiseer mij niet vaak dat er nog boom, ter grote van wat ik zie, zich onder de grond bevindt. Wanneer de bomen in de herfst hun blad verliezen kunnen ze geen voedsel uit de lucht opnemen dan teert een boom op zijn voedsel voorraad. We genieten alle drie met volle teugen van de werkelijk schitterende natuur om ons heen, rechts de nog kleine rivier en links de weelderige begroeiing op de heuvels. Het doet mij denken aan een lied het recitatief gezongen door Hanna uit het Oratorium: *Die Jahreszeiten* van Joseph Haydn.

*Welkom nu, o donker bos,
waar 't eeuwenoude eikendak
zijn verkoelende schaduw schenkt
en door de bladeren van de slanke espenboom
een zacht gefluister ruist!*

*Daar murmelt bij het zachte mos,
helder vliedend, de beek,
en vrolijk gonzen de bijen in het zonlicht
dat door de bladeren valt.*

*De zuivere balsemgeur van de kruiden
verspreidt de koelte van Zefir
en uit het dichtbijgelegen kreupelbos
weerklinkt de schalmei van een jonge herder.*

Ik voel mij een gelukkig mens wanneer ik met Ada en Ton door het landschap fiets, maar ik bedenk mij wel dat vele anderen dit niet gegeven is.

De één is ernstig ziek, zoals een goede vriendin van ons, vaak heb ik haar in mijn gedachten, zij mag dan wel niet rampzalig ziek zijn op dit moment, maar het is wel een ramp voor haar en haar familie. Ik hoop en bid dat zij genezing mag ontvangen.

Maar ook denk ik veel aan een familielid van ons die is doordat hij twee keer achter elkaar is aangereden in zijn auto een lichamelijk wrak geworden. Wanneer ik mij alleen maar beperk tot deze twee mensen, wie ben ik dan dat ik hier zo prachtig rond mag fietsen en het volledig naar mijn zin heb? Tijdens een paar bezoeken aan een kerk heb ik een kaarsje opgestoken voor onder anderen deze twee mensen die mij zeer na aan het hart liggen.

Wat mij vandaag opnieuw beroerd is de gang van zaken rond mijn schoonmoeder. Ik blijf het een vreemd verhaal vinden. Daar komt nog bij dat ik hier ver van huis ben en dus geen enkele invloed kan hebben op de gang van zaken daar. Dit alles zit mij niet lekker.

Op de camping in Château Renault begint het dagelijkse ritueel weer, een plek zoeken en de tent opzetten. Dan naar de douche en één van de beide blikjes bier leeg drinken, die bewaard zijn tussen mijn slaapzak, dat geeft een goede isolatie. Een blikje koel bier beschouw ik als een beloning voor het fietsen van deze dag.

Vervolgens wordt het dan meestal wel tijd om voor het eten te gaan zorgen. Wanneer de afwas is gedaan is het meestal rond acht uur. Dan is er nog een tweede blikje bier dat opgedronken moet worden en in het dagboek moet nog het nodige geschreven worden. Aan het begin van deze avond komt op de campingplaats tegenover mij een Nederlandse auto met een grote caravan te staan. Binnen enkele minuten begint de dochter met mij te praten, zij heeft een echte Rubens figuur (net als haar moeder). Zij vertelt mij dat zij en haar moeder verschrikkelijk gehuild hebben vandaag omdat hun auto kapot

is gegaan. Er is iets met het koelwater begrijp ik. Haar vader is automonteur en kon de bijna nieuwe Renault Laguna niet repareren en toen moesten ze wachten op een ruilauto van de ANWB, een nieuwe Volkswagen Passat stationwagon. Dat was allemaal heel erg verschrikkelijk, vertelde zij mij, en begon prompt te huilen. Haar moeder die ook bij ons was komen staan en deed, tot mijn niet geringe verbazing, ook mee met het een potje janken. Hierop kwamen pa en de zoon er bij staan en vertelden dat ze in zak en as zaten vanwege hun kapotte auto. Op mijn vraag of ze nu veel later thuis zouden komen, was het antwoord: "Nee dat niet, maar vandaag zijn we wel veel later dan normaal hier op de camping gearriveerd". In tussentijd dat ik met pa en de zoon sprak, troosten de moeder en dochter elkaar huilend en vertellen aan elkaar dat het misschien ooit allemaal wel goed zou komen.

Toen ze weg waren bedacht ik mij, wat ik met zulke mensen -die zich bij het minste of geringste uit het veld laten slaan- aan moet. Of er geen ergere dingen zijn dan pech met een auto.

Vanavond op zaterdag zijn we op voorstel van Ada wat gaan drinken, omdat het al wat later is zijn er niet veel cafés meer open. Wij belanden in een restaurant waar vier Nederlandse pelgrims zitten te eten. Met hen voeren we gesprekken over onze reis en wisselen ervaringen en meningen uit. Natuurlijk onder het genot van een paar pilsjes.

Wanneer we terugkomen bij de camping blijkt het hek op slot te zitten. Om het hek te openen moeten we beschikken over we een soort pinpas, maar die hebben wij niet ontvangen van de receptioniste. Na enig beraad klimmen we over het hek, jammer dat ik mijn fototoestel toen niet bij me had. De vier pelgrims die nog in het café zitten, zullen wanneer zij ook geen pinpas hebben, het veel moeilijker krijgen om over het hek te komen want zij hebben hun fietsen bij zich.

Iets heel anders is, het *grootste* ongemak van vandaag, dat was een kapotte plastic wc-bril, in een café. Dat is zo'n ellendig ding dat wanneer je gaat zitten er een stukje vel tussen kruipt en wanneer je opstaat wordt het stukje vel vast geknepen! Dat was met recht, een pijnlijke stoelgang.

Zondag 18 juli 2004. Château Renault - Veigné 58 km.

Vertrek 08.35, aankomst 14.28 uur, gem. 14,9, bewolkt, wind ZW 4, temp. 17.3 – 27.1 gr., slaappleats: Camping € 6,80.

Vanmorgen werd ik gewekt doordat Ton op mijn tent tikte. De eerste gedachte die bij me opkwam toen ik goed en wel wakker was wat zal ik vandaag weer gaan beleven. Dit is een niet een op zichzelf staande gedachte maar het maakt onderdeel uit van mijn bestaan. Ik heb de afgelopen jaren vaak gehoord dat 'men' zich kan indenken dat ik tijdens een lange fietstocht mooi over problemen kan nadenken en ze rustig kan oplossen. Maar er komen helemaal geen problemen bij mij op. Ik fiets hier in Frankrijk heerlijk rond en beleef de dingen en zaken zeer intens die ik op mijn weg tegenkom.

Trouwens, goed beschouwt behoort je echte problemen niet op te roepen, ze horen je te overvallen.

Ik heb vanmorgen eitjes gekookt en zeg tegen Ton dat het door hem gevraagde zacht gekookt eitje gereed is. Met smaak eten hij en Ada het eitje op. Zo had ik hen dat gisteren beloofd. Vandaag gaat mijn pelgrimsreis naar Tours. Het gaat volgens mijn routeboek opnieuw door een gebied dat zeer gevarieerd in natuur en in landschappelijk opzicht zal zijn. Ook lijkt het mij vandaag heuvelachtiger te worden. Wanneer we onderweg zijn blijkt dat mijn inschatting over de route van vandaag uitkomt. Vooral de valleien Valleeux de Vaux en de Vallee de Cousse zijn schitterend om te zien en het is er vrij vlak met zo nu en dan een klim vanuit het rivierdal naar boven. Prima terrein om te fietsen, ook deze dag komen we weinig verkeer tegen.

Het is vandaag zelfs buitengewoon stil om ons heen. De geluiden van vogels en dieren worden niet verstoord door lawaai en herrie. Diverse Château's komen we onderweg tegen, de een nog mooier en imposanter dan de andere, van verschillende Château's maak ik foto's. Wanneer ik hierbij even stop, wachten Ada en Ton altijd op mij. Ton geeft regelmatig aanwijzingen in de trant van; vanaf hier heb je een beter beeld om te fotograferen.

We fietsen door het gebied waar de wijnen van Vouvray vandaan komen. De ene na de andere wijnboer prijst door middel van reclameborden zijn Vouvray wijn aan. Maar wij trekken ons daar niets van aan en fietsen in een rustig tempo verder. Wanneer we Tours tot op vijf kilometer genaderd zijn, willen we koffie gaan drinken in Rochecorbon, maar helaas kunnen we geen bar vinden die open is en we gaan weer verder. Hier in deze plaats zijn grotten in de rotsen uitgehouwen waar de wijnen uit dit gebied liggen te rijpen. Het ruikt er sterk naar wijn vele kilometers lang. Het lag in mijn bedoeling om de komende nacht te gaan overnachten in de mooie stad Tours. Maar het kan soms ook anders lopen. Onverwachte gebeurtenissen maken dat je op een andere plek uitkomt dan dat je je voorgenomen hebt.

Voor de kathedraal van Tours heb ik afscheid genomen van Ada en Ton. Zij zijn bijna bij hun einddoel bij vrienden, die ze hebben gemaakt tijdens hun pelgrimstocht naar Santiago de Compostela. Achteraf vind ik het gek, dat we in een grote stad als Tours is, rond het middaguur geen café konden vinden om een kopje koffie te drinken. Ik had onderweg drie gebakjes gekocht om ons drieën hiermee te verwennen.

Op het plein voor de kathedraal hebben we ze toen zonder koffie, lekker opgegeten. Doordat Ada en Ton op mijn fiets pasten had ik de gelegenheid de kathedraal te bezoeken voor een moment van inkeer en rust. Ook heb ik in de kathedraal een stempel gehaald op mijn Credentiaal. Hartelijk hebben we afscheid van elkaar genomen. Aardige mensen waarmee ik graag deze dagen mee heb doorgebracht.

Toen ik van het kathedraalplein weg fietste voelde ik mij absoluut alleen. Een raar gevoel om eenzaam te zijn tussen zoveel mensen in een grote stad. Ik ken hier niemand en niemand kent mij want ik ben een vreemdeling. Een passant die maar even in de stad is en dan zijn weg vervolgd. Maar ondanks deze wetenschap overvalt mij opnieuw het nare gevoel van heimwee. Ik ben afgestapt in een klein nauw straatje, waar ik even later opkeek naar de hoge muren. Deze hoge muren benauwden mij. Ik moet hier weg.

Ongemerkt kom ik terecht op een bank in een parkje. Aan alles waar ik nu aan kan twijfelen, twijfel ik, van het nut van onderweg zijn tot wat ik hier aan het doen ben en thuis is alles beter. Het was een rotgevoel om alleen verder te moeten en ik probeerde me te herinner hoe het was om alleen te fietsen in dit grote land. Waarom was ik toch met hen meegegaan? Eenzaamheid is gemakkelijker te verdragen. Afscheid van anderen nemen dat doet mij pijn. Dit nare gevoel gaat maar door mijn hoofd, totdat ik aangesproken word door een non die mij vraagt of ik onderweg ben naar Santiago de Compostela. Ik ga staan en heb een tijdje met haar gesproken. Nadat ze vertrokken was, at ik wat en heb bedacht wat ik vandaag verder zal gaan doen. Ik heb nog maar 41 kilometer gefietst vandaag en het is uitstekend weer om te fietsen.

Een camping van Tours, die ik gezien heb, ligt zeer dicht bij een autosnelweg die veel geluidsoverlast geeft. Het lijkt mij geen goede plek om te overnachten. In Veigné 15 kilometer van hier is ook een camping. Ik besluit om de binnenstad te gaan bekijken en daarna verder te fietsen. Uitgebreid bekijk ik de stad op mijn fiets. Ik ontdek hier enkele straten met vakwerkhuisen en ook een paar zeer fraaie parken.

Terwijl ik rustig de stad uitfiets, schiet mij te binnen dat ik na het afscheid van Ada en Ton een probleem had. Dit probleem is na het gesprek met de non helemaal verdwenen. Raar eigenlijk, bedacht ik mij, heb ik mij laten meeslepen door de emoties van het moment? Of hoort dit soort reactie's er gewoon bij, op een pelgrimsreis als deze?

Buiten de stad -op het platteland- daar waar er akkers liggen met zonnebloemen had ik iets over me van, is dit nu een Sint Jacobs wonder of niet?

Een probleem van een heel andere orde had ik vandaag. Mijn rol closetpapier slonk sneller, dan ik had gedacht, een beetje buikloop was hiervan de oorzaak. Na Tours moest ik noodgedwongen een aantal keren de bosjes opzoeken en het gerommel in mijn buik hield aan. Wanneer ik een groot landhuis zie staan is de lange oprijlaan naar het huis versierd met roze closetpapier. Vooraan bij de weg lag een stuk van vele meters dit heb ik netjes opgerold en meegenomen. Ik voelde mij een tevreden mens.

Een prachtige afdaling door bossen brengt mij op de brug over de rivier de Indre. Hierop de brug zie ik de camping van Veigné liggen op de zuidelijke oever. Op de receptie word ik verwelkomd in het Nederlands door een charmante Française. Zij blijkt getrouwd te zijn met de Nederlandse eigenaar van de camping. Zij biedt mij een heerlijk kopje Douwe Egberts koffie aan en vraagt of ik interesse heb om fietstochten in de omgeving te maken. Ik vertel haar dat ik helaas weer verder moet op mijn pelgrimsreis. Wanneer ik de camping op rijd kom ik iemand tegen op een ligfiets die een opmerking maakt over mijn bidon waar de Friese vlag is opgedrukt.

Ik zeg hem dat hij zich vergist, het is niet de Friese vlag; want ik zie er de Groninger mollebonen in. Deze zijn naar mijn oordeel door de Friezen, lang geleden, ingepikt. De toon met dit gesprek is gezet, er wordt veel gelachen, wij vermaken ons best deze man was niet zo maar even te vangen met een paar mooie zinnen.

Wanneer ik mijn tentje op zet merkt mijn Nederlandse buurman op, wanneer hij mijn twee blikjes bier ziet, (van Ada en Ton gekregen) die zijn zeker niet koud. "Nee, die zijn warm", zeg ik. Hij biedt mij aan om ze om te ruilen voor koud bier van hem. Ik aanvaard dit aanbod graag, de eerste neem ik direct in ontvangst de tweede in de loop van de avond. Hij en zijn vrouw blijken aardige mensen te zijn en hebben een leuk tweejarig zoontje bij zich. Even later, ik wil net naar de douche, word ik aangesproken door een man die vraagt wat mijn doel van de fietstocht is. Deze man blijkt erg geïnteresseerd, hij wil te voet naar Santiago de Compostela gaan.

Na het douchen ziet iemand mij al schrijvend op de grond zitten en komt even later aanlopen met een tafel en een stoel zodat ik makkelijker mijn dagboek kan bijwerken. In de namiddag zie ik een camper met daar achteraan een op het oog oude racewagen de camping opkomen. Het blijkt dat het om een Le Patron gaat die op een chassis is gebouwd van een Lelijke Eind en is vier jaar oud. Deze auto staat niet op een autoambulance maar wordt mee gesleept doormiddel van een triangel. Dit is toegestaan volgens het wegenverkeersreglement.

Later kom ik met de eigenaar in gesprek over reizen. Wanneer ik met mijn rechteronderbeen rek- en strekoefening doe vraagt hij of ik een probleem aan mijn been heb. Dit moet ik bevestigen, een spier is wat opstandig de laatste dagen. Dit komt doordat mijn rechterbeen korter is dan mijn linkerbeen ten gevolge van een verkeersongeluk in 1961 waarbij mijn onderbeen verbrijzeld werd en het bovenbeen brak. Hij vroeg zijn vrouw om mij te masseren, zij is van beroep sportmasseur. Ik kreeg van haar het advies om vooral 's morgens wanneer het nog fris is dit been warm te houden doormiddel van sokken of door een lange broek aan te trekken. Dit advies heb ik opgevolgd en heb geen noemenswaardige last meer van deze blessure gehad.

Wanneer ik opnieuw met de man sta te praten komt er iemand naar mij toe en vraagt of ik al gegeten heb. Ik antwoord dat dit het geval is. De man vindt dat jammer want hij hield erg veel macaroni over, die volgens hem bijzonder lekker is. "Is het soms wat om jou het mee te geven zodat je het morgen op kunt eten". Ik moest even heel goed nadenken. Wat moet hier nu als antwoord gegeven worden? Mijn idee is dat wanneer je zoveel goedheid over je krijgt uitgestort je niet zomaar, nee, kunt zeggen. Ik heb hem eerst bedankt voor zijn prachtige aanbod maar dat ik hier geen gebruik van kon maken omdat ik op mijn fiets niet beschik over een koelkast en bij de vijftientig graden die morgen verwacht worden blijft het eten niet goed.

Later op de avond kom ik na een wandeling terecht op het terras van de camping om nog iets te drinken. Juist wanneer ik iets wil bestellen schuift een man bij mij aan het tafeltje en zegt dat hij gehoord heeft dat ik als pelgrim onderweg ben naar Santiago de Compostela. Hij zegt dat hij graag daar met mij over wil spreken en biedt mij een glas heerlijke wijn aan en nog één en nog één! Maar ook hebben we samen nog paar kleine glaasjes met ietsje sterkere drank opgedronken. We hadden een zeer geanimeerd gesprek. Het was al vrij laat toen ik mijn slaapzak dicht ritste, met iets teveel alcohol in mijn bloed!

Maandag 19 juli 2004. Veigné – Châtellerault 65 km.

Vertrek 08.55, aankomst 14.00 uur, gem. 16,5. benauwd, wind ZW 3, temp. 16.5 – 24.8 gr., slaappleats: Camping € 19,-.

Wanneer ik weg fiets vanaf de camping, kijk ik nog even om en denk ik nog even terug aan gisteren en constateer dat ik nog nooit zo vriendelijk ontvangen ben dan hier op deze camping door zowel het personeel als door de gasten, ik voel mij echt verwend op deze camping. Buiten Veigné krijg ik direct, zonder dat mijn spieren warm gefietst zijn, een behoorlijk zware helling voor mijn kiezen. Eentje uit de categorie 'erg lang en steil'. Die blijf ik mij voorlopig wel herinneren.

Maar ondanks de zware inspanning die ik moet leveren, gaat het mij goed af. Tijdens de beklimming van deze helling, merk ik dat het mistig aan het worden is. Ik heb eerst nog honderd tot tweehonderd meter zicht, maar al snel word de mist dichter en dichter totdat er hooguit nog vijftig meter zicht over is. Ik voel mij onder deze omstandigheden niet prettig op de weg. Weliswaar is het een zeer rustige weg, maar toch. Mijn veiligheid is in het geding en dat geeft een onprettig gevoel. Ik neem het besluit om naar het eerst volgende dorp te fietsen en daar te wachten tot de mist is opgetrokken. Op het

kerkplein van Sorigny heb ik een uurtje zitten wachten tot de mist voldoende opgetrokken was. Intussen tijd heb ik bij de bakker een paar rozijnenbroodjes en een pak koeken gekocht.

Ik werd geholpen door een beeldschone jonge vrouw, zoals je maar zelden ziet. Volgens mij heeft zij de maten van de Venus van Milo! Met een stralende glimlach hielp ze mij. De vraag die vervolgens bij mij opkwam was, wanneer ik daar een poosje op het bankje zit; deze vrouw heeft een buitengewone schoonheid maar is zij ook een aangenaam en liefvallige vrouw. Of kan het ook zo zijn dat zij van buiten mooi en van binnen een secreteet is. De binnenkant is bij dit alles zeer primair, de buitenkant kan bij haar de gepresenteerde schijn zijn.

Wanneer de mist voldoende is opgetrokken vervolg ik mijn reis. Er hangt een groot gedeelte van de ochtend mist over de velden, die het geheel iets mysterieus geven. Ik maak een foto van de zijkant van een bommenrij in de96

ze mist. Op de foto zijn ook elektriciteitsdraden te zien. Op de draden zitten vogels als op een notenbalk. Een poosje heb ik hier stil gestaan om te kijken naar dit beeld in de optrekkende mist, en mij verwonderd over de schoonheid hiervan. Maar helaas aan mijn gepeins komt een einde, ik moest weer verder.

Het duurt niet lang of ik haal twee oudere Franse pelgrims in, ik schat hun leeftijd zeker op zeventig jaar. Zij lopen van le Havre naar Santiago de Compostela. Ze vertellen mij dat hun vrouwen voor hen uit lopen. Na de bocht haal ik ook de beide dames in. Ik moet in een soort fotoboek een boodschap schrijven die ze gebruiken als dagboek. Ze denken zeker vijf maanden onderweg te zijn en zeggen dat ze alle dagen volop genieten. Een van de dames spreekt goed Engels, wat de communicatie tussen ons ten goede komt. Nadat ik afscheid heb genomen van deze pelgrims begint spoedig de zon door te breken en wordt het gelukkig ook wat warmer.

Wanneer ik mijn jas en lange broek uittrek stop er een auto naast mij. De chauffeur blijkt uit Doornik te komen een Belgische plaats bij de Franse grens en woont nu hier in deze omgeving. Hij spreekt West-Vlaams waarbij ik goed moet opletten wat hij zegt. Wanneer ik hem vertel dat ik op de camping in Doornik heb gestaan stort hij een stortvloed aan woorden over mij uit. Deze man heeft, denk ik, last van heimwee en worstelt daar erg mee.

Tot mijn vreugde merk ik dat ik geen pijn meer heb aan mijn onderbeen. De massage van gisteravond heeft mij goed gedaan. Ik vraag mij af was dit pijntje ook overgegaan wanneer ik mij - *niet* - had laten masseren. Natuurlijk is dit een volstrekt overbodige vraag, want deze vraag kan niet beantwoord worden, omdat ik mij - *heb* - laten masseren.

Mijn gedachten zet ik op dit onderwerp om daar eens lekker over na te denken. In de loop van de morgen kom ik tot de volgende conclusie; van alle pijntjes en kwalen die ik heb gehad ging eenderde vanzelf over zonder dat ik iets deed. Met een volgende portie klachten van een derde ging het na verloop van tijd een stuk beter en verdween ook vanzelf. De rest ook een eenderde, hiervoor was het volgens mij eigenlijk wel noodzakelijk om mijn huisarts te consulteren. Maar na een nachtje slapen, of een aspirientje, ging van mijn klachten ook nu tweederde weer vanzelf over.

Uiteindelijk ben ik met nog geen vijf procent van mijn klachten terecht gekomen bij mijn huisarts en die schreef al dan niet een medicijn en/of een behandeling voor. Ook hier gingen tot nu bij mij op één klacht na, alle andere klachten over. Van de vestibulaire epilepsie (een Menière-achtig iets) kom ik nooit weer af. Dus is de eindconclusie; al mijn lichamelijke klachten gingen eigenlijk vanzelf over. Dit met behulp van een in onze lichaam ingebouwde accessoire(s) die ons kan genezen. Wat zit een lichaam toch prachtig in elkaar, bedenk ik mij met een glimlach om mijn mond.

Opnieuw fiets ik over rustige wegen, door een mooi landschap. De weg bij Dangé Saint Romain is bijzonder om meerdere redenen. Ten eerste de weg ligt naast een rivier, de Vienne. Het gedeelte langs deze rivier is een lust voor het oog, maar ook voor het oor want hier hoorde ik veel vogels zingen. Maar ook is deze weg bijzonder omdat de Romeinen tweeduizend jaren geleden deze weg aanlegden. Mijn gedachten worden hier bepaald door de weg die ik nu gebruik als pelgrimsweg. Een weg als verbeelding van de Levensweg, de levensroute zoals een mens die leeft. Hierbij gebeurt van alles in een mensenleven. Een dag als deze is voor mij een verbeelding van mijn levensweg. Ik heb getracht dit te vangen in een paar zinnen wat mij deze dag hier bezig heeft gehouden.

De Weg

*Al gaande baan ik mij een weg
Achter mij de herinnerde weg
Soms even de pedalen stil houden
Vragen naar de onbekende weg
Ik ben nieuwsgierig naar ná bocht
Waarheen brengt mij deze weg?*

De hele dag heb ik honger. Hoe dit komt is mij niet helemaal duidelijk. Het parcours is licht heuvelachtig, de wind staat wel op de kop maar is niet echt sterk, en toch heb ik honger. Gelukkig kom ik in enkele plaatsen een winkel tegen. In het bijzonder de bakkerijen hebben een goede dag aan mij. Ik heb vier rozijnenbroodjes gekocht en gegeten. Daarnaast at ik een heel stokbrood met plakken Edammer kaas (doet mij denken aan thuis) en ham. Wanneer ik zo verder fiets bedenk ik mij terwijl ik een appel eet, dat mijn hersenen natuurlijk ook voedsel nodig hebben. Ik heb eens begrepen dat veel van ons voedsel nodig is om de hersenen in gang te houden. Ik houd me vast aan de volgende stelling; hoe harder de hersenen aan het denken worden gezet des te meer voedsel ze nodig hebben. Wanneer dit waar is, dan heb ik de mogelijke oorzaak van mijn honger, want ik heb veel en diep nagedacht vandaag. Ik vind het geen slechte gedachte dat het mogelijk is honger te krijgen, door veel te denken.

Op 20 kilometer voor Châtellerault ligt een klein plaatsje met naam Saint Vincent d' Antogny le Tillac in dit dorp staat een klein kerkje waarvan de bouw is begonnen in de 11^e eeuw. Dit kerkje is zo klein dat ik even dacht dat ik eerst mijn zonden moest afleggen om er binnen te kunnen. In deze kerk heb ik een kaarsje aangestoken voor mijn familie en vrienden. Met in mijn gedachten vooral zij die ziek zijn, ik heb gebeden voor hun genezing.

Het is in de loop van de dag steeds benauwder geworden, verschillende keren heb ik naar de lucht gekeken om te zien of er al sprake was van een naderende onweersbui. Wat ik zag waren wel zeer donkere wolken, maar tot een onweersbui is het deze middag niet gekomen.

Vlak voor Châtellerault ligt een viersterren camping, een echte kasteelcamping. Deze wordt, door een groot reclamebord bij de ingang aangeprezen als zijnde één met alle comfort. Maar de werkelijkheid was totaal anders. De tennisbaan was gesloten, het zwembad koud en het restaurant gesloten, het water tijdens het douchen was niet warm. Hier moet je als tentkampeerder € 19,- voor betalen. Bovendien is hier een mijnheer die blijkbaar de baas is, erg sikkeneurig. Ik mocht een plaats zoeken op de camping, zei hij, dat heb ik gedaan. Ik stond goed, dacht ik.

Met een boompje, vlakbij mijn tent, waar ik mijn was mooi op kon laten drogen. Toen de campingbaas rondfietste over de camping en dit zag, stormde hij naar de boom en griste mijn wasgoed van de boom en smeedt dit in mijn tent. Op mijn vraag aan hem wat het probleem was, sprak hij bits, nu in het Engels, dat ik daar niet mocht staan. Met een vriendelijke glimlach bood ik hem mijn verontschuldiging aan en zei dat ik direct een andere plaats zou gaan zoeken. Een aardige mevrouw heeft mij even geholpen te verhuizen. Het is simpel: je neemt de tent op en zet een eindje verder weer neer. Het was niet veel meer werk dan dertien haringen uit de grond te trekken en die even later er weer inslaan.

Liggend in mijn slaapzak bedenk ik mij dat ik een fantastische dag achter de rug heb. Het mag dan nu wel om acht uur in de avond onweren en regenen, maar dat kan mij niet deren, ik ga slapen.

Dinsdag 20 juli 2004. Châtellerault – Lézay 101 km.

Vertrek 07.40, aankomst 16.25 uur, gem. 15,2 benauwt, wind ZW 4, temp. 18.4 – 27.8 gr., slaapplaats: Camping € 2,65.

Ik heb niet goed geslapen vannacht! Dit is gekomen door soms zeer hevige onweersbuien met harde slagregens en hagel. Rond acht uur gisteravond brak de eerste bui los en achter elkaar kwamen de buien en gingen ze weer. Totaal heb ik deze avond en nacht dertien buien geteld! De plek waar mijn tent stond was strategisch gekozen. Dicht bij een muur die mij beschermde tegen de westenwind. Wat verder weg stond op de camping een oude watertoren of zoiets. Ik stond niet in de buurt van hoge bomen. De grote gebouwen vooraan de camping zijn van een Château. Alles wat los in mijn tent lag, heb ik gisteravond direct in de fietstassen gepakt en de tassen op mijn schoenen en sandalen gezet om mijn spullen droog te houden.

Ondanks deze voorzorgen werd ik toch wakker want de slaapzak lag iets naast de slaapmat en is nat geworden. Het regenwater stroomde onder mijn tent door en er zit een klein gaatje in het grondzeil. Dus ik hoefde mij maar even iets te draaien en ik raakte met mijn rechtervoet de natte plek en dat wekte mij. Dit gecombineerd met het noodweer was er de oorzaak van dat ik vele keren wakker lag deze nacht. Ik ben nog moe en lui, en wil niet direct opstaan. Ik pak daarom de telefoon en verstuur een aantal sms berichten naar mensen die mij ook een sms hebben gestuurd. Toen ik van deze dure camping wilde vertrekken kon ik er eerst niet afkomen want het hek was nog gesloten, na wat zoeken en op het laatst schreeuwen kwam een mevrouw uit het Château met duidelijk een verschrikkelijk ochtendhumeur, op sloffen, krulspelden in het haar en in een vaal roze badjas. Ja een echte vaal roze badjas, vreselijk zeg. Zij deed het hek, naar het leek met tegenzin, open voor mij. Dit gedoe op de camping irriteerde mij gigantisch.

Na een kwartiertje ben ik afgestapt en ik heb mijzelf eens stevig toegesproken. Omdat ik voor mezelf deze dag zat te verpesten en daar moest onmiddellijk een einde aan komen. Oh, ik snap heel goed hoe het zo is gekomen, een nare campingbaas, het noodweer, slecht geslapen, lauwwater, om niet te zeggen bijna koud, en het hek zat dicht. Als je dan ook nog moet kijken naar een potsierlijke dikke madam in een vreselijke vaal roze badjas; nou dan word ik daar beslist niet vrolijk van. Wat een begin van een dag, het is toch om chagrijnig van te worden. Maar het is toch zonde om tijd te verspillen aan chagrijn.

Mijn tijd is hiervoor veel te kostbaar, want - tijd - is waar mijn leven uit bestaat. En dan te bedenken dat ik in Châtellerault ben waar misschien wel het allermooiste beeld staat van Sint Jacob dat er ooit gemaakt is. Vanaf de rivier de Vienne even omhoog het oude stadsdeel in, daar staat de kerk Saint Jacques gebouwd tussen de 11^e en de 13^e eeuw. Het heeft een rijk portaal, een prachtig Romaanse tongewelf boven het koor en in de kruisbeuk. Het schitterende zeer bekende beeld van Sint Jacob staat links achter in de kerk.

Sint Jacob is hier afgebeeld in volle uitrusting. Stil, heb ik dit beeld staan bewonderen. Om vervolgens een kaarsje aan te steken voor de Vrede op deze wereld. Hoelang ik in deze kerk ben geweest, weet ik niet, maar het moet wel een tijdje zijn geweest, want de ochtendnevels waren in tussentijd volledig boven de stad opgetrokken en de zon kwam wat waterig te voorschijn.

Na veel zoeken en vragen naar de weg, kom ik toch de stad uit. Vooral het stuk door een buitenwijk maakte het mij moeilijk mijn weg te vinden. Maar het is gelukt met behulp van een aantal zeer vriendelijke mensen. Het probleem zat hem in een stukje verlegde weg, waardoor ik anders op een rotonde met zeven zijwegen aankwam.

Even buiten Châtellerault ligt een opgraving van een oude stad genaamd Vieux-Poitiers. De op een toren lijkende ruïne dit is wat rest van een Romeinse Amfitheater. Overal is men bezig met opgravingen, ik heb geen zin om dit verder te gaan bekijken. In Turkije waar we in het voorjaar een rondreis hebben gemaakt zijn de opgravingen duidelijker zichtbaar. Maar en vooral heb ik geen zin om door de overal aanwezige modder te baggeren. Mijn grotere interesse gaat uit naar de drie kilometer verder gelegen Moussais la Bataille hier heeft een vergelijkbare slag als tegen de Moren gewoed in 732 in Clavijo (bij Logroño in Spanje).

Waren de Moren hierin Moussais la Bataille niet verslagen door Karel van Martel, dan waren wij nu misschien wel islamitisch geweest. Ik heb niets van die veldslag kunnen terugvinden, dit realiseer ik mij pas vlak voor Saint Cyr bij een golfterrein, terwijl ik meen goed te hebben rondgekeken. Jammer, maar de reis gaat verder. Verder gaat het over de hier wat hogere en steilere heuvels. Eén keer let ik niet goed op en schakel ik de voorste derailleur verkeerd: zwaarder in plaats van lichter. Het gevolg is dat ik moest afstappen op een steile helling. Het opstappen viel niet mee. Eerst moest ik de ketting op de kleinste versnelling zien te krijgen, hierna opstappen, de beide remmen vasthouden, en weg fietsen. Het was een lastig karwei.

De heuvels waren hier zo nu en dan pittig en steeds maar die tegenwind. Vandaag ook weer variërend tussen windkracht drie en vijf. Moeizaam verloopt mijn reis vanmorgen. Het fietsen wil niet echt goed; ik heb last van dikke benen. Rek- en strekoefeningen mogen vandaag niet baten. Pas na de middag, na een langere rust, gaat het weer goed met het fietsen.

Op mij route kom ik in Dissay een plaatsje waar de zomerresidentie staat van de Bisschop van Poitiers. Dit verblijf is gevestigd in een zeer fraai en groot kasteel. Dissay is een zeer oud stadje waar het château is gebouwd in de 15^e eeuw. Bij het kasteel bevindt zich een prachtig aangelegde tuin. Niet slecht een dergelijk kasteel als zomerverblijf, mijmer ik voor me uit. Jammer dat ik de middelen niet heb, ik zou een kasteel als dit wel tot mijn bezit willen rekenen. Ik fantaseer verder en denk aan de lange trap die in de grote hal ongetwijfeld aanwezig zal zijn. Wat zou je leuk naar beneden kunnen glijden over die leuning!

Wanneer ik weer op pad ben, kom ik enkele mooie Château's tegen sommige met prachtige tuinen. In de verte zie ik Futuroscope liggen, met futuristische gebouwen waar men met behulp van technische middelen de uitgebreide wereld van visuele techniek kan bewonderen. Ik kom deze morgen regelmatig op weggetjes waar hoge heggen langs staan. Dit maakt het samen met de hoge luchtvochtigheid erg warm.

Onder de bomen, vlak voor Poitiers, is het aangenaam fietsen. Wanneer ik hier een huis, met zeer veel raamluiken passeer, hoor ik een vrouw roepen: "Monsieur le cycliste". Even later hoor ik het weer. Nieuwsgierig draai ik om, om te kijken wie daar naar mij roept. In één van de ramen staat een jonge vrouw zeer schaars gekleed. Een liedje uit de jaren vijftig is op haar van toepassing: *En haar sneeuw witte boezem was nauwelijks bedekt*. Zij zegt iets over *Amour*. Waarop ik ja knik. Zij kijkt hoopvol naar mij, maar gooit de luiken pardoes dicht, wanneer ik mijn fototoestel uit de tas te voorschijn haal.

In Poitiers wil ik in de kathedraal een stempel gaan halen op mijn stempelkaart. Mijn fiets zet ik aan de voorkant van de ingang en ga naar binnen waar een vriendelijke geestelijke mij in het Engels uitnodigt om hem te volgen naar het kantoor. Wij praten over mijn reis en hij vertelt over de geschiedenis van dit bedehuis. Na een poosje begint het bij mij te kriebelen en ik wil weer weg terug naar mijn fiets. Het zit mij niet lekker dat mijn fiets daar staat bij de ingang. Graag luisterde ik naar de geestelijke, maar - mijn fiets-. "Mijn fiets", het blijft rondspoken in mijn hoofd. Ik leg de man het uit wat er aan de hand is en wij nemen afscheid van elkaar.

Maar alvorens ik de stad verlaat, heb ik de binnenstad vanaf mijn fiets bekeken. Bovendien heb ik een paar ansichtkaarten gekocht om te versturen naar o.a. mijn moeder in het verpleeghuis.

Buiten Poitiers golft het landschap weer verder met zijn prachtige vergezichten. Het is in zekere opzicht hier net als in het Oldambt in Groningen; je kunt hier 's morgens zien wie er 's middags bij je op bezoek komt. Wanneer ik in de buurt van Lézay kom, nadert mij een fietser vanuit de verte. Hij gaat midden op de weg fietsen waaruit ik opmaak dat hij een praatje wil maken met mij. Hij stelt zich voor aan mij als Alex en hij komt uit Spanje. Alex heeft een tandemfiets omgebouwd tot een éénpersoons ligfiets. Het is een apart geval geworden. Maar deze Alex bezorgt mij hier ver van de bewoonde wereld een grote schrik, want opeens haalt hij een dikke tak met een knoest te voorschijn. Vervolgens zwaait hij daar vervaarlijk mee rond. Ik weet even niet wat er gaande is. Gedachte schieten door mij heen, is dit een overval, heeft deze man kwaad in de zin, moet ik mij verdedigen?

Geen van deze gedachten blijken op waarheid te berusten, want hij gebruikt deze stok niet als aanvalswapen maar als fietsstandaard! Opgelucht haal ik adem, het zal je maar overkomen, een overval ver van de bewoonde wereld! Hij blijkt een gezellige prater die vele talen spreekt en is een raszwerper.

Zoals hij mij vertelt is hij acht maanden per jaar op pad en fietst ergens over de wereld. Hij is nu onderweg naar Parijs. Op mijn vraag hoe hij aan geld komt zegt hij dat boeren in de zomer altijd werklui nodig hebben en in de winter werkt hij in de horeca in Spanje. Op deze manier kan hij het jaar rond komen, maar zegt hij er bij, dan moet je niet te vaak op campings gaan slapen want die zijn erg duur geworden de laatste jaren. Na nog wat over en weer gepraat te hebben geven we elkaar een hand en gaan beiden weer verder.

Ik ben nog geen kilometer verwijderd van de plek waar ik Alex ontmoette of ik hoor het knappen van een spaak in mijn achterwiel. Deze spaak was snel verwijderd en de noodspaak, dat is een spaak met in het midden een staalkabeltje en een haakje aan het eind die was snel gezet. Hooguit twee minuten.

Maar hier bleek dat ik geen tangetje bij me had om deze spaak vast te houden terwijl dat ding op spanning wordt gezet. De achterrem heb ik wat losser gezet om het aanlopen van het wiel tegen te gaan. Zo kon ik de laatste tien kilometer van deze dag rustig door fietsen.

Op de camping heb ik van een Fransman een combinatietang geleend en de spaak weer op de juiste spanning gezet. Op deze camping municipal Lézay stonden totaal drie caravans en twee tenten, inclusief de mijne.

Woensdag 21 juli 2004. Lézay – Saintes 108 km.

Vertrek 07.40, aankomst 16.30 uur, gem. 17.1 zon en onweer, wind ZW 4, temp. 14.4 – 28 gr, slaapplek: Camping € 13,65.

Gisteravond toen de torenklok negen uur sloeg, lag ik in mijn slaapzak. De vorige nacht had ik te weinig geslapen en ik vond dat ik een lange nachtrust nodig had. Vanmorgen om iets over half zeven werd ik wakker. Ik had ruim negen en half uur aan één stuk geslapen. Ik voelde mij heerlijk uitgerust. Wanneer ik dit dorp uit fiets merk ik dat het fris is en doe eerst een lange broek en de jas aan.

Na een paar kilometer zie ik rechts van de weg een prachtig waterrijk natuurgebied. In een kale boom zit op de takken een groep vogels zo groot als een blauwe reiger en hebben een bijna wit verenkleed. Hun snavel is korter en dikker dan van een reiger ik heb geen idee wat voor vogels dit zijn. Opnieuw vind ik het jammer dat ik geen verrekijker bij me heb, want hier is opnieuw veel te zien. Voor negen uur moet ik opnieuw stoppen want de temperatuur is gestegen en de lange broek en jas moeten uit, het is aangenaam fietsweer geworden. Het fietsen gaat vandaag heerlijk, opnieuw geniet ik van elke kilometer die ik fiets. Melle is de eerste grotere plaats vandaag die ik tegenkom. Melle is een oud stadje boven op een heuvel. De naam Melle is afgeleid van het Romeinse woord voor metaal: looderts vermengd met zilver. Er zijn hier nog mijnschachten te bezichtigen, die door de mijnwerkers zijn gegraven tussen 500 en 1000 na Chr. In de tijd van Karel de Grote was Melle uitgegroeid tot een Europees monetair centrum en werden er munten geslagen met het (Carolus) waarmerk van de keizer. Mooi zijn de drie Romaanse kerken hier.

Aan de rivier staat een bijzonder mooie wasplaats met een ovale vorm en heeft boogjes. Wanneer ik in dit soort oude plaatsen ben, heb ik het gevoel dat ik in de tijd teruggeworpen ben. In mijn gedachten hoor ik de sloffende pelgrims, uit de

middeleeuwen, in hun traditionele kledij langskomen. De stokken van de talloze pelgrims tikken op de stenen van de stoffige wegen. Ik zie hen denken 'hoeveel dagen is het nog te gaan naar de Pyreneeën' en 'wat zal Spanje mij brengen'. Ook zullen zij zich afgevraagd hebben of zij ook in Santiago de Compostela zullen aankomen. Melle is in de loop van de eeuwen een erg belangrijke etappeplaats geweest voor de pelgrims. Met schitterend fietsweer vervolg ik mijn weg. Onbekommerd geniet ik van het Franse landschap waar velden met zonnebloemen prachtig in bloei staan. Maar, zoals het zo vaak gaat in het leven, na hoogtepunten komen dieptepunten; afwisselingen die het leven boeiend maken. Wanneer ik zo heerlijk rondfiets en aankom in een gehuchtje, bestaande uit enkele boerderijen en een voormalig café, zie ik geen plaatsnaambord. Op mijn routekaart staat dit zeer kleine gehucht niet getekend. Ik fiets op het kruispunt rechtdoor, dat is in zuidoostelijke richting en niet in zuidwestelijk richting. 'Zit ik wel op de goede weg', vraag ik mij af. Maar als de weg even later toch in zuidwestelijke richting draait, denk ik dat ik in de juiste richting fiets. Het volgende gehucht dat ik tegenkom is ook al zonder plaatsnaambord. Het is iets groter dan het vorige gehucht. Maar ook hier kan ik niemand vinden om de weg te vragen. Wanneer ik opnieuw rechtdoor fiets zie ik in de verte in oostelijke richting een kerktoeren boven de bomen uitsteken. Dit is een goed teken. Ook dit dorp heeft zichtbaar ook geen naam, want ik zie geen naambordje. Wanneer ik in het centrum ben aangekomen, lijkt ook dit dorpje uitgestorven. Na enig zoeken zie ik een man in onderkleding in een boerderij staan. Ik roep hem aan. Na een korte tijd komt hij in zijn lange onderbroek en hemd naar buiten. Zonder mij te begroeten, zegt hij met een blik; Wat is er aan de hand? Wanneer ik hem naar de weg vraag richting Aulnay, zegt hij: 'Na vier kilometer links'. Onmiddellijk, nadat hij dit heeft gezegd, draait hij zich om en loopt terug naar zijn huis. Daar sta ik dan en besluit zijn aanwijzing op te volgen, dit wel met de nodige reserves. Na ruim één kilometer staat links van de weg een plaatsnaambord met de naam van dit dorp; Couturette. Na enig zoeken zie ik het nog net op de rand van mijn kaart staan. Hierna is het een koud kunstje om terug te keren naar de goede weg, zoals dat staat opgetekend in mijn routeboek. Maar het leed van deze dag is nog niet te einde want na nog geen vijf kilometer blijf ik op de doorgaande route waar een richtingsaanwijzer Aulnay de Santioge aangeeft. Ik ga de D166 op en had de D222^e moeten hebben. Met als bijkomstigheid dat ik over de D110 moest, ongeveer 7 kilometer, met veel vrachtverkeer! Maar wat erger is, het weer verslechtert met het uur. Het verkeerd rijden heeft mij vandaag al meer dan anderhalf uur gekost. Ik ben kwaad op mijzelf, omdat ik niet beter heb opgelet. Onderweg heb ik bij bijna alle winkels –die ik voorbij kwam– wel iets te eten gekocht: een extra stokbrood, een Mars, een Bounty, vier eieren en een aantal kiwi's die hier op de plantages in de buurt gekweekt worden. Aulnay de Santioge is een zeer oud stadje ontstaan bij een kamp van de Romeinen. Aan het einde van het stadje staat een 12^e eeuwse kerk St. Pierre de la Tour, deze kerk geldt als een van de mooiste Romaanse kerken van West-Frankrijk en is kenmerkend voor de pelgrimsroute: vol reliëfs met bijbelse vertellingen om de pelgrims (in het algemeen analfabeten in de middeleeuwen) te leren, te vermanen en te bemoedigen. Apart is het kerkhof rond de kerk. De grafstenen zijn sarcophagen op pootjes. Vlak voor Saint Jean d'Angely haal ik een Frans echtpaar in, die ik eerder heb gezien onderweg in de buurt van Poitiers. Ons gesprek wil niet vlotten en ik besluit mijn eigen, hogere, tempo te blijven rijden. Wanneer ik in Saint Jean d'Angely stilsta voor een typisch Frans rotonde -met vele wegen- om te zien waar ik nu echt naartoe moet, staan er plotseling twee fietsers naast me. Een echtpaar uit Zuid-Holland. Ik snap niet waar zij zo plotseling vandaan zijn gekomen. Gewoon uit de straat die schuin achter mij ligt, vertellen ze. Samen bespreken we de te volgen route en het naderende onweer. De vraag 'waarheen te gaan?', daar waren we snel uit, maar we houden een verschil van inzicht voor wat betreft het naderende onweer. Ik vind het niet veilig om tijdens een onweersbui in het open veld te zijn. Hij denkt dat het allemaal wel meevalt en zij vindt het wel goed. Aan het einde van de stad besluit ik te gaan schuilen onder een oversteek van een ambulancegarage en zij fietsen door. Een klein kwartier later stonden ze weer naast mij. Samen hebben we de zware bui afgewacht en toen het nog wat regende, zijn we opnieuw op weg gegaan. Tijdens de klim vanuit de stad raakte ik het echtpaar kwijt en heb geprobeerd om zo snel als ik kon naar het volgende dorp te fietsen, want de volgende onweersbui diende zich alweer aan. Bij het dorp Mazeray leek alles wel goed te gaan: de bui ging rechtsachter mij langs en had hiervan geen last. Dus ... gewoon doorfietsen in stromende regen, ik kon niet verder kijken dan hooguit honderd meter. Nadat ik opnieuw een heuvel was opgefietst zag ik dat er nu een bui recht op mij af kwam, hier was geen ontkomen meer aan. Bijna wanhopig zocht ik boven op de heuvel naar een veilige schuilplaats die er niet was. Alles was vlak en kaal, het regende pijpenstelen, het zicht werd mij volledig ontnomen. Maar het onweer bleef voorlopig op afstand, duidelijk zicht- en hoorbaar. In de afdaling begon het van het één op het andere moment te hagelen. Hagelstenen zo groot als pruimen. Snel stopte ik en legde een handdoek op mijn hoofd. Hierbij kreeg ik een aantal hagelstenen pijnlijk op mijn rechterhand, die in de loop van de avond behoorlijk blauw werd. Onder de douche in Saintes, zag ik in een spiegel, dat er ook op mijn beide schouders blauwe plekken zaten. Aangekomen in Taillebourg heb ik eerst in een bar een dubbele espresso koffie besteld om weer bij te komen. Hierna heb ik het verstilde stadje bekeken. Deze stad heeft indrukwekkende stadsmuren. Op een bord dat geplaatst is door het plaatselijke VVV, staat te lezen dat Richard Leeuwenhart de stad ooit heeft belegerd. Vanaf de stadsmuren is er een schitterend uitzicht over de omgeving. Het is jammer dat het weer nu niet meewerkt want nu het droog is geworden is het erg nevelig in de lucht. In het dal van rivier Charente zie ik een weiland met zeer veel lichtgele bloemen; ook ontwaar ik diverse kruiden. Toch een veel mooier gezicht dan de groene weiden, die nauwelijks verschillen van de gazons zonder bloemen en kruiden, in Nederland. Op de camping in Saintes zijn verschillende mensen die ik eerder deze reis heb ontmoet. Dat is een echtpaar die stonden in Veigné. Ze rijden in een Mercedes; zo'n kleintje uit de A klasse. Ze hebben ook een tandemfiets bij zich. Die konden ze vervoeren door de bijrijderstoel te verplaatsen, achter de chauffeursstoel. Aardige mensen, die veel belangstelling hebben voor mijn belevenissen. Zij zijn hierheen gekomen voor een klassiek muziekfestival waar werken worden gespeeld van J.S. Bach en zijn tijdgenoten.

Verder is hier een echtpaar met een camper die mij onderweg hadden gezien bij Poitiers, het kan best zo zijn, maar het zegt mij niks. Ze vragen mij hoe ik zo tot fietsen gekomen ben. Ik vertel hen dat mijn huisarts in het begin van jaren negentig mij adviseerde om meer lichaamsbeweging te nemen. Ons gesprek ontspon zich verder. 'Begin jaren negentig?', zeiden ze. 'Ja, dat was toen en moet dat nu nog?' Ik antwoordde: "Mijn huisarts heeft nooit tegen mij gezegd dat ik moest – stoppen - met fietsen. Dus voel ik mij nog steeds - gedwongen - om zijn advies op te blijven volgen. Hij heeft er voor geleerd en dus heeft hij er verstand van en dus ga ik gewoon door met fietsen". Lachend dronk ik het glas rode wijn leeg dat ik van hen aangeboden had gekregen.

Het echtpaar uit Zuid-Holland is hier ook. Zij hebben de hagel keurig gemist, doordat ze langzamer waren dan ik. Zij konden nog op tijd gaan schuilen in een dorpje rechts van de weg. Ook sprak ik een echtpaar en hun zoon die ik eerder gesproken had op de camping in Chartres.

Ik had vanavond, omdat ik nogal moe was van de inspanningen van vandaag, geen zin om zelf te koken. Bij de receptie bleek een goed restaurant te zijn gevestigd. Hier heb ik heerlijk gegeten. Na het eten maakte ik een wandeling over de camping en werd aangesproken door een man. Hij vertelde mij dat er hier veel Nederlanders op de camping staan. Eén van hen is een vrouw die een leuk beest met zijn snuitje boven het gras heeft gezien bij haar caravan. Zij wist niet wat voor een diertje dit was. Deze man wist raad, hij was in het bezit van een uitgebreide dierenencyclopedie, en die mocht zij wel even raadplegen.

De man begon hard te lachen, toen hij dit vertelde want wat bleek, het beestje met het mooie snuitje in het gras was - een rat. Opnieuw besluit ik vroeg in de slaapzak te kruipen, en te genieten van een lange nachtrust.

Donderdag 22 juli 2004. Saintes – l'Amèlie sur Mer 65 km.

Vertrek 09.10, aankomst 16.05 uur, gem. 17.2 benauwd/zon, wind N 2, temp. 21 – 28 gr., slaapplaats: Camping € 10.25.

Vanmorgen werd ik om goed zeven uur gewekt door onweer en regen, dat betekende gewoon lekker in de slaapzak blijven liggen tot de bui over is. Even alle spullen in de tassen en op mijn schoenen zetten en ik kan weer gaan liggen.

Een klein beetje lui zijn aan het begin van de dag is zo gek nog niet. Straks onderweg moet ik opnieuw zware lichamelijke arbeid verrichten. Ik eet het brood van gisteren dat is overgebleven maar eens rustig op met water en een slok wijn uit de bidon. Het stuk stokbrood mag dan wel wat slap zijn geworden maar met kaas smaakt het mij voortreffelijk.

Vandaag zal Riek Pape worden begraven in Wierden. Dat zal niet gemakkelijk zijn voor de familie. Rond half negen regent het bijna niet meer en ga ik vers brood halen in de kampwinkel. Ook van dit brood eet ik een flink stuk op besmeerd met jam en kaas. Mijn mok vul ik tot de rand toe met heerlijke hete thee, mijn dag is weer goed.

Straks buiten Saintes wil ik in de eerste de beste bar of café een dubbele espresso bestellen met wat lekkers er bij, want vandaag steek ik de brede rivier Gironde over naar les Landes en dat moet gevierd worden! Maar voor het zover is ga ik eerst de binnenstad van Saintes bekijken. Want gisteren, toen ik hier aankwam, kreeg ik de indruk al dat ik met een mooie stad te maken zou krijgen. En dat het hier mooi is blijkt al dadelijk wanneer ik in de oude binnenstad aankom. Brede Boulevards omzoomt met platanen en prachtige winkels sieren de stad. Het heeft iets van de sfeer van Parijs. De kathedraal Saint Pierre is in de laat gotisch tijd gebouwd 15^e en 16^e eeuw en is zeer markant van bouw net als de omgeving waarin het is gebouwd. De zeer massieve toren lijkt of het nooit in stijl is afgebouwd.

Tijdens mijn bezoek aan de kathedraal heb ik niet hier een stempel gehaald voor mijn Pelgrimspas maar in de wat zuidelijker gelegen basiliek Saint Eutrope. Deze kerk is de eeuwen door ook veel belangrijker geweest voor de pelgrims dan de St. Pierre. De St. Eutrope behoorde bij een Benedictijner abdij uit de 11^e eeuw.

De basis werd al gelegd in de Romeinse tijd met de crypte rond de sarcofaag van St. Eutrope. Hij was de eerste bisschop toen Saintes de hoofdstad van Aquitaine was. Achter de kerk is een kleine *refugio* gevestigd. Jammer dat ik dit niet wist, want hier had ik best willen overnachten. Wanneer ik de binnenstad uit fiets, zie ik op een boulevard een fietsenmaker en koop drie spaken. Ik heb reservespaken vergeten mee te nemen van huis. En ... zonder reservespaken? Nee, dat kan volgens mij niet. Mijn rechterhand vertoont aan de bovenkant een blauwe plek evenals de beide schouders, last heb ik er niet van.

In de loop van de morgen knapt het weer op en de zon komt stralend te voorschijn en de wind draait naar het noorden. Eindelijk, ja eindelijk heb ik de wind in de rug, wat een heerlijk gevoel. Met dit gevoel fiets ik richting Royan op zoek naar die kop espresso die ik mijzelf beloofd heb vanmorgen. Maar waar ik ook zoek, ik zie nergens een bar of café. Na twintig kilometer kom ik aan in het plaatsje Thézac, dat bezit één van de allermooiste Romaanse kerktorens van deze streek. Ik hoef hiervoor niet af te stappen om deze te bewonderen want de toren was al van ver zichtbaar. Jammer: ook hier is geen bar of café om het door mij zo gewenste kop koffie te kopen.

Op enige kilometers voor Royan fiets ik een echtpaar uit Budel achterop die ik eerder gezien heb in Bonneval toen ze zo laat op de camping aankwamen. Hij heeft problemen met de heuvel op fietsen. Het gaat zeer moeizaam, hij denkt er over om te stoppen in Royan en terug te gaan met de trein naar huis, het is te zwaar voor hem, zegt hij. Samen fietsen we richting Royan wat gemakkelijk is want we hebben nu een afdaling van veel kilometers.

Vooraan op het industrieterrein van de stad staat een hypermarkt van E. Leclerc ik besluit om hier te gaan kijken of er ook een gastankje te koop is, want ik heb geen reservetankje meer. Ik heb in 1999 een slechte ervaring opgedaan, toen ik een ware zoektocht moest doen voor een busje gas en dat wil ik nu voorkomen.

Opnieuw zit ik met het probleem van de fiets die alleen buiten blijft staan voor de hypermarkt. Wanneer ik denk dat ik een goede plek heb gevonden ga ik shoppen. Kaas, fruit, jam, yoghurt, drank, een pak koeken en het busje gas en hup weer snel naar de kassa en weer terug naar de fiets. Ik sluit aan in een rij bij één van de ruim vijftig kassa's.

Ik sta in de rij voor de kassa achter een man die hier blijkbaar samen met zijn zoon en vrouw is. Maar wanneer ik de vrouw voor de tweede keer aankijk, denk ik een bekende te zien. Ik meen Tineke te herkennen, de vrouw van een oude bekende: Arie. Hun zoon zegt mij even niks. Voorzichtig kijk ik om de hoek naar de man die voor mij staat met de rug naar mij toe. Nu weet ik het zeker. Het is Arie. Samen hebben we jarenlang in het bestuur gezeten van het Groot Twents Koor *Jubilate Deo*. Ik geef hem een kleine por in de rug en zeg: 'Pardon, monsieur'.

Jan knort wat en blijft hangen over de grote winkelwagen, dus nog maar eens proberen. Nu draait hij zich langzaam om en kijkt mij aan. Langzaam maar zeker vertrekt zijn gezicht van iemand die gestoord wordt in zijn overpeinzingen naar het gezicht dat blijdschap uitstraalt van de herkenning van een oude bekende. Het eerste dat hij zegt tegen mij is: 'Hoe kom jij hier?'. Ik antwoord: 'Op de fiets'. We begroeten elkaar zeer hartelijk. We hebben elkaar ongeveer 15 jaar niet gezien. Samen zijn we koffie gaan drinken en hebben we oude herinneringen opgehaald.

Tineke vertelde dat ze hier op ongeveer 15 minuten met de auto vandaan zitten in een vakantiebungalow. Dat is voor mij te ver, maar ik was graag even nog bij hen langs gegaan om de tijd dat we samen in het bestuur zaten van het Groot Twents Koor *Jubilate Deo* nog eens weer door te nemen. Zij vertelde dat we als bestuur bij hun langs waren geweest toen Job geboren was om een grote Twentse krentenwegge aan te bieden. Dit zogenaamde *kroamschudden* kon ik me niet meer herinneren, maar enige dagen later kwam het weer boven drijven. Tijdens het koffiedrinken, hebben we veel besproken, kinderen, kleinkinderen, het wel wee van de afgelopen jaren, het zingen, mijn ervaringen tot hiertoe, hun vakantie enzovoort. Wanneer zij voor mij weg rijden, bedenk ik mij dat we samen een goede tijd hebben gehad in het GTK hij als algemeen adjunct en ik als voorzitter.

Om in de stad te komen fiets ik via het industrieterrein. Royan is een bijna 1000 jaren oude stad op een strategische plaats aan de mond van de rivier Gironde. Eeuwenlang werd de scheepvaart op de rivier gecontroleerd vanuit een militaire vesting, die soms in handen was van de Engelsen dan weer in handen van de Fransen. In de Tweede Wereldoorlog is de stad geheel verwoest en is in een -wat men noemt- een moderne stijl weer herbouwd. Mijn bezoek was van korte duur in de stad. Ik vond het hier sfeerloos zoals zo vaak ik het ervaar met 'moderne' steden. Het oude centrum is weg en dus is de ziel uit de stad. Wat ik moet denken van de betonnen "Gotische kerk" weet ik niet, het is modern maar of het mij aanspreekt, weet ik niet. Terwijl ik vaak wel veel waardering kan opbrengen voor moderne architectuur.

Nadat ik een pak heerlijk gekoelde jus d' orange heb gekocht, en deze rustig heb leeg gedronken (het is warm geworden: 28° C), ga ik naar de aanlegplaats van de pont in de haven. Hier moet ik een kwartiertje wachten voor ik de pont op mag. Dit wachten stelde mij in de gelegenheid om bij Marga te informeren naar de uitvaartdienst van Riek Pape. Ze vertelde onder andere dat Riek haar oudste zoon Han een emotionele toespraak had gehouden, de uitvaartdienst was druk bezocht. Wanneer ik mijn GSM opberg bedenk ik mij dat de laatste tijd er toch wel erg veel bekenden van mij overleden zijn. Ik zoek naar een antwoord, waarom die en die Ik kom niet veel verder dan dat ik de betrekkelijkheid van het leven moet inzien. Ik vind het zelf een zeer armzalige gedachte, temeer omdat ik hier lekker rondfiets. Wat een tegenstelling.

Mijn fiets komt vooraan op het autodek te staan achter een tiental ander fietsen. Mooi veilig opgeborgen: niemand kan er bij, stel ik tevreden vast. Boven op het dek installeer ik mij bij de reling om rustig te kunnen genieten van de overtocht. De tocht van Royan naar overzijde van Gironde duurde een klein half uurtje. Na amper een kilometer afstand van de haven van Pointe de Grave, met al zijn drukte, is het stil om mij heen geworden, ik fiets over een prachtig fietspad vlak achter de duinen door heerlijk geurende dennenbossen van Les Landes.

Soms is het fietspad een restanten van wegen en spoorlijnen die aangelegd zijn ten behoeve van de bouw van de Atlantik-Wall door Nazi's. Soms zie ik nog een eenzame bunker, een ander ligt in zee. Weer een andere steekt nog net boven het zand uit. Ik kom maar weinig fietsers tegen. Wel kruisten een grote groep joggende naturalisten mijn weg. Sorry hoor, ze mogen van mij zo naakt lopen als ze willen, maar het zag er naar mijn oordeel niet uit. Zeker die man met alleen een T-shirt en een oudere vrouw met alleen een sportbeha aan.

Wanneer ik door Soulac sur Mer kom, de eerste grotere plaats in les Landes, dan is het daar druk met vakantiegangers in de winkelstraten. Wat mij opvalt is dat mijn fiets met bepakking veel aandacht trekt. Reeds zeer vroeg bevond zich hier een kapel bij een bron, waar later de prachtige 12^e eeuwse basiliek Notre Dame de Fin des Terre werd gebouwd in Romaanse Poitou stijl. Deze is opgenomen op de Unesco-lijst van wereld erfgoed. In de 14^e eeuw werd de vloer drie meter opgehoogd vanwege het oprukkende duinzand. In 1744 was de kerk uiteindelijk geheel onder het duinzand verdwenen en tot ruïne vervallen. De kerk werd in de 19^e eeuw weer opgegraven en hersteld. Sindsdien ligt zij in een duinpan en zitten de ramen onnatuurlijk laag. Door de bron liep de kerk regelmatig onder en moest de afwatering worden geregeld. In l'Amelie sur Mer op de camping mag ik ergens een plekje zoeken onder de dennenbomen waaronder de naalden van deze bomen liggen uitgespreid als een tapijt. Het is een camping zonder al te veel sfeer, ik zou hier niet graag drie weken mijn zomervakantie doorbrengen.

Het zoeken naar een winkel, om eten te kopen voor mijn diner, loopt op een mislukking uit. Een supermarkt is hier niet, daarvoor moet ik terug naar Soulac sur Mer, vier kilometer, dat is mij te ver. Het is maar goed dat ik een noodrantsoen bij me heb macaroni, tomatensaus en een blikje vleesconserven.

Ik maak het klaar en het smaakt mij meer dan voortreffelijk. Wel heb ik twee blikjes koud bier kunnen kopen en een fles lekkere rode Medoc wijn. Deze wijn komt hier uit het gebied waar ik nu vertoef, ik denk dat het mij daarom zo goed smaakte.

Het sms-bericht van Marga zegt mij dat haar moeder verhuisd is naar Amersfoort naar een gesloten afdeling van een verpleegtehuis. Raar eigenlijk; ik zit hier en anderen zijn zo goed om Marga te helpen oma te verhuizen. Dat geeft mij een gevoel dat ik hier niet hoor te fietsen, maar dat ik daar in Wagenborgen hoor te zijn. Ik neem het maar voor lief en probeer mij hierover heen te zetten, wat ik niet gemakkelijk gelukt.

In de avond bij zonsondergang ben ik gaan zitten op de top van een duin in de hoop een mooie zonsondergang te kunnen zien. Maar helaas condensstrepen van vliegtuigen in de lucht maken een mooie zonsondergang onmogelijk. (Is dit ook niet een vorm van milieuvervuiling). Wanneer ik voor het slapen gaan voor mijn tent zit eet ik nog een stuk stokbrood met Roquefort kaas en drink rode Medoc wijn en zit ik heerlijk na te genieten van opnieuw een fantastische dag.

Vrijdag 23 juli 2004. l'Amèlie sur Mer – Carcans-Plage 56 km.

Vertrek 09.10, aankomst 13.05 uur, gem. 18.8. bew/zon, wind Nw 3 Temp. 21.8 – 27.4 gr., slaappleats: Camping € 16.26.

Gisteren dacht ik dat het slechte weer achter mij lag en vond het niet nodig om mijn kleren en andere spullen die los lagen in de tent in de tassen te pakken. Vannacht heeft het opnieuw zeer zwaar gedonderd en gebliksemd en bovendien het regende zeer hard. Dat betekende voor mij dat ik met behulp van een kleine zaklantaarn, in mijn mond, alles moest inpakken. Door de harde wind klapperde de tent behoorlijk en drukte hem plat, dit heeft mij uit de slaap gehouden. Toen ik zo wakker lag en het onweer hoorde aankomen rollen van over zee moest ik denken aan een lied uit: Die Jahreszeiten van Joseph Haydn over het onweer.

Ach, het onweer nadert. Help ons, hemel!

Hoor hoe de donder rolt! Hoor, hoe de winden huilen!

*Waar vluchten wij heen? Vlamme bliksems doorklieven de lucht;
vurige stralen scheuren de wolken en regenstromen storten omlaag.*

Waar is redding? Woedend raast de storm.

Hemel, help ons! De hele hemel staat in vuur.

Wee ons, armen! Zware donderslagen daveren slag na slag door de lucht!

Wee ons! De aarde trilt van ontzetting tot in de diepte van de zee.

Zoals in dit lied staat geschreven, zo was het deze nacht ook wel ongeveer. Gelukkig was deze bui kort maar krachtig en spoedig kon ik mijn hoofd weer ter ruste leggen. Vanmorgen duurde het niet lang of de wolken begonnen te breken en de zon kwam stralend door.

Verschillende keren tijdens deze pelgrimstocht heb ik mij verbaasd over hoe de mensen de lucht vervuilen. Vanmorgen een paar kilometer voor Hourtin-Plage haalde een bromfiets mij in. Een brommer uit de jaren zestig of zeventig, met een tweetakt motor, die een grote blauwe rookpluim de lucht in blies. Maar omdat er geen wind was bleef deze vorm van luchtvervuiling precies tussen de bomen en dus ook boven het fietspad hangen. Het was een vette vieze lucht van onverbrande olie, wat zo kenmerkend is voor dit type tweetaktmotoren. Ik ben gestopt. Wat zeg ik? Ik werd gedwongen te stoppen, omdat de lucht dusdanig vervuild was dat ik niet verder kon. Ik kreeg het er benauwd van. Hoelang is de mensheid nog zo stom om op deze manier het leefmilieu van de flora en fauna op deze aarde te verpesten of is het verwoesten?

Maar het gaat weer verder over dit prachtige fietspad waar het ruisen van de oceaan duidelijk hoorbaar is en de krekels hun geweldige symfonie van geluiden over mij uitstorten. Wanneer ik op een omgevallen boom zit te eten, ontdek ik de prachtig kleuren van de grondmosses tussen de bomen. Het lijkt een prachtig tapijt gemaakt van het mooiste zijde. Ook vandaag kan ik van ieder moment weer genieten.

En toch voel ik mij hier in les Landes niet echt gelukkig, hier werd ik in de loop van de morgen mee geconfronteerd. Ik weet niet wat het is. Het is iets ondefinieerbaars, een vreemd gevoel. Eigenlijk voel ik mij onrustig en ik begrijp niet waar dit nare gevoel vandaan komt.

Ik heb vandaag een korte etappe die heb ik speciaal zo gepland, ik noem het een rustdag. Ik fiets liever een korte etappe dan dat ik een hele dag niets doe. Mijn lichaam is er nu op ingesteld om te bewegen en wanneer ik dit niet doe geeft dit een gevoel van dat ik wel moet fietsen.

Een dag als deze geeft natuurlijk wel veel de gelegenheid om van alles en nog wat te bekijken. Maar buiten de duinen en bossen om is hier weinig meer te zien dan veel schaarse of niet geklede mensen. Die samengepropt zitten op die plekken waar een camping is of een parkeerplaats voor hun auto. Allemaal vlak bij elkaar op het strand zitten ze gepropt.

Wanneer het hoog water is, is er op sommige plaatsen een extreem klein strandje overgebleven en zitten de badgasten met opgetrokken benen, want meer ruimte hebben ze niet. Het lijkt vanaf de top van de duinen net een wriemelende mierenhoop. Links en rechts van deze op één gepakte groep is op twee tot driehonderd meter verder meer dan genoeg ruimte voor iedereen om lekker op het strand te liggen. Maar dat doen ze niet, ze blijven dicht op elkaar gepakt zitten bij de paden die door de duinen lopen. Waarom lopen ze geen paar honderd meter verder voor alle rust en ruimte? Ik weet het niet!

In Carcans Plage vind ik een camping municipal. Het is een echte gezinscamping, maar is niet goedkoop: € 16,26. Mijn vrees voor de nacht is, dat ik een plaats heb toegewezen gekregen die wel heel dicht bij het jongerenterrein ligt. Het zal me niet verwonderen dat de jongelui vannacht voor lawaai overlast zullen zorgen. Uit voorzorg zal ik maar gele herriestoppers in mijn oren doen, dan heb ik er waarschijnlijk geen last van. Het gevolg zal zijn dat ik lekker door kan slapen. Mijn tent heb ik mooi in de schaduw neer kunnen zetten. Nadat ik onder douche ben geweest geef ik mij er aan over om eerst een siësta te houden.

Ruim anderhalf uur heb ik liggen slapen in de tent, het heeft mij goed gedaan. In een SMS bericht staat dat het goed met oma gaat in het verpleeghuis in Amersfoort. 'Gelukkig', denk ik. Het lijkt mij een prima idee om eens op een terras te gaan zitten en daar 'une grande bière' te bestellen, want het is benauwd warm geworden.

Terwijl ik daar zo zit op het terras word mij ineens duidelijk waarom ik mij niet gelukkig voelde vanmorgen. Dit ondanks het feit dat alles deze reis op rolletjes loopt. De laatste dagen is het hier zomer en ik heb zelfs al weer een paar dagen de wind in de rug. Ik heb het geweldig naar mijn zin, het lijkt wel of ik hier vakantie aan het vieren ben! Juist en hier zit hem nu net nou de kneep. Ik wil helemaal geen vakantie. Ik ben op pelgrimsreis en dat is iets heel wat anders. Hier in les Landes kom ik geen Sint Jacob historie tegen. Ook zijn hier in de plaatsen aan de kust geen kerken met een traditie. Die zijn er wel wat verder het binnenland in. Maar die dorpen hebben hebben geen fietspad zoals hier achter de duinen. Dit komt omdat de -Plages- vakantiekolonies zijn en geen echte dorpen. Bovendien zijn de mensen die hier aan de kust verblijven toch een ander slag volk dan die ik tegenkwam in het binnenland. Hier is men nagenoeg volledig bezig met één facet van vakantieviëren; de zee. In het binnenland zijn de mensen op de campings meer bezig met cultuur en de natuur in heel zijn verscheidenheid. Ik voel mij meer aangetrokken tot de -binnenlanders- en voel mij meer met hen verbonden.

Maar wanneer ik één en ander voor mezelf op een rij gezet heb, bedenk ik mij dat ik in les Landes eigenlijk niks te zoeken heb. Het Pelgrimsgevoel, dat is wat ik mis op dit moment. De consumptiemaatschappij dringt zich hier te sterk aan mij op. Deze manier van leven, het baden in overvloed, daar ben ik niet naar op zoek deze dagen. Ik wil zo snel mogelijk terug naar de pelgrimsroute, maar als ik even later de kaarten bekijk maakt het in kilometers niks uit hoe ik zal gaan rijden via de pont naar Arcachon of via de oostkant van de Golf van Arcachon. Ik blijf op de route zoals ik die had gepland, want dat was mijn keuze.

Lachend stel ik nog vast dat het leven aan deze kant van de Gironde een stuk duurder is. Neem nu de prijs van een kopje koffie hier minimaal € 1.20 (vanmorgen € 1.40) aan de andere kant van de rivier heb ik één keer € 1.10 betaald meestal € 1.--. Een glasje cola 200 cc daar € 1.50, hier € 2.50. Hier zijn een slager en groenteboer vlak bij elkaar gehuisvest, mooi gemakkelijk en volop keuze in groenten en fruit. Ik maak een keuze voor prei om die te stoven. Ook heb ik 500 gram zwarte kersen gekocht en zure room deze beiden heb ik gemengd en wat suiker bij gedaan uit suikerzakjes die ik onderweg heb opgespaard. Verder kocht ik vijf grote aardappelen om er puree van te maken en ze zijn op smaak gebracht met wat olijfolie, kaas en bouillonpoeder. Bij de slager haalde ik lamskoteletjes, die heb ik gebraden samen met een paar teentjes knoflook en een witte ui. Van de geuren die vrij kwamen bij het bereiden van deze maaltijd kreeg ik alleen al honger. De jus smaakte heerlijk over de aardappelpuree. Het toetje van kersen en crème fraîche maakte ik klaar met wat suiker en ben gelijk begonnen dit nagerecht op te eten, als voorgerecht.

De ontmoetingen met mensen onderweg zijn voortdurend hoogtepunten op een dag voor mij. Een aantal mensen spraken mij aan op de camping, maar er was eigenlijk maar één (Duits) echtpaar die begrepen waarmee ik bezig en op deze pelgrimsreis. De meeste mensen hier kijken mij aan of ik van een andere planeet kom. Niet alle gesprekken waren even positief over mijn reis.

Een mevrouw en mijnheer, uit den Haag, wandelden over het pad en zagen mijn fiets staan en vroegen waar ik vandaan kwam enz. De man en ik kwamen in gesprek vooral over de techniek van de fiets en het onderweg zijn. De mevrouw hield zich afzijdig. Maar had even later een duidelijke mening. Zij verwoordde dit zo; *“Je moet toch wel goed gek zijn om in het hedendaagse verkeer hiernaar toe te fietsen; veel te gevaarlijk. Ik heb medelijden met je vrouw, mijn man zou zo iets nooit doen. Want wat u aan het doen bent is te wijten aan uw onbezonnen gedrag en het is veel te gevaarlijk”*, zo sprak zij afgemeten. Ik heb haar nog trachten uit te leggen dat ik niet over de grote wegen fiets maar over stille binnenweggetjes maar het drong niet door bij deze mevrouw.

Zaterdag 24 juli 2004. Carcans-Plage – Biganos 78 km.

Vertrek 07.50, aankomst 16.15 uur, gem. 18.8. zonnig, wind N 1-2, temp. 20.4 – 27.7 gr., slaappleats: Camping € 15.60.

Voor zeven uur stond ik in het waslokaal en ben daarmee de dag rustig begonnen. Kalm ben ik terug gegaan en heb op mijn gemak ontbeten: stokbrood met kaas en jam en een lekkere mok thee. Ook heb ik de thermoskan gevuld met heet water voor onderweg om gemakkelijk bouillon te kunnen maken. Het is een vegetarische bouillon dat mij goed smaakt.

Omdat ik nu al weer een paar keer geen koffie kon kopen onderweg is dit een uitstekend alternatief.

Onderweg beginnen de gewone moeilijkheden al nadat ik nog maar ruim twee kilometer heb gefietst. Het fietspad bestaat uit een betonpad van ruim een halve meter die verhoogd op het mulle zand ligt. Het is hier niet druk, zeker niet om acht uur 's morgens. Een enkele fietser of trimmer kom ik hier tegen. Die ruime halve meter is voldoende om daar goed overheen te fietsen. Maar op de plekken waar het betonpad kapot is, is minder dan veertig centimeter over van het pad. Op deze stukken in het traject is het extra opletten en voorzichtig zijn. Want feitelijk ben ik moederziel alleen in een onmetelijke ruimte, zeer ver van de bewoonde wereld.

Na vier kilometer gaat het betonpad over in een asfaltweg en kan ik weer volop bezig zijn met om mij heen te kijken. Hier fiets ik langs een camping die zich enige kilometers zich langs de weg uitstrekt. Hoe diep of deze camping is kan ik niet vaststellen maar het aantal gasten op deze camping moet gigantisch zijn. Na twaalf kilometer zou ik moeten aankomen volgens mijn routeboek in Lacanau-Océan, maar toen ik negen kilometer op mijn teller van de fietscomputer had staan kwam ik tussen huizen van een dorp. Het routeboek geeft aan dat ik na negen kilometer links aan moet gaan houden, dat heb ik gedaan. Al vond ik wel dat het meer een haakse bocht was dan schuin links. Toen ik doorfietste – ja, het is te raden - ik was opnieuw de weg kwijt. Zoekend op mijn kaart dacht ik te weten waar ik was. Ik zat oostelijk van Lacanau-Océan. De routepaaltjes langs de weg wezen nu de richting die ik moest gaan. Zuidelijk van het dorp raakte ik opnieuw de weg kwijt, omdat er geen bordjes meer stonden. Toen ik rond stond kijken kwam van achteren een trimmende jonge vrouw aangelopen. Ze vroeg mij, in het Duits, waarheen ik moest. Ik legde het haar uit. Zij wilde mij wel naar het fietspad, die naar het zuiden voert, brengen. Ik heb haar vriendelijk aanbod aanvaard. Gezellig keuvelend over haar vakantie en mijn reis gingen we samen verder, zij kwam uit de buurt van Straatsburg.

Grinnikend stelde ik vast, nadat we afscheid hadden genomen, dat deze jonge vrouw lopend en ik op de fiets een bijzonder gezicht moet zijn geweest. Zij had - alleen - sokken en trimschoenen aan.

Ook vandaag hoor ik opnieuw de krekels met hun symfonie, net als de branding van de golf van Biskaje. Veel meer afwisseling onderweg over de paden achter duinen is er niet door mij te bespeuren. Wanneer ik de parkeerplaatsen passeer van Grand Crohot zie ik geen bekends meer. Begin van de jaren tachtig zijn we met onze jongens hier op vakantie geweest, maar alles is veranderd en is vooral groter geworden. Het groter worden slaat vooral op het aantal parkeerplaatsen. Begin van de jaren tachtig waren er hier, naar ik mij herinner, ongeveer honderd parkeerplaatsen nu zijn het er vele duizenden. Het oversteken van de uitgangen van de parkeerplaatsen richting strand, is het opletten voor mij, want het is daar al een drukte van belang rond tien uur.

Het gebied dat een landtong vormt tussen de golf van Biskaje en de golf van Arcachon is weinig anders dan de rest van les Landes maar het ruikt er indringender naar de zee dan noordelijk van dit gebied. Ik verheug mij er op om morgen weer op de route te zitten door het binnenland. Daar zal veel meer historie te zien zijn dan hier. Want historisch gezien is het hier niks, hier vier je vakantie en daarmee is het basta. Overigens om hier vakantie te vieren is dit een uitstekend gebied. Naarmate ik dichterbij Cap Ferret kom wordt het drukker op het fietspad. Op de naast het fietspad gelegen weg is het file rijden. Zodra ik hier mee te maken krijg, is het over met de frisse zeelucht en het stinkt hier naar de uitlaatgassen van de

auto's. Op de kruispunten hebben de fietsers hier voorrang tot twee keer toe moet ik, ondanks dat ik zeer attent ben in het verkeer, krachtig remmen voor automobilisten die de voorrang regels negeren.

Beide keren zijn het Nederlanders de ene scheld mij de huid vol en steekt een middelvinger op naar mij. Met verbazing kijk ik naar deze chauffeur die mij nogal gestresst overkomt. Dit gezin rijdt in een vierwiel aangedreven terreinauto van het merk BMW X5, die tjokvol is geladen. Achter de auto hangt een reusachtige 'tandemasser' caravan van het merk Knaus. Ik vind dat deze chauffeur zich gedraagt als een a-sociale verkeersdeelnemer.

Tegenwoordig hebben we het bijna allemaal druk, druk, druk. Ondanks tijdsbesparende verworvenheden als kant en klaar maaltijden, snelwegen, sms, internet en automatische afschrijvingen is het helemaal niet zo dat we nu "tijd over" houden. Snelle mensen in vlotte auto's hebben juist het minste tijd. Het gezegde luidt: tijd is geld. *Niet in staat zijn om de tijd te kunnen nemen, zou je moderne armoede kunnen noemen.* Tijdens deze fietstocht door de natuur kom ik toe aan de dingen waar het moderne leven je vanaf probeert te houden: gemoedsrust, beschouwen, mezelf.

In Cap Ferret waar vandaan ik de golf van Arcachon met de pont ga oversteken wil ik een stempel op mijn stempelkaart halen om aan te tonen dat ik hier geweest ben. Maar een kerk zie ik niet, dus het VVV misschien? Ja, die is hier wel maar ze hebben geen stempel. Ik word doorverwezen naar het politiebureau, maar ook daar is geen stempel. Een politieagente geeft mij een handtekening met plaats en datum, ik heb het bewijs dat ik hier geweest ben! Wanneer ik even later in de haven aankom vaart de pont net weg. Ik moet wachten tot half twee om te kunnen oversteken het personeel gaat eerst lunchen. Ik maak van dit oponthoud gebruik om het plaatsje te bekijken. Het plaatsje is zeer schilderachtig maar het is mij op deze reis te toeristisch. Ruim op tijd ben ik terug bij het pontje. Mijn fietstassen moeten van de fiets af want de fiets wordt bovenop de kajuit gelegd. Het moeilijkste is het opstappen, met de vijf fietstassen en de slaapzak in de handen, op het pontje dat erg schommelt. Als landrot ben ik niet gewend om bekapt op een schommelend pontje te stappen. Maar het is mij gelukt met een hulp van een jongeman die mij in evenwicht hield. De overtocht was aangenaam in het zonnetje, het kleine pontje schommelde vooral erg, toen we de overkant naderden, door de stroming en de sterke wind.

In Arcachon moest ik even zoeken naar de juiste route in de binnenstad omdat mijn routeboek uitgaat van de oude aanlegsteiger. Deze oude steiger is gesloopt en er is een ultra moderne aanlegplaats voor in de plaats gekomen. Maar wanneer ik denk op de juiste koers te zitten blijkt dat ik de buitenwijken van deze stad in fiets. Een aardige man op een racefiets stopt bij mij en biedt aan mij te begeleiden naar het fietspad richting Factice.

Dit fietspad is aangelegd op een vroegere trambaan, het is hier heerlijk rustig fietsen. Bovendien heb ik een sterke wind in de rug dus het gaat behoorlijk snel. Onderweg in Gujan Mestras zie ik een supermarkt ik koop daar mijn diner in voor vanavond en een paar blikjes koud bier en natuurlijk een fles rode Bordeaux wijn. De blikjes bier stop ik direct in mijn slaapzak op deze manier blijven ze uren lang heerlijk koel. In Le Teich eindigt het fietspad zomaar in een woonwijk zonder ook maar één aanwijzing wat de richting is. Na enig zoeken kom ik uit op de D650 die erg rustig en breed is. Hierover fiets ik de laatste vijf kilometer naar Factice op een zon overgoten zaterdagmiddag.

Iets noordelijk van Factice ligt Biganos, hier is een aardige camping. Bij mijn ontvangst op de camping krijg ik tijdens het inschrijven een koud blikje Seven Up aangeboden want het is warm en dan lust je wel wat frisdrank, aldus de receptioniste.

Schuin achter mij staan een pas getrouwd stelletje uit Leeuwarden, pas negen dagen getrouwd, aardige jongelui die duidelijk veel plezier hebben in het zwembad. Later verschijnt op de camping een stel dat komt uit de buurt van Parijs zij gaan op een plek recht achter mij staan. In de avond maak ik een stevige wandeling naar het dorp, waar ik op een terrasje een 'une grande bière' bestel.

Zondag 25 juli 2004. Biganos - Pisos 60 km.

Vertrek 07.32, aankomst 11.48 uur, gem. 17.8. zon, wind NO zwak, Temp. 20.4 – 27.7 gr., Slaapplaats: Camping € 5.60.

Het is zondag 25 juli in het Heilig jaar 2004; de naamdag van Sint Jacob, wiens graf het einddoel is van vele pelgrims. Een heilig jaar, is een jaar wanneer 25 juli op een zondag valt. Wanneer een pelgrim de kathedraal in Santiago de Compostela binnengaat op een 'door-de-weekse' 25 juli wordt de pelgrim vergeving van zonden en schulden geschonken. Maar omdat de pelgrim dit doet op zondag 25 juli krijgt deze pelgrim ook nog een bonus. Deze bonus vergeeft de pelgrim alle toekomstige zonden en schulden!

In 1999 toen ik op de vijfentwintigste juli dit had gedaan, zij iemand later tegen mij: "Dan kun jij nu fijn het beest uithangen". Ik lachte maar wat en dacht het mijne hiervan. Want voor mij is pelgrimeren als een reis van de ziel, ik voel mij bijzonder, omdat ik onderweg ben met minimale middelen in alle eenvoud. Het is een vorm van vasten: alle luxe heb ik thuis achter gelaten, en heb zo weinig mogelijk meegenomen op reis. En ik voel mij hier opperblij, ik heb het gevoel zoals het spreekwoord zegt: Ik leef hier en nu als een god in Frankrijk.

De afgelopen nacht was een onrustige nacht: A. ik was zo stom geweest om mijn tent naast het kiezelpad neer te zetten, B. ik dacht vannacht dat deze camping dicht bij een autosnelweg lag. Hoewel ik had mijn twijfels, ik mij heb verwonderd over het constante geluidsniveau de hele nacht door. Vanmorgen bleek het lawaai te zijn van een papierfabriek een paar kilometer verderop. C. recht achter mijn tent had een jong echtpaar uit Parijs hun tent neergezet. A. en B. hebben geen verdere verklaring nodig maar C. daar moet ik wel even over schrijven.

Vannacht om twee uur éénendertig ben ik opnieuw wakker geworden door twee mensen die door het grind liepen naar het toiletgebouw en weer terug. Even later, ik zou net weer in slaap vallen, hoorde ik een vreemd geluid, dat het midden hield tussen krakend en piepend geluid. Waardoor dit geluid werd veroorzaakt was mij eerst niet helemaal duidelijk. Het was zeer frequent van aard en behield dezelfde geluidsterkte en het kwam van achter mijn tent.

Zoals het vaak gaat met vreemde geluiden, kun je het eerst niet thuis brengen, maar wanneer er een ander geluid bij komt is het gemakkelijk te herkennen.

Het geluid wat er bij kwam was het frequente gekreun van een vrouw. De man en vrouw achter mij uit Parijs waren bezig de liefde te bedrijven. Zij kreunde en steunde dat het een lieve lust was. Hij zorgde ervoor dat het luchtmatras bleef piepen en maakte verder geen geluid. Na vijf minuten dit te hebben aangehoord was ik het zat en heb herriestoppers in mij oren gestopt en viel prompt weer in slaap.

Fit werd ik wakker. Mijn eerste gedachte was toen ik wakker was, het zal mij benieuwen wat ik vandaag zal gaan beleven. Iets voor half acht zat ik al op de fiets en zag buiten Facture de zon boven de boomtoppen uitkomen, een overweldigend mooi gezicht. Het weer was prima om te fietsen in de zon, in de schaduw van de bossen was het nog wat fris. Ik heb op de fiets zitten zingen uit Die Jahreszeiten van Joseph Haydn het lied over de zonopkomst. Het deed mij goed om uit volle borst, tussen bomen, te zingen.

*De zon gaat op; zij rijst, zij nadert, zij komt, zij straalt, zij schijnt!
Zij straalt in heerlijke pracht, in vlamme majesteit!*

*Gegroet, o zon, gegroet! Bron van licht en leven!
Gij, ziel en oog van de aardbol, het schoonste beeld van God!*

*Dankbaar, groeten wij u! Wie kan de vreugde uitspreken die uw warmte in
ons wekt? Wie kan de zegeningen tellen, die uw mildheid over ons uitstort?*

*Aan u danken wij die verrukking! Aan u danken wij die verkwikking!
Aan u dan en wij al wat wij ontvangen. Doch voor wat uw kracht vermag,
danken wij de Schepper.*

*Gegroet, o zon, gegroet! U, bron van licht en leven!
U prijzen alle stemmen en juichend dankt u de natuur.*

Na enige kilometers reed ik Mios binnen, achter de kerk begint een fietspad dat is aangelegd op het bed van wat vroeger een spoorbaan was. Maar om hier te komen moet ik over het festivalterrein dat rondom met hekken is afgezet dat gaat dus niet.

Op het festivalterrein ligt een gigantische hoop vuilnis voornamelijk plastic bekken en ander troep. Dit betekent voor mij dat ik moet zoeken en vragen naar het begin van het fietspad. Met hulp van een man die met mij mee fietst ben ik zo weer op mijn route. Dit fietspad loopt dwars door schitterende natuurgebieden met prachtige bossen en geweldige heidevelden. Hier zag ik groot wild oversteken; reeën, herten en wilde zwijnen. Eén jong zwijn kwam uit het bos wel heel dicht bij mij om het fietspad over te steken. Dit beest kruiste mij rakelings. Dat was even schrikken, ik weet niet wie het meest schrok het zwijn of ik. Hier is ook klein wild te zien, veel salamanders zag ik en vlinders, met een mooie citroen gele kleur. Dit is typisch voor deze landstreek Les Landes. Een gebied van uitgestrekte bossen, waarvan enkele grote delen zijn aangewezen als natuurpark. Onder Napoleon is men hier begonnen, om het onherbergzame Les Landes, met grootschalige aanplant dennenbomen. Talloze spoorlijntjes zorgden voor het vervoer en houttransport.

Op een voormalige spoordijk, ligt nu dit fietspad, die moet ik ong. dertig kilometer volgen en welgeteld heb ik onderweg vijf mensen gezien! Die waren allemaal vlak bij de dorpen, dat maakt een eenzame fietser kwetsbaar. Hierom alleen al neem ik mijn veiligheid zeer serieus. Ik zal bijvoorbeeld altijd om kuilen, bulten en of rotzooi heen rijden. Je hoeft maar één keer te vallen en het kan over zijn met deze fietstocht. Langs en onder het fietspad door stroomt de rivier Leyre. Op paar plekken heb ik kanovaarders gezien op het riviertje. De toppen van de heuvels zijn geslecht en de dalen volgegooid bij de bouw van de spoorlijn. Dit maakt een fietspad wat in welertermen heet; *vals plat* omhoog. Mijn conditie is nu uitermate goed, zodat ik weinig merk van dit vals plat.

Het mag dan een gemaakte natuur zijn, hier langs het fietspad, het is hier goed toeven en het is hier werkelijk schitterend. Het is natuur die door mensenhanden is gemaakt, desondanks erg mooi. Wat is eigenlijk 'gemaakte' natuur en dus 'kunstmatig'? De mens is helemaal natuurlijk, en alles wat hij doet, is allemaal heel natuurlijk. In dit verband is het moeilijk voor te stellen wat -kunstmatig- is. Het onderscheid tussen natuurlijk en kunstmatig lijkt mij geen goed onderscheid te zijn. Het enige wat de mens moet doen is ontzettend goed zijn hersens gebruiken bij alle ingrepen die hij in de natuur doet. Belin-Beliet zijn twee gefuseerde dorpen die al bekend waren in de Romeinse tijd, later vervulden ze een pleisterplaats voor voorbijtrekkende pelgrims. Nu komen er nog zeer veel Nederlanders langs op weg naar hun vakantiebestemming via de N10. De gebouwen L'Hospitalet en Relais du Passage getuigen nu nog van de langstrekkende pelgrims naar Santiago de Compostela. Hier is ook een goede supermarkt. Ik moest nog eten kopen voor deze dag.

Mijn fiets stond vlak bij de uitgang gestald. Nadat ik het eten voor van avond had opgeborgen in de tassen ben ik direct maar aan mijn lunch begonnen. Heerlijke koele yoghurt drank, twee chocoladebroodjes en een stevig stuk brood met Roquefort. Terwijl ik daar zo stond te eten, sprak een mevrouw mij aan met de vraag waar ik vandaan kwam en wat het doel was van mijn reis. Nederland en Santiago waren o.a. mijn antwoorden.

Zij begon te lachen en vertelde dat de dames die bij haar waren dachten dat ik een Zweed was vanwege mijn lengte. Ik riep tegen de dames die iets verder op stonden dat ik echt uit Nederland kwam. We praten nog wat toen een man van achter mij riep naar de vrouw waar ik mee stond te praten: "*Un Americain?*". Met een toon die er op leek dat hij het niet zag zitten met de Amerikanen. Waarop ze antwoordde: "*Non, un Hollandais il est un pèlerin de Santiago*". De beste man bromde nog wat, wat ik niet kon verstaan. Na een wederzijdse vriendelijke groet ging ik weer op pad.

Het is schitterend fietsweer, samen met een kortere route vandaag; dat bevalt mij uitstekend. Eerst nog een stukje over het fietspad, over de voormalige spoordijk, dan afslaan bij Joué richting Biganon hier kom ik weer terug op de hoofdroute. Hier in Biganon bezocht ik het oude karakteristieke kerkje dat de oudste is hier in deze streek en stamt uit de 11e eeuw. Deze kerk was, jammer genoeg, gesloten. Achter de kerk is een eeuwenoude bron: de St. Ruffine. Het water uit deze bron zou goed zijn tegen huidziekten. Maar ook deze bron is gesloten; met een traliepoort.

Wanneer ik verder fiets, kom ik door een gebied waar een bosbrand is geweest. Op een klein heuveltje, waar de weg overheen loopt, tracht ik in te schatten om hoeveel hectare verbrand bos het gaat, het gebied is meer dan duizend hectare groot denk ik. Het is een onvoorstelbare trieste aanblik al die zwarte boomstaken, gelukkig is er op verschillende plaatsen alweer groen blad te zien. Een paar kilometer verderop kom ik aan in Moustey. Hier staan naast elkaar verschillende kleine kerken. De eenvoudige kapel de Notre Dame uit de 13^e en 14^e eeuw, bood vroeger onderdak aan pelgrims. Binnen in de kapel zijn fraaie muurschilderingen te zien en het huisvest een, voor mij, interessante collectie voorwerpen die gaan

over pelgrimeren. Van hieruit naar Santiago de Compostela is het nog precies 1000 kilometer, volgens een gedenkpaal die voor de kapel staat. Voor de middag kom ik aan op de camping van Pissos.

Wanneer ik mijn tent net heb opgezet word ik geroepen door een echtpaar dat iets verder op staat met een caravan. Ze vragen of ik soms zin heb in wat drinken. Voor de tweede achtereenvolgende dag kreeg ik bij aankomst op een camping een blikje Seven Up. Toen we aan de praat kwamen over allerlei zaken kreeg ik van de mevrouw een groot stuk pizza aangeboden. Ze hadden er één besteld in het dorp maar konden samen maar een halve op.

Tegenover het toiletgebouw speelden twee jongens 'landje veroveren', volgens dezelfde spelregels zoals ik dit vroeger heb gedaan. Ook waren nu de spelregels niet duidelijk of werden verkeerd uitgelegd door de jongens, want ze kregen een stevige ruzie.

Omdat het zondag is besloot ik om een siësta te houden. Ik ben gaan slapen in de tent omdat er hier van die nare muggen rond vlogen die prikten. Rond vier uur werd het volgens mij tijd om even op een terrasje plaats te nemen in het dorp. Bij de auberge stonden een drietal zeer oude platanen, die zo gesnoeid waren dat ze een parasol vormden. Het was goed toeven onder deze bomen zeker onder het genot van een goed glas bier.

In het kerkje tegenover de auberge heb ik staan zingen het; *Fecit Potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordius sui.* (Hij heeft zijn kracht getoond en de hoogmoedigen met al hun plannen uiteengejaagd.) uit het prachtige Magnificat van Johann Sebastian Bach. De tekst heb ik niet meer volledig goed in mijn hoofd, maar de melodie wel. Het gaf mij een goed gevoel op deze zondagmiddag. Tevreden ging ik terug naar de camping.

Na het eten en het schrijven van dit dagboek heb ik een wandeling gemaakt naar de rivier op een paar kilometer afstand van hier en ben om half tien naar bed gegaan. Ik had gehoopt vannacht hier de sterren van de Melkweg te kunnen bewonderen maar door de enorme hoeveelheid kunstlicht hier op camping was het onmogelijk.

Maandag 26 juli 2004. Pisos - Dax 116 km.

Vertrek 07.45, aankomst 15.55 uur, gem. 17.1 zonnig, wind No zwak, temp. 11.4 – 26.6 gr., slaappleaats: Camping € 6,81.

Het was koud toen ik vanmorgen weg fietste, boven de bomen hing een dichte mist op de camping. Buiten, op plekken waar het bos was gekapt kwam ik opnieuw terecht in een dichte mist. Maar lang duurde het niet of de zon verjoeg de mist. Opnieuw fiets ik door heerlijk geurende bossen. Met bewondering heb ik naar een aantal heldergele vlinders staan kijken. Naast veel bossen waar Les Landes om bekend is, kom ik veel maïsvelden tegen. Niet om in te kuilen als veevoeder, maar voor de conservenindustrie. De eerste grotere plaats die ik tegenkom vandaag is Labouheyre.

Hier is een Sint Jacobskerk die van oorsprong Romaans is, maar die in de 15^e eeuw verbouwd is in een gotische stijl. Het heeft een uniek voorportaal met een sierboog afwisselend Jakobsschelpen en lelies. Een tijdlang heb ik in een bank van de kerk gezeten en heb zitten denken aan mijn familie. Met een glimlach ben ik opgestaan en heb een kaarsje aangestoken voor hun welzijn. Twee straten verder is een supermarkt en een warme bakker. Bij de uitgang van de supermarkt begint een Nederlandse jongeman tegen mij te praten, en vraagt mij waar ik vandaan kom. Wanneer ik hem vertel dat ik op fiets uit Nederland ben komen fietsen, gelooft hij me niet. Hij draait zich om en loopt terug naar een auto. Hier blijken vier jongemannen in te zitten.

De jongeman vertelt aan zijn vakantie vrienden wat ik hem verteld heb en zij komen met z'n allen naar mij toe. Lachend vertel ik nog een keer wat ik aan het doen ben. Ze kijken me aan of ik iets bijzonders ben of aan heb. Eén van de jongens zegt tegen mij: "Meneer, als dit waar is, wat u zegt, dan bent u een kanjer". Hierop zegt de jongeman die ik het eerst sprak: "En volledig mesjokke, en helemaal gek want dat moet je zijn anders ga je alleen niet zo ver op de fiets van huis". Ik krijg van deze jongeman een groot stuk chocolade en een pak jus d'orange, waarom eigenlijk dat weet ik niet. Wanneer ik de autosnelweg van Parijs naar Madrid ben overgestoken rijden ze mij luid toeterend, met hun duimen omhoog, voorbij. Op weg voor hen laatste tien kilometer naar hun vakantiebestemming aan zee.

Opnieuw ga ik door dennenbossen en langs grote maïsvelden en kom ik in Lesperon aan. Een bijzonder dorp dat uit drie gedeeltes moet bestaan. Ieder gedeelte heeft een aparte naam. Het ene gedeelte van het dorp heet: Tireveste wat betekent; trek uit je jas. Het volgende deel heet: Tiregilet wat betekend trek uit je hemd en het laatste gedeelte heet; Tireculotte wat staat voor trek uit je broek. De namen herinneren aan vroegere tijden toen daar, volgens de overlevering, pelgrims van overbodige ballast werden afgeholpen. Ik heb in het dorp rond gefietst om zien of er borden bij de verschillende wijken stonden maar kon ze niet vinden.

Wanneer ik aankom bij de kerk in Lesperon is hier een echtpaar met hun twee dochters. Zij zijn gestart in Bordeaux en zijn nu ook onderweg naar Santiago de Compostela. De twee dochters hebben hun ouders gezegd dat ze in de vakantie meer willen doen dan alleen maar lui op strand liggen. Zij zijn de mening toegedaan dat in onze hedendaagse consumptiemaatschappij waar religie niet of nauwelijks iets voorstelt, zij een pelgrimage heel erg belangrijk vinden. Ook om na te denken over levensvragen die er werkelijk toe doen.

Terwijl we buiten nog wat met elkaar praten, komt er een man op een racefiets aan. Een Nederlander die de weg kwijt is, hij vraagt ons de weg naar Leon een plaats aan de kust op vijftien kilometer hier vandaan. We merkten al snel dat deze man zich beslist niet gelukkig voelde met zijn situatie. Hij zegt dat hij zich zorgen maakt over zijn vrouw vanwege zijn lang wegblijven van de camping. Wij proberen de man gerust te stellen en geven hem te eten en te drinken. Spoedig knapt hij weer op en verontschuldigt zich. Hij had het gevoel dat hij even in de war was, vertelde hij ons. Als hij zegt dat hij het wel weer aankan, wijzen wij hem de weg en gaat de man in zuidelijke richting die ook wij moeten gaan.

Gezamenlijk fietsen wij even later ook weg uit Lesperon. Maar wie schetst onze verbazing, na ongeveer vijf kilometer komt de man op ons in fietsen, hij groet ons vriendelijk en fietst opnieuw in de verkeerde richting! Het tempo van dit gezin ligt mij te laag, omdat ik bijna honderd kilometer moet fietsen vandaag en besluit hen voorbij te fietsen.

Alleen kom ik aan bij een café en drink daar een voortreffelijke espresso. Op de toonbank stond een schaal met koeken die er uitzien als platte oliebolletjes. Maar de smaak is totaal anders, ik proefde onder andere rum. Het smaakte mij prima. Ik probeer mijn tempo te handhaven vandaag, het landschap is hier niet van dien aard dat het uitnodigt tot langdurig aanschouwen. Zo nu en dan is het rommelig vooral in de buurt van de houtskoolbranderijen. Ik heb geluk dat ik aan de goede kant fiets want de rook wordt de andere kant opgeblazen.

Op twaalf kilometer voor Dax ligt Buglose. Buglose bezit een grote bedevaartskerk met een Kapel de Notre Dame en een hostellerie des Pèlerins. Tijdens een oorlog in 1570 werd de kerk verwoest maar het Mariabeeld was tijdig verstopt en bleef behouden. In 1620 dook het beeld weer op en werd Buglose een bedevaartsplaats.

Buglose ligt een aantal kilometers buiten de route. Ik had het er graag voor over om die paar kilometers extra te fietsen. Wanneer ik aankom bij Berceau de Saint Vincent de Paul moet ik een viaduct over een snelweg opfietsen, met zeer veel moeite gelukt het mij om boven te komen. Van het ene op het andere moment is het mij in de benen geslagen.

Ik ben verbaasd, zo fiets je lekker en zo gaat het niet meer en het ging gewoon goed vandaag met het fietsen. Gelukkig hoef ik nog maar twaalf kilometer naar Dax. Turend in de richting van Dax zie ik dat Dax hoger ligt dan waar ik nu ben. Na flink wat te hebben gedronken en gegeten ben ik weer opgestapt, maar het fietsen ging gewoon niet meer. Het was flink op de tanden bijten, alles begon mij pijn te doen, vooral tijdens het stukje klimwerk naar de stad toe.

Bij een grote supermarkt heb ik opnieuw in de schaduw wat gedronken en gegeten in de hoop dat dit verbetering zal gaan brengen in mijn conditie. Mijn voornemen was eerst de stad bekijken en dan naar de camping te gaan. Maar ik besluit direct door te fietsen naar de camping. Het laatste stuk vanuit de stad, wat nota bene een afdaling is, kreeg ik de pedalen bijna niet meer rond. Ik was volkomen leeg gereden en had geen enkele energie meer over toen ik op de camping aankwam.

Hoe heeft het zover kunnen komen? Ik weet het niet, ik heb goed gegeten en gedronken de hele dag. Ik schat dat ik ongeveer vijf liter water, bouillon en koffie heb gedronken. Ik heb ook veel gegeten een heel stokbrood met ham en kaas, twee grote rozijnenbroodjes, drie bananen, twee appels en een ijsje. Bovendien was het een zeer vlakke rit met een beetje wind in de rug. Rara, hoe kan dit?

De oplossing voor dit probleem is meestal veel en gevarieerd eten en drinken. Lang douchen en rek- en strekoefeningen doen. Wat absoluut noodzakelijk is, is na een uurtje weer voorzichtig gaan fietsen de benen weer rustig in beweging zien te brengen. Vaak is het pijnlijk, net als vanavond, want de rug- en beenspieren zijn zeer stram. Al het mogelijke heb ik gedaan vanavond maar toen ik om tien uur in mijn tent kroop had ik nog steeds stijve, stramme en pijnlijke spieren.

Nu ik het toch over lichamelijke ongemakken heb: vandaag heb ik zonnebrand in mijn beide oren gekregen. Het rechteroor is gewoon pijnlijk. Zadelpijn heb ik deze tocht niet gehad, maar wel heb ik opnieuw last van een doof en een prikkelend gevoel in mijn vingers van mijn linkerhand. Eén puistje op mijn zitvlak heb ik uitgedrukt. Dit is alles wat ik hier omtrent te melden heb. Niet veel denk ik. Ik ben goed getraind op pad gegaan en dat werpt opnieuw zijn vruchten af. Ik heb vandaag 116 kilometer op de teller gezet. Dit terwijl er in theorie 92 kilometer zou moeten zijn.

Nu weet ik ook wel hoe mijn manier van onderweg zijn is. Ik ben nogal nieuwsgierig van aard en draai gemakkelijk een straatje in om te kijken wat er om de hoek te zien is. Ja, en dan fiets ik zomaar een paar kilometer om. Maar ook verdwaal ik soms en wat zijn dan een paar kilometer meer? Ik heb vandaag dus vierentwintig kilometer meer gereden dan de theorie aangeeft, tien kilometer dat snap ik dat komt door bezichtigingen, een kleine wegomlegging en een stukje doordat ik een verkeerde afslag nam. Maar die andere veertien kilometer daar snap ik niets van!

Ik weet zeker dat ik niet verdwaald ben geweest daarvoor was de weg te recht en er waren veel doorgaande wegen.

Omdat het mij dwars zit zoveel kilometers meer, kijk ik op de landkaart de route na. Maar ook nu kom ik tot de conclusie dat ik niet verkeerd heb gereden vandaag.

Deze landkaart is een bijzonderheid. Ik heb van een grote landkaart van Frankrijk die stukken afgeknipt die ik op deze reis niet nodig had. Het ziet er uit als een schuine kaart. Dit is alleen maar gebeurd om gewicht te besparen. Raar toch 'zomaar' veertien kilometer teveel op de teller, dit zal altijd wel een mysterie blijven, ook voor mij.

Er was hier net trammelant op de camping een stel jonge kerels hebben hun tenten vlak bij die van een jong stelletje neergezet. Dat pikte de jongen niet en vroeg aan deze kerels of ze hun tent niet iets verder weg wilden zetten. Daar hadden ze geen zin in en sloegen de haringen in de grond. Het duurde maar even of iemand van de directie ging zich hier mee bemoeien. Ik zat voor mijn tent en keek er naar, naar een stukje campingtheater. Veel, zeer veel woorden zijn gebruikt om dit probleem op te lossen. Het jonge stelletje werd geholpen door de directie om hun tent op een caravanplaats neer te zetten iets verderop. Hierna keerde de rust weer op de camping.

Dinsdag 27 juli 2004. Dax - Saint Palais 65 km.

Vertrek 09.55, aankomst 15.10 uur, gem. 15.1 zonnig, wind N zwak, temp. 20.4 – 25.6 gr., slaappleats: Camping € 7,30.

Ik heb verschrikkelijk slecht geslapen vannacht. De hele nacht had ik last gehad van pijnlijke benen, regelmatig werd ik hierdoor wakker. Bovendien had ik hoofdpijn toen ik wakker werd en mijn linkerschouder doet pijn daar heb ik blijkbaar verkeerd op gelegen vannacht. Ik voelde mij al moe bij het wakker worden en besluit om zeven uur maar te blijven liggen. Ik heb vandaag een korte rit voor de boeg iets meer dan vijftig kilometer. Voordat ik ben vertrokken heb ik lang onder een hete douche gestaan en mijn benen gemasseerd. Verder heb ik een wandeling gemaakt en lichtjes gehuppeld om de spieren weer los te krijgen, maar bijster veel heeft het niet geholpen.

Iets over tien was ik in de grote kerk van Dax, een prachtig gebouw van binnen. Dit was mij al verteld door Karen en Martin die hier eerder waren. Links voor deze kerk hebben ze een parkeergarage met winkels gebouwd met behulp van beton, recht toe, recht aan. Hier kan ik niet veel waardering voor opbrengen. Meer waardering heb ik voor de prachtige bloemen en planten in de parken op diverse plaatsen in deze stad. Vandaag heb ik het moeilijk met de stad uit te fietsen, gelijk heb ik twee kilometer aan mijn broek. Ik fietste rond in een buitenwijk en kwam op een viersprong uit waar ik ook al was geweest. Toen ik het opnieuw probeerde, ontdekte ik al snel waar het mis was gegaan. Dax uit is gewoon de D29 aanhouden en niet denken, oh, dat is een fietspad: die is voor mij bestemd.

Het landschap waar ik nu door fiets is totaal anders dan de andere kant van Dax. Ik krijg nu heuvels tot maximaal honderd meter hoog. Deze heuvels zijn het begin van de Pyreneeën, het zal vanaf hier steeds steiler omhoog gaan. De dennenbossen maken plaats voor weiden en loofbomen. Deze weg slingert zich door het landschap. De dorpen die ik nu passeer hebben steeds een half onmuurd pleintje voor het pelote-spel een soort jeu de boule.

De plaatsnamen worden naast het Frans ook gespeld in het Euskara, zoals de zeer oude Baskische taal genoemd word. Dit gebied is namelijk Frans Baskenland. Maar doordat het hier heuvelachtig is heb ik het hier moeilijk gehad. Het is hier aanmerkelijk anders dan noordelijk van Dax. Soms zaten er venijnige heuveltjes in de route. Het fietsen ging moeizaam. Mijn benen deden pijn. Hier kwam nog bij dat ik op de D29 even niet goed oplette en op een Y splitsing de verkeerde weg insloeg. Ik hield links aan en ik moest rechts aanhouden, zo kwam ik op de D22 terecht! Deze onoplettendheid kostte mij acht kilometer extra! Onnodig om te zeggen dat ik mij niet prettig voelde, opnieuw heb ik niet goed opgelet. Blijkbaar als straf, voor deze onoplettendheid, moet ik een stuk over de zeer drukke N117 fietsen om in Peyrehorade te komen. De oorzaak van het verkeerd fietsen kan ik zo aanwijzen, ik heb het te druk met mijzelf. Ik fiets niet lekker, de versnellingen kan ik vandaag niet automatisch vinden. Wanneer ik te licht of te zwaar fiets moet ik eerst nadenken alvorens ik over ga tot schakelen. Zo gaat het ook met het eten en drinken op de fiets, steeds moet ik denken of ik nog moet eten of drinken. Wat mij ook ergert is dat ik vanmorgen in Dax geen koffie heb gedronken en nu onderweg geen gelegenheid tegenkom waar ik een kopje koffie kan kopen. Ik heb langzamerhand een rotbui, ik ben chagrijnig, omdat het vandaag niet loopt zoals ik dat graag wil. Ik kan mij, terwijl ik dit opschrijf in de avond, niet veel herinneren van wat ik vanmorgen heb beleefd of gezien heb onderweg. Het verkeerd rijden, dat kan ik mij goed herinneren, dat heeft veel indruk gemaakt.

N.B. (Pas enige dagen later herinnerde ik mij een voorval van deze morgen wat gemakkelijk fataal had kunnen aflopen. In een flauwe bocht kwam een inhalende vrachtwagen recht op mij af op de D29. Een frontale botsing kon ik maar net voorkomen, door in een reflex de berm in te sturen, waardoor ik in een klein greppeltje belande. Het heeft gek genoeg, blijkbaar weinig indruk op mij gemaakt, want ik heb het niet in mijn dagboek opgeschreven!).

Nee, het fietsen ging beslist niet lekker vanmorgen. Hierom alleen al moest ik om twaalf uur een lange pauze houden. Dit was in een schaduwrijk parkje, midden in een dorp, tegenover een kleine supermarkt. Hier heb ik een energierijke yoghurt drank, ham, potje asperges en een paar eieren gekocht. De eieren heb ik gebakken met de asperges en een paar plakken gesnipperde ham op smaak gebracht met wat zout en peper. Dit heb ik opgegeten samen met een half stokbrood, een mok drinkbouillon en een banaan. Mijn lunch heeft me goed gesmaakt en tot besluit heb ik een tukje gedaan in het park op een bank. In de middag ging het fietsen een stuk beter maar nog niet echt goed. Vandaag vraag ik mij ook af waar ik mee bezig ben. Wat is nu het nut van reis maken zoals deze? Het is behoorlijk afzien in de regen met tegenwind, ik heb honger en dorst geleden, campings bestaan niet meer, winkels zijn verdwenen uit de dorpen, wat is hier nu aan? Een zelfde vraag heb ik mij gesteld bij de wielerklassieker Parijs-Brussel 301.1 km lang! Hier kan ik geen ander antwoord op geven dan; ik wil verder, ik weiger om op te geven! Ik heb een doel voor ogen en die wil ik afmaken. Wat ik hier aan heb, niets, maar toch alles. Want ik ben een pelgrim die zijn reis persé wil voltooien en dat doet er toe.

Na negenendertig kilometer kom ik aan in Sorde l'Abbaye, ik had achtentwintig kilometer op de teller moeten hebben! In het centrum van het dorp valt onmiddellijk de verweerde Romaanse abdijkerk uit de 12e eeuw op, met een toren uit de 10e eeuw. Restanten van een Romeinse villa zijn op verschillende plekken zowel binnen als buiten de Abdijkerk duidelijk zichtbaar. In het koor van de kerk ligt een nagenoeg gaaf vloermozaïek van een Romeinse villa.

Het heerlijkste wat ik hier meemaak is dat het orgel bespeeld wordt, ik ga in een bank zitten om te luisteren. Daar blijkt dat de muziek uit luidsprekers komt die naast het orgel staan. Maar wanneer ik een tijdje in de kerk heb gezeten blijkt er een kras in de plaat te zitten. Dezelfde serie noten worden steeds herhaald, wat een vreselijk geluid geeft.

Buiten is nog meer historie te zien, op mijn gemak bekijk ik de restanten van wat ooit een zeer groot complex is geweest van een klooster en de Romeinse villa. Indrukwekkende opgravingen en restauraties zijn hier aan de gang.

Zes kilometer zuidelijk ligt Cassaber, hier staat een klein kerkje met een mooi Sint Jacobsbeeld. Buiten op de begraafplaats zijn de karakteristieke vormen van de pelgrimsgraven te zien, die een sleutelgatvorm hebben, het bovenstuk is rond en naar onderen schuin uitlopend van vorm. Deze graven zijn in deze vorm alleen te vinden in Frans Baskenland.

In Labastide-Villefranche, op het hoogste punt in een straat, stond een man zijn huis te schilderen. Net toen ik hem passeerde sprak hij tegen een ander in het Nederlands. Ik stopte en vroeg hem hoeveel kilometer het nog was naar Saint Palais. Hij zei dat hij het niet wist, ondanks dat hij hier al jaren woonde, hij werkt op een camping hier in de buurt. Maar zijn vrouw, nieuwsgierig geworden door ons praten, wist het wel. Ja zij wist het erg goed, zoals ze zei, het was hier ruim dertig kilometer vandaan. We hebben nog wat gepraat over hun verblijf hier in het zuiden van Frankrijk en mijn reis naar hier. Ook dit echtpaar keek mij vol ongeloof aan nadat ik hun had verteld wat ik aan het doen was en dat ik ruim negentienhonderd kilometer had gefietst op deze reis. Vooral hij vond het abnormaal en ook nog ongezonder ook. Zij reed liever met de auto naar Saint Palais dan op een fiets, sprak ze nadrukkelijk. Waarom moet je moeilijk doen, als het gemakkelijk kan, stelde zij. Ik heb het gesprek een andere wending gegeven door over het weer te beginnen. Want ik had geen zin om hier tegen in te gaan het leek mij een volstrekt nutteloze zaak.

Even buiten het dorp -na een sanitaire stop- rekende ik uit dat mijn routeboek niet verder kwam dan zestien kilometer naar Saint Palais. Mijn routeboek is zeer betrouwbaar wat route en afstand betreft, maar zij wonen hier en die zullen toch wel weten hoever het is. Ik begin te twijfelen, bovendien voel ik mij opnieuw moe worden en ik hoop dat het niet meer is dan de zestien kilometer uit mijn boek. Wanneer ik een paal langs de kant van de weg zie, kan ik in een flits St. Palais lezen. Ik stop maar om er achter te komen hoever het nog is. Eerst moet ik mijn vinger de cijfers nat maken met spuug, hiermee kon ik de cijfers leesbaar maken. Ik ben blij dat het nog maar elf kilometer is naar St. Palais, mijn routeboek heeft weer eens gelijk.

Volgens de vele affiches moet het feest zijn in St. Palais. Dat is te zien, mannen lopen hier met lichtblauwe doeken om hun schouders. Er is kermis en de straten zijn vol met feestvierende mensen. Op een terrasje ga ik zitten en bestel een glas bier en aanschouw het feest. Het valt op dat de jongemannen op een handtastelijke manier omgaan met de jonge vrouwen. Zij laten zich dit aanleunen en vinden het wel goed, zo te zien. Typisch is het dat hier midden op straat voor het terras gebeurd de jongens die de meiden staan te betasten en de meiden praten gewoon door onder elkaar, rustig doorkauwend op hun kauwgum. Ze hebben feitelijk meer belangstelling voor hen seksgenoten dan voor de jongens die seks willen met deze meiden. Alcohol in de vorm van bier en wijn is hier debet aan, dunkt mij, want dat wordt hier veel,

heel veel, gedronken. Het feest is hier in volle gang, op de diverse pleintjes staan kermisattracties en op de meest rare plaatsen is alcoholhoudende drank te koop.

In de loop van de avond na negenen gaat het feest opnieuw van start maar na een opstootje tussen wat dronken mannen, houd ik het voor gezien en ga terug naar de camping. Hier spreek ik een poosje met een huisarts in ruste uit de omgeving van Tours. Hij spreekt redelijk Engels en we hebben een aardig gesprek over onze belevenissen onderweg. Om half elf uur lig ik mijn slaapzak, ik heb het nodig een lange nacht te slapen, dat zal mij goed doen.

Woensdag 28 juli 2004. Saint Palais – St. Jean Pied de Port 36 km

Vertrek 08.43, aankomst 11.53 uur, gem. 17.6 zonnig, wind N zwak, temp. 14.3 – 26.1 gr., slaappleats: Camping € 3,75.

Wat heb ik opnieuw slecht geslapen vannacht om elf uur is men hier begonnen met het afsteken van vuurwerk wat gepaard ging met enorme knallen. Ik heb nog wel herriestoppers in mijn oren gestopt maar dat hielp niet. Even na twaalf uur werd het stil, maar om even over één uur werd ik opnieuw wakker aan overkant van de rivier werd nu gewoon vuurwerk afgestoken. Dan was het weer even rustig en viel ik in slaap en dan begon het vuurwerk weer. De laatste keer werd ik wakker om vijf minuten over vijf. Ik voel mij ondanks de gebroken nachtrust redelijk uitgerust vanmorgen. Voor ik de stad uit ga koop ik eerst brood, kaas, fruit en koeken voor onderweg. Ook kocht ik een reep van die heerlijk zwarte chocolade, direct nadat ik de boodschappen in de tassen heb gepakt begin ik aan de chocolade ik geniet hier van. In het Franciscaner klooster haal ik een stempel.

Jammer dat ik de monnik die mij deze stempel gaf slecht kon verstaan, hij spreekt Baskisch-Frans. Dat is Frans met een voor mij vreemde tongval, dit is mij gisteren ook al twee keer gepasseerd. Nadat ik opnieuw de rivier ben over gestoken, mag ik alles uit de kast halen, want ik heb een helling voor de kiezen gekregen waar ik op de vroege morgen: 'U' tegen zeg.

Naarmate ik hoger klim wordt het uitzicht met de meter mooier. Het uitzicht op deze heldere morgen is fenomenaal mooi. De bergtoppen steken scherp af tegen de strak blauwe lucht, bovendien ligt op vele plaatsen nog sneeuw. Maar ook de omgeving met zijn groene bossen is indrukwekkend.

Het fietsen gaat mij vanmorgen goed af, in een redelijk tempo kom in boven. De klim vanuit Saint Palais gaat naar de Stèle de Gibraltar een historische punt waar volgens de pelgrimsgids uit de 12e eeuw de drie grote pelgrimsroutes uit Parijs, Vézelay en le Puy samenkomen. Aan het eind van het dorp staat een oriëntatietafel waar de afstand en richtingen staan die betrekking hebben op de pelgrimsreis naar het graf van Sint Jacob. De naam Gibraltar heeft niets van doen met de gelijknamige plaats in zuid Spanje. Het is een verbastering van het Baskisch Chalbatore, dat weer stamt van het Latijnse woord; Salvator, wat betekent redder of verlosser.

Zo is mijn laatste fietsdag van deze tocht begonnen. Mijn gedachten dwalen automatisch af naar de afgelopen weken, ruim negentienhonderd kilometer heb ik afgelegd wanneer ik aan zal komen in Saint Jean Pied de Port. Boven alles uit torent mijn dankbaarheid dat ik de goede gezondheid bezit om een tocht als deze met succes te kunnen voltooien. Zeker denkend aan anderen die ziek zijn.

Wat ik gedaan en heb beleefd tijdens deze pelgrimsreis is niet –gewoon- maar het is –bijzonder-. Het is zo bijzonder omdat ik dit heb mogen beleven. Onvoorstelbaar veel aardige mensen heb ik ontmoet en heb gefietst door vaak schitterende natuurgebieden. Ach, het weer mag dan niet best zijn geweest, de eerste weken, maar ik ben nooit nat aangekomen op een camping. Vermoeiend was het natuurlijk in die periode wel maar zonder noemenswaardige problemen heb ik dit overwonnen.

Tijdens deze pelgrimsreis wilde ik mij bezinnen. Waarop? Waarschijnlijk op alles: als je diep over iets gaat nadenken, kom je al gauw bij alles terecht. Door lang alleen te zijn, zijn er bij mij wel veel gedachten los getrild, gedachten die ik behoedzaam heb trachten op te schrijven. Vaak leek het wel of ik zat te sabbelen aan mijn gedachten.

Soms had ik een droomvisie, en dat is niet erg want wat is een mens zonder dromen. Redelijk vaak heb ik nagedacht over de vragen die gingen over leven en dood, die hadden veel diepgang, vooral tijdens mijn bezoeken aan de kerken. Dit waren momenten van inkeer en bezinning. Deze vragen ben ik niet uit de weg gegaan, soms voelde het alsof ze me werden opgedrongen en dan moest ik er over nadenken. Op zich is dit geen wonder met één uit onze vriendenkring die is overleden en een andere die ernstig ziek is. Had ik het moeilijk tijdens deze reis dan dacht aan mijn vijf kleinkinderen die ik op foto's bij me heb met hun lachende gezichten. Hierdoor kom je niet gemakkelijk tot depressieve gedachten en bleef ik positief denken.

Deze morgen kan ik mij nog steeds geen voorstelling maken van mij aankomst is St. Jean Pied de Port. Hoe zal mijn houding zijn, wat moet ik hierbij denken? Wat moet ik voelen? Ik weet het gewoon niet. Zo in gedachten fiets ik door het heuvelachtige landschap. Mijn gedachten zijn niet erg gestructureerd meer fragmentarisch. Het is gewoon sabbelen aan mijn gedachten, beetje van dit en een beetje van dat. Soms met een glimlach op mijn gezicht dan weer met een wat bedrukte gezichtuitdrukking. Dit was afhankelijk van de gedachte die in mijn hoofd speelde.

Lachen moest ik om het Nederlandse echtpaar dat zo zeker wist hoe ver het was naar Saint Palais maar er flink naast zaten en hun ongeloof in mijn pelgrimstocht. Ik geloof werkelijk dat ze mij voor een gek aanzagen. Gek moet je zijn om dit te doen in hun ogen. Ontroerd was ik toen ik dacht aan het kleine mannetje uit Catenoy, die zich de laatste weken niet gewassen had en sterk rook naar knoflook, die mij uitnodigde om in zijn huis te komen eten en slapen. Een mooie gebeurtenis om aan terug te denken.

Maar ook de ontmoeting met Arie, Tineke en Job. En het terug halen in mijn gedachten over het Groot Twents Koor "Jubilare Deo" zijn fantastisch. Zo rustig in gedachten verzonken doorfietsend kom ik aan bij Otsabat, het ligt een paar kilometer aan een zijweg van de D933, het is historisch gezien een interessante plaats. In de middeleeuwen waren hier herbergen en twintig hôpitaux goed voor een opvang meer dan 2000 pelgrims per nacht. Vandaag de dag is het een dromerig plaatsje waar niet zoveel meer te beleven valt.

Prachtig is op deze stralende dag het gezicht op de Pyreneeën, een tijdlang blij ik staan kijken. Het fascineert mij enorm. Op deze hoogte lijkt de lucht hier nog blauwer en het groen is hier beslist groener van kleur dan in het dal. Alles lijkt hier

frisser, met bewondering kijk ik om mij heen. Ik zie de bergen scherp afsteken tegen de helder blauwe luchten, en ik heb imposante vergezichten over de groene dalen.

Net wanneer ik op mijn fiets wil stappen komt er een fietser op mij af. De man begroet mij zeer hartelijk en stelt zich voor als Michel uit Limoges of wij oude vrienden zijn, maar ik heb hem nog nooit gezien. Lang hoef ik niet te puzzelen, waarom Michel zoveel enthousiasme aan de dag legt. Hij vertelt mij dat de pelgrim te voet uit de nabijheid van Tours hem verteld had dat ik een dik kwartier voor hem reed. Michel had mij een paar keer voor zich uit zien rijden maar het was hem niet gelukt mij in te halen. Michel vraagt mij of ik het goed vind om gezamenlijk naar Saint Jean Pied de Port te fietsen. Ik heb geen bezwaar en dus gaan we met zijn tweeën op pad. De route leidt ons van de D933 af en we gaan opnieuw door kleine zeer verstilde dorpjes om even later toch weer op de D933 te moeten fietsen.

Het is hier zo nu en dan redelijk druk, waardoor wij beiden weinig kunnen praten. Op het laatst worden we door het routeboek opnieuw van de hoofdweg afgeleid we gaan links af de heuvel op. Ook nu kan ik zeggen dat het venijn in de staart zit, deze helling was mij even de baas. Door verkeerd te schakelen, wat mij zelden overkomt, kom ik tot stilstand. Eerst moet ik vijftig meter terug en op een driesprong kan ik draaien en het opnieuw proberen de helling op te fietsen. Het is een echte helling, even moet ik alles uit de kast halen om boven te komen.

We komen aan buiten de poorten van de stad, en duiken direct een terras op om een kop espresso te bestellen. Samen drinken we op mijn succesvolle reis. Hij maakt een foto van mij terwijl ik Marga bel dat ik aangekomen ben. Michel gaat even later weer door richting Spanje, en ik drink op het terras nog een pint bier. De reis voor dit jaar zit erop, maar wil ik deze rit afsluiten in de kerk. Eerst ga ik naar een camping municipal hier in de stad vlak bij de kerk en zoek een plekje in de schaduw. Nadat ik heb gegeten en gedoucht loop ik neuriënd de camping af richting de kerk. Ik begon op de camping met het drinklied: *Ouwe taaie jippie jippie jee*. Het tweede komt uit het klassieke repertoire: *Alles was Odem hat, lobe den Herrn. Halleluja! Uit: Lobgesang van F. Mendelssohn Bartoldy*.

Het aankomen hier in de kerk is vreemd, ik heb het gevoel dat ik niet ben aangekomen. Lang heb ik op de achterste bank gezeten om na te denken over dit gevoel. Het gevoel wat ik vanmorgen ook al over mij had. Het is een gevoel dat lijkt op de eerste dag, ik zal niet aankomen, nee ik zal weer vertrekken. Ik ben een vreemdeling en ik blijf een vreemdeling, dat is het resultaat van onderweg zijn.

Met deze gedachte blijf ik worstelen en kom hier niet goed uit. Ik besluit de vestingstad te voet te gaan verkennen. Wanneer ik op een lage muur naar de hoge vestingmuren kijk bedenk ik de oplossing voor het aankomen hier. In Santiago de Compostela ben ik de kathedraal binnen gegaan en heb mijn hand gelegd tegen de pilaar van Jesse, zoals alle pelgrims dit de eeuwen door hebben gedaan. Dit was voor mij het teken dat mijn pelgrimsreis voltooid was. Hier in Saint Jean Pied de Port is er niets, want dat kan ook niet, want ik ben nog onderweg. Ik onderbreek hier mijn reis om D.V. in 2005 terug te keren naar hier om deze pelgrimsreis af te maken in Santiago de Compostela.

Donderdag 29 juli – Zondag 1 augustus 2004, Saint Jean Pied de Port – Wierden.

Mijn reis is voorbij en dus hoef ik de dertien haringen niet uit de grond te trekken en mijn spullen hoef ik ook niet in te pakken; mijn tent blijft vandaag op zijn plaats staan. Hier heb geluk mee want vanmorgen toen ik wakker werd om acht uur viel de regen bij bakken uit de lucht.

Enigszins aangeschoten ben ik gisteravond in de slaapzak gekropen. Ik had gegeten in de refugio L 'Esprit du Chemin, in de rue de la Citadelle. Voor weinig geld, zes euro werd daar een complete vijf gangen diner geserveerd. Het begon met een aperitief en het diner werd overgoten met een heerlijke rode wijn. Gezellige mensen zaten aan tafel. De gesprekken waren leuk en onderhoudend en dan dan gaat de fles opnieuw rond en nog eens en nog eens. Het eten is goed, de wijn voortreffelijk een mooie lekkere afsluiting van mijn reis.

Maar om negen uur moet ik de tent wel uit ondanks de stromende regen, want ik rammel van de honger. Het was deze morgen brood met kaas en koud water. Ik had geen zin om in deze regen theewater te koken. Wat heb ik verder gedaan deze dag, niet veel, de route voor morgen uitzoeken in het pelgrimskantoor. Op een terrasje zitten mensen bekijken en wat rondlopen eten en slapen. Ik ben even in de kerk geweest vanmorgen niet omdat ik dit uit religieuze behoefte nodig vond, maar meer om te schuilen voor de regen. Maar het leukste van deze dag waren de vele ontmoetingen met mensen die ik onderweg trof op de fiets of die ik hier op straat tegenkwam. Een echtpaar uit Leer in Duitsland vlakbij Nieuweschans heeft mij als het ware uitgehoord over mijn reis. Dit echtpaar had ook plannen om een pelgrimsreis op de fiets te maken. Opnieuw heb ik gegeten in de refugio, het was er net zo gezellig als gisteravond met even veel wijn! Op vrijdag ben ik vroeg op pad gegaan naar Henday aan de golf van Biskaje. Het was een gemakkelijke fietstocht wat het was veel afdalen, alleen de kustweg is heuvelachtig. Op de camping van mijn keuze in de buurt van de plek waar vandaan ik morgen met de bus vertrek moest ik tekenen dat ik op zaterdag 31 juli om twaalf uur van de camping weg zou zijn.

Op deze zaterdagmorgen heb ik uitgeslapen het was bijna negen uur voor ik opstond. Dat dit een lange dag zou worden, wist ik toen al. Vanmorgen op de camping heb ik alles klaar gemaakt voor de terugreis en vanmiddag op een bankje zitten wachten tot het acht uur is wanneer de bus vertrekt. Om elf uur zat ik op een stoeltje op het terras van de bar op de camping. Deze plek gaf mij uitzicht op de in- en uitgang. Terwijl ik zat te drinken aan mijn kopje koffie wilden de slagbomen niet meer naar boven.

Met stomme verbazing heb ik zitten kijken naar het spektakel dat toen uitbrak. De mensen die van de camping wilden, begonnen te toeteren even later gevolgd door de gasten die naar binnen wilden rijden. Deze chaos duurde een klein kwartier. Toen slaagde men er in om de slagbomen weer in beweging te krijgen. Tot ver op de openbare weg zat het verkeer muurvast. De politie moest er aan te pas komen.

Even voor twaalf uur ben ik vertrokken naar de boulevard en heb daar een bankje opgezocht waar ik in de schaduw kon zitten wachten.

Terwijl ik op een bankje zat bij het strand in de schaduw kwam een man langs lopen. Hij vroeg mij of ik de eigenaar was van die fiets. Ik antwoordde met een eenvoudig, ja. Hij liep een paar meter bij me vandaan en kwam terug en vroeg hoeveel weegt die fiets, nu in het Engels. De fiets weegt zestien kilo en de bagage iets minder dan twintig kilo. Hij keek mij

aan en vroeg, waar ik vandaan kwam. Ik leg hem uit wat ik aan het doen was. Iedere keer als hij van iets onder de indruk raakt van wat ik zeg, riep hij in het Frans iets wat klonk als, Hoeilala, en stak zijn beide armen in de lucht.

Opnieuw liep hij een paar meter weg en kwam terug en vroeg hoeveel kilometer heb je gefietst. Ik vertelde hem dat ik deze reis tweeduizend kilometer had gefietst en het volgende jaar van hier naar Santiago de Compostela nog duizend kilometer, dat is samen drieduizend kilometer. De man werd helemaal enthousiast en vroeg wat ik at, hij kon het zien, want ik had een stuk stokbrood in mijn hand en zei dus, brood. Voordat ik verder iets kon zeggen brak hij weer uit in zijn, Hoeilala. Dit is een pelgrim uit Holland en hij eet alleen brood vertelde hij aan een voorbijganger.

Net wanneer ik denk, zo dat hebben we ook weer gehad, komt hij opnieuw terug en zegt: "Vriend, ik bied je iets te drinken aan". Samen gaan we naar een bar, Daar vroeg hij wat ik wil drinken. Ik vroeg om een glas koud water. Hij viel van stomme verbazing bijna om en riep tegen de barbezoekers: "Deze man is een pelgrim uit Holland en heeft zeventuizend kilometer gefietst om hier te komen, hij eet alleen brood en drinkt water. Dit is een echte pelgrim want hij drinkt geen bier en geen wijn". De barbezoekers begonnen te applaudisseren en met een vriendelijke glimlach heb ik het applaus in ontvangst genomen. Ik kreeg van de ober een fles van anderhalf liter ijskoud water voorgezet met een groot genoeg dronk ik een paar glazen hiervan op. Toen ik even later afscheid nam van mijn 'vriend' moest ik mij wat dichter naar hem toe buigen om hem te kunnen verstaan in het geroezemoes van het café en merkte toen pas dat hij behoorlijk dronken was. Dit was overigens een aardige onderbreking van de middag.

Wanneer het zes uur is geweest ga ik naar de plek waar vandaan de fietsbus vertrekt. Binnen korte tijd verschijnen mijn medepassagiers en wordt het gezellig. Ieder heeft zo zijn eigen verhaal en allen zijn fietsers. Ook ontmoet ik hier een jong echtpaar dat op een tandem van Delft naar hier is gefietst. Ik heb hen indertijd geholpen in Saint Jean Pied de Port met het opnieuw spaken van het achterwiel. De spaken waren los getrokken van de nippels. Zo goed en kwaad als het ging heb ik getracht het wiel zo recht mogelijk te maken. Zonder enige vorm van garantie, heb ik hen lachend gezegd. Tot mijn en hun verbazing heeft het achterwiel het gehouden en ze fietsen er hier vrolijk rond. Als dank gaan ze even de stad in om een pak koekjes voor mij te kopen.

Een fietsslaapbus is een zeer efficiënte manier van reizen voor een fietser. Je stapt in om acht uur 's avonds in Henday en de volgende middag om één uur sta je bij het NS-station in Utrecht. Om vandaar met de trein naar Wierden te gaan. Twee zeer ervaren chauffeurs vormden de bemanning van deze bus. Mannen die hun vak verstonden. We werden aan het begin van de reis ingelicht over hoe zij dachten dat de reis zou gaan verlopen. In het bijzonder werd verteld waar en om hoe laat de bus zou gaan stoppen.

Tegen twaalf is gestopt en werd de bus omgebouwd tot slaapbus. De bus is alleen gestopt bij de tolgaststations en wanneer er van chauffeur werd gewisseld. Om zeven uur werden we gewekt met zachte muziek en even later is er gestopt voor het ontbijt en werd de bus weer omgebouwd tot normale zitplaatsen. We waren hier noordelijk van Parijs wat het land is van Parijs – Roubaix. Op enkele plaatsen zag ik waar de route bij de snelweg langs liep en waar ik samen met Klaas heb gefietst in de Hel van het Noorden. Dat gaf mij opnieuw een bijzonder goed gevoel. Wanneer ik aankom op het station in Wierden, word ik opgewacht door mijn vrouw, kinderen en kleinkinderen en vrienden. Het is feest, ik ben weer gezond en wel weer thuis!

Opnieuw merk ik, net als in 1999 dat ook deze reis vele mensen interesseren en geven blijk van hun belangstelling. Deze impact op mensen dat had ik nooit verwacht, en maakt op mij opnieuw zeer veel indruk.

In de weken nadat ik terug ben gekomen gaan mijn gedachten alweer snel uit naar het volgende jaar. Ik hoop Deo Volente dan deze pelgrimsreis naar Santiago de Compostela te mogen voltooien.

Saint Jean Pied de Port, achterzijde kerk, aan de rivier.

Naschrift augustus 2005

In de weken nadat ik terug ben gekomen gaan mijn gedachten alweer snel uit naar 2005, ik hoop Deo Volente dan deze pelgrimsreis naar Santiago de Compostela te kunnen voltooien.

Dit schreef ik in 2004, de realiteit is dat ik nu niet onderweg ben naar Santiago de Compostela.

Mijn huisarts en de fysiotherapeut hebben mij ten sterkste afgeraden om deze pelgrimsreis te ondernemen vanwege een pijnlijke rechterknie. De oorzaak van pijn in mijn knie is dat er slijtage verschijnselen zijn. Lopen gaat slechts trekkebenend en bij het fietsen is vooral de binnenkant van de knie die pijn doet. Fietsen met bepakking gaat gewoon niet!

Dit is een zware teleurstelling voor mij. Het is niet zo dat ik hier slapeloze nachten van heb gehad maar het heeft ruim een week geduurd voordat ik over deze teleurstelling heen was. Ik hoop nu D.V. in 2006 mijn pelgrimsreis te kunnen voltooien.

Tjabering Stek.

Maandag 7 mei 2006, St. Jean Pied de Port – Burguette Auritz, 34 km.

Vertrek: 8.30, aankomst: 12.00, gem. snelh. 14.9 km, licht bewolkt, wind: zuid, temp.: 14.5 – 15.1,

slaapplaats: camping € 6,30

Mijn eerste gedachte was toen ik opnieuw op weg was naar Santiago de Compostela, wat ben ik blij dat de wind door mijn haren waait. Het gaf mij een onbeschrijfelijk gevoel van blijdschap en dankbaarheid om weer op pad te zijn. Blij en dankbaar vooral omdat ik weer zonder pijn kan fietsen na de geslaagde rechterknieoperatie het afgelopen jaar vlak voor Kerst. Het lopen mag dan wel niet voortreffelijk gaan, maar zoals nu het fietsen gaat ben ik tevreden.

Deze pelgrimsreis betekent veel voor mij: een reis door en naar nieuwe ruimten, niet alleen lichamelijke, maar ook geestelijke. Ik wil turen naar de verre horizon, zowel van het landschap, als van mijn leven. Ik wil mensen ontmoeten in avontuurlijke omstandigheden, vaak met een vleugje nostalgie. Het kind in mij moet zijn zin krijgen. Dat kind in mij wil genieten van deze Pelgrimsreis.

Vannacht hebben Jan en ik geslapen in de refugio L'Esprit du Chemin in St. Jean Pied de Port beheerd door een Nederlands echtpaar, waar meer dan uitstekend kan worden gegeten, wat ik in 2004 ook al heb ervaren. Vanmorgen na een goede nachtrust en een stevig ontbijt konden we vertrekken – bij droog weer. Toen ik opstond regende het, weliswaar niet hard, maar het regende.

Net buiten de poort word ik staande gehouden door een jonge vrouw die kan de weg niet vinden naar D933. Ze is met een man de D433 afgekomen. Maar die weg vonden beiden niet goed, te zwaar. Gisteren bij de routeverkenning maakten wij dezelfde fout, de D433 is de weg die de wandelaars gaan. Daar zitten weggedeelten in die niet geschikt zijn voor fietsers, gewoon te stijl en te smal. Maar wat we gisteren daar zagen is dat de natuur in die omgeving ontzettend mooi is. Prachtige vergezichten over de Pyreneeën, de vele kleuren groen en een fantastische bloemenpracht. Deze bloemen geven een veelheid van heerlijke geuren.

Het voorjaar is zo gek nog niet om te reizen. Dat bedacht ik mij gisteren, maar vandaag is het niet anders. Hier langs de D933 zijn veel minder vergezichten, de bergen staan vlak langs de weg. Deze weg voert meer door een dal, die dan weer breder of smaller is. Wat hetzelfde is, zijn de overweldigende kleuren en geuren van planten en bloemen. Het is prachtig om te zien en te ruiken. Wat ik verwacht had was dat vandaag de weg, D933, naar Spanje veel drukker zou zijn, het is hier uitgesproken rustig. Slechts enkele auto's en vrachtwagens zie ik terwijl de weg gestaag klimt. Erg veel pelgrims zijn hier ook niet te zien. Deze weg over de Pyreneeën is nergens echt stijl. Ondanks dat ik in de bergen fiets heb ik een makkie vandaag, het bevalt me hier.

Gisteren bij onze verkenning van deze route en om ons zelf te testen met het fietsen in de bergen, kwamen we in Arnéguy. Een Spaanse plaats aan de andere kant van de beek, die de grens vormt tussen Frankrijk en Spanje. Daar ontmoetten we een groep Belgen, vier dames en een heer. We hebben met hen even gesproken en toen werd ons verteld dat één van de dames een aanlopende achterrem had. Of wij er misschien verstand van hadden om dit probleem te verhelpen. Na enig onderzoek bleek dat de rem behoorlijk tegen de velg aanliep van normaal ronddraaien van het wiel was absoluut geen sprake. We hebben een stelschroefje aangedraaid, met mijn Zwitsers zakmes. De mevrouw was erg blij dat haar fiets weer normaal reed ze had er al – dagen - last van.

Toen ze vertrokken waren vroegen wij ons af hoe sterk of deze mevrouw wel niet moest zijn om zo te kunnen fietsen. Ik vraag mij wel vaker af, waarom mensen op pad gaan met zo weinig technische kennis van hun fiets. Zelfs het eenvoudig aandraaien van een moertje op de rem daar hebben ze geen verstand van, dat kunnen ze al niet.

Zo wil ik niet op reis gaan. Ik heb een behoorlijk geavanceerde fiets met zevenentwintig versnellingen en oliedrukremmen van deze techniek weet ik behoorlijk veel. Hopelijk genoeg om mij onderweg te kunnen redden.

Vandaag fietsen we Arnéguy gewoon voorbij. Op weg naar Valcarlos waar ons de eerste heerlijke Spaanse koffie wacht. Valcarlos (Karelsdal) ligt in de vallei waar Karel de Grote met zijn leger uitrustte op zijn terugtocht na alle Spaanse veldslagen tegen de Moren. Hier hoorde hij de trompet van zijn ridder Roeland, de aanvoerder van zijn achterhoede, toen deze door de Basken werd aangevallen en verslagen is bij Roncevalles op 15 augustus 778.

Na deze pauze beginnen we in alle rust de klim naar de pas op 1057 meter hoogte. Ook op dit gedeelte van de klim ondervind ik geen enkele moeilijkheid. Rustig fietsen in een kleine versnelling, dit gaat weliswaar niet hard maar is wel zeer effectief om gestaag naar boven te gaan. Ik vind het allemaal best, want zo kan ik ook beter sabbelen aan mijn gedachten.

Deze gedachten gaan over het afscheid van mijn familie in het bijzonder over mijn moeder in het Verpleeghuis in Groningen. Die heeft verkeerde medicijnen gekregen, waardoor ze niet kon slikken, ze kreeg nagenoeg geen voedsel en drinken meer binnen. Drie dagen achter elkaar heb ik bij haar aan het bed gezeten met soms zeer sombere gedachten dat ze misschien nog maar zeer kort te leven zou hebben. Maar op donderdagmorgen was ze er weer helemaal bij, een verpleegkundige noemde haar herstel een 'wonder'. Toen we haar zo zagen heb ik direct Jan gebeld met de mededeling dat we vrijdag 5 mei konden vertrekken.

Dit was een grote opluchting voor mij dat het toch door kon gaan deze Pelgrimsreis. Maar ook heb ik vandaag veel zitten nadenken over Martin, die het lef heeft gehad om samen met Wietse een eigen zaak te beginnen. Ze hebben een zaak overgenomen in hecht- en bevestigingstechniek voor de bouw. Het lijkt mij toe dat ze een royale kans van slagen hebben om iets goeds te maken van deze zaak. Zo kunnen ze beiden een mooie toekomst opbouwen in hun eigen zaak. Ik heb hen aangeboden om hand- en spandiensten te verrichten. Deze tijd heb ik graag over voor hen, ik ben benieuwd hoeveel tijd mij dit gaat kosten.

Wanneer ik zo verder naar boven fiets merk ik dat mijn stuurtas niet goed gesloten is. Om de tas goed te sluiten moet ik even stoppen en maak dadelijk gebruik van dit moment om even in mijn dagboek te kijken naar de foto's van onze kleinzonen, heerlijk toch. De zon schijnt regelmatig door de wolken en zo komen we aan op de bergpas Alto Ibañeta. Hier staat een klein monument ter nagedachtenis van Ridder Roeland, de trouwe paladijn van Karel de Grote, die hier gesneuveld zou zijn. Ernaast staat een klein moderne kapel.

Omdat het hier koud is gaan we door naar Roncevalles (wat betekent Bramenvallei) waar een grote refugio is, die geleid wordt door Nederlandse Hospitaleros (herbergiers). Het beleid wordt bepaald door de Spanjaarden en die hebben besloten

dat fietsers hier beslist niet eerder binnen mogen dan om 20.00 uur. Met dien verstande er moet natuurlijk wel plaats zijn. Het wachten tot 20.00 uur heeft er mee te maken dat er even voor acht uur een bus uit Pamplona met pelgrims aankomt en die hebben voorrang. Raar is dat eigenlijk, een fietser die uit Nederland onderweg is mag er niet in, omdat het Spaanse bestuur van deze refugio dit zo heeft bepaald.

Ik snap niet dat het Nederlands Genootschap van St. Jacob hier zijn medewerking aangeeft, en dit goed vindt. We zitten in de middag op een bankje tegen het voormalige klooster aan in het zonnetje, lekker lui te wezen. Mijn fiets trekt weer veel belangstelling, ik zou bijna zeggen, zoals altijd op mijn reizen. Ook spreken we veel medepelgrims o.a. uit Engeland, Schotland, Brazilië, Canada, Nieuw Zeeland en Frankrijk. Een Duitser zat een eindje bij ons vandaan en die las een boek over de nieuwe Paus Benedictus. In de loop van de middag wordt het snel kouder en we besluiten om niet naar de refugio te gaan maar naar de Jeugdherberg honderd meter achter ons. Maar ach, wanneer wij daar ons melden blijkt die vol te zitten. Hierop dalen we vijf kilometer af en gaan naar een camping.

Aan het begin van de avond moeten we de berg nog wel een keer beklimmen want we hadden een plaats gereserveerd, en betaald, in een restaurant in Roncevalles. Dit was het restaurant Casa Sabina Hosteria we hebben daar heerlijk gegeten. pompoensoep en vervolgens een forel met patat en salade en een bekertje yoghurt met de nodige wijn weggespoeld natuurlijk.

Doordat we naar de camping zijn gegaan, hebben we de traditionele Pelgrismis in Roncevalles gemist. Ik vraag mij af waarom ik naar deze Pelgrismis wilde en nog steeds regelmatig naar de Kerk ga. Ik ga nog steeds, naar de Kerk, omdat ik het goed vind: een uur van Inkeer, met de oude verhalen en gebeden in verbondenheid met mensen die mijlen en eeuwen ver weg zijn; ja, dat vind ik de moeite waard.

Dinsdag 8 mei 2006, Burquette Auritz – Puente la Reina, 73 km.

Vertrek: 9.00, aankomst: 15.50, gem. snelh. 17.7 km, licht bewolkt, wind: zuid, temp.: 4.5 – 22.4, slaappleats: refugio € 5,-

Vanmorgen om half acht werd ik wakker en ben de tent uit gegaan naar het toilet. Maar dat was nog niet zo eenvoudig want de tent was stijf bevroren! Zo erg zelfs dat het openen van de tent met de nodige voorzichtigheid moest gebeuren, die zou kunnen breken. Deze nachtvorst had tot gevolg dat we moesten wachten met het vertrek totdat de zon de tent had ontdooid.

Na het toilet ben ik snel weer in de slaapzak gekropen, waar ik mijn jas overeen had gelegd gisteravond, toen was het ook al koud. Ik heb heerlijk warm geslapen deze nacht en voel mij goed uitgerust bij het opstaan om acht uur. Wanneer ik wachtend, op de zon, wat op de camping rond slenter zie ik in de verte sneeuw op de toppen van de Pyreneeën. Een prachtig vergezicht. De lucht is strak blauw, met het frisse groen van de bomen er onder, is een mooi beeld om naar te kijken. Dichterbij langs de kant van het riviertje zie ik beide kanten vol staan met bloemen. De belangrijkste kleur is geel gevolgd door rood.

Wanneer we willen vertrekken is Jan zijn fietscomputer zoek. Overal zoeken we en uiteindelijk vindt hij dat dingetje terug daar waar hij het opgeborgen had, in zijn stuurtas. Dan kunnen we de weg op, gewoon over de grote weg. Dat betekent dat er meer verkeer over komt dan wij alleen. Gelukkig valt het eerste stuk mee met de verkeersdrukke, later op dag op de N121 vond ik het er druk. Ik ben mij erg bewust geworden van het gevaar in het verkeer na een dodelijk ongeval, van een pelgrim, vlak voor Logroño in 1999. Als het maar even kan dan ga ik liever over de paden van de lopers.

Vandaag is het weer goed, we hebben er zin in. Het routeschema voor vandaag geeft de langste etappe aan, slechts 73 km. We hebben een schema opgesteld. Voor Jan omdat hij per dag geen lange afstanden wil maken en ik om mijn knie niet te zwaar te belasten.

Wanneer we zo in onze rustige tempo door het landschap fietsen, merk ik dat het droger wordt in de omgeving en iets minder groen. Het gaat heel geleidelijk aan, zo langzaam dat je er een tijdje niet op moet letten om het waar te kunnen nemen. Hier voel ik mij zo vrij als een vogel, en ik heb gelukkig veel vrije tijd. Vrije tijd is alleen maar waardevol als je iets leuks mee doet. Anders verveel je je of nog erger je gaat je ergeren aan van alles en nog wat. Ik heb het gevoel hier dat andere werelden bij mij boven komen drijven en zich vermengen met het heden in het rustig ritme van ronddraaiende benen, verglijdende vergezichten en passerende auto's.

Na ruim veertig kilometer komen we aan in Pamplona. Het kost ons meer dan enige moeite om de stad in te komen. We hebben zelfs een stukje tegen het verkeer in moeten fietsen, het kon niet anders. Na enig gevraagd en gezocht vinden we de weg naar de binnenstad. Pamplona heeft een prachtige oude binnenstad. De straatjes rond het centrum zijn erg smal met hoge huizen en typische bloemenbalkons. Op diverse plaatsen kan men vanuit de stad op het dal van de rivier de Arga kijken. Pamplona de stad van de stierengevechten, op 7 juli worden de stieren tussen hekken losgelaten op weg naar de arena. Jonge mannen tonen hier hun 'moed' door over de hekken te klimmen en weg te rennen voor de gedrogeerde stieren. Het 'vermaak' rond deze stieren beschouw ik als onfris, het staat mij tegen.

Nu ik in Pamplona ben word ik er wel mee geconfronteerd o.a. de plekken waar de hekken komen te staan zijn duidelijk zichtbaar. Ook de manier waarop winkeliers hun etalages beschermen tegen het publiek en de stieren zijn te zien.

Op één van de mooie pleinen hebben we op een bankje, in de schaduw, onze lunch gebruikt. Ik merk dat ik alles weer lekker vind, een teken dat het lichaam meer voedsel gaat vragen. Het lichaam doet veel zwaar lichamelijke arbeid.

We stappen weer op en komen bij de Citadel aan, waar men doorheen kan lopen, maar onze route voerde ons om dit bouwwerk heen. Dat doen we dan ook. Maar toch moeten we opnieuw aan de vriendelijke Spanjaarden vragen naar de weg. Deze weg wordt ons, als altijd, met veel omhaal van gebaren en woorden die we amper verstaan uitgelegd. We volgen de aanwijzingen goed op en we komen probleemloos de stad uit.

Om te kunnen genieten van een reis als deze moeten niet alleen de benen ronddraaien maar soms ook je hoofd. Ik heb de moeite genomen om achterom te kijken naar het silhouet van een stad. Ook hier blijkt dat dit opnieuw verrassend mooi is.

Even buiten Pamplona ontdek ik dat ik te weinig water bij me heb. Wanneer we door een dorpje fietsen, bel ik aan bij een huis met een openstaande voordeur. Een aardige mevrouw verschijnt bij de deur en is meteen bereid om ons te voorzien van koud water uit de koelkast.

Na haar bedankt te hebben, drinken we van dat heerlijke koude water en trekken we weer verder. Over heuvels en door dalen richting een stuk snelweg waar we bij langs moeten, over de vluchtstrook. Na een paar kilometer is er een afslag naar rechts en dan maken we snel dat we van deze weg afkomen. We zijn op weg naar Kapel Eunata, helemaal juist gezegd Ermita de Eunata. Dit is een dodenkapel voor pelgrims die het leven er bij lieten op hun reis naar Santiago de Compostela in de middeleeuwen. Rondom de achthoekige kapel staat een arcade van vijftig boogjes stammend uit de 12^e eeuw. Het geheel maakt ook nu weer net als in 1999 een bijzondere indruk op mij.

In mijn routeboek staat het volgende geschreven: "Architectonisch vormt ze een puur epos opgedragen aan de 'helden' van de oude pelgrimstochten van wie sommigen vroegtijdig de eeuwigheid verworven hebben en op deze plek begraven liggen". Gelukkig is de kapel open. Wanneer ik binnen ben valt het mij op dat het hier fijn stil is. Bovendien is het er heerlijk koel en het zonlicht wordt gefilterd door enkele albasten ramen. Er heerst hier een goede sfeer voor een kapel als deze.

Zittend op een bankje in de kapel overviel mij de gedachte aan de mij zo dierbaren die sinds mijn reis in 2004 zijn overleden. Ik noemde ze in mijn gedachten: Timon een prima vent die ik kende uit mijn tijd in Meppel, hij had slokdarmkanker, Wolter een lievelingsneef van Marga overleden aan een hartstilstand, Jaap een dienstkameraad een herseninfarct werd hem fataal, Jennie een goede vriendin, borstkanker maakte een einde aan haar nog jonge aardse leven, Menko een neef van Marga overleden aan een hartstilstand en Joke mijn goede neef is gestorven aan een hartstilstand.

Terwijl ik daar zo in gedachten zit en aan hen denk besef ik mij dat ik niet treur om hun verlies, daar verzonken in gedachten met een aantal mooie herinneringen die we samen hadden.

Even later moet ik naar buiten, ik moet de frisse lucht in. Het werd mij op het laatst even te zwaar. Te zwaar omdat ik beseftte dat wij zoveel dierbaren hebben verloren in zeer korte tijd. Maar mij afsluiten voor deze gedachten wilde buiten ook niet. Rustig zittend buiten onder één van de vijftig boogjes heb ik mijn gedachten de vrije loop gelaten, waarna de tranen vanzelf in mijn ogen sprongen. Deze zes mensen hebben gemeen dat volgens onze menselijke maatstaven ze allemaal veel te jong zijn overleden. Deze gedachten maken mij uiteindelijk toch triest van binnen. Ik treur om deze overledenen, ze waren mij erg dierbaar. De harde werkelijkheid het onomkeerbare van de dood daar werd ik van doordrongen. Ook ik zal moeite moeten doen om de draad van het leven weer op te pakken en uiteindelijk zal ook ik een bestaan moeten opbouwen zonder hen die zo dicht bij mij stonden in het leven.

Ik was blij dat ik weer op fiets kon stappen op weg naar ons einddoel van vandaag; Puente la Reina. Het is maar een paar kilometer meer om naar deze plaats te gaan. Onderweg passeren we het bekende kunstwerk uitbeeldend een Pelgrim in zwart. Het is een mooi beeld als markeringspunt aan het begin van de Camino Francès (Franse weg) die van hier voert naar Santiago de Compostela.

In de Refugio van Puente la Reina is er plaats voor ons, bovendien zijn er waslijnen waar we onze wasgoed gemakkelijk kunnen drogen. Het is een grote refugio met ruim honderd slaapplekken.

Naast dat er een goede gelegenheid is om onze kleren te wassen is er een grote keuken ter onze beschikking, die volledig is ingericht met potten en pannen, bestek en borden. In de kasten staan allerlei ingrediënten voor een maaltijd o.a.: olie, bloem, rijst, zout, specerijen en suiker. We eten vroeg omdat de keuken dan nog vrij is.

De Spanjaarden die eten later op de avond en gaan daarna direct slapen. Ons menu bestond uit karbonade, gestoofde prei, aardappelen, twee eieren, sinaasappel en kwark.

Na het afwassen gaan we een wandeling maken door Puente la Reina. Hierbij lopen we een kerk in waar een Mis wordt gehouden. Het blijkt een Pelgrismis te zijn, waar we niets van konden verstaan. Er wordt alleen Spaans gesproken. Na afloop duiken we een chique bar van een hotel in en drinken daar wat. De prijs van een pilsje dat valt me reuze mee € 1,10 in zo'n entourage is volgens mij niet gek.

Na een korte wandeling door de stad komen we terug in de refugio. Daar is veel plezier in de keuken, dames en heren, jongens en meisjes zitten achter elkaar op de banken en masseren elkaar de schouderspieren.

Ook ik word uitgenodigd om te gaan zitten en mijn schouderspieren worden gemasseerd. Hier heb ik nog een poosje zitten praten met diverse pelgrims die uit alle windstreken kwamen. Om half tien ben ik naar bed gegaan, met herriestoppers in de oren wat een garantie is voor een goede nachtrust.

Woensdag 9 mei 2006, Puente la Reina – Los Arcos, 45 km.

Vertrek: 8.50, aankomst: 14.35, gem. snelh. 13.1 km, licht bewolkt, wind: NO, temp.: 11.4 – 23.2, slaapplek: refugio € 5,-

Deze dag stond in het teken van een rustige kalme rit. Het was koel vandaag toen we wegreden. Als eerste moesten we een fles water kopen omdat hier gechlloreerd drinkwater uit de kraan komt. Om vervolgens in de stad te gaan kijken naar een prachtige muurschildering van de eeuwenoude brug. Ook staan op deze muurschildering de kerken afgebeeld van Puente la Reina. Even later rijden we de prachtige oude boogbrug over, over de Rio Arga. Dit schitterend authentiek en asymmetrisch stuk metselwerk werd vervaardigd in opdracht van koningin Doña Mayor, echtgenote van Sancho, de sterke, om de vele pelgrims een natte overtocht te besparen.

Hier stel ik Jan voor om de gele pijlen te volgen die de lopers de weg wijzen. Hij is het met mij eens dat we dat wel kunnen doen en dus gaan we dit loperspad op. Maar na enkele kilometers komen we er achter dat dit niet altijd een goede oplossing is voor fietsers. We moesten door een beekje fietsen, maar wat erger was was de heuvel die bleek erg stijl en hobbelig te zijn. Het was geen gemakkelijke opgave om hier langs te gaan. Het was zwoegen en zweten, we waren beiden blij toen we weer op de weg terug waren.

In een klein dorpje, Mañeru genaamd, op het dorpsplein, nemen we onze eerste pauze van deze dag. Op dit plein is ook water te vinden, vroeger misschien wel voor de dieren, tegenwoordig voor de pelgrims. Het is hier een drukte van belang. Verschillende mensen heb ik gisteravond gezien in de refugio in Puente la Reina. Wat kletsen met verschillende lopers is niet alleen leuk maar vooral gezellig.

Wat langer heb ik zitten praten met een Nederlandse jonge vrouw. Zij was gaan lopen vanuit Nederland omdat ze was ontslagen tijdens een reorganisatie. Tijdens deze pelgrimage wil ze er achter zien te komen wat ze in de toekomst nu

precies wil gaan doen. Ze vertelde mij, dat ze te druk is met de leuke dingen die haar onderweg overkomen. Haar gedachten kon ze niet concentreren op haar toekomst, het hier en nu, is voor haar veel belangrijker. Het heden neemt haar volledig in beslag. Een afgerond toekomstbeeld voor haar zelf, daar is ze nog niet aan toe gekomen. Wanneer ik weer op weg ben, zit ik te denken aan de nacht. Ik hoop dat ik tijdens deze reis ergens op een plek kom waar het in de nacht donker genoeg is om de Melkweg weer te kunnen zien. Zoals in mijn jeugd, de vele miljoenen sterren weer kan bewonderen. Helaas, door de technologische vooruitgang is er zoveel kunstlicht in de nacht dat de Melkweg verdwenen lijkt te zijn!

's Nachts was vroeger alles anders, door de afwezigheid van het kunstlicht. Met recht werd toen gezegd dat een mens de helft van zijn leven blind was. Slechts hier en daar was een lantaarnpaal die een kleine plek verlichtte. De technologische vernieuwingen heeft ook een aantal vervelende bijwerkingen. Zoals het 'verdwijnen' van de Melkweg. Toen we eenmaal gaslicht, gloeilampen en straatverlichting hadden, zijn de mensen collectief vergeten hoe eng de nacht was. 's Nachts verschenen er spoken, weerwolven, monsters en vampiers. Het alom aanwezige bijgeloof werd gevoed door de duisternis van de nacht.

Estella of Lizarra in het Baskisch, is een sfeervolle stad waar veel te zien is. Wij eten we op een bankje in het centrum van de stad. Dit heeft als voordeel dat je mooi en gemakkelijk rond kunt kijken. Het valt op, dat ook hier veel opa's en oma's op hun kleinkinderen passen. Bovendien is er veel jeugd te zien. Het lijkt er op dat ze wisselen van schoolgebouw, ze gaan van de ene naar de andere kant van het plein. Bijzonder was tijdens deze pauze de ontmoeting met een Nederlandse jongeman. Hij was in Italië begonnen met fietsen en wilde nog een paar dagen doorgaan daarmee en dan verder wandelen. Hij kon het mooi vertellen, maar hij maakte op mij een wat verwarde indruk. Eigenlijk verwachtte ik dat hij zou gaan praten over zijn tekort aan geld en dat hij de één of ander zielig verhaal aan ons zou gaan ophangen, maar dat gebeurde niet.

Even buiten Estella ligt het grote monasterio Irache. Naast dit klooster is er een wijnbedrijf opgetrokken, die het uitzicht vanaf de grote weg op het klooster bijna geheel wegneemt. Aan de achterkant is koel water te tappen, zonder chloor! Maar wat eigenlijk nog beter is is dat men er ook heerlijke rode Rioja wijn kan tappen. Bovendien gratis voor de pelgrims! Ik heb mijn bidon van $\frac{3}{4}$ liter ook vol laten lopen en genoten van deze heerlijke Rioja.

Tijdens de laatste kilometers naar Los Archos kijk ik achterom en zie Jan niet, ik stop en wacht op hem. Maar naarmate het langer duurt maak ik mij toch wat ongerust en besluit terug te fietsen. Wanneer ik een paar kilometer terug ben gefietst zie ik hem aankomen. Hij heeft opnieuw een probleem met zijn ketting gehad. Deze was weer vastgelopen tussen de voorste tandwielen. Het enige wat ik tot nu toe van dit probleem meen te begrijpen is dat hij een nieuwe ketting op oude tandwielen heeft gelegd, dat geeft enig lawaai. Bovendien is deze ketting bestemd voor negen versnellingen en hij heeft er acht versnellingen op zitten. Wat er mankeert aan zijn fiets ik heb het niet door. Maar voorlopig kunnen we weer verder.

In Los Archos wordt de refugio geleid door Hospitalero's uit Vlaanderen. Wanneer we daar aankomen, wil ik de trap oplopen en schop met mijn rechtervoet tegen de onderste trede aan. Een pijnflits gaat door mijn rechterknie. Het gevolg is dat ik trekkebenend naar binnenga. De Hospitalero vraagt mij wat mij mankeert aan mijn been. Ik zeg hem dat ik veel pijn aan mijn knie heb en op dit moment er bijna niet op kan staan. Dit blijkt de sleutel te zijn om als fietser hier op dit tijdstip naar binnen te mogen! Anders hadden we moeten wachten tot 20.00 uur. Direct na het douchen heb ik de knie ingepakt in rekverband, dat gaf enige verlichting.

Wanneer we op pad gaan om inkopen te doen blijken de slager en de supermarkt gesloten te zijn. Dit betekent niet voor ons dat we geen eten hebben, want ik heb een noodrantsoen bij me van macaroni, saus en ham. We kunnen in een winkeltje, in dit dorp, sla en tomaten kopen. Het eten heeft ons goed gesmaakt.

Bij ons aan tafel zaten drie aardige Franse dames twee wonen in Nice en de ander in Perigieux, noordoostelijk van Bordeaux. Graag heb ik hen de foto's laten zien van onze kleinkinderen. Een blik van vertedering straalde van de gezichten van de dames. Geen van de drie Oma's had een foto bij zich van hun kleinkinderen, ik keek er van op.

De ene vrouw, uit Nice, vertelde dat ze twee zoons had en die zijn met een Aziatische getrouwd. Om dit ter verduidelijken maakte ze met haar vingers spleetogen. Eigenlijk niets bijzonders aan dit gebaar, maar vlak achter mij langs liep een Aziatisch stel en die keken erg vreemd naar haar, maar zeiden niets. We hebben hier wel om gelachen. Ook met hen hebben we onze ervaring tijdens deze pelgrimsreis uitgewisseld.

In de avond vond er in een pelgrismis plaats in de rijkversierde dorpskerk. Ik tel vijf altaren, elk minstens tien meter hoog en helemaal bedekt met bladgoud. Een en al barokke frutsels om het goud goed aan het flonkeren te krijgen. Ik heb ergens gelezen dat dit goud uit Zuid-Amerika komt. In deze kerk hebben alle nissen en verdiepingen van de altaarwanden bewoning van beelden. Aan het einde van de mis worden de pelgrims door de pastoor naar voren gevraagd. De pelgrims worden per land naar voren geroepen en krijgen van hem een bidprent, met een vriendelijk woord. Tegen de aanwezige Nederlanders sprak hij, in nagenoeg accentloos Nederlands, "Tot ziens". Op het bidprentje staat:

Gebod van een pelgrim

O God, die uw dienaar Abraham weghaalde uit de stad der Caldeeërs, Ur, hem beschermde op al zijn pelgrimstochten, en de gids was van het Hebreeuwse volk bij de doortocht van de woestijn.

Wij, uw dienaars, die in uw naam naar Santiago de Compostela gaan, vragen Uw bescherming.

Wees ons nabij tijdens onze tocht

Wees ons een gids op de kruispunten

Wees onze moed bij vermoeidheid

Wees beschermer bij gevaar

Wees beschutting op de Camino

Wees schaduw bij warmte

Wees licht in de duisternis

*Wees bevestiging in onze voornemens
Opdat we door U begeleid, gezond en wel de Camino mogen beëindigen.
Verrijkt in deugd en genade, ongedeerd huiswaarts mogen keren,
vervuld van heilzame en blijvende vreugde.
Door Jezus Christus onze Heer, Amen*

Na afloop zijn we natuurlijk nog even op een terras gaan zitten. Dit onder het motto een mens moet veel drinken. Moeilijk slenterend, vanwege mijn pijnlijke knie, zijn nog we even door het stadje gedwaald. De straatjes die zien er hier uit als uitgesleten kloven, zonlichtwerend en koel. Veel oude huizen zijn al gerenoveerd met anderen zijn ze druk bezig. Een stadje als Los Arcos ziet er toch anders uit dan in 1999, veel moderner. Dit is ook te merken buiten de steden en dorpen aan het sterk verbeterde wegennet. Op vele plekken heb ik gezien dat men moderne autowegen aan het bouwen is of al voltooid zijn. Spanje haalt in een sneltreinvaart haar achterstand in op het gebied van infrastructuur.

Donderdag 10 mei 2006, Los Arcos – Nàjera, 57 km.

Vertrek: 8.10, aankomst: 14.50, gem. snelh. 14.6 km, bewolkt, wind: O, temp.: 12.7 – 24.2, slaapplek: camping € 7,30
Onder het ontbijt begon Jan een gesprek met mij, hij vond dat we te weinig vrije dagen in Santiago de Compostela zouden hebben. Ik heb hem gevraagd waarom hij dit vond, maar daar kreeg ik geen duidelijk antwoord op. Het gesprek moesten we al snel afbreken omdat we de refugio voor acht uur moesten verlaten.
Deze morgen mag dan wel fris beginnen maar het is prima weer om te fietsen. We fietsen de hele dag door een zeer afwisselende landschap met prachtige vergezichten. Na ongeveer zeven kilometer kijken we op Torres del Rio. Daar staat een kerk uit de twaalfde eeuw de Santo Sepulcro met een achtkantige koepel, een juweeltje. Deze koepel is heel bijzonder van architectuur door Moorse invloeden geïnspireerd door de moskee van Cordoba. Wanneer we er bij staan meen ik dat er overeenkomsten zijn met de kapel Eunat. Nadat we Torres del Rio zijn uitgereden krijgen we een gestage klim over de oude N111 die zeer rustig is. We zijn op weg naar Viana, dit is een belangrijke plaats geweest in de middeleeuwen. Hier werd de grensdoorgang verdedigd naar Estella. Vandaag de dag is Viana vooral een mooie plaats. Hier staat in het midden van de stad de bijzonder rijk uitgevoerde kerk Santa Maria die gebouwd is rond 1500. Vooral de zuidelijke portaal met zijn ver overstekend dak in renaissance stijl is heel erg mooi. Wanneer we net de stad uit zijn loopt Jan zijn ketting voor de zoveelste keer vast. Ik help met het los maken van de ketting en ontdek daarbij dat de bouten van de voorste kettingbladen los zitten. Op één boutje na krijg ik ze allemaal vast. Om die vast te krijgen moeten we in Logroño een fietsenmaker zien te vinden. Even voorbij Viana eindigt de landstreek Navarra en komen we in de landstreek Rioja bekend van de gelijknamige beroemde wijnen.
Logroño is de hoofdstad van de Rioja. Logroño is een prachtige stad met mooie gebouwen, straten, pleinen, parken en fontein. Bovenop de schitterende kathedraal nestelen ooivaars. Vanaf hier behoort een ooievaarsnest tot een vast attribuut van een kerktoeren, fabrieksschoorstenen en andere hoge gebouwen.
In Logroño moeten we twee dingen doen, dat is in de eerste plaats naar de kerk toe gaan waar St. Jacob is afgebeeld als Morendoder en we moeten met Jan zijn fiets naar een fietsenmaker. Na enig zoek vinden we het indrukwekkend beeldhouwde tafereel van Santiago Matamores. Het zit hoog boven een ingang van de 16^e eeuwse Santiagokerk. Deze kerk staat op de fundamente van een kerk die was gebouwd door Ramiro I na de overwinning in Clavio op de moren waar een veldslag is gevoerd in 944. De legende verhaalt, dat St. Jacob zich zelf plotseling in de strijd mengde met een groot zwaard en een vurige schimmel. Hij gaf de Christenen moed en leidde hen naar de overwinning. Sindsdien is hij de beschermheilige van Spanje. In een aantal kerken langs de route heb ik St. Jacob afgebeeld gezien als morendoder. Bij deze kerk ontmoet ik een Nederlandse man. Hij vertelde mij dat hij op de fiets onderweg is naar Santiago de Compostela samen met zijn vrouw. Zijn vrouw had een rustdag nodig want zij heeft een ernstige vorm van Cara. Vandaag zijn vrienden van hen gearriveerd uit Nederland, die met hun auto naar het westen trekken. Natuurlijk praten we ook over onze ervaringen van het onderweg zijn.
Wat mij opvalt is dat deze man zeer gedetailleerd praat over de bloemen die hij onderweg heeft gezien en geroken. Hij noemt het voorjaar als de allerbeste reistijd op de fiets. Ik vind het prachtig dat hij over dit onderwerp begint. Want wie praat nu anno 2006 over geuren en kleuren. Dat kan gewoon niet want in onze auto's met airco ruiken wij niets van dat lekkers en zien amper die prachtige bloemen in de berm. En het rare is dat bijna iedereen roept dat dit 'vooruitgang' is. De fietsenmaker van Logroño die hebben we zo maar niet gevonden, de stadskaart moet telkens opnieuw bestudeerd worden. Ook moeten we de weg vragen. Uiteindelijk komen we bij de fietsenmaker aan. Jan wordt direct geholpen, een kleine afdoende reparatie met het goede gereedschap, het kost hem niets. Om weer terug te komen op de route dwalen we door de stad en komen uiteindelijk via een omweg weer terug op onze weg.
Eerst moet er brood en worst worden gekocht in een klein winkeltje. Terwijl ik buiten op de fietsen pas en wat sta rond te kijken komt een mevrouw voorbij die mij vraagt of we de fietsenmaker hebben gevonden. Eerst kijk ik haar verbaasd aan, maar zie al snel dat we deze mevrouw ook gevraagd hebben naar de fietsenmaker. Ik bevestig dat we er zijn geweest en bedank haar voor haar hulp. Zij wenst mij een toe: Buen Camino. Wat meer betekenis heeft dan alleen maar 'goede reis'. Het heeft een betekenis met dezelfde lading ongeveer dan; 'Behouden thuiskomst' bij het dopen van een schip, in beide gezegden zit een gebed.
Voor we de stad uitrijden gaan we eerst rustig op een bankje zitten genieten van onze lunch. We hebben een uitzicht over een industrieterrein, wat niet erg mooi is. De dames die al sportende bij ons langs komen hebben meer mijn aandacht. Buiten Logroño hebben we een prachtige rit ondermeer over een stuwdam van een meertje. Deze stuwdam maakt waarschijnlijk onderdeel uit van de irrigatiewerken hier in dit gebied. Ik zie verschillende bomen staan die ik absoluut niet kan thuis brengen. Ze komen in Nederland in elk geval niet voor, denk ik. De kastanjes en amandelbomen die herken ik wel.
Maar veel aandacht kan ik niet hebben voor de omgeving want er moet tussen de kuilen en de bulten door gestuurd worden op het stuk weg voorbij het stuwmeer. Het is heel goed opletten geblazen en het stuur moet stevig worden vast

gehouden, na enige kilometers krijg ik hiervan pijn in handen en polsen. Het was een heftig stukje weg niet erg lang misschien een kilometer of vier maar lang genoeg om snel te verlangen naar een beter stuk weg.

Die krijgen we wanneer we Navarette naderen, bovendien hebben we de wind achter ons en ook nog bergafwaarts! Dat is fietsen zonder trappen over ruim twee kilometer. Bij het bereiken van deze plaats zien we tot onze verbazing twee van de drie oudere Franse dames lopen. Deze dames hebben we gisteravond ontmoet in Los Arcos. Het raadsel is; hoe zijn deze dames zo snel hier gekomen. Dit raadsel lossen ze zelf voor ons op. Ze vertellen dat ze bus hebben genomen naar hier. Ze willen hier in de refugio gaan overnachten.

Op een bankje in het midden van dit stadje rusten we uit en eten en drinken wat. Hier raak ik in gesprek met een man uit Klaaswaal. In één oogopslag zie ik dat hij er helemaal doorzit. Dit vertelt hij mij even later ook. Gisteren toen had hij achtentwintig kilometer met gemak gelopen maar vandaag wil het niet. Vervolgens geeft hij aan hoe slecht of hij zich nu wel niet voelt en wil morgen terug naar huis. Ik laat hem praten en breek brood en een stuk kaas voor hem af. Hij vertelt dat hij vandaag nog niet had gegeten. Op mijn vraag waarom dan niet, antwoordt hij, dat hij geen trek had. Als ik dan zie hoe gulzig hij het brood en de kaas op eet, dan is er maar één conclusie goed, hier klopt iets niet. Ook vertelde hij dat hij zeer slecht geslapen had, omdat een jong Duits stel de liefde had liggen te bedrijven pal naast hem in de refugio. Niets was bij hem te merken of hij het gedrag van dit stel, nu afkeurde dan wel goedkeurde, hij had er niet van kunnen slapen. Zo plotseling als hij gekomen was zo abrupt is hij ook weer vertrokken.

Aardig was, toen we onderweg voor de verkeerde zijde van een weg in aanleg kozen. Naarmate we verder kwamen werd het pad slechter. Na ongeveer een kilometer kwamen we in de buurt van een bulldozer die ons pad finaal weg had gehaald. De machinist gebaarde ons dat we naar de andere kant van de weg moesten gaan. Dit betekent wanneer we dat wilden gaan doen, we over twee sloten moesten met onze fiets en een vierbaansweg met vangrail oversteken. Samen hebben we overlegd wat te doen. We kwamen beiden tot de conclusie dat terug gaan geen optie was omdat het pad slecht was en ook nog steil omhoog loopt. Dus blijft er maar één route over; de weg oversteken. De sloten zijn breed maar droog. Eerst de ene fiets door de eerste sloot, dan de andere. Dan uitkijken en de weg over steken. Daar elkaar weer helpen de vangrail over enzovoort. Wanneer we de overkant hebben gehaald en daar rustig op een weggetje staan, wat te drinken, schieten we beiden in de lach. We voelen ons als een kwajongen dat een streek heeft uitgehaald. Overigens was dit geen slecht gevoel!

Maar ook deze dwaling in de route is geen verlies, dit blijkt even later. Dan komen we aan op een plek die ik in 1999 heb genoemd 'de spelende mens'. Alle veldkeien, groot en klein, hebben de pelgrims hier opgestapeld. Het lijken allemaal poppetjes. Ik blijf deze plek een bijzonder fenomeen vinden op de Camino.

Vandaag wordt het steeds benauwder, er hangt onweer in de lucht, denk ik. In Nájera bij de refugio gaan we, net als alle anderen, netjes in de rij staan om ons in te schrijven voor de nacht. Wanneer Jan aan de beurt is dan krijgt hij te horen, van de Hospitaleros, dat hij een fietser is en niet welkom is in deze refugio.

Daar staan we dan met ons goed gedrag. De man vertelde nog wel dat vijf kilometer verderop ook een refugio is die wel fietsers toelaat. (De volgende dag blijkt dat het twaalf kilometer te zijn). Wij besluiten om naar de camping te gaan hier in Nájera. Die is snel gevonden, de rivier oversteken en we zijn er.

We hebben nog net mooi de tijd om de tent op te zetten en ons te douchen. Ook zijn we droog aangekomen in een café niet ver van de camping. Wanneer het onweer in alle hevigheid losbarst en het buiten plenst van de regen, dan zitten wij binnen te genieten van een potje Amstel bier.

Na enige tijd ontstaat er onrust onder de aanwezige Spanjaarden. Het water vanaf het plein stroomt het café binnen. Met man en macht probeert het personeel het water op te ruimen met handdoeken! Maar dat is onbegonnen werk omdat de deur geen drempel heeft.

Na het avondeten dwalen we samen nog wat door deze stad. We komen in een café terecht waar de televisie aan staat. Hierop wordt een live uitzending verzorgd over stierenvechten. Het is een sport die bij mij als onbehoorlijk overkomt. Het is en blijft een spel met de dood, en dat is iets anders dan voetballen.

Vrijdag 11 mei 2006, Nájera - Belorado, 57 km.

Vertrek: 9.05, aankomst: 15.00, gem. snelh. 16.9 km, bewolkt, wind: O, temp.: 14.6 – 20.2, slaappleats: refugio € 5,-

We vertrokken vanmorgen uit het oude koningsstadje Nájera, dat prachtig is gelegen tegen het decor van een gelaagde en verweerde roodbruine rotswand. Deze wand zit vol met grotachtige openingen als in een gatenkaas. Toen ik even moest wachten voor het verkeer, bij de brug, had ik er een goed zicht op. Veel oudheden zijn er te zien in deze stad. Zoals de grote kloosterkerk Sta. Maria de Real, die als vesting met een hoge muur en halfronde torens gebouwd werd.

Bovendien slaan we de route in die de lopers volgen, maar dit is niet te doen voor fietsers, het is daar te steil. We keren om en gaan via de drukke N 120 via Villar de Torre naar de aangegeven route. Vanmorgen begon Jan opnieuw met mij over de te volgen route en in welke tijd dit zou moeten gebeuren. Jan wil per dag meer kilometers gaan maken om eerder in Santiago de Compostela aan te komen. Ik vraag hem; waarom wil je daar dan langer zijn, Jan? Hij noemt dat hij misschien daar langer wil zijn. Wanneer we op pad gaan beheerst dit laatste mijn gedachten. Hij wil om de één of andere reden eerder aankomen in Santiago de Compostela en hij geeft mij niet duidelijk aan waarom. Hoe los ik dit probleem op, is een steeds weerkerende vraag deze morgen.

Al snel onderweg wordt het weer slechter eerst valt er een lichte, zeg maar een miezerige, motregen. Vervolgens wordt het zicht snel slechter er komt mist opzetten. In de mist fietsen is altijd kil en koud. Op deze weg is het zeer rustig, maar naarmate we stijgen wordt de mist dichter. Op het laatst is het zicht minder dan honderd meter, ik besluit om mijn achterlicht aan te doen voor mijn veiligheid. De klim is zeer lastig deze morgen, niet omdat het zo steil is maar meer omdat de combinatie van sterk vals plat met de lange lengte het moeilijk maakt. Maar ook aan deze klim komt een einde en de afdaling naar Santo Domingo de la Calzada is snel. De afdaling is snel en koud in de mist.

In het routeboek staat: "Santo Domingo de la Calzada, reeds van verre rijst de spitse toren van de kathedraal op aan de einder van de rechte weg tussen de akkers". De akkers zijn hoofdzakelijk bebouwd met granen, maar de spits van de toren is verborgen in de mist.

Op zoek naar koffie, om de kou uit ons lijf te verdrijven, ontdekken we dat alle bars gesloten zijn. In deze stad zijn ook alle supermarkten en bakkers dicht vanwege een feestdag. Wanneer we een straatje inlopen, vanaf het plein voor de kathedraal, zien we een bakkerij annex bar die open is. We nemen warme koffie en een bijzonder broodje dat ons goed smaakt. Bij de kathedraal komen veel mensen samen omdat er een processie wordt gehouden vanmiddag.

Om half een komt de processie naar buiten het plein voor de kathedraal is helemaal vol gestroomd. Sterke mannen torsen een groot zilveren beeld voorstellende Abraham bovenop een eveneens zilveren bol van een paar meter in doorsnee. We staan op een verhoogd trottoir recht voor de hoofdingang van de kathedraal eigenlijk iets te ver af om de finesses van de zilveren bol te kunnen zien. Verschillende kinderen zijn door hun ouders aangekleed in een bruine pelgrimsjas. Het is een aardig gezicht zoals die kinderen zich in deze kledij voortbewegen.

Deze stad is van oudsher een belangrijke pleisterplaats aan de Camino en dankt zijn ontstaan aan de monnik en bouwheer Santo Domingo, hij leefde van 1019 tot 1109. Hij legde op dit traject een verharde weg aan, bouwde een brug met vierentwintig bogen over de Rio Oja en zorgde voor een onderkomen voor rust en verzorging van pelgrims, die hem hierbij hebben geholpen. In zijn voetsporen werd vanaf 1158 de kathedraal gebouwd waarin zijn grafombe zich bevindt. De gotisch en barokke stijlen sluiten mooi op elkaar aan. Binnen in de kathedraal is een gotisch kippenhok, daar houden een haan en een hen de meest legendarische en bekende vertellingen langs de Camino in stand. In deze stad is veel oude architectonische schoonheid te zien. Vanuit deze stad gaan we weer de route op na een paar kilometer breekt gelukkig de zon door. De kou is voorbij, de warmte koestert onze spieren. Deze route loopt in noordelijke richting ong. tien kilometer naar Herramélurri daar gaan we links af. We besluiten om eens te kijken of we in dit dorpje brood kunnen kopen, want daar zijn we aan toe. En inderdaad het gelukt ons in een bar. Op een pleintje hebben we zitten eten. Hier rijden ook Nederlands vrachtwagens met bulkopleggers rond. Wat geladen moet worden in de opleggers ontdekken we een paar kilometer voor Belorado daar zien we dat de heuvels grote gaten vertonen door afgravingen. Deze afgravingen worden gedaan voor de cementindustrie. Maar ook fietsen we tussen de onafzienbare grote graanvelden door. Na het dorpje Leiva loopt de weg over een deel van de oude Romeinse heerweg, waar overigens niets meer van te zien is.

We komen aan in het noorden van Belorado en gaan op zoek naar de refugio. Jan denkt het te weten waar deze is, in het westen van de stad. Maar daar is het niet. Terug naar het centrum, daar vragen en nog eens vragen. Uit eindelijk komen we aan in het oosten van de stad, pal tegen de hoge rechte rotswand, staat het 16e eeuwse kerkje Santa Maria.

Naast dit kerkje staat de sfeervolle refugio beheerd door Pepé en Johanna. Johanna die is er niet maar Pepé blijkt een vrolijke pater, die weet hoe je refugio moet beheren. Nadat hij ons heeft ingeschreven moeten we een dikke honderd meter verderop naar een grote garage onder een flat. Pepé stap gemakshalve maar op Jan zijn fiets, hij is echt te klein voor zijn fiets waardoor dit een komisch accent krijgt. Een grote garagedeur met een dagdeurtje geven toegang tot een eenvoudig kaal slaapvertrek. Hier vinden we een goed bed, douche en wc. Alles is weliswaar eenvoudig maar toereikend. Ook is er een waslijn met wasknijpers! Ons wasje is snel gedaan en hangt te drogen in de zon. Hier in deze refugio kunnen zesenvertig mensen slapen, er waren deze nacht twaalf mensen.

Wanneer we rond lopen in Belorado, hoeven we niet op zoek gaan naar een terrasje, die vind je hier overal. Terwijl ik hier rondloop besef ik niet dat Belorado een stadje is die al in de Romeinse tijd bestond, het heette toen Belfuratus. Gezeten op een terras op het grote plein, achter een glaasje bier, merken we dat Belorado een sfeervolle, vriendelijke plaats is. Waar het aangenaam vertoeven is.

Vanavond heb ik staan koken: aardappelen, paksoi klaar gemaakt met roquefort kaas en karbonade. Verder hebben gegeten limoenyoghurt en hebben een heerlijk Rioja wijn gedronken. Terwijl ik daarmee bezig was stond bij het fornuis naast mij, Elisabeth die woont in Vallon Pont d'Arc, een plaats in de Ardesch, Frankrijk. Zij spreekt een beetje Engels, ach en met wat handen en voetenwerk kwamen we er samen wel uit.

Over en weer proeven we onze beider kookkunst, zij is het ook die mij aangeeft dat een Roquefortsaus heerlijk is over de paksoi. De tomatensaus vind ik erg lekker die over de spaghetti gaat van haar maaltijd. Wanneer ik haar vertel dat ik Vallon Pont d'Arc ken, we waren daar in 1975 op vakantie, breekt de formele band en kletst zij vrolijk in het rappe Frans verder. Ik verstond er niet veel van maar ik begrijp dat er nu nog veel toeristen komen en dat goed is voor de economie van de streek is. Ik knikte vriendelijk en zeg zo nu en dan: 'Oui'. Maar wat ik ook begrijp is dat haar man niet veel op heeft met dit onderhoud, hij doet nogal knorrig! Lang heb ik deze avond zitten praten met Pater Pepé hij komt uit Zwitserland. Het thema was vooral 'geloofszaken' en met name hoe de Kerk zich in West Europa ontwikkeld de laatste decennia. Het blijkt al snel dat Pepé veel waardering kan opbrengen voor de 8 mei beweging binnen de Katholieke kerk in Nederland. Hun ideeën daarvan vindt hij dat die het best aansluiten bij het tweede Vaticaanse concilie. Hij vindt ook dat de hedendaagse Eucharistieviering schraal en verre van wat de bedoeling is: een stralende gemeenschap die gezamenlijk viert dat Christus levend, levengevend en vol goede ideeën onder ons werkzaam is.

Volgens hem heerst er in de Spaanse Eucharistische viering 'hongersnood' dit probleem is wel goed onderkend door de Nederlandse 8 mei beweging. Volgens hem bouwen de kerkleiders voort op het stramien van gedefinieerde dogma's. Daarbij leveren ze het hart van het Evangelie in voor prikkeldraad. Hiermee kan men altijd zeggen; de dogma's zijn opgesteld door onze voorvaders, dus wij moeten ze navolgen. Hiermee ontnemt men elke verantwoordelijkheid van het individu. Pater Pepé wordt weg geroepen en ik sta op en vraag Jan of we nog wat gaan drinken op een terras. Samen lopen we naar het dorpsplein en hebben daar nog wat zitten te drinken.

Zaterdag 12 mei 2006, Belorado - Tardajos, 74 km.

Vertrek: 8.10, aankomst: 15.20, gem. snelh. 15.5 km, bewolkt, windstil, temp.: 13.4 – 21.1, slaappleats: refugio € 5,-

Het is zwaar bewolkt wanneer we even over acht uur weg rijden bij de refugio van Pater Pepé. Een bijzondere man is hij. Tijdens het ontbijt kwam hij tegenover mij zitten en vroeg mij hoe het gesteld was met de kerkgang van de mensen in Nederland. Ik heb hem verteld hoe de situatie is verlopen in katholieke kerk van Almelo. Vooral hoe in een luttel aantal jaren diverse kerken daar gesloten en afgebroken zijn.

Na mijn verhaal hier over zegt hij: "Vroeger keken we op tegen de Nederlandse kerken ze waren goed bezocht en rijk. Maar nu is alles anders. Ze behoren niet meer tot de voorhoede van de kerk maar ze lopen ver achterop, erg triest".

Graag wil hij nog van mij weten wat de precieze oorzaken zijn van deze achteruitgang van de kerken in Nederland. Ik leg hem uit dat dit een zeer complexe zaak is, waarvan ik denk dat het niet eenvoudig is om aan te geven wat precies de oorzaak hiervan is. Pepé begrijpt dit. Hartelijk nemen we afscheid van elkaar.

Onderweg richting Burgos moeten we eerst over de drukke N120 fietsen. Wanneer we net Belorado uit zijn rijdt een vrachtwagen ons voorbij. Jan fiets op een tiental meters voor mij. Hier zie ik dat de achterkant van een oplegger Jan bijna raakt. Ik schrik geweldig, er zat minder dan dertig centimeter tussen hem en de oplegger. Gelijk fiets ik naar hem toe en zeg dat hij wel heel veel geluk heeft gehad dat dit geen ongeluk is geworden. Hierop geeft Jan een zeer nuchter commentaar: "Hiervan heb ik niets gemerkt". Ik ben blij dat we na vier kilometer rechts afslaan de heuvels in waar bijna geen verkeer is. Deze afslag voert ons in noordelijke richting ver van de oorspronkelijke pelgrimsroute af. De lopers blijven dichterbij de oude weg.

Hier begrijp ik ook waarom Clemens Sweerman, de schrijver van het routeboek, ons steeds van de 'lopersroute' afhaalt. Wanneer wij rechtdoor waren gegaan dan hadden we een stevige klim van ongeveer 8% stijging moeten overwinnen. Dit lijkt mij geen probleem te zijn, ik behoor tot de categorie geofende fietsers. Mijn conditie is goed te noemen. Dit geldt niet voor iedereen die hier fietst. Wanneer de schrijver regelmatig pittige hellingen laat beklimmen zullen de veel minder geofende fietsers zeggen; ik ga niet. Wanneer dit gezegd wordt dan verkoopt de schrijver geen boeken meer. Volgens mij is dat de reden dat we regelmatig worden weggeleid, naar plekken die veel minder interessant zijn voor een pelgrimsreis. Tussen de graanvelden door fietsen we rustig voort over de heuvels en dalen met weinig wind terwijl de bewolking langzaam maar zeker optrekt. Wanneer we links afslaan komen we onder bomen te fietsten. Na een poosje hoor ik dat mijn achterband leeg loopt. Ik roep Jan, want hij heeft een veel betere fietspomp bij zich dan ik heb. Ik zet even een spurt in om naar hem toe te fietsen. Wanneer ik hem het probleem vertel, begint hij te lachen. Hij zegt dat er rommel die van de bomen valt plakt op het wegdek en dat geeft een geluid van een leeglopende band. Ik kijk wat beteuterd wanneer ik merk dat hij gelijk heeft.

Ook op dit stuk weg is veel natuurschoon te zien. Hier verlies ik Jan uit het oog. Eerst verspert een boer mij de doorgang met zijn tractor. Met veel lawaai ontkoppelt hij een ploeg en koppelt een cultivator er weer achter. Even verderop heb ik meer geluk een roedel reeën loopt op geen tweehonderd meter te grazen in een stuk grasland. Ik heb rustig daar naar staan te kijken. Jan vind ik vele kilometers later terug zittend op een steen. Van hier gaan we weer zuidwaarts richting San Juan de Ortega liggend aan een oude veldweg en bestaat uit een klooster met Hospital, een Romaanse kerk en enkele woningen. Dit complex is gesticht in 1150 als verzorgingsplaats voor Pelgrims. Dagelijks werden hier enige duizenden pelgrims opgevangen. Het complex krijgt nu een grondige opknappbeurt. De bouwvakkers zijn hier druk in de weer. Het eerste wat hier gaan doen is koffie drinken. Wanneer we daar rustig achter ons bakkie troost zitten zegt Jan, dat hij met mij wil praten. Ik zeg hem dat dit goed is en vraag hem waarover hij met mij wil praten. Op een vrij harde toon geeft hij mij te kennen dat de datum van 28 mei een keiharde datum voor hem is en dat hij dan absoluut thuis wil zijn want op 30 mei heeft hij een belangrijke vergadering. Ik antwoord hem dat ik daar geen enkele moeite mee heb want we hebben immers samen afgesproken om uiterlijk 28 mei terug in huis te zijn. Ja, zegt hij; ik wil jou beschermen tegen je overmoed en ik denk dat je knie het niet houdt. Mocht je niet verder kunnen dan laat ik je staan en ga ik alleen verder, en je moet dan maar zien hoe je thuis komt. Even ben ik stil, en probeer na te denken wat ik zal zeggen. Ik herhaal wat ik net tegen hem gezegd en dat ik geen enkel probleem met mijn knie heb. Jan maakt een einde aan dit gesprek door te zeggen dat hij dit toch even gezegd wilde hebben. Ik houd mij verder stil omdat ik denk dat dit het beste is om geen ruzie te krijgen.

Beduusd ga ik naar buiten wanneer de koffie op is en ben blij dat ik frisse lucht kan inademen.

Op de Camino gaan zaken soms anders dan in het gewone leven. Buiten ontmoeten we een man met de naam Paasen! Paasen en Pinxteren ontmoeten elkaar. Er wordt veel gelachen over deze ontmoeting. Ik maak een foto van hen. Het vervolg van onze reis gaat met ons beider instemming over de oude Camino. Het begin is een prachtig nieuw aangelegd geel gekleurd pad. Wanneer we na enige kilometers een hek door moeten dan komen we in een weiland en daarna door een wildernis. Deze wildernis is een berg van 1078 meter hoogte, de Sierra de Atapuerca. In mijn routeboek staat geschreven dat in deze berg van kalksteen één van de rijkste vindplaatsen is van skeletten van de vroegste mensen in Europa tot 800.000 jaar oud. Ik heb van deze rijkdom niks gezien.

Mijn zorg was dat ik precies over de top van deze berg moesten zien te komen! De weg naar deze top was ploeteren en zweten. Over losse keien en bulten. Maar ook tussen stekelige bossen door. Niet onvermeld mag blijven dat wanneer je stilstond, om uit te rusten, en om je heen keek vaak prachtig bloemen zag bloeien.

Vanaf de top naar beneden was ook niet echt gemakkelijk, de afdaling was vaak steil en hier en daar lag het vol met losse stenen. Het uitzicht was mooi we konden niet echt ver kijken omdat het wat heilig was. Eenmaal in het dal ging het snel naar beneden het kostte ons weinig moeite om met de wind in de rug en het vals plat af te fietsen. Zo kwamen we door een dorpje met de naam Santovenia de Oca.

Jan reed voorop en had te laat in de gaten dat men in Spanje ook verkeersbelemmerende maatregelen kent. Een hobbel van ongeveer vijftien centimeter hoog had men aangebracht dwars over het wegdek. Omdat hij teveel snelheid had en niet remde sprong zijn fiets met het achterwiel zeker dertig centimeter de lucht in. De schrik sloeg mij om het hart, temeer omdat hierbij zijn rechtersvoortas aan de bovenkant los schoot. Met de onderste haak, nog vast, sleepte de tas over de grond. Gelukkig kon Jan snel stoppen om erger te voorkomen. Samen hebben we getracht de draagbeugels van de fietstas dicht te maken, dat lukte niet best. Waarop Jan zei; dat hij het die avond zou gaan repareren. Het is prachtig

fietsweer wanneer we aankomen in Burgos een grote provinciehoofdstad. De temperatuur was inmiddels opgelopen tot boven de twintig graden. Het is de hele morgen fris geweest, wanneer we warm waren was dat van het klimmen, de afdalingen waren erg koud. Wanneer er gesproken wordt over een grote provinciehoofdstad dan betekent dit, dat het een plaats is met veel bedrijvigheid.

We moeten Burgos dwars door van oost naar west, vele kilometers over brede boulevards waar we voorbij worden gereden door ontzettend veel verkeer. Wat beslist bij mij geen veilig gevoel oplevert. Eerst enige kilometers langs industrieterreinen, waar een fietspad ligt, dan kilometers door woonwijken met reuzenflats manoeuvrerend tussen het verkeer door. Ik ben dan ook ontzettend blij wanneer we de binnenstad bereiken en de wandelpromenades kunnen gebruiken om te fietsen.

Dit is officieel wel niet toegestaan, ten eerste ik versta geen Spaans en ten tweede ik kan het ook niet lezen! Zeer rustig fietsend, op de promenade met zijn platanen, waar gelukkig nog weinig blad aan zit, bekijken we de binnenstad vanaf onze fiets. Net als in 1999 raak ik opnieuw diep onder de indruk van de middeleeuwse bouwkunst die hier te zien is. Burgos heeft een echt schitterende oude binnenstad, er is veel gerestaureerd de laatste jaren. Burgos is in de afgelopen jaren nog mooier geworden durf ik met een gerust hart te beweren. Bij de Kathedraal hebben we eerst gezeten op een muurtje, de inwendige mens versterkt, ondertussen rondkijkend en genieten van de omgeving.

De Kathedraal is mooi wit, de stenen zijn gereinigd, ze hebben nu weer de originele kleur. Ik denk dat de bouwheer Jan van Keulen, ontwerper van deze kathedraal en die van de Dom van Keulen, zijn ontwerp nu zeker zal kunnen herkennen. Verder is het hier veel drukker dan in 1999, vooral met Japanners en Chinezen, ook groepen Amerikanen ontbreken niet. Er zijn hier veel pelgrims, met een aantal heb ik korte gesprekken o.a. met twee dames uit Antwerpen, die we vanmorgen in Belorado hebben ontmoet bij ons vertrek. Hun mannen fietsen naar een bepaalde plek (gem. 150 km per dag) en de dames gaan met de auto en de bagage vooruit, mooi gemakkelijk voor deze mannen.

De dames zitten te genieten op terrasjes terwijl ze wachten op hun mannen. Zo te zien hebben ze daar geen enkele moeite mee. Een wat langer gesprek heb ik met twee dames uit Saarland D. het gaat vooral over hun motivatie om op reis te gaan naar Santiago de Compostela.

Wat mij opvalt is dat deze beide dames heel precies weten waarom ze gaan. Hierbij noemen ze geen van beiden moeilijke en ingewikkelde zaken. Nee, het ging hen om met zichzelf in het reine te komen na het overlijden van de man van de ene. De ander was meer op pad omdat zij zo gelukkig was met haar kinderen en kleinkinderen. Ze glom van trots toen ze dit vertelde, ik kon mij dit goed voorstellen.

Het gaat mij eigenlijk om niets anders. Het gaat om de dingen die er werkelijk toe doen in het leven. Je gezin en een goede derde fase van je leven. Gelukkig hoef ik niet meer te zorgen voor inkomsten uit werk, maandelijks wordt er automatisch een bedrag op onze rekening gestort waar we van rond moeten komen. En als dit gelukt, dan kan ik ook daarover tevreden zijn. Omdat geen van ons beiden zin heeft om de Kathedraal te bezichtigen gaan we nadat we een stempel hebben gehaald bij het kantoor weer verder de stad uit.

We fietsen richting Tardajos, eerst de stadspoort door, dan de rivier over en om vervolgens het fietspad te nemen. Eerst wil ik proberen om bij de refugio van Burgos een fietspomp te vinden om mijn te zachte achterband wat op te pompen. De oude man, die de fietspompen beheerde in 1999, kan ik niet vinden. Wanneer we weer verder gaan hebben nog ruim tien kilometer te fietsen vandaag. Ook nu weer is er weer veel te zien. Zoals het Hospital del Rey, een voormalig pelgrims Hospital dat in 1195 door Alphonso VII werd gesticht. Het is nu in gebruik als rechtenfaculteit van de Universiteit van Burgos. Eerst volgen we de drukke weg N120 op het fietspad dan steken we over en gaan over de wandelweg verder. Waar het rustig is maar wel erg hobbelig. Via de grote weg bereiken we Tardajos, na enig gezoek vinden we hier een kleine refugio met twaalf slaapplekken waar we naar binnen mogen.

In de loop van de avond blijkt dat hier weliswaar twaalf slaapplekken zijn met enig geïmproviseer van de beheerder lukt het om voor meer dan twintig mensen een plek te vinden!

Deze beheerder, Hospitaleros genoemd, is een bijzondere man, hij is geboren in Zuid Frankrijk en spreekt tot onze verbazing vloeiend Engels. In de avond nodigt hij ons allen uit voor een meditatie moment in zijn kamer. Met enige moeite vinden we allemaal een plekje, ik zit op de vloer tussen een stoel en een bank in.

Hier blijkt dat de beheerder ook vloeiend Spaans spreekt. Op een bijzondere manier leidt hij dit meditatieve moment door in drie talen uitleg te geven van de Boodschap zoals die in de Bijbel staat geschreven. Aan het eind vraagt hij aan ons om een moment van stilte voor ons zelf en te bidden voor datgene wat ons op dit moment beroert. Ik bid voor het welslagen van onze reis naar Santiago de Compostela en dat het goed mag gaan tussen Jan en mij en dat we beiden behouden weer mogen aankomen bij onze gezinnen. Ook voor mijn familie en voor de vrede op deze aarde.

Wanneer we op weg gaan naar het restaurant denk ik na over wat we besproken hebben. Ik had moeite om los te komen van de indrukken die ik had opgedaan in de Refugio.

Het eten was lekker met een meer dan uitstekende wijn, tevreden keren we terug naar de refugio. Met genoeg blik ik terug op deze dag.

Op het terras van de refugio, is een Duitser die onverstoorbaar blijft lezen in een boek over de nieuwe paus. Hij reageert nauwelijks op anderen die hem wat vragen. Lang blijf ik hier niet zitten, ik ga naar bed.

Alvorens ik kan gaan slapen is het noodzakelijk om herriestoppers in mijn oren te doen want er liggen twee mannen uitgebreid te snurken. Met deze propjes in mijn oren val ik direct in slaap.

Zondag 13 mei 2006, Tardajos - Fromista, 70 km.

Vertrek: 8.05, aankomst: 14.50, gem. snelh. 19,5 km, zonnig, windstil O later W, temp.: 13.1 – 26.2, slaapplek: refugio € 5,-

We moeten opnieuw vroeg de refugio uit. Ik had nog best een uurtje willen blijven liggen, helaas de schoonmakers van de refugio komen er aan en dan moeten de gasten weg zijn. Het afscheid van de beheerder was allerhartelijkst, zo heb ik dat nog niet eerder meegemaakt.

Wij gaan het eerste gedeelte van de morgen heuvel op en af. Nergens moeilijk of zwaar, de snelheid zit er vandaag goed in. Bovendien fietsen we op de N120, wat eens de hoofdweg was, het is hier stil en verlaten waar het goed fietsen is. Op deze N120 die pakweg tien meter breed is kun je zwalken zoveel je wilt, wil je links, in het midden of rechts fietsen dan doe je dat. Je hoeft voor de veiligheid zelfs niet achterom kijken, want het is hier stil en komt er eens een auto aan dan kun je dat goed te horen.

Na een paar uur vlakt het parcours zich af. Wat onveranderlijk blijft vandaag is het genieten van de omgeving. Vooral de schitterende vergezichten over de onmetelijke groene velden en opnieuw de vele bloemen in de berm van de weg waar ik graag naar kijk.

Het voorjaar is absoluut het mooiste seizoen om te reizen. Een nadeeltje is om in het voorjaar te reizen dat is het 's morgens koud kan zijn. Het voordeel is dat het in de middag vaak heerlijk fietsen is.

Fietsen zoals naar Santiago de Compostela heeft wel wat. Dat is iets anders dan sporten die op locatie gebeuren zoals voetbal, hockey, tennis, korfbal, zwemmen of volleybal. Wanneer ik mijn sport beoefen, fietsen naar Santiago de Compostela, dan is mijn locatie - de wereld - . Op deze wereld is zeer veel te beleven, te zien en te horen. Misschien voel ik mij daarom zo goed en gelukkig hier op de Camino Francès.

In loop van de morgen wordt het aangenaam warm. Onze eerste stop is in Castellanos de Castro voor koffie. Een oud klein dorpje dat veel café en bars telt omdat er veel pelgrims langs komen. Ook deze morgen is het een komen en gaan van pelgrims, ze zijn lopend onderweg naar Santiago de Compostela. Lang hebben we gezeten op het terrasje en hebben zitten kijken naar wat er gebeurt op deze weg. De lopers zijn nagenoeg allemaal in goede conditie er zitten bijna geen strompelaars bij. Ze lopen er fris en vrolijk bij. Opvallend vond ik dat iedereen goede schoenen aan had. Een enkeling had geen moderne rugzak bij zich. De traditionele Pelgrimsstok is in verruild voor een moderne Nordic Walking stok van aluminium en kunststof.

We fietsen weer verder onder de blauwe luchten van het mooie Castilliaanse landschap. Het dorpje Castrojeriz ligt op en tegen een strategisch gelegen heuvel. Het dateert uit de tijd van de Romeinen en is getuige geweest van vele veldslagen die hier gewoed hebben. We fietsen er langs en ik zie een gebouw met een toren die lijkt op het stadhuis van Hengelo. Dit doet mij denken aan de concerten, op 1 en 2 april 2006, van de Matthäus Passion van Johann Sebastian Bach in de Stadhuishal van Hengelo.

Veel gedachten over het zingen van deze Passie schieten door mijn hoofd. Hierbij verwonder ik mij er ook nu weer over dat het veertien jaar geleden was dat ik voor het laatst deze Passie had gezongen en toch de noten voor een groot gedeelte nog kende. Met de tekst had ik meer moeite, als ik bedenken dat ik maar zes repetities en een generale repetitie de tijd had om deze Passie opnieuw in te studeren, dan mag ik tevreden terug kijken op deze beide concerten. Net als eerdere concerten had ik ook nu weer de grootste moeite om bij het slotkoor: *Wir Setzen uns mit tränen nieder*, om mijn emoties in bedwang te houden. Wanneer ik het slotkoor nu zing krijg ik ook nu weer een brok in de keel van emotie. Voor mij is de Matthäus Passion van J.S. Bach een stuk muziek welke mij persoonlijk het meest heeft geraakt van alle Oratoria die ik tot nu toe gezongen heb. Of het moet Ein deutsches Requiem van Johannes Brahms zijn. Ook een pracht stuk om te horen en fijn om te zingen. Beide stukken hebben gemeen dat je ze met het hart moet zingen. Het gevoel moet hiervoor van binnen uit je komen. Natuurlijk moet je de muziek kennen. De tekst die moet je echt beleven, anders kun je het niet goed zingen. Het gevoel bij een dodenmis, als Ein deutsches Requiem, begint hierdoor te leven in je ziel. Dit moet je in je hebben om deze muziek goed te kunnen zingen.

Naarmate je ouder wordt kom je steeds meer graven tegen in je leven, dat maakt de bezinning op de dood er anders op. Verdi zou eens gezegd hebben: 'Als de dood geen zin heeft, heeft het leven ook geen zin'. Het hoort bij elkaar, ik geloof dat er een paradijselijke rust, een vrede bestaat waarin we allemaal een plaats krijgen. Er staat in de Bijbel geschreven: "In het huis van mijn Vader zijn vele woningen".

We fietsen onder grote platanen door, die majestueus langs de kant van de weg staan, in de schaduw. Aan het einde van het dal zien we voor ons de ranke overblijfselen van de vroegere abdij San Antón opduiken. Bijzonder is dat men vandaag de dag zomaar door een kerkruïne van San Antón kan rijden, fietsen of lopen, de weg loopt onder de ranke bogen door. Ook staan er een paar huisjes waar drinken en voedsel te koop is voor de voorbijgangers. Deze morgen was echt een morgen om van te genieten. Verscholen in de vele groene en bruine kleuren van het landschap liggen de dorpjes. Neergelegd zoals in een oase in de woestijn.

Een vreemd element, in dit landschap zijn de tientallen windmolenparken, zoals er zoveel zijn in het noorden van Spanje. Ieder park is voorzien van meer dan honderd molens. Niet mooi, maar wanneer de wieken draaien is het wel een bijzonder gezicht. De laatste vijftien kilometer naar Fromista gaan niet over de asfaltweg maar via de Camino. Er moet gestuurd worden langs de kuilen en tussen de stenen door. Het voordeel van hier te fietsen is dat we vaker pelgrims ontmoeten en dat we meer eeuwenoude landkruisen en andere religieuze kunstwerken onderweg zien. Prachtige bloeiende distels staan langs de kant van weg.

Ook nu verwonder ik mij er over dat de Spanjaarden goede kanaalbouwers zijn, net als wij Nederlanders. Misschien hebben ze het geleerd van de Nederlanders tijdens de tachtigjarige oorlog.

We fietsen hoog boven het landschap over de dijk van het kanaal genaamd: Canal de Castillo. Het uitzicht langs dit kanaal is geweldig mooi. Het eindigt bij Frómista daar liggen oude sluizen trapsgewijs achter elkaar. De muren lopen enigszins gebogen om de gronddruk te kunnen weerstaan. Het is aangelegd in de 18^e eeuw een waar kunststukje in die tijd maar helaas lees ik het is nooit voltooid. Boven bij de sluizen is er een fraai uitzicht over Frómista. Hier willen we gaan proberen te overnachten in een refugio. En ik hoop dat er plek is want het is behoorlijk warm geworden. Na enig gezocht door het stadje komen we aan bij een nieuwe refugio waar we onderdak kunnen krijgen voor de komende nacht.

Deze refugio is groot en voorzien van sanitair dat niet zou misstaan in een drie sterren hotel! Het is jammer dat er geen keuken is voor de gasten. We kunnen vandaag kiezen uit naar een restaurant te gaan of zelf te gaan koken. We besluiten het laatste te doen en gebruik te maken van ons "noodrantsoen" een pastamaaltijd. Op de binnenplaats van de refugio maken we ons eten klaar. We nuttigen deze maaltijd met een fles heerlijke Rioja. Voor het eten zijn we nog even op een terrasje gaan zitten een pilsje te drinken. Vanaf dit terrasje heb ik naar het thuisfront een SMS gestuurd met de mededeling: "Het is hier zo heet dat het bier verdampt in het glas". Deze SMS werd direct door Martin en Karen beantwoord met: "Dan drink je te langzaam, we kunnen zien dat je oud word!".

Na het eten gaat Jan zitten puzzelen en ik maak een stevige wandeling door Frómista langs de historische gebouwen. Ook nu maakt de prachtige Romaanse kerk San Martin veel indruk op mij. Graag had ik die van binnen willen bekijken, toen ik daar aankwam ging de kerk net op slot. Hoger op in de stad ligt de Gotisch kerk Santa Maria del Castillo. Onder andere zijn hier erg mooie altaarstukken te zien. In deze kerk zijn erg veel bezoekers, opvallend veel Canadezen en Brazilianen. Op mijn weg door Frómista kom ik een souvenirwinkeltje tegen, ik slenter daar naar binnen en kijk wat doelloos rond. Ik zie daar mooie petjes, dat is wat voor onze kleinzonen bedenk ik en koop er vijf, donker blauw met een gele pijl er op. De gele pijl is het symbool van de Camino. Tevreden keer ik terug in de refugio. Samen zijn Jan en ik nog even de stad ingelopen en hebben wat zitten te drinken en praten op een terras. Voor tien uur lag ik in mijn bed, het bovenste van een stapelbed.

Maandag 13 mei 2006, Fromista – Sahagun, 65 km.

Vertrek: 8.00, aankomst: 13.16, gem. snelh. 14.6 km, zonnig, wind O 3, temp.: 13.3 – 27.2, slaapplek: refugio € 6,-
Toen ik wakker werd verbaasde ik mij er over dat onze slaapzaal al zo leeg was. Meer dan tachtig procent van alle gasten was vertrokken. Enkele, waaronder wij, waren nog bezig wakker te worden. Om 08.00 uur moesten wij hier ook uit de refugio vertrokken zijn.

Het ons zo bekende ritueel begon weer deze morgen. Uit bed laten glijden, toilet spullen pakken, toiletten enz.

Vervolgens alles zoveel mogelijk inpakken, ontbijten en de fietsen oppakken.

Alles ging deze morgen van een leien dakje. Jan gaf aan dat hij veel liever over de asfaltweg wilde fietsen dan over de Camino. Dat was hem veel te stoterig vanwege de stenen die je daar, ook vandaag, weer kunt verwachten.

Hij vroeg: Hoe laat ben je in Sahagun? Ik gaf Jan als antwoord: Ik denk zo rond half twee tot twee uur. Zo gingen we beiden op weg, deze morgen, het weer was uitstekend om te fietsen niet te koud en een beetje wind in de rug.

Het eerste hoogtepunt van deze dag diende zich aan in Villalcázar de Sirga, dit dorp lijkt op het eerste gezicht een gewoon plattelandsdorp te zijn. In het midden van het dorp staat de monumentale kerk de Santa Maria la Blanca. Het enorme portaal torent hoog boven het dorp uit. Wanneer ik aankom fietsen staat mijn besluit vast, hier neem ik alle tijd om de kerk van binnen en buiten uitgebreid te bezichtigen.

Zoals het zo vaak gaat met voornemens, het gaat anders dan men zich heeft voorgesteld. De kerk is namelijk gesloten tot 10.00 uur. Ik ben hier iets over half negen en om nu anderhalf uur te wachten dat lijkt mij iets teveel van het goede. Ik bezichtig de buitenkant van de kerk en kom weer bij de fiets die onderaan bij de trap staat van het enorme portaal. Ik ga de trappen op en ga midden onder dit portaal staan en draai rond. Er is een prachtige toegangsdeur naar de kerk te zien, ik ben vooral onder de indruk van het werkelijk gigantisch grote portaal. Deze kerk is gebouwd in de dertiende eeuw door de orde van de Tempeliers.

Op het plein bij de kerk staan een aantal beelden voorstellende pelgrims die onderweg zijn, ik ben nog te zeer onder de indruk van het portaal om deze beeldengroep op de juiste waarde te kunnen schatten. Buiten het dorp dient zich onmiddellijk weer de Camino met zijn oneindig uitgestrekt landschap zich aan.

Inmiddels schijnt de zon heerlijk en fiets ik rustig over het fietspad tussen de afscheidingspaaltjes door naar Carrión de los Condes. Dit is een bedrijvig stadje met een historische sfeer. De kronieken vermelden de doortocht van Karel de Grote, toen die de Santiagoroute vrij maakte van de Moren. Uit die glorie van deze stad is nog veel te zien. Ik zou het ook graag gezien willen hebben maar hier is gisteravond een feest geweest de straten liggen bezaaid met rommel. Om Carrión de los Condes te bekijken vanaf de fiets gaat niet. In de binnenstad is een overzicht te zien van landbouwmachines en tractoren wat het nodige verkeer met zich meebrengt.

Het is oppassen geblazen deze morgen hier. Wel heb ik een stuk oude stadsmuur gezien, met een poort, aan het begin van de stad. Gekeken heb ik naar een gebouw wat waarschijnlijk was de twaalfde eeuwse Santa Maria del Camino. Een Romaans monument. Het is gesloten en ook omgeven van veel rommel.

Ik heb niet het gevoel gehad dat een pelgrim vandaag erg belangrijk was voor de inwoners van Carrión de los Condes. Op een pleintje net buiten de binnenstad, heb ik koffie besteld en gebruik gemaakt van het toilet.

Om deze stad uit te komen heb ik enkele straten extra moeten doorkruisen om de juiste weg te vinden richting Sahagún, veertig kilometer verderop. Mijn routeboek geeft mij een waarschuwing mee; *Neem voldoende drinken en etenswaar mee, want de eerstvolgende dertig kilometer zijn er weinig of geen voorzieningen.* Ik heb van beiden voldoende voorraad, concludeer ik. Helemaal alleen ben ik wanneer ik na een scherpe bocht een grindpad op draai. Nergens zie ik iemand, zelfs niet in de verte, dit brengt mij aan het twifelen of ik wel de juiste weg heb genomen. Ik stop en kijk in mijn routeboek of ik wel goed zit. Na bestudering van het routeboek zie ik dat goed zit. Tevens ontdek ik, in de beschrijving, dat deze weg is aangelegd door de Romeinen. Dit grindpad dat recht als een streep door loopt tot aan Cazadilla de la Cueva. Grindpad staat in mijn boek te lezen, het mag van mij ook keienpad heten. Want soms was het grind wel erg grof.

De eerste die ik inhaal is een man, op zijn pet zit een speldje met de Nederlandse driekleur hij komt uit Zoetermeer. Ik ben de eerste die dit speldje opvalt, zegt hij. Hij is bijna twee weken onderweg vanaf de Pyreneeën. Het blijkt een aardige prater te zijn. Iemand die rustig zijn eigen gang gaat, en met veel plezier op weg is naar het graf van de Apostel Jacobus. Wanneer ik zo naast hem op fiets ontdek ik in de verte een boom in het landschap. Ik leg die man uit dat die boom voor mij bijzonder is, want in 1999 heb ik die op de foto gezet en prijkt nu op de achterkant van mijn boek. Toen stond deze boom in een goudgeel stoppelveld, alsof het een woestijn was, nu staat de boom in weelderig groen. Na een groet en de beste wensen ga ik weer verder.

Dichterbij gekomen zet ik de boom op de foto. Straks zal ik bij een boerenschuur een weg moeten oversteken en dan zal ik na enige kilometers de weg voor mij zien stijgen, herinner ik mij.

Herinnering is eigenlijk iets wonderlijks en belangrijks; het gaat tegen de tijd in. Een herinnering is een kostbaar iets. Pas wanneer onze herinnering goed werkt, kunnen we op verantwoorde wijze proberen de menselijke problemen op te lossen. Op deze manier hangt de toekomst van onze herinneringen af.

De tegenhanger van herinnering is vergeten. Omdat herinneren zo belangrijk gevonden wordt, wordt vergeten vaak als iets kwalijks ervaren. Toch vind ik vergeten ook goed. Mensen die hun vroegere overtuiging niet kunnen vergeten, worden daardoor immuun voor verbeteringen. Dus als iemand de wijsheid zou willen beschrijven als -niets vergeten van wat je allemaal geleerd hebt-, dan zit hij er flink naast. Want dat is gewoon veelweterij en ook betweterig.

Zo in gedachten zie ik de klim over de heuvelrug recht voor mij, te voorschijn komen, tussen de bomen. Wanneer ik daadwerkelijk deze heuvel op fiets merk ik dat dit mij geen extra moeite kost. Terwijl ik zo even nog dacht dat dit een helling was wat mij meer dan enige moeite zou gaan kosten. Met een lach om mijn mond kom ik boven en zie in de verte een dorpje liggen.

Het lijkt mij niet onaardig om daar even te stoppen en wat te drinken en te eten. Wanneer ik aankom bij het dorpscafé. Zie ik dat het er druk is, zowel op het terras als in het café zelf. Ik ga eerst naar het toilet, waar ik niet vrolijk van wordt. Het is daar een ongelofelijke smeerbende. Ik keer op mijn schreden terug en zie achter het schap van dit etablissement een hoop troep liggen. Hier blijf ik niet, dit is driemaal niks.

Een bosje enige kilometers verder op is ook een goed toilet en de openbare kraan in het dorp verschaft mij heerlijk koel water. Lekker rustig fiets ik naar Sahagún met goed weer en bij een aardige temperatuur.

In Sahagún rijd ik direct naar de refugio, die gevestigd is in een helemaal verbouwde kerk. Hier moet Jan zich bevinden. Ik kan hem niet vinden, ook niet in het register van de refugio daar komt zijn naam niet in voor. Ik probeer hem te bellen, zijn antwoordapparaat staat aan en ik spreek een boodschap in en stuur hem een SMS beide met de vraag: "Jan waar ben je". Ik zoek een plekje in de schaduw van de refugio en wacht verder op zijn antwoord.

Na een half uur gaat de telefoon Marga belt mij, met de mededeling dat haar moeder waarschijnlijk een opnieuw een lichte hersenbloeding heeft gehad want haar mond hangt helemaal scheef. Met moeder mijn gaat het ook niet goed, die is het dag- en nachtritme kwijt. Ik hoef niet terug te komen en me niet ongerust te maken over de beide oma's, vertelde ze mij.

In de uren dat ik zit te wachten op Jan, kan ik goed over deze toestand na denken. Ik denk dat het beste is dat ik Jan ga voorstellen om eerder terug te keren naar huis. Ik wil liever niet weer in een situatie terecht komen zoals in 2004 toen mijn schoonmoeder plotseling moest vertrekken uit het bejaardentehuis in Wagenborgen en anderen Marga moesten helpen om haar te verhuizen. Ik zoek in de loop van de middag, een plaatsje bij de driesprong net voor de refugio in de schaduw in de vensterbank van een hotel. Daar kan ik de spoorbrug zien waar Jan overheen moet komen.

Wanneer het drie uur geworden is en ik nog steeds niets van hem gehoord heb begin ik mij toch wat zorgen te maken. Ik ben hem dan ruim twee uur kwijt.

In tussentijd dat ik daar zit, sprak ik met een jong stel uit Haarlem die twaalf weken verlof hebben en het hele Iberisch schiereiland willen rond fietsen. Ze vertellen mij hoe geweldig ze het naar hun zin hebben ze zijn nu ruim vier weken onderweg. Ze denken dat er veel te zien en te beleven is de komende weken. Ze vragen zich af of ze door hen geplande route hierdoor wel in zijn geheel kunnen afmaken.

Even voor vier uur komt van over de spoorbrug een ambulance aangereden de chauffeur en de bijrijder kijken naar mij en stoppen pal voor me. De bijrijder stapt uit en komt recht op mij aangelopen. Mijn hart bonst in mijn keel, er is toch niets met Jan? De bijrijder loopt zonder mij een blik waardig te keuren de deur binnen van het hotel, pal naast mij. Ik sta ongeveer stijf van de schrik en besluit op onderzoek uit te gaan om te kijken of ik Jan kan vinden.

In de refugio zegt de receptioniste, mij in goed Engels, dat hij daar niet is. Na wat een en weer gepraat, zegt ze, dat het beste is te informeren bij de Guardia Civil, een soort politie. In het politiebureau is er niemand die ook maar een beetje Engels spreekt. Ze vragen om zijn signalement, een Latijns woord dat versta ik, die teken ik hen uit. Een dienstdoende agent begint met bellen, de ene na de andere telefoontje doet hij. Na enige tijd drukt hij mij de telefoon in handen, ik pak hem aan en heb Jan aan de lijn. Ik vraag Jan waar ben je. Het blijkt dat hij is doorgefietst en onderweg is naar Leon. Hij had zo meer fietsplezier, vertelde hij. Op mijn vraag aan hem waarom hij is doorgefietst zonder mij daarvan in kennis te stellen zegt Jan lachend: "Dat zal ik je later precies uitleggen".

Na iets meer dan drie en een half uur weet ik dat hem niets is overkomen. Ik heb wel een paar glazen bier voor nodig om over de schrik heen te komen. Ik zal moeten nadenken welke gevolgen dit voor mij heeft. Ik kan in ieder geval niet meer koken, ik zal dus vanaf nu moeten eten in een restaurant, en verder ik kan gewoon naar Santiago de Compostela gaan zoals ik van plan was.

Ik besluit om niet via Leon te gaan maar rechtdoor te fietsen en een stuk af te snijden van de route om eerder thuis te zijn. Vooral de gezondheidstoestand van mijn moeder en schoonmoeder knaagt aan mij, het zit mij helemaal niet lekker.

Blijkbaar heeft mijn gezicht nog niet de juiste uitdrukking teruggevonden wanneer ik mij inschrijf bij de refugio, een Italiaan uit de buurt van Bolzano die Duits spreekt, vraagt hij mij wat er met mij is. Ik leg hem uit dat ik vanmiddag vreselijk geschrokken ben. Hij luistert naar mij en pakt spontaan mijn fietstassen op en helpt mij een plek te zoeken in de refugio vlak bij hem en zijn vrienden.

Hij vraagt later waar en wanneer ik ga eten. Ik zeg hem dat ik daar nog niet over heb nagedacht. Hij en zijn vrienden nodigen mij uit om met hen mee te gaan naar een restaurant. Laat ik van deze maaltijd zeggen dat de wijn daar zeer rijkelijk vloede en het eten meer dan voortreffelijk was. Een Nederlands echtpaar aan een andere tafel hoorde van een van de Italianen dat mijn maat weg was.

Zij vroeg mij naar de bijzonderheden en hoe ik mij voelde. Hij was praktischer bezig en gaf mij aan dat wanneer ik zonder auto zou komen te zitten in Zuid Frankrijk, hoe ik het beste kon reizen met de trein naar Nederland.

Ook met hen heb ik een toost uitgebracht op ons aller behouden thuiskomst. Tegen sluitingstijd, tien uur, kwamen we terug in de refugio. Ik kan mij niet herinneren dat ik het kussen heb geraakt, ik ben direct in slaap gevallen.

Dinsdag 14 mei 2006, Sahagún – Hospital de Órbigo, 96 km.

Vertrek: 7.55, aankomst: 15.36, gem. snelh. 18.5 km, zonnig, wind W >4, temp.: 13.9 – 27.9, slaappleats: refugio € 6,-
 Iets voor zeven uur werd ik wakker van lawaai, ondanks dat ik herriestoppers in mijn oren had. Het geklots van de schoenen op de houten vloer en vooral de herrie die de afzuiginstallatie maakte waren de oorzaak van mijn ontwaken. Wanneer ik wil gaan ontbijten merk ik dat ik geen heet water kan maken want ik heb geen kooktoestel en pannen meer tot mijn beschikking. Vanmorgen sta ik, nu Jan zonder aankondiging mij in de steek heeft gelaten, op rantsoen van water en brood. Ik neem mij voor om zo gauw als mogelijk is een lekkere bak koffie te gaan drinken onderweg.

Sahagún was in de middeleeuwen een rijke stad, handelaren uit heel Europa kwamen hier naar toe en brachten hier grote welvaart. Het is nu nog te zien aan de binnenstad met ontzettend veel mooie oude gebouwen. Sahagún ademt een prettig sfeer uit, het is een stad waar het goed toeven is. De naam Sahagún is een samenvoeging van San Fagún, een heilige uit de Romeinse tijd. In zijn naam werd in 904 een klooster gesticht dat tweemaal door de Moren is verwoest. Rustig bekijk en bewonder ik de stad vanaf de fiets. Vooral het gebied in het westen bij de San Tirso kerk wekt ook nu weer mijn bewondering. De kerk is net als de San Lorenzo gebouwd in de vroege Mudajar stijl, overgebracht uit Cordoba door gevluchte monniken en bouwheren.

Ze hebben opvallende kenmerken brede vierkante torens en smalle dichte bogen. Hier vlak bij staat een ranke boog, die overspant de weg, als de Arc de Triomf in Parijs. Na een kopje koffie fiets ik de stad uit over de een eeuwen oude brug over de Rio Cea. Ik trek verder het fascinerende hoogland op van de Meseta, het is hier uitgestrekt en verlaten op dromerige dorpjes na, waar het hedendaagse gejaagde leven absoluut aan voorbij is gegaan. Mijn routeboek schrijft: *“Hier dienden de pelgrims op te passen voor wolven”*. Gelukkig voor mij staat deze tekst geschreven in de verleden tijd.

Wanneer ik goed en wel buiten de stad ben krijg ik een gevoel over mij dat ik moet opschieten vandaag, ik moet naar huis. Ik voel mij gejaagd en onrustig ik heb grote zorgen over de gezondheid van mijn moeder en schoonmoeder. Wanneer ik een paar kilometer daar zo mee bezig ben, ben ik afgestapt. Ik moet mezelf eerst weer in de hand hebben. Marga is duidelijk geweest ik hoefde mij geen zorgen te maken om de gezondheidstoestand van de Oma's.

Nu ik hier fiets doe ik dat wel! Hier klopt iets niet. Eerst drink ik wat en eet een appel op. Vervolgens heb ik een paar keer flink op de grond gestampt van boosheid om mijn verkeerde gevoelens. Terwijl ik boos ben op mijzelf, zie ik hoog in de lucht de arenden of gieren, ik dat nooit precies, al weer zweven, één duikt een heel eind naar beneden en trekt vervolgens weer op.

Ondanks dat deze vogels nog erg ver weg zijn van de plek, waar ik sta, zie ik hoe groot en majestueus ze zijn. Ook krijg ik weer oog voor de omgeving van de vroege morgen, het dauw ligt nog op de bladeren. Prachtig om te zien. Toen ik weer verder ging waren mijn gedachten rustig en kon ik opnieuw genieten van een prachtige dag. Ik stop opnieuw, na nog geen kilometer te hebben gefietst, eerst wil ik de foto's zien van de lachende koppies van onze vijf kleinzonen. Tevreden sluit ik mijn stuurtaak en ga rustig verder. Alvorens ik de tas sloot heb ik Marga gebeld. Ik haar verteld dat het goed met mij gaat en uitstekend geslapen heb. Ik heb haar niet verteld dat ik gisteravond meer alcoholhoudende drank heb gedronken dan dat goed voor mij was. Ach, ik denk maar zo, dan moet je ook niet met Italianen, die van het leven genieten, mee gaan naar een restaurant.

Ik kan al snel over het wandel- en fietspad dat sinds het heilige jaar 1993 langs de N120 ligt. Het is een grijs gravelpad met Platanen boompjes er langs gepoot. Nu kan men veel zeggen over dit pad met boompjes, de één vindt het kitsch, de ander onzin en weggegooid geld, ik vind het prachtig. Ik hoef nu mijn routeboek zelfs niet te raadplegen. Deze route wordt aangegeven door de bomen. Kilometers van te voren is te zien waarheen de route mij voert. Gemakkelijker kan niet. In 1999 heb ik in deze buurt, omdat ik toen het grijze grind op de terrakleurige grond en die boompjes raar vond, een aantal kluiten op het grind kapot getrapt. Ik herken de plek waar ik dit gedaan heb. Ook nu stop ik, op precies dezelfde plek, en trap op nieuw vier kluiten aarde kapot. Deze plekken zijn het symbool voor mijn familie, vrienden, kennissen en de laatste voor mijn dierbaren, die overleden zijn. Ik draag deze plek opnieuw op.

Er lopen hier veel pelgrims. Wanneer ik opnieuw een pelgrimgroet breng aan een loper, groet hij mij terug met: “Doei”. Ik draai op de weg en maak een praatje met deze man hij komt uit Nijmegen. Het is een man van in de veertig met een krachtige tred die met plezier onderweg is van uit zijn woonplaats naar Santiago de Compostela. Hij vertelt dat hij meer kilometers per dag loopt dan dat hij van plan was te doen.

Ook vertelt hij dat nu hij al wandelend tot rust is gekomen en dat hij het gejaag en gejakker van de consumptiemaatschappij niet zo best meer begrijpt. Er is nog zoveel meer te beleven in de wereld. Hij blijkt er achter te zijn gekomen hoe je met beperkte middelen toch een zeer aangenaam leven kunt hebben.

Hij weet nog niet hoe hij in de toekomst om moet gaan met het positieve dat zijn pelgrimbestaan hem heeft gebracht. Wij wensen elkaar een goede pelgrimage en een behouden thuiskomst om vervolgens ieder onze eigen weg te gaan.

Omdat ik niet via León ga, ga ik in Vega de Infanzones linksaf. Dit is richting Ardón dit snijdt de route een behoorlijk stuk af. Ik wil naar Hospital de Órbigo.

De problemen vandaag zijn groot onderweg. Zeker wanneer ik op een landweg terecht kom. Deze landweg ligt echt bezaaid met keien, klein en groot. Na een paar kilometer moet ik echt stoppen vanwege pijn in mijn handen, polsen en achterwerk.

Ik mijmer dat ik terecht ben gekomen in de –wrede- natuur. Nee, dit stuk “weg” valt mij niet mee. Ik moet verder, wanneer ik vooruit kijk kan ik het pad een paar kilometer overzien tot een bocht en dit beloofd niet veel goeds. Na een uitgebreide inspectie van de fiets of alles nog heel is en vast zit, ging ik verder. Fietsen zet ik hier expres niet neer want dat is het niet meer. Het was meer stuiten, een ware aanslag op de man en zijn materieel. Ik denk dat deze landweg een kilometer of zes lang is geweest. Aan het einde van deze landweg is een sloot met helder water, van de irrigatie. Ik heb mij uitgeteeld en heb een bad genomen. Om vooral mijn handen en mijn billen de broodnodige rust en verkoeling te geven. Verfrist stap ik weer op voor de laatste tien kilometer naar Hospital de Órbigo. In deze plaats is een zeer bijzondere oude brug. Deze lange brug is uniek vanwege zijn onregelmatige vorm en achttien stenen bogen. Dit laatste is omdat de rivier in de lente erg breed kan worden. Wanneer ik nu naar de rivier kijk dan moet ik het een riviertje noemen of eigenlijk is het niet veel meer dan een beekje. Wanneer ik rechtdoor de straat in fiets zie ik aan linkerkant van de straat een Refugio. Dit blijkt een

particuliere refugio te zijn. Het overnachten kost hier € 6,- en het ontbijt kost mij € 3,-, aldus de eigenaar die mij ontving met een glas rode wijn. Wanneer ik, daar bij het kantoor van hem, mijn wijn opdrink zie ik dat ik gearriveerd ben in een prachtig onderkomen.

De muren hangen vol met schilderijen, gemaakt door pelgrims die hier hebben overnacht. Sommigen zijn van wat men noemt zondagsschilders, klodderaars, met respect door mij uitgesproken. Andere schilderijen verraden dat de schilder meer geschoold is en over ervaring beschikt. Alles met elkaar een mooie collectie die de moeite waard is om te bekijken. Boven krijg ik een bed aangewezen, hier krijg ik door hoe mooi en luxe alles hier is. Geen stalen stapelbed maar een mooi grenen ledikant. De douche en het toilet stralen eenzelfde soort luxe en comfort uit.

Na het douchen kom ik een Nederlandse vrouw tegen op de overloop. Ik vraag haar waar hier een goed restaurant is, zij raad mij om een stukje terug te lopen richting de rivier daar is een goed restaurant.

Heerlijk heb ik daar gegeten, een grote bak gemengde salade, patat en een mooi stuk vlees. Omdat ze hier Spaans bier hebben kies ik hier voor, en nu eens geen Amstel zoals bijna overal in Spanje. Gelijk een grote pot. Want het was hard werken vandaag op fiets en dan heeft men veel vocht nodig, denk ik bij mij zelf. Na afloop koos ik voor een ijsje, althans dat had ik besteld, ik kreeg een sorbet die groot genoeg was om met zijn tweeën van te genieten.

Voldaan keerde ik terug naar de refugio ik heb € 9,- betaald voor dit geweldige diner.

Hier kom ik de vrouw weer tegen en samen gaan we de schilderijen bekijken en becommentariëren. Gaande onze rondgang door de ruimte komen tot een gesprek over haar actuele probleem. Het blijkt dat zij jarenlang heeft gedacht dat ze lesbisch was, het laatste jaar is ze tot de conclusie gekomen dat ze dit allerminst is. Haar vriendin blijkt in alle staten te zijn en noemt het een kinderlijke bevestiging. Door deze opstelling is er weinig ruimte ontstaan volgens haar voor een diepgaand gesprek om te komen tot een situatie die een oplossing biedt voor dit dilemma. Ik vind dit een zwaar leven voor hun beide en zeg haar dat ik hier zeker zo één, twee, drie geen oplossing voor weet. Dit verlangt zij ook niet van mij, zegt ze. Ze is allang blij dat zij na negen weken onderweg te zijn geweest eindelijk de moed heeft gehad om met een iemand hierover te spreken.

Wanneer ons gesprek nog wat verder wordt uitgediept, kreeg ik het gevoel, dit is mij te zwaar. Ik wilde haar beslist niet tegen het hoofd stoten door dit tegen haar te zeggen. De oplossing vond ik door haar een blikje bier aan te bieden uit de automaat! Met een bepaalde vorm van gretigheid dronk zij haar blikje leeg. Zij had het leeg voordat ik het blikje half leeg had. Waarop ze triomfantelijk rond keek en zei: "We nemen er nog een". Verbaast keek ik haar aan, hoe zij zich ook te goed deed aan de inhoud van dit blikje bier. Toen zij dit zag vertelde ze me dat ze nog nooit bier uit een blik had gedronken dat wordt in haar kringen ordinair gevonden, nu voelde zij zich hier goed bij.

Om een andere wending aan dit gesprek te geven heb ik haar de trouwfoto's van onze zonen en schoondochters laten zien en natuurlijk de foto's van onze prachtige kleinzonen.

Ons gesprek ging vervolgens over hoe blij grootouders kunnen zijn met hun kleinkinderen. Ook moest ik haar vertellen hoe belangrijk kleinkinderen zijn in mijn leven. Ik bekende haar eerlijk dat sinds ik ons eerste kleinkind in mijn armen sloot, ik mij een ander mens ben gaan voelen. Het is net of je voortleeft in dat kind, dit geeft een voortreffelijk gevoel.

Laat op de avond gaan we uit elkaar en wensen elkaar alle goeds toe voor de toekomst. Ik slaap deze nacht bij Brazilianen op de kamer die slapen en snurken dat het een lieve lust is. Met herriestoppers in de oren val ik onmiddellijk in slaap.

Woensdag 15 mei 2006, Hospital de Órbigo - Ponferrada, 73 km.

Vertrek: 8.00, aankomst: 14.15, gem. snelh. 14.1 km, zonnig/onweer, wind W2, temp.: 17.2 – 31.3 gr, slaappleats: refugio € 5,-

Vanmorgen bij mijn vertrek bleek ik de laatste gast te zijn die vertrok. Voor € 3,- heb ik hier een meer dan uitstekend ontbijt gehad. Compleet met vers gebakken brood en heerlijke koffie, jus d'orange en gebakken eieren. Ik moest een paar boterhammen smeren voor onderweg van de beheerder. Een buitgewoon aardige man die mij het gevoel gaf dat hij om zijn gasten geeft. Het weer is vanmorgen uitstekend om te fietsen. Hospital de Órbigo is een kleinere plaats en het duurt dan ook niet lang of ik heb deze plaats achter me gelaten.

Vol goede moed ga ik tussen de landerijen door richting de grote weg opnieuw de N120. Ook hier is de weg rustig, de nieuwe autosnelweg ligt zuidelijker. Ik volg hier gewoon het gravelpad van de lopers naast de N120. Dit is een stuk sneller dan wat mijn routeboek aangeeft. Bovendien is op dit pad uitstekend te fietsen het is breed en zonder kuilen of bulten. Na een riviertje over te zijn gestoken moet ik een stukje klimmen, een pittige klim is het niet echt, de spieren moeten toch wel even aan het werk.

Boven op de heuvel zie ik Astorga liggen in de ochtendzon. Ik kom op de stad aan daar waar de Romeinen een stadsmuur hebben gebouwd. Deze muur was duidelijk te zien vanaf de top van deze heuvel. Van de gelegenheid maak ik gebruik om de omgeving te bekijken.

In de verte ligt de bergrug Montés de León een tamelijk ruig, maar bijzonder fraai traject met een pashoogte van 1500 meter. Die moet ik straks gaan oversteken. Dat zal gaan via de weg die loopt langs de Cruz del Ferro (kruis van ijzer). Een klim die niet stijl is, wel erg lang ongeveer dertig kilometer. Ook zie ik vanaf deze heuveltop dat er zware wolken zitten in het zuiden. Dit kan duiden op regen en onweer zoals gisteren de weersverwachting stond in de krant.

Astorga is een prachtige stad met zeer veel fraaie oude gebouwen. Dat net als alle Spaanse binnensteden, vaak goed onderhouden is. Men heeft hier blijkbaar oog voor het culturele erfgoed. Het is nog erg rustig in de binnenstad op dit vroege uur, ik heb er nog geen uur fietsen opzitten vandaag. Het pelgrismuseum in het Aartsbisdompaleis is nog gesloten. Dit paleis is gebouwd door de beroemde Spaanse architect Gaudi het ziet er heel bijzonder uit. Lang houd ik mij niet op in de binnenstad, want het is de vierde keer dat ik hier ben. (1996 auto-1999 fiets- 2002 auto-2004 fiets). Voor ik de stad achter mij laat ga ik een supermarkt in om mijn proviand aan te vullen. Bij wijze van uitzondering neem ik naast een stuk worst en een stukje kaas, een pak koekjes en een paar Mars repen mee.

Dwalend net buiten de oude binnenstad, wat is dat toch een leuke bezigheid, straatje in en uit fietsen en zo rondkijken. De binnenstad is mooi, daarover is geen discussie met mij mogelijk, de buitenwijken zijn ook hier saai en eentonig. Zodra ik

die had bereikt ging ik de stad uit. Daar begint ook het gestage klimmen voor vandaag. Ik heb er zin in, in de lange klim over de Montes de León, met een spectaculaire afdaling richting Ponferrada.

In Murias, een zeer klein dorpje, ga ik eerst koffie drinken. Op terrasje kom ik in gesprek met een Duitser die mij in een lang, maar boeiend, verhaal vertelt over zijn belevenissen. Hij zegt dat hij veertien weken onderweg is vanuit Berlijn. Met een krachtige taal gebruik geeft hij aan dat een mars vanaf Berlijn naar hier geen werk is van snotneuzen maar van echte kerels. Eigenlijk hoor ik hem met verbazing aan, niet echt begrijpend wat de man precies wil zeggen. Daar kom ik echter snel achter. Zijn stem klinkt stukken milder, zelfs iets onderdanigs wanneer hij mij een zielig verhaal ophangt en verteld dat zijn geld op is. Hij vraagt mij om geld. Op mijn vraag of hij dit vaker doet en of hij soms een beroepspelgrim is, is plotseling al zijn vriendelijkheid weg en scheld mij werkelijk helemaal verrot. De cafébaas komt naar buiten en jacht de man weg, die verontschuldigt zich bij mij. Na dit 'incident' kan ik weer verder.

Na een paar kilometer hoor ik iets dat lijkt op onweer. Met onweer de bergen in trekken vind ik niet erg aantrekkelijk. Tijdens een pauze, ontmoet ik een aantal Spanjaarden en maak hen duidelijk dat er onweer aankomt. Zij lachen, zij hebben geen onweer gehoord, maar zeggen dat de Spaanse luchtmacht actief is!

Toch zit er verandering van weer in de lucht vanmorgen eerst had ik wind tegen nu heb ik een behoorlijke wind in de rug. Rustig klim ik door, regelmatig hoor ik het gerommel van de "Spaanse luchtmacht".

Toch merk ik dat de bewolking die vanuit het zuiden opkomt inktzwart is. Er komt onweer aan dat is zeker voor mij. Dit geeft als consequentie dat ik niet teveel tijd verloren moet laten gaan met rondhangen en al te rustig fietsen. Ik zal door moeten rijden.

Halverwege de helling belt Marga mij met de vraag hoe het met mij gaat. Ik geef haar aan dat ik het naar mijn zin heb en regelmatig interessante mensen ontmoet. Ook vertel ik dat ik gisteravond uitstekend heb gedineerd. Met de beide Oma's gaat het nu niet slechter dan de afgelopen dagen er lijkt bij beiden een lichte verbetering te zijn.

Met een gerustgesteld gemoed fiets ik verder. Mij realiserend dat ik eigenlijk nergens echt in de problemen kom met het fietsen. Zelfs niet op de steile stukken die zo nu en dan oplopen tot meer dan tien procent. Gaandeweg de klim krijg ik er hoe langer hoe meer zin in. Zelfs op het laatste stuk naar boven waar tot twee keer toe een zeer stevige helling moet worden genomen hoef ik niet te staan op de pedalen. In de kleinste versnelling ga ik zo naar boven verschillende medepelgrims inhalend. Ik grijns van oor tot oor wanneer ik opnieuw een jongeman op een mountainbike voorbij fiets. Boven bij de Cruz del Ferro beklim ik de enorme bult stenen die daar door eeuwen heen is gebracht door de pelgrims. Het is en blijft voor mij een bijzondere plek. Hier legt bijna iedere pelgrim een steen die bij je bij voorkeur meeneemt van huis. Ik heb er één meegenomen vanaf de Toeristenweg tussen Nijverdal en Holten mijn favoriete trainingplek. Deze steen heeft als symbool, dat de oude mens wordt afgelegd en er een nieuwe mens ontstaat. Voor mij is het een plek van bezinning. Bezinning op de dingen die er in het leven toe doen. Na enige tijd bovenop de berg bij het IJzeren Kruis te hebben gestaan weet ik dat ik vandaag niet verder wil fietsen dan naar Ponferrada. Eigenlijk wilde ik vandaag nog wel een aantal kilometers verder naar Villefranca el Bierzo maar dat is niet nodig om zaterdag aan te komen in Santiago de Compostela.

Even verderop woont een groepje kluizenaars, die pelgrims een alternatief aanbieden: matrassen op de vloer en op de vliering. Er drentelen wat mensen rond die er niet al te schoon uit zien hier boven op de berg. De rommel die her en der verspreid ligt doet mij niet geloven dat ik hier rustig zou kunnen slapen, wanneer ik dat al zou willen. Alles zit hier op het erf onder de uitwerpselen van de kippen, katten, konijnen en honden. Nee, dit is geen alternatief voor mij om hier ook maar één nacht te zijn.

Het is nog enkele kilometers klimmen en dan mag ik aan een spectaculaire afdaling beginnen. Bij het begin van de afdaling test ik mijn remmen nog even en controleer, al fietsende, of ze in orde zijn. Ik bespeur geen probleem, ik had ook niet verwacht want Jan Stropak heeft mijn fiets preventief nagekeken. En tot op dit moment heb ik geen enkel probleem met mijn fiets gehad. Het mag dan iets kosten mijn fietsplezier is er dan ook naar. Vele haarspeldbochten moet ik nemen alvorens ik onder aan de voet van de berg ben. Eén keer moest ik zeer hard remmen voor plotseling overstekende schapen. Voordat die beesten overgestoken zijn, dat duurt even, dit gaf mij de gelegenheid om wat te eten en te drinken. Dit laatste was wel nodig want nu ik in de laatste provincie ben van deze Pelgrimsreis, Galicia, wordt het warmer en ook benauwder in de lucht. Het is zaak om voldoende te drinken.

Wanneer ik in de lucht kijk dan merk ik dat er echt wel onweer op komst is. Wanneer de schaapherdereske met haar hond gepasseerd is kan ik weer verder de berg af. Iets verderop schieten een stel jonge kerels mij voorbij op hun mountainbike. Ik dacht dat ik hard naar beneden reed, nu heb ik het gevoel dat ik stilsta, bij hen vergeleken. Even zie ik ze terug op een langere rechte stuk en kan juist nog zien dat de één na laatste jongen voorover het ravijn in duikt. Tegelijkertijd met één van z'n kameraden ben ik op de plek waar zijn fiets in de struiken hangt. De jongen zelf komt geschramd boven, hij mankeert ogenschijnlijk niets. Hij doet er nogal laconiek over, over zijn duikeling. Met z'n allen fietsen we verder, opnieuw dalen zij veel sneller dan ik. Ik nader al snel Ponferrada. Om er te komen moet ik eerst nog een helling 'nemen'. Dan wordt mijn uitzicht beloond en zie ik Ponferrada. Op de weg staan de pijlen die wijzen naar de nieuwe refugio met enige honderden slaapplekken. Net als alle anderen moet ik wachten tot twee uur om binnen te mogen. Tijdens het wachten spreekt mij een aardige mevrouw aan uit Kerkrade, Mien heet ze. Het blijkt een aardige praatster te zijn, die zich later op de dag bereid verklaard om voor ons te koken, ons, dat is Heinrich een pastorale werker uit het zuiden van Duitsland en ik.

Wanneer ik mij heb ingeschreven krijg ik een kamer met een enkel bed. Geen bed boven mij, mooi vrij, onder het raam. Dit bevalt mij, vannacht heb ik frisse lucht genoeg. Wanneer er gekookt is door Mien, blijkt niet alleen dat zij uitstekend kan koken, maar dat ze het eten ook smakelijk kan opdienen. Na het gebed brengen we eerst een toast uit op ons zelf als pelgrim en omdat we hier in goede gezondheid bij elkaar zijn.

Mien heeft een soort groentesoep gemaakt, natuurlijk met balletjes. Verder staat er op het menu rundvlees, snijbonen, gemengde sla, macaroni en een grote bak verse aardbeien toe. Wanneer we toe zijn aan het dessert komt er een Canadese vrouw naar ons toe en geeft ons ieder een flinke scheut room over de aardbeien.

Deze vrouw is dit jaar ook als pelgrim op pad gegaan, aangestoken door het enthousiasme van haar man die in 2005 naar Santiago de Compostela is geweest. Zo vertelde zij: Mijn man was het afgelopen winterseizoen laaiend enthousiast over zijn belevenissen. Die hij steeds maar weer opnieuw aan het vertellen was en daarom ben ik nu hier. Want ik wil dat ook wel eens beleven.

De avond was zomaar weer voorbij, een goed gesprek met Mien en Heinrich, vooral over geloofszaken en de voormalige huwelijksperikelen van Mien, die gescheiden is. Ook hebben we gesproken over kleinkinderen wat die voor mij betekenen. Mien die hoopt in de januari 2007 voor de eerste keer oma te worden.

Na het uitgebreide eten en de afwas, barst er een geweldig onweer boven ons los. Alle ramen aan onze kant van het gebouw moeten dicht vanwege de regen en de storm.

Donderdag 16 mei 2006, Ponferrada – Samos, 91 km.

Vertrek: 7.45, aankomst: 15.05, gem. snelh. 14.8 km, zonnig, wind W4 tegen, temp.: var. 13.1 – 31.3 gr, slaappleats: refugio

Vanmorgen heb ik afscheid genomen van Mien en Heinrich om 7.45 uur buiten de refugio. Dat is voor mij gevoel nogal vroeg, ook ik moest voor 7.30 uur de refugio uit zijn. Het is vanmorgen half bewolkt en fris, na een nacht met onweer, storm en regen. Ik wil eerst de stad bekijken en fotograferen maar na de eerste foto, bij de burcht van de Tempeliers, merkte ik dat de batterijen leeg waren. Batterijen leeg op dit uur, nu er nog geen winkels open zijn, is vervelend, maar er is niets aan te doen.

De alles overweldigende burcht van de Tempeliers van Ponferrada is men aan het restaureren. De bouwvakkers zijn alweer druk aan de slag. De nabij gelegen basiliek van de Maagd van de Eik heeft zich in de loop van eeuwen beter weten te handhaven. Voor de ingang ligt een gezellig plein met platanen en bankjes. Ik heb mijn voet op een bankje gezet en zo heb ik zittend op mijn zadel het plein bekeken. Opvallend veel jonge mensen komen hier langs. Allen hebben één ding gemeen, ze hebben haast! Ik vraag mij af, zouden veel van deze mensen de gewijde plek van deze kerk nog ervaren als een punt waar men met geestelijke gedachten mag spelen, waar men nieuwe kracht mag komen halen, waar men het – leven - kan leren – zingen -? Anders dan in 1999 fiets ik zonder problemen de stad door eigenlijk niet snappend waarom ik toen de politie nodig had om mij met loeiende sirene de stad door te loodsen. Veel heb ik niet gezien van de stad omdat het verkeer erg druk was. Buiten de stad voel ik mij ook meer op mijn gemak, daar waar de fris groene kastanjabomen staan te bloeien. Recht voor mij doemen de Gallische bergen op, die zal ik vandaag moeten beklimmen. De rit voert mij over verschillende passen tot bijna 1650 meter hoogte. Om voldoende energie te hebben ben ik vanmorgen begonnen met brood en kaas. Van de Canadese vrouw kreeg ik nog een halve liter melk en een zak met cornflakes en twee gekookte eieren. Dit alles kon er nog wel bij, na dit stevige ontbijt ging ik vandaag op pad. Voor onderweg door de bergen heb ik stokbrood, kaas en ham gekocht, een pak koeken en een zak zoute pinda's. Dit alles leek mij voldoende voor vandaag om de bergen over te kunnen fietsen. Waar ik ga slapen, de komende nacht, dat weet ik nog niet, ik wil namelijk proberen tachtig tot negentig kilometer te fietsen vandaag. Om er zeker van te zijn om zaterdag te aankomen in Santiago de Compostela. De gezondheidstoestand van de beide oma's zit mij beslist niet lekker.

Het is hard trappen vandaag, want er staat een flinke wind, waar ik recht tegen in moet fietsen. Het vreemde van vandaag was de wisseling van de temperatuur, het is droog gebleven, de buien zaten in de lucht. Viel er ergens dicht bij een bui dan koelde het onmiddellijk behoorlijk af. Eén keer duikelde de temperatuur van 23 graden terug naar 17 graden. Het was op bijna duizend meter hoog bij Castro. Deze verschillen in temperatuur maakten het er niet gemakkelijker op vandaag. Vooral niet in combinatie met de stevige wind. De beklimming van deze bergen was bijzonder hard werken, ondanks dit ben ik geen moment in de problemen gekomen. Deze gedachte maakt mij blij.

Iets heel anders was vandaag dat ik bijna altijd wist wat er achter een bocht te zien was. Mijn herinneringen aan mijn reis uit 1999 waren zeer sterk. Niet dat ik dit erg vond, voor mijn gevoel zat er weinig verrassing in dit traject. Dit gaf mij wel het gevoel dat ik mijn gedachten de vrije loop kon laten. Dit overkwam mij vooral na een rustpauze die ik had in een dorp, eigenlijk een gehucht, op de stoep van de kerk waar ik heb gegeten. Deze kerk was ook gesloten. Om enige afleiding te hebben liep ik over het kerkhof. Hier kwam ik tot mijn verbazing meer dan enkele pelgrimsgraven tegen. Ze waren herkenbaar aan de St. Jakobsschelp en soms was er ook nog iets van een opschrift te lezen. Hoewel deze pelgrims nooit in Santiago de Compostela aankwamen, voltooiden ze hun reis hier voortijdig.

Ik denk dat het aantal graven toe neemt naar mate je dichterbij het einddoel komt. Deze graven zetten mij vandaag aan het denken over mijn eigen levensreis, die bij het vorderen van mijn leeftijd, langs steeds meer graven gaat. Geen gemakkelijk onderwerp maar wel één die interessant is om over na te denken.

Ach, zoals het zo vaak gaat bij gedachten, even later ben je ze weer vergeten. In de loop van de avond toen ik na het eten nog even een stukje rond liep, dacht ik aan deze vragen terug. Kwam ik tot de conclusie dat wegrennen voor de dood niet helpt, maar om goed te kunnen leven en dus om goed te sterven, moet je de confrontatie aan gaan met het heden. Hierbij moet je alles doen wat je kunt en kent. Ook moet je die dingen gaan uitproberen waarvan je denkt dat je ze waarschijnlijk niet goed kunt. Als je deze laatste categorie aanpakt zul je ontdekken hoeveel je daarvan ook kunt.

Rustig verder trappend kom ik boven in O Cebreiro aan op 1650 meter hoogte. Rondkijkend, uitblazend verwonder ik mij opnieuw over de prachtige vergezichten. Ondanks dat het half bewolkt is is het mogelijk om enkele tientallen kilometers ver te kijken. Wanneer mijn ademhaling weer normaal is, ga ik het stokoude dorpje Cebreiro binnen, op bord bij de ingang van het dorpje staat: Museo O Cebreiro. Het is een soort openluchtmuseum. In de kerk ben ik geweest, ik kon daar niet blijven omdat het daar zeer druk was met toeristen die met bussen vol werden aangevoerd.

Het prachtige Genadebeeld van Santa Maria la Real uit de 12^e eeuw en de miraculeuze kelk heb ik wel gezien. Een schrale troost, want ik wilde graag langer in deze kerk zijn, om tot mijzelf te komen.

Meer aandacht kon ik besteden aan het bijzondere dorpje dat een zeer middeleeuwse indruk op mij maakte. De huizen en schuren zijn op zeer Keltische wijze gebouwd. Opvallend is de vorm van de gebouwen ze zijn ovaal en hebben een rieten dak. Verder is alles hier half in de grond gebouwd vanwege het gure klimaat. Deze bouwwijze lijkt mij goed bestand tegen de gierende sneeuwstormen in de lange winters hier boven op de berg. Cebreiro is voor mij, een fascinerend dorpje.

Wanneer ik weer verder ga moet ik eerst een jas aantrekken omdat er stevig gedaald moet worden over brede wegen. Ik wil naar het klooster in Samos gaan om daar te overnachten. Naar Samos is het nog ruim dertig kilometer waarvan bijna vijftientig kilometer dalen is, soms behoorlijk steil, een uurtje fietsen en ik ben over. De route is gevarieerd, soms is het dalen en dan weer stevig klimmen. Heerlijk om te doen. Ook nu is het weer; alle aandacht voor het dalen en weinig zien van de omgeving en tijdens het stijgen kun je weer om je heen kijken. Ik blijf het stijgen prachtig vinden. Hier overal het groen van frisse weiden, de kleinschalige landbouw en de donkere bossen, vanwege de Atlantisch weersinvloed met meer kans op regen, dan verder het binnenland in. Regelmatig zie ik hier, in Galicië, grote moderne melkveebedrijven. Boven op een berg ligt San Roque met schitterende panorama's aan weerskanten van een groot en expressief pelgrimsbeeld dat voluit tegen de wind optornt. Toen ik Alto de Poio achter me gelaten had kreeg ik de lange afdaling naar Triacastela. De weg voert mij door een bijzonder mooi gebied langs smalle riviertjes, door veel bos en af en toe een korte helling.

Zo kom ik aan bij het grote klooster van Samos, dat ligt in een groene valei. Deze vallei wordt bijna geheel in beslag genomen door, wat heet het Monasterio San Julián de Samos. Aan het enorme gebouwencomplex is men begonnen te bouwen in 6^e eeuw. In 1951 is er een grote brand geweest en heeft er een uitgebreide renovatie plaats gevonden. Bij de Paters vind ik een eenvoudige slaapplek in een grote slaapzaal, die rijkelijk is beschilderd door een zondagsschilder. Getuige de manier waarop de handen zijn geschilderd.

Terwijl ik nog rond kijk en mij afvraag waar ben ik vandaag weer beland, zie ik dat mijn fiets die buiten staat wordt weggereden door een Pater. Ik loop naar buiten en zie dat mijn fiets in de garage word gezet. Even later komt de Pater naar me toe en vraagt hoe laat ik mijn fiets morgen weer wil hebben, mijn antwoord is, om half acht graag. Dat kan, zegt hij vriendelijk, en vertrekt richting zijn hokje bij het benzinstation dat de Paters aan de achterkant van het klooster langs de weg beheren.

Wanneer ik onder de douche ben geweest en mij geïnstalleerd heb op het bed stuur ik sms-jes naar mijn thuisfront met gegevens over hoe ik mij voel en waar ik ben enz. Ook stuur er één naar Jan met de mededeling dat ik zaterdag aan hoop te komen in Santiago de Compostela en daar zo kort mogelijk wil blijven om terug te keren naar huis vanwege de gezondheidstoestand van de Oma's.

Vier Duitsers heb ik deze avond gezien met langzamerhand het bekende boek over de Duitse Paus in de hand, ze gaan helemaal op in het boek. Wanneer ik of anderen ze wat vroegen gaven ze nauwelijks antwoord. Een Duitse vrouw vertelde mij; wat voor een geweldige grote betekenis de verkiezing van hem is voor Duitsland. Ze sprak over hem zoals men soms over een popidool hoort spreken. Het komt op mij allemaal wat overtrokken over.

Op een weide een paar honderd meter van het klooster staat een kapelletje. Deze kapel staat naast een Cipres, waaraan de kapel is gewijd, die duizend jaar oud is en in een prachtige omgeving staat.

In Samos zelf is niet zoveel te zien, wel genoemd moeten worden de prachtige metalen hekken met de Sint Jakobsschelpen er in gesmeed en het statige, enigszins chique, restaurant. Doordat het zo statig en chique is loop ik in mijn eenvoudig kleren daar niet 'zomaar' binnen.

Vandaag heb ik geen keuze, er is geen andere restaurant. Om zeven uur begint de eerste ronde van het eten hier. In een werkelijke prachtige eetzaal worden de spijzen opgediend.

Na een soort groentesoep, komt als eerste op tafel een kom met kruimige aardappelen, diverse groenten en ribstuk, als dessert staat op het menu ijs. Dit is geen ijsje maar een coupe ijs en dit noemen ze het Pelgrimsmenu. Met een goed gevoel wandel ik nog een stukje rond en ga ik terug naar het klooster en zoek mijn bed vroeg op.

Vrijdag 17 mei 2006, Samos - Melide, 78 km.

Vertrek: 7.45, aankomst: 14.10, gem. snelh. 15,3 km, Kille wind W4 tegen, temp.: 9.6 – 19.1 gr, slaapplek: refugio donatie
Zeer uitgerust werd ik iets voor zevenen wakker. Na een verfrissende douche heb ik gegeten brood en koud water.
Nergens was hier iets te bespeuren waar ik iets in of op kon warm maken.

Terwijl ik zat te eten dacht ik dat mijn ontbijt eigenlijk wel bij een klooster past. Ik had een gevoel van vasten en van onthouding. Onthouding van al het luxe in ons leven in dienst van de consumptie.

Toen ik met de tassen buiten kwam voelde ik de kou van de ochtend mij omsluiten. Direct heb ik een trui aan gedaan. Die heb ik een uurtje aangehouden, het werd mij te warm! De Pater bracht mijn fiets om precies half acht, ik heb hem bedankt, hij gaf mij een schouderklopje en wenste mij een goede reis.

De reis bracht mij verder het mooie groene Galicië in, waar het landschap omhoog vliegt langs steile hellingen en omlaag glijdt in peilloze diepe dalen. Waar de bossen donker en de verten op de toppen zeer wijs zijn. Hier op deze weg moet ik regelmatig tot een uiterste krachtsinspanning gaan. Op een Pelgrimstocht als deze ben je geweldig met je lichaam bezig. Je merkt hoe alles werkt, en wat je lichaam graag wil. Vooral leer je heel erg waar je lichamelijke en geestelijk grenzen liggen.

Terwijl ik een lange helling op fiets, tussen wat lijkt op donkergele brem, heb ik een groot gevoel van dankbaarheid in mij. Ik ben dankbaar dat ik gezond ben dat het mij mogelijk is om deze Pelgrimsreis met een goed gevolg te kunnen doen.

Vandaag wil ik er niet aan denken wat deze reis mij allemaal opnieuw aan goede dingen heeft gebracht. Dat wil ik morgen doen, lekker zitten denken aan al die mooie momenten van deze reis.

Vandaag wil bedenken hoe mijn dag van morgen er uit moet komen te zien, het aankomen in Santiago de Compostela. Ik maak me daar een voorstelling van hoe ik dit graag zou willen. Eerst ga ik naar het midden van het grote plein. Om daar vervolgens drie buigingen te maken voor de kathedraal, dit om mijn dankbaarheid te tonen dat ik opnieuw mag aankomen bij het graf van Sint Jakob. Vervolgens wil ik mij midden op het plein, laten fotograferen, in de zon natuurlijk, met de kathedraal op de achtergrond. Vandaag is het wel kil en bewolkt, morgen zal de zon wel weer schijnen. Ik wil morgen recht op mijn fiets zitten en met een glimlach van oor tot oor de stad binnenfietsen. Eigenlijk wil ik morgen de laatste vijftig kilometer zo fietsen en vooral de geuren opsnuiven van de eucalyptusbomen en volop genieten van de prachtige vergezichten. Ik wil de hele tijd dat ik op fiets zit genieten en nog eens genieten, lekker rustig over de stille wegen van Galicië.

In Arins een dorpje zuidoostelijk van de stad wil ik net als in 1999 vanaf het kruispunt, aan het einde van het dorp, naar de stad kijken. Daar zal ik opnieuw de torens van de stad zien, als een baken in de stad.

Daar wil ik beginnen een triomftocht te maken, puur en alleen voor mijzelf. Zo moet het gaan morgen en niet anders! Ik wil mij morgen voelen als kampioen, de hele dag lang.

De afdalingen en de stijgingen wisselen elkaar af. Dit terwijl het niet echt warm is, het is wat kil vandaag de zon wil maar niet doorkomen en de westelijke wind blaast de hele dag. Omhoog fietsen duurt een uur en afdalen tien minuten enz. Dit lijkt eentonig maar het is erg boeiend, in een werkelijk prachtig landschap, met kleine dorpen en stadjes. Overal even rondkijken en dan weer verder.

Onderweg ontmoet ik veel lopers die net als ik met verlangen uitkijken naar hun aankomst in Santiago de Compostela. Zo ook een Nederlands echtpaar met hun twee dochters. De moeder is de grote animator van deze reis, vertelt haar man mij. Zij heeft ervoor gezorgd dat het gezin compleet op weg is gegaan naar Santiago. Wanneer het gezin bij me staat blijkt het een vrolijk gezelschap te zijn, waarvan de vader het lijdend voorwerp is, van zijn beide dochters die hem voortdurend de gek aan steken. Hij kan er tegen. Duidelijk blijkt ook tijdens dit gesprek dat dit gezin, nadat ze drie maanden van huis zijn het nog steeds prachtig vinden om onderweg te zijn. Nauwelijks heb ik dit gezelschap achter me gelaten of ik moet toch even afstappen om te kijken naar de foto's van mijn familie. Wanneer even later weer ik op de fiets zit, overvalt mij een gevoel van heimwee. Ik mis hen! Raar is dit eigenlijk de hele reis heb ik hier geen last van gehad en nu het einde nadert van deze tocht voel ik het gemis.

Ik heb duidelijk het gevoel van, ik wil naar huis, naar mijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. Ik stop opnieuw en kijk naar de foto's van hen, het ontroert mij. Heel even heb ik het moeilijk, ik weet dat het nog een paar dagen duurt voordat ik weer thuis zal zijn.

Dit gevoel verdwijnt even snel als het gekomen is wanneer ik in Ligonde aankom. Ligonde is een heel klein plaatsje waar de straten vol liggen met koeienpoep. In 1999 was hier een Refugio waar een weide bij was waar ik mijn tent heb opgezet. De Refugio blijkt gesloten te zijn. Herinneringen schieten door mijn hoofd. Even verderop ontdek ik het restaurant waar we toen een mooie avond hebben gehad. Ik besluit hier wat te eten, want mijn mondvoorraad is niet genoeg. Een groot stokbrood, 200 gram ham en een kaasje van 190 gram heb ik op en ben ik nog steeds hongerig. Ik krijg geserveerd in dit restaurant een meer dan een voortreffelijke frisse salade met veel olijven en tomaten, met stokbrood, een schapenboutje en patat. Hierbij bestel ik een groot glas bier. Heerlijk was deze lunch.

Aan het begin van de middag besluit ik in Melide te blijven, hier is een goede refugio, volgens mijn papieren. Er blijkt een verschil te zijn tussen wat er op papier staat en de werkelijkheid. Het blijkt een refugio te zijn die niet helemaal up to date is. Er is te overnachten.

Boven mij slaapt een Belgische jonge vrouw, beeldschoon en een prachtig Vlaams accent. Ze is moe ze heeft de laatste dagen teveel kilometers gemaakt, gemiddeld ong. 35 kilometer per dag. Ze slaapt om half drie en om zes uur nog, wanneer ik ga eten.

In de loop van de avond wordt het kouder en steekt er een kille koude wind op. Het voelt onaangenaam aan, ondanks dat ik een trui en een jas aan heb. De lucht trekt helemaal dicht vanuit het westen.

Na Melide nog wat te hebben bekeken wandel ik terug naar de Refugio waar mijn fiets is gestald in een van de zeven paardenstallen achter de Refugio. Ik heb nog wat zitten te praten over koetjes en kalfjes met een Nederlands echtpaar in de ontmoetingsruimte.

Zaterdag 18 mei 2006, Melide – Santiago de Compostela, 68 km.

Vertrek: 8.15, aankomst: 12.55, gem. snelh. 16,1 km, regen, wind W >4, temp.: 15.9 – 13.4 gr, slaappleats: refugio € 5,-

Toen ik wakker werd hoorde ik iets wat ik liever helemaal niet wilde horen, regen tikte op het dak. En niet zo, 'n klein beetje ook, ik mag wel zeggen het regende hard. Ook de wind was aangewakkerd, bij vlagen stormachtig. Dit was mij het weertje wel.

Ik was zeker niet goed uitgerust voor dit weer, ik nam bewust geen regenbroek mee. Toen Marga mij zei dat ik dit wel moest doen, was mijn antwoord: "Als het regent in Spanje is het nooit koud". Ja, ja, ik heb dus duidelijk geen verstand van het weer in Spanje.

In de keuken ontmoet ik een Duitse mevrouw zij heeft kokend water en thee, bovendien heeft ze een zak muesli en een grote beker yoghurt over, ze geeft het mij. Samen hebben we zitten te eten in de keuken, beter gezegd ik at en zij praatte. Snel had ik door dat deze mevrouw er helemaal geestelijk doorzat, zij zei mij, dat ze wilde stoppen met haar Pelgrimsreis en naar huis terug wilde gaan. Dit moest vandaag nog gebeuren! Eigenlijk vond ik de geestelijke toestand van deze vrouw best moeilijk. Ik wist mij eerlijk gezegd geen raad met deze vrouw. Een Spaanse mevrouw die wat Duits sprak, ontfermde zich over haar en nam haar mee. Toen ze samen wegliepen had ik diep medelijden met deze vrouw.

In keuken vond ik enkele boodschappentassen om de slaapzak en kleren in te doen, om er zeker van te zijn dat deze spullen niet nat zullen worden. Wanneer ik nog maar net op de fiets zit en nog geen twintig meter heb gefietst moet ik afstappen en om mijn bril af te zetten, ik kan er niets meer door zien. Zonder bril kan ik het routeboek niet lezen, temeer omdat er veel waterdruppels op het beschermplastic liggen. Goede raad is duur. De route zoals beschreven is in mijn routeboek, gaat via rustige weggetjes, die kan ik nu niet volgen. Er blijft nu geen andere route over dan de verkeersborden volgen. Dat betekent dat ik over de grote weg moet fietsen. Dit is iets wat ik met grote tegenzin moet doen, want dit heeft tot gevolg dat auto's, bussen en vrachtwagens vlak langs mij zullen razen. Dit is geen blij vooruitzicht.

In hevige regen en met zware tegenwind moet ik richting Santiago de Compostela fietsen. Zonder over goede regenkleding te beschikken! Het zal wel moeten, ik zie geen andere oplossing. Nadat ik weer ben opgestapt moet ik eerst dalen over een verschrikkelijk glibberig modderpad. Mijn fiets glibbert en glijdt alle kanten op, wonder boven wonder kan ik mijn evenwicht bewaren. Een rustig begin van de dag is dit allerm minst.

Op de weg zijn de problemen anders, het spoeiwater van het passerende verkeer maakt alles nog erger in de regen. De regen valt met bakken uit de lucht. Bovendien staat er een veel hardere en rukkerigere wind, dan ik dacht. In Sarria, na vijftien kilometer, drink ik eerst koffie en heb wat eten gekocht. Even buiten Sarria werden mijn benen steenkoud door de

regen, hiervoor moest ik een oplossing bedenken. Mijn beenspieren werkten door de kou niet lekker. Al snel bedacht ik, dat het plastic grondzeil van de tent over mijn benen kon leggen en onder mijn jas kon schuiven. Dit bleek een goede inval te zijn, mijn benen bleven warm. Het was geen gezicht met dat grondzeil over mijn benen maar het werkte.

Zwoegend beklom ik de hoge heuvels en rillend van de kou stoof ik naar beneden, dit terwijl het verkeer vlak bij mij langs raasde. Terwijl de regen neer plensde en de stormwind mij terug wilde blazen.

Alle, werkelijk, alle aandacht had ik nodig bij het verkeer. Gelukkig was er op vele plaatsen een strook aan de rechterkant van de weg waar enigszins redelijk op te fietsen was. Op verschillende plaatsen moest ik uitwijken voor glas en andere rommel wat daar lag.

Onderin de dalen waar water bleef staan was het best link om door de grote plassen te fietsen. Toen ik mij daar een keer door liet rollen kwam er net een vrachtwagen aan van de andere kant die mij volledig onder sproeide. Ik was al kletsnat, dus natter kon ik hier niet van worden. Maar wat erger was, één enkel moment zag ik helemaal niets. Dit voorval maakte mij nog voorzichtiger dan dat ik al was.

Het was deze morgen een eigenlijk een gevecht tussen de man aan de ene kant en de regen en wind met als bondgenoot het verkeer op de weg aan de andere zijde. Dit op het terrein van het Gallische heuvelland, wat veel lijkt op de Belgische Ardennen maar veel hoger is. Op ong. vijftien kilometer voor Santiago de Compostela ontmoette ik een Nederlander die een moderne handkar voortrok met zijn bagage erop. Deze man komt terug. Hij is na zijn pensionering Hospitaleros geworden in Roncesvalles, de Refugio waar wij niet in mochten als fietsers. Ik heb hem mijn ervaring verteld. Hij kende dit probleem al lang, zo zei hij, de Spaanse eigenaren willen het beslist niet veranderen. Na elkaar een goede thuiskomst te hebben toegewenst zijn we beiden weer op pad gegaan.

Naarmate ik dichter bij Santiago de Compostela kwam begon het steeds harder te regenen en de wind werd steeds sterker, nu zeker windkracht vijf tot zes, nagenoeg recht op de kop.

Bij het vliegveld reed ik mij een klein stukje mis. Gewoon een afslag gemist, kan voorkomen. Snel vond ik de route terug, een pad dat langs de weg loopt. Het pad gaat door druipende bossen en over gladde modder. Hier maakte ik een tuimeling en belande in de begroeiing naast het modderpad. Alleen wat pijn aan mijn linkerhand hield ik hier aan over. Hoe kan dit nu een glorieuze intocht worden in Santiago de Compostela, vroeg ik mij af. Het stormt en de regen valt nog steeds met bakken uit de lucht, dat geeft geen sfeer voor een mooie aankomst.

De laatste heuvel op vijf kilometer voor Santiago de Compostela is de Monte del Gozo, de Vreugdeberg, omdat men van hier de stad kan zien liggen. Ik zie niets van de stad. Ik zie alleen regen. Die mij bovendien recht in het gezicht waait. Zonder enig triomfgevoel fiets ik Santiago de Compostela binnen, zeker niet zoals ik mij dat gisteren had voorgesteld. Kletsnat, bemodderd en vermomd zit ik op de fiets, zo te zien zonder enig plezier, slechts vechtend tegen de elementen. Het kan mij nu ook niet veel meer schelen, ik ben er en daar gaat het om. Tot overmaat van ramp verdwaal ik in de stad en kan de kathedraal niet vinden. Na veel gevraagd en heen en weer gefiets, ik heb geloof ik meer dan de halve stad gezien, kom ik aan op het plein voor de kathedraal.

Bij het zien van de kathedraal raak ik overweldigd door dit moment die past bij het voltooien van mijn Pelgrimsreis. Eerst heb ik Marga gebeld met de mededeling; ik ben er. Ik had weinig te vertellen, ik was nog te zeer bezig met de aankomst en het echte afzien van vandaag te verwerken.

Ik ben een poosje blijven staan midden op het plein, de Allerhoogste te bedanken voor al het goede wat ik onderweg heb mogen ontvangen. Toen ik richting de kathedraal ging, vroeg ik mij steeds af; wie ben ik dat ik dit opnieuw mag meemaken. Ik voelde mij klein, terwijl ik besepte dat ik een prachtige geestelijke en lichamelijke prestatie had neergezet. Ik voelde mij even, als een kampioen, als was het zeer kortstondig. Heel even heb ik op de hoogste trede gestaan, het grote werk is klaar!

De realiteit van deze dag dringt zich aan mij op. Jan zijn telefoon werkt niet, zijn antwoordapparaat heb ik ingesproken en heb hem een sms gestuurd, ik heb op geen van twee een antwoord ontvangen.

Eerst wil ik de kathedraal in, zoals ik dat had bedacht. Er kwamen grote drommen mensen naar buiten. Eerst kon ik de trap nog wel opkomen maar even later ging dat al niet meer. Net toen ik terug wilde lopen naar mijn fiets, kwam Jan de trap af vanuit de kathedraal. Hij vertelde dat hij in de krant had gelezen dat er zaterdag veel regen opkomt was, dus had hij besloten om op vrijdag aan te komen. Ik gaf hem aan dat ik zo snel mogelijk droge kleren aan wilde hebben. Dat kon hij zich goed indenken en hij nam mij mee naar de grote refugio beneden in het dal achter de kathedraal. Het bleek een school te zijn, geweldig groot, waar een aantal slaapzalen waren voor de pelgrims. De fiets moest ik naar de kelder dragen.

Bij het uitpakken van de tassen bleek een klein gedeelte van mijn kleding toch nog nat geworden te zijn. De kleren die ik aan wilde hebben waren gelukkig droog. De warme douche was heerlijk. Heerlijke droge schone kleren aan en ik voelde mij een totaal ander mens.

Na enige tijd ben ik met Jan de stad in gegaan om geld te halen en de terugreis te regelen. Ook geld voor Jan, want die was totaal blut, hij had zijn bankpas onderweg verloren. Ik heb hem vijftig euro gegeven zodat hij weer wat geld in zijn portemonnaie had. Hierna zijn we naar het Pelgrimskantoor gegaan om mijn Compostelanem te halen. Ik toonde mijn stempelkaart en kreeg even later het document overhandigd, zonder een enig woord. Dat ging bij mij vorige aankomst toch wel wat aardiger.

In de hal van het pelgrimskantoor is een balie, waar een terugreis kan worden geboekt, die was gesloten. We zijn het pleintje overgelopen richting de Kathedraal. Jan vroeg wat ik wilde, ik antwoord hem, dat ik graag eerst de Kathedraal in wilde. Hij wilde gaan eten. Ik vroeg hem om even op mij te wachten, dat wilde hij niet en weg was Jan weer.

In de Kathedraal ben ik rustig gaan zitten deze Pelgrimsreis vanaf Wierden naar hier te overdenken. Ik heb zitten denken aan al die mensen die ik onderweg heb ontmoet en van wie ik zoveel goeds heb mogen ontvangen.

Dankbaar, diep dankbaar ben ik dat ik dit voor de tweede keer heb mogen meemaken.

Ook gedenk ik hier de dierbare familie en vrienden die de laatste tijd zijn overleden. In mijn gebed beveel ik de nabestaanden aan bij de Allerhoogste.

In het voorportaal van de hoofdingang staat in het midden een pilaar met de stamboom van Jezus erop. Onderaan heeft de beeldhouwer vijf gaten gelaten, waar ieder pelgrim zijn vijf vingers in steekt, zonder dat iemand kan zeggen waarom. Ik doe het dus ook. De achterkant van dezelfde pilaar is een stenenkop, genaamd 'de kopstoot Heilige', Santo de Croques; volgens zeggen is dat een beeld van de bouwmeester, en door je hoofd er tegenaan te stoten krijg je wat van zijn wijsheid mee.

Ik zwerf door de Kathedraal naar voren. Rondkijkend, Romaans van vorm, Gotisch van hoogte, Barok van aankleding. Zo loop ik recht op het Hoogaltaar af, waar de immense figuur van St. Jakobus staat, starend als een afgodsbeeld en bedekt met goud, zilver en edelstenen. Ik ga een poosje op een stoel zitten om dit alles op mij te laten inwerken. De Kathedraal van Santiago de Compostela is net een kruispunt waar de wegen van heel bijzondere mensen elkaar even raken, mensen vol verhalen, mensen die het ruige weer nog in de haren hebben zitten, mensen die net uit hun droom ontwaken. Hier drong de volgende gedachte zich aan mij op; De weg naar deze Kathedraal toe, vanuit de wereld, is één zeer langwerpige kerk, de pelgrims zijn kerkgangers, personen die een tijdlang in de kerk hebben geleefd. Daar zijn ze op een vreemde en authentieke manier door getekend.

Hoe lang ik in de Kathedraal ben geweest dat weet ik niet, toen ik buiten kwam, nadat ik een gestileerde Sint Jakobsschelp had gekocht, bleek dat het droog was. Rustig wandelend heb ik de stad bekeken en ben na een tijdje terug gegaan om een dutje te doen in de refugio.

In de loop van de middag heb ik Jan teruggevonden op zijn bed. Hij wilde met mij praten, zei hij. Hij zei, dat ik niets met hem overlegde en hij vond dat dit wel moest. Ik zei tegen hem, ik heb eigenlijk maar één vraag voor jou en dat is; waarom ben je doorgefietst zonder mij daarvan in kennis te stellen?

Na enig heen en weer gepraat heb ik gezegd; ga nou maar mee om de terugreis te regelen, ik heb geld en jij niet. Ik zal jou de kosten van de terugreis wel voorschieten. Samen zijn we op de fiets naar het station gegaan om een terugreis te regelen. Wat in 1999 kon, kon nu niet meer, de fiets op een vrachtwagen en wij met de trein naar de Franse grens. De beampte deed zijn best voor ons om iets te regelen, de oplossing kwam van een Deen die ons attent maakte op een busverbinding die hij ook ging nemen met een nachtrit en waar de fiets in mee kon.

Het busstation was aan de andere kant van de stad. Na enig gezoek in dit grote gebouw vonden we het loket en heb ik twee tickets gekocht, voor de dagrit. Tevreden keerden we terug naar de refugio. In de avond zijn we gaan eten in de stad met een paar grote potten bier om op deze manier te vieren dat we aangekomen waren. Vroeg zijn we naar bed gegaan want morgen moeten we om 8.30 uur vertrekken naar de Franse grens waar we aan hopen te komen om 22.30 uur.

Zondag 19 mei – Dinsdag 21 mei 2006, Santiago de Compostela – Wierden

Om half negen precies is de terugreis begonnen de rit gaat naar Irun aan de Franse grens een tocht tot vanavond half elf, dat is lang reizen in de bus. De te volgen route van de bus kennen we niet maar dat zien we wel. Terwijl ik rustig achterin in de bus zit op de door voor ons gereserveerde plaatsen neemt Jan plaats ergens midden in de bus.

De lange reis geeft mij rustig de tijd om de belevenissen van deze morgen nog eens goed te overdenken. Ondanks dat de dag nog maar kort is, heb ik al weer van alles beleefd. Laat ik beginnen bij het begin in de refugio. Niks geen bijzonders te melden. Ik had gereserveerd voor drie nachten, terwijl ik hier maar één nacht bleef. Jan regelde dat ik die twee nachten, terug kreeg.

In een cafetaria van het busstation hebben we ontbeten, koffie en brood. Toen naar de bus, dit bleek een extra lange bus te zijn voorzien van alle gemakken. Op het perron vlak voor we de fietsen zouden gaan inladen kon ik de tickets niet vinden. Niet in mijn tas en niet in mijn zakken, ze waren weg en bleven weg.

Zonder verder na te denken ben ik naar boven gesprut en ben naar het loket gegaan van de busmaatschappij en heb daar in het Engels verteld dat ik de twee tickets mistte. Lastig was toen de taalbarrière, hij sprak alleen Spaans, want ik kon de man achter het loket niet duidelijk maken wat er aan de hand was. Uiteindelijk heb ik opnieuw twee nieuwe tickets moeten kopen om het mogelijk te maken dat Jan en ik weg konden uit Santiago de Compostela.

Bij de bus aangekomen heb ik ook mijn fiets gedemonteerd en in de laatste laadruimte gelegd. De tassen er bovenop en klaar, dachten we. Nee dus. De chauffeur wilde zo de fietsen niet meenemen, ze moesten kleiner gemaakt worden. De wielen eruit, het stuur eraf en de voorste tassendragers moesten ook weg. Dit alles moest in twee minuten geklaard worden! Dit konden we niet. We hebben de fietsen weer in de laadruimte gelegd met de tassen helemaal naar achteren. Toen de chauffeur de laadruimten sloot mopperde hij of het al het onrecht van deze wereld op zijn schouders ruste. Blij was ik toen hij mijn ticket afscheurde en ik plaats kon nemen in de bus.

De rit ging niet in oostelijke richting maar ging naar het noorden naar la Coruña, aan de Atlantische oceaan, om vervolgens in zuidoostelijke richting te gaan naar Lugo. Vandaar naar de kust van de Golf van Biskaje bij Ribadeo. Vanaf hier een stuk langs de kust om dan opnieuw landinwaarts te gaan en uit te komen in Oviedo. Hier schreef een chauffeur om twee uur, inmiddels de tweede van de dag, op een rand van de krant voor mij 14.58. Hierbij beduidde hij mij dat ik de bus moest verlaten.

Wij uit de bus en daar ging de bus, misschien even tanken? Ik wist het niet niemand wist het blijkbaar. We hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt op te lunchen in het busstation. Tegen drie uur verzamelde de buspassagiers zich weer bij het perron. Al wat er kwam geen bus. De bus met onze fietsen en bagage was weg en bleef weg. Zo werd het kwart over drie, half vier en nog steeds geen bus. In het Engels heb ik geprobeerd om inlichtingen te krijgen maar dat lukte mij niet. Jan en ik berustten in ons lot van wachten. Om even voor vier uur kwam onze bus eindelijk weer bij het perron. Toen kwam Jan er achter dat de bus even op en neer was geweest naar Gijón. Precies om 15.58 uur vertrok de bus weer om uiteindelijk weer terecht te komen op de kustweg. Ik had een mooi uitzicht vanuit de bus, hier en daar was er een schip te zien. Prachtige uitzichten waren er, met name halverwege de middag bij de Picos de Europa, een bergketen die in de eerste oogopslag veel lijkt op de Alpen vooral schoner en ongerepter is.

Zo nu en dan ging de bus van de snelweg af en rijd een badplaats in om de passagiers de gelegenheid te geven in of uit te stappen. Aan het begin van de avond komen we aan in de prachtige badplaats Santander. Hier bij het busstation krijgen we vijftien minuten om eten en drinken te kopen. Het enige bijzondere daar was, was Jan, die liep precies de

verkeerde kant op, weg van de bus. We hadden nog maar één minuten om in te stappen. Een harde schreeuw moest ik geven om hem terug te roepen. Hij keek mij stomverbaasd aan en zei: "Ik kan mij toch zo slecht oriënteren". Vanaf hier over de snelweg door het Baskenland met plaatsen als Bilbao en San Sebastian naar Iruñ. Om precies half elf kwamen we aan in Iruñ. De chauffeur vertelde ons waar een onderkomen was voor de nacht. Het waren er twee tegenover elkaar, onze keuze was een hotel aan de rechterzijde van de weg, waar we een zeer goede slaappleats hadden.

Het ontbijt werd voor ons geserveerd in het café van het hotel. Voor we konden vertrekken moest ik een kleine noodreparatie uitvoeren aan mijn voorrem, een vulring was er afgevallen, waarschijnlijk in de bus. Van een stukje elektriciteitsdraad heb ik een rondje gemaakt en dat er tussen gedaan en ik kon weer remmen. In Frankrijk bij het station van Henday waren we enkele minuten te laat, de trein naar Saint Jean Pied de Port was een paar minuten eerder vertrokken. De volgende trein die daar heen zou, waar onze fietsen ook in mee konden, vertrok om half twee. We moesten dus wachten van kwart over acht tot half twee.

De beamtten vertelden ons dat er een mogelijkheid was om om half elf met de TGV, de hoge snelheidstrein, naar Bayonne te gaan en om twaalf uur de bergtrein te nemen naar Saint Jean Pied de Port.

We besloten dat ik met die trein mee zou gaan en de auto zal gaan ophalen. Om drie uur was ik terug bij Jan en de terugreis met de auto kon beginnen. Onderweg hebben we geslapen in de auto op een parkeerplaats een dik uur rijden onder Parijs. Maar om Parijs door te komen tussen acht en negen uur in de morgen dat valt niet mee. Een kapotte auto zorgde voor een kilometers lange file.

Dinsdag in de loop van de middag kwamen we weer bij ons huis aan. Vermoeid van de reis maar ook zeer blij dat we gezond en wel weer thuis mochten komen.

Kathedraal Santiago de Compostela

Oet: Credo - mien bestoan, van Ede Staal

't Geluk liekt soms zo hail dicht bie,
din main ik dat het er is,
en in mien aigenwiezighaid,
din griep ik altied mis, mis, mis

Uit: Credo - Mijn bestaan

Het geluk lijkt soms heel dichtbij,
dan meen ik dat het er is
en in mijn eigenwijsheid
dan grijp ik altijd mis, mis, mis, ...

Tjabering.

Bijlage:

Dankzij de familie Stek uit Oostwold de hongerwinter goed doorgekomen.

Door: Jan van Genderen uit Vlaardingen

Begin 1944, ik was toen 10 jaar, ging ik met mijn vader en moeder, met een stoomtrein vanaf Rotterdam naar Groningen. Het was de laatste trein die heen en weer reed naar Groningen. Daarna reden er geen treinen meer. Het was niet ongevaarlijk treinen werden vaak beschoten, vooral goederentreinen door vliegtuigen. Dit was de allerlaatste trein waarmee wij reisden vanuit het westen naar het noorden van Nederland. Terug was nog mogelijk, daarna zouden er geen treinen meer rijden. Wat in de toekomst lag, zeker in deze moeilijke tijd, wist geen mens. Wat we wel wisten was dat wij Vlaardingers te weinig eten hadden en honger leden.

Vanaf Groningen reden we met een andere trein naar Winschoten. Vandaar ging het met een stoomtram door diverse dorpen en hevig fluitend door en langs straten naar Oostwold.

Maanden eerder was ik al bij Tante Martje (Martje Meints 5-8-1916) en Oom Tjabering (Tjabering Stek 30-10-1913) aan de Havenstraat geweest. Nu gingen we naar Opa (Tjabering Stek 28-11-1869) en Opoe Stek (Rikste Boneschansker 25-10-1875). Ook andere Vlaardingers: Maartje Odijk, Jan van Zelm en Riet Kwak waren geregeld in Oostwold bij verschillende andere families te vinden.

Nadat we in Oostwold uit het sissende trammetje gestapt waren, liepen we over het laantje naar het huisje van Opa en Opoe aan de Wilhelminalaan. Ik zie nog staan, Opa met pet en een grijze kiel aan, Opoe met wit haar, een bril met ronde glazen, een donkere jak en een zwarte lange rok aan.

We werden heel vriendelijk ontvangen. Gauw moesten we mee naar binnen. We liepen naar een deurtje van het huisje. Rechts achter het huisje was een schuurtje met een varkenshok. Opa draaide aan een ring van het deurtje van het huisje en het ging open. Mijn vader en moeder moesten bukken om binnen te komen. We kwamen in een kleine ruimte, het achterhuis, daar was de regenbak. Nog twee deurtjes door en we waren in het kamertje met de twee bedsteden. Daar stond een turfornuis onder een schouw. Daarboven was de houten rand, van de schoorsteenmantel, met daarop spulletjes.

We werden gastvrij ontvangen en kregen een glas met boerenjongens. Opoe zat links van het fornuis en kon dan uit een klein raampje naar buiten kijken. Opa zat rechts van het fornuis. Ook hij kon door een raampje naar buiten kijken. Zo konden zij over hun tuin en over het land naar de weg van Midwolda kijken, waar je het trammetje kon zien rijden. Opa die had altijd zijn pet op.

Terwijl mijn vader en moeder praatten met Opa en Opoe, die praatten Gronings, wat voor mijn vader en moeder erg moeilijk was te verstaan, ging ik naar buiten op onderzoek uit. Als tienjarige jongen wil je spelen en rommelen. Al eerder, toen ik bij tante Martje logeerde, was ik bij Opoe en Opa geweest. De reden dat ik nu bij Opa en Opoe zou logeren is me pas later duidelijk geworden. Het werd avond, we moesten de bedstede in. De volgende dag konden we nog terug met de allerlaatste trein naar Vlaardingen. Ik lag tussen mijn vader en moeder. Er werd veel gepraat. Ze vroegen mij of ik bij Opa en Opoe wilde blijven. Dat was beter: er was eten en Opa en Opoe zouden goed voor mij zorgen. Mijn broer Dirk, 2 jaar jonger, was nog thuis in Vlaardingen. Mijn moeder zei: "Dan kunnen we van jou voedselbonnen wat meer eten kopen". Er werd zachtjes verder gepraat want Opa en Opoe sliepen in de andere bedstede naast die van ons. Samen pratende met mijn vader en moeder werd besloten dat ik zou blijven. Het was beter voor ons allemaal.

Een mug stoorde onze nachtrust. Mijn vader gaf een klap en het was stil. De volgende ochtend zag ik een bloedvlek op de spierwitte muur, welke mij steeds herinnerde aan de laatste avond met mijn vader en moeder.

Opa en Opoe waren echt goed voor mij. Ik moest goed eten en dik worden. Zij voelden zich geheel verantwoordelijk voor mij. Ik kreeg roggebrood met geraspte kaas, spek, worst en noem maar op.

Ook weet ik nog dat ik soms een baaltje (snoepje) kreeg uit het smalle kastje tussen de bedsteden. Mijn moeder had een blikje achter gelaten met wat geld. Dat stond in een mahonie houten kast. Van de bovenkant van deze kast was de sierlijst gedeeltelijk afgezaagd omdat het plafond te laag was. In het blikje werd wel geld gestopt, maar er is nooit iets uitgehaald. Opa en Opoe zorgden voor mij alsof ik hun eigen kind was.

Na enkele weken kwam tante Martje bij ons inwonen met haar kinderen Janna, Tjabering en Eeljo. Oom Tjabering was voor lange tijd weg naar Borkum, daar moest hij werken als dwangarbeider voor de Duitsers. Ik vond het gezellig met Tante Martje, was jong, ze liet je lachen en plezier hebben, stoeide met me, liep me achterna. Ze werd mijn tweede moeder.

Ook van haar moest ik dik worden en goed eten en drinken. Ze heeft vaak een glas geitenmelk voor mij klaar gezet. Maar het probleem was, dat ik het niet lustte. Zij bleef net zo lang wachten totdat ik het glas leeg dronk. Ook die keer dat er een vlieg in was gevallen heb ik het glas toch leeggedronken.

De bedstede moesten we met z'n vieren delen. Tante Martje, Janna, Tjabering en ik. Eeljo sliep in de kinderwagen.

's Morgens werd het fornuis opgestookt met turf. Opoe ging dan voor een ieder een pannenkoek bakken in koolzaadolie. Niet dun, maar erg dik. Het was voor mij een probleem om een dergelijke dikke pannenkoek op te eten, het lukte me niet. Ik stopte stiekem stukken pannenkoek in mijn broekzak om te laten zien dat hij op was.

Het middageten, precies om twaalf uur, was geen probleem. Een grote schaal waar meestal stampot in zat, boerenkool, gedroogde boontjes, altijd met een stuk spek. Ieder had een lepel en at er uit, dus ik was niet te controleren.

Tante Martje zong vaak het liedje "Jan pankouk, Jan poffert, Jan aardappeldai, zat onder toafel en kreeg wat mit de slaif". (Letterlijke vertaling: Jan pannenkoek, Jan poffert, Jan aardappeldief, zat onder tafel en kreeg wat met de (houten) opscheplepel. (dit is een plaagliedje) Voor en na het eten nam Opa zijn pet af en zei: "Even stil". Na het bidden of danken kuchte hij driemaal en zette zijn pet weer op. Alleen de zondag was voor mij geen fijne dag. 's Morgens met Opa en Opoe naar de kerk, 's middags spelen, en tussendoor een psalmversje leren, wat op een briefje stond van vier bij vijf centimeter. Ik kreeg het er maar niet in. Daar liep ik dan met hoge schoenen, lange zwarte kousen, met aan de bovenkant jarretelles anders zakten ze naar beneden. En een korte broek en dikke trui. Ik had problemen en kende het versje niet! Gelukkig zat

ik achter in de klas en wist me zo te schuiven achter een ander dat de meester mij niet kon vragen om het op te zeggen. Was dat probleem weer achter de rug dan had ik de hele week weer plezier.

Ook was er nog een Rotterdamse jongen bij Opa en Opoe Stek gekomen, ik dacht dat hij Jan van Iwaarden heette. Hij sliep in de schuur bij de turf en de tonnetjes W.C. Deze werd regelmatig geleezd in de mesthoop naast de schuur waar het varken vetgemest werd. Opa maakte een putje in de mesthoop, kiepte het tonnetje leeg, een beetje stro er over en klaar. Toen wij elkaar achterna zaten tijdens het spelen liep ik over de mesthoop en ja hoor heel mijn poot zat onder de stront. Hoe ik het schoon gekregen heb weet ik niet meer. Het zal tante Martje wel gedaan hebben.

Ieder gezin had een varken. Het werd vetgemest met gekookte aardappelen, uit een grote gietijzeren kookpot op de gemetselde oven, die gestookt werd met turf. Was het varken groot genoeg dan kwamen er twee slagers en die bonden het varken buiten op een werktafel vast. De slager stak een groot mes in zijn hals en liet het bloed in een emmer lopen, tot hij doodgebloed was.

In de gietijzeren kookpot was heet water gemaakt. Daar werd het varken mee overgoten. De haren eraf geschraapt en schoon gemaakt. Het varken werd op zijn rug gelegd, de vier poten vastgebonden aan de werktafel. De werktafel met varken werd staand tegen de muur gezet. Dan werd zijn buik van boven tot onder opengesneden. De darmen werden schoongemaakt en gebruikt om worst te maken.

Op een middag kwam ik van school. Ik liep om de hoek bij het huisje van buurman Smid. Daar zag ik een slager bij de mesthoop. Hij stond met een klein lief geitje tussen zijn benen. Met de ene hand hield hij zijn kopje omhoog en met een lang mes in zijn andere hand sneed hij zijn hals door. Dagen heb ik met dat beeld voor ogen rondgelopen.

Liep ik langs het huis van tante Grietje en oom Tonnis Stek, achter aan de Wilhelminalaan, dan hoorde ik altijd malen. Het was koolzaad wat gemalen werd. Oom Tonnis werkte in het graanpakhuis aan de Goldhoorn. Wij gingen ook wel eens naar het graanpakhuis. Dan liepen we over smalle planken van dit pakhuis. Ik zag in de diepte het graan liggen.

Je zwierf dan hier en dan daar door het dorp, er waren steeds nieuwe dingen te beleven. Een fiets of bal had je niet. Een latje van 50 cm lang was mijn motorfiets. Spelen deed je in je fantasie en met je vriendjes. We gingen naar boer Vlieg, kijken bij de paarden en bij het graandorsen. Ook liepen we door de eindeloze graanvelden. 's Avonds zaten we op de leuning van het stalen bruggetje over het Koediep. Bij het donker worden liep ik naar het huisje van Opa en Opoe. Dan was het wel eens moeilijk, ik liep dan langs het huisje van Opa Jobke (Jacob) Post, daar woonde nu bij in Riet Kwak, een tante van mij die 3 jaar ouder was. Met Trijntje Post maakte ze lol, ik dacht wel eens, waarom roepen jullie mij niet? Op een dag mocht ik met Opa mee. Hij had een paard en wagen geleend. Ik mocht naast hem op de bok zitten. We gingen turf halen, waar weet ik niet meer, het duurde lang eer we er waren. Het was een wit paard, als hij moe was bleef hij een poosje stil staan, dan ging hij vanzelf weer verder. Na een lange dag kwamen wij toch terug met turf.

Van een paar stukjes hout en een spijker van Opa had ik met een mes een molentje gemaakt. Het stond op een paal van de waslijnen in de tuin. Tante Martje had daar lol om, omdat het zo leuk draaide op de wind.

Het werd winter, de dagen werden kort. De elektrische lamp die tussen de uitgezaagde wand hing en het halletje en achterhuis verlichtte, brandde niet meer. De stroom was uitgevallen. Onze verlichting in het kamertje bestond uit twee schoteltjes met koolzaadolie met daarin 3 katoendraadjes. Die werden aan de randen van de schoteltjes aangestoken. Zij stonden op de rand van de schouw.

De gracht bij boer Vlieg was dichtgevroren. Mijn vrienden gingen daar schaatsen. Ik had geen schaatsen, ik kon enkel op de glijbaan. Tante Martje gunde mij ook schaatsen, maar ze had ze niet. Ik liep op het laantje langs de geul in het pad waar het afvoerwater doorliep vanuit de woningen. Het was nooit veel water en voor het aan het eind van het laantje was, was het meeste verdampt of bevroren. De mensen konden nooit veel water gebruiken want ze waren aangewezen op het regenwater van de daken. Dat water liep in een regenbak in het huisje. Met een emmer en touw moest men dat omhoog halen.

Ik liep langs het huisje van Opa Post en Mevr. Tuin. Ze riep mij: "Jantje kom eens", zei ze. Ik naar haar toe. In haar handen had ze twee schaatsen met aan de voorkant stalen krullen. "Hier" zei ze, "die mag jij hebben". 's Nachts kon ik van blijdschap niet slapen. Wat heb ik de dagen erna geschaatst op de gracht van boer Vlieg. Ik gebruikte zoveel energie dat ik mijn pannenkoek met gemak heb op gegeten!

Over de korenvelden langs het dorp vlogen Amerikaanse vliegtuigen vanuit Engeland naar Duitsland om te bombarderen. Diverse malen zag ik dat zij noodbenzinetanks afwierpen. Wij er naar toe, dwars door de korenvelden. Het waren grijze sigaarvormige benzinetanks met wat leidingen er aan. Wat moesten we er mee, niet veel? Diverse malen zijn we naar door Duitsers in brand gestoken boerderijen gaan kijken. Ze dachten dat er onderduikers in zaten.

Uit de tuin bij het huisje van opa en opoe zag en hoorde ik een Engels jachtvliegtuig, hij vloog heel laag met veel herrie over een Duitse vrachtwagen op de weg van Midwolda. Deze wagen stopte, en de Duitsers vluchtten in een huisje. Het vliegtuig kwam terug en vloog al schietende schuin over de vrachtwagen. Zo dat hij het huisje niet raakte. Wij er naar toe. De vrachtwagen zat vol kogelgaten en kon niet meer rijden. De Duitsers liepen daar rond en konden niet verder. De kogelgaten zaten ook in het land. Wij nog zoeken naar kogels, natuurlijk vonden wij niks.

Het Duitse leger trok weg. Langs de weg naar Winschoten zag ik colonnes gaan. Paard en wagens en veel paarden met Duitsers er op. De paarden waren moe, dat kon je zien. Ze werden geslagen, de beesten konden niet meer. Diverse paarden vielen voor dood neer en bleven achter. Het zal voorjaar geweest zijn, welke maand of week weet ik niet meer. Het was 's middags, tante Martje was er niet, Opa en Opoe zaten in hun stoel voor de raampjes. Opeens zij Opa: "Daar komen ze", de bevrijders waren er, hij wist het gelijk. "Canadezen of Polen", zei hij.

Eerst zagen we op de weg vanaf Midwolda een kleine open tank op rupswielen met soldaten er in, toen een motorfiets en nog een tank. Ze reden het dorp in. Daarna kwamen er steeds meer. Een poosje daarna ging ik naar het dorp, naar hotel de Witte Zwaan en het graanpakhuis. Daar was een kruising van wegen. Eén naar Midwolda, de ander naar Finsterwolde en de weg naar de polders van de Dollard. Op deze kruising was een smederij, daarachter op het laantje waren Poolse soldaten aan het schieten met mortiergranaten. Achter elkaar gooiden ze een granaat in de buis en schoten richting Finsterwolde. Ik stond daar naar te kijken. Er kwamen steeds tanks en motorfietsen, sommige reden verder naar Finsterwolde. De dagen erna werd er door de Duitsers teruggeschoten.

Ik was veel samen met Jan van Iwaarden, een Rotterdammer. We hoorden dan in de verte bij Finsterwolde vandaan een dreun, dan gierde er een projectiel, en die explodeerde in het dorp. Ik weet nog dat er een meisje van 4 jaar gedood werd. Wij zagen geen gevaar. Jan de Rotterdammer had een klein hondje, daar liepen we mee op het laantje bij het Koediep. We hoorden weer een dreun, daarop liepen we heel hard naar het huisje van Opa en Opoe. Toen we daar kwamen hadden we het hondje verloren. Wij terug om het hondje te zoeken. Weer hoorden we een dreun, gegier en een geweldige ontploffing. De granaatscherven vlogen in het rond. We hoorden ze in de bomen inslaan. We zijn op de grond gaan liggen. Er was voor de rest geen mens te zien. We renden naar het huisje van Opa en Opoe. Het hondje hebben we nooit meer gevonden.

Later bleek een loodsje van het vroegere Tichelwerk (steenfabriek) van meneer van der Molen, honderd meter bij ons vandaan, getroffen te zijn. Er waren geregeld geruchten dat het dorp opnieuw beschoten zou worden. Voor de veiligheid sliepen we bij boer Vlieg in de kelder.

Ook heb ik een nacht in de kerk geslapen. Wij zijn een van de volgende dagen uit het dorp gevlucht. Ik ging met Opa en Opoe mee naar familie, kilometers verderop. We liepen toen door een bos. Ineens moesten we omlopen, want er lagen lijken. Opa wilde niet hebben dat we dat zagen. Hoe de familie heette weet ik niet meer. (Familie Engelage, in Scheemdermeer). Er werd daar 's nachts nog een geitje geboren. De dag er na heb ik staan kijken naar honderden legervoertuigen die passeerden.

Na een enkele dag waren we weer terug in het huisje van Opa en Opoe. We zaten buiten tegen het huisje en keken tegen de boerderij van boer Vlieg. Tante Martje zag ik niet veel meer. Die was achteraf bij oom Tjabering die ondergedoken was bij tante Grietje en oom Tonnis. Opa riep een paar soldaten en hij vroeg met gebarentaal of wij zo tegen het huisje veilig zaten. Ik begreep ook dat we het beste tegen het huisje konden blijven zitten. Je hoorde steeds dreunen, schieten en gerommel in de verte en dichtbij.

Toen het weer wat rustiger was ging ik met Jan de Rotterdammer op onderzoek uit. We liepen langs de weg die naar Midwolda leidde. Daar zagen we grote Canadese leger tanks staan die onklaar waren. Het kan ook dat ze tijdelijk verlaten waren. Wij in een dergelijke tank gekropen, grote kogels van ongeveer 60 cm lang lagen er in, en radio's die wilden we er uit halen, dat lukte niet. Ook niet met een nijptang die ik bij Opa gehaald had.

We liepen verder langs de weg, er stond veel oorlogsmateriaal, kogels en kisten. Zo ook een kist met groen geverfde metalen bussen met witte letters er op. Wij een dergelijk busje meegenomen naar het huisje en Opa gevraagd wat dat zou zijn. Wij gissen, zou dat Schura (schuurpoeder) zijn, voor de helmen schoon te maken? We wisten het niet. Tante Martje was er ook bij. Ineens was zij weg. Even later, tot mijn verbazing, kwam oom Tjabering, waarvan ik dacht dat hij in Borkum was, naar binnen. Hij was kwaad, pakte het busje en nam het mee om het in het Koediep te gooien. Hij wist dat er een groot ontplofingsgevaar was. Het moet iets erg gevaarlijks geweest zijn. Het hele huisje had in de lucht kunnen vliegen.

's Zondags, zoals gebruikelijk, zat ik met Opa en Opoe in de kerk. Het orgel, dat ik het meest interessant vond, speelde en de kerkgangers zongen. Opeens hoorden we van buiten voor de kerk motorgeluid en geratel van vele tanks. De dienst was afgelopen. Toen we buiten kwamen Op Kerk singel vlak voor de kerk tussen de bomen allemaal tanks. Er waren ook veel soldaten en jeeps met lange antennes. Het waren Polen en Canadezen. Voor mij brak een interessante tijd aan. De soldaten waren ruw, ze gingen roekeloos met alles om. In beslag genomen auto's werden direct groen gespoten.

Wij liepen tussen de tanks en soldaten. Het waren voor mij als elfjarige sensationele dagen. Kogels lagen voor het oprapen. We trokken met een nijptang de kogels van de huls. In de huls zaten gele lange staafjes of zwarte korreltjes. Deze gooiden we in het vuurtje. Het brandde gewoon. De hulzen lagen we op een steen en we sloegen met een hamer op de ontsteking van de huls. Dat gaf een leuke knal.

Ook werden hele kogels in een vuurtje gegooid. Dat gaf helemaal een leuke knal. Op de grond lagen gewoon plassen benzine. We zaten op tanks en speelden er tussen. Aan thuis dacht ik niet meer, ik voelde me thuis in Oostwold. Tante Martje was mijn moeder en een Opa en Opoe had ik ook.

Oom Tjabering was ook weer terug, niet uit Borkum, bij Oom Tonnis en Tante Grietje Stek-Meijer, (een half broer en half zuster van hem) daar was hij ondergedoken geweest.

In het dorp was het druk, er waren veel mensen. We waren bevrijd door de Canadezen en Polen. De Duitsers waren gevlucht richting Duitsland. In die tijd had ik niks van thuis gehoord. De post ging niet meer. Het duurde nog geruime tijd dat wij wat hoorden uit Vlaardingen. Ik beseftte niet en dacht er niet over na dat het wel eens misgegaan zou kunnen hebben. In die tijd speelde ik veel, ik dacht niet zo veel aan thuis. We bouwden hutten langs de sloot bij boer Vlieg met Tjabering van tante Grietje en nog meer vrienden. Ook speelden wij op de begraafplaats bij de kerk. Ik liep nog tegen een grafsteen. Een gat in mijn knie hield ik daar aan over. Er kwamen berichten dat er vanaf Winschoten een auto naar Rotterdam zou rijden.

Er werd een paard en wagen geregeld van een bakker uit het dorp. Van mijn vrienden, waar onder Tjabering van tante Grietje, kreeg ik een dambord als afscheid en herinnering mee. Ik weet nog dat wij met ongeveer tien Hollanders, zo noemden ze ons in Oostwold, waaronder Riet Kwak, naar Winschoten gebracht werden. Daar gingen we in een veewagen om een rit te beginnen van 300 km over klinkerweggetjes. We konden door kleine luikjes naar buiten kijken. Ik denk dat wij daarover ongeveer 8 uur gedaan hebben. In Rotterdam werden wij er uitgezet. Daar stonden we dan, ieder met een koffer. Het was moeilijk om een auto naar Vlaardingen te regelen. De Rotterdammers wilden wel op onze koffers passen, maar we mochten er niet bij weglopen. Na lang wachten kwam er een vrachtauto met open bak, en die bracht ons naar Vlaardingen.

De aankomst in de straat en thuis kan ik me herinneren. Daarna waren mijn gedachten in Oostwold. Ik weet me van de daarop volgende jaren weinig meer te herinneren. Voor mij zaten de belevenissen van een jaar in Oostwold in een vat en daar ging een deksel op. Want er werd in Vlaardingen niet meer nagepraat over die belevenissen.

Bibliografie

Zomerstijle, Jan de Jongh
Losgelopen woorden, Hans Brugman
Dagboek van een pelgrim, Henny Lamers
Trappen tot Santiago, Guus & Nel Schipper
Praktisch Pelgrimeren, Nederlands Genootschap van Sint Jacob
In slakkengang op Pelgrimstocht, Ben Nimmo
Ver Onderweg, Jeroen Gooskens
De heilige en het bierviltje, Mink van Rijsdijk
De Jacobsstaf, Nederlands Genootschap van Sint Jacob
Van Canada tot Dollard tou..., M.H. Huizinga en H. Doornbos

DANKWOORD

Graag wil ik allen bedanken die mij hebben geholpen bij de voorbereiding en tijdens mijn Pelgrimsreis.
Vooral gaat mijn dank uit naar hen die mij geholpen hebben bij het schrijven van dit boek. Met name mijn familie, vrienden en kennissen zonder jullie steun had ik deze reis en het boek niet kunnen maken.

Tjabering.

INHOUDSOPGAVE

5. Inleiding
6. Woensdag 7 juli 2004. Wierden – Afferden 104 km.
8. Donderdag 8 juli. Afferden – Baarle Nassau 99 km.
9. Vrijdag 9 juli. Baarle Nassau – Londerzeel 100 km.
12. Zaterdag 10 juli. Londerzeel - Doornik 113 km.
15. Zondag 11 juli 2004. Doornik – Honnecourt sur Escaut 93 km.
18. Maandag 12 juli 2004. Honnecourt sur Escaut – Chiry Ourscamps 101 km.
21. Dinsdag 13 juli 2004. Chiry Ourscamps – Liancourt 77 km.
25. Woensdag 14 juli 2004. Liancourt - Goussonville 98 km.
28. Donderdag 15 juli 2004. Goussonville – Chartres 100 km.
30. Vrijdag 16 juli 2004. Chartres - Bonneval 49 km.
33. Zaterdag 17 juli 2004. Bonneval – Château Renault 97 km.
35. Zondag 18 juli 2004. Château Renault - Veigné 58 km.
38. Maandag 19 juli 2004. Veigné – Châtellerauld 65 km.
41. Dinsdag 20 juli 2004. Châtellerauld – Lézay 101 km.
44. Woensdag 21 juli 2004. Lézay – Saintes 108 km.
48. Donderdag 22 juli 2004. Saintes – l'Amèlie sur Mer 65 km.
51. Vrijdag 23 juli 2004. l'Amèlie sur Mer – Carcans-Plage 56 km.
54. Zaterdag 24 juli 2004. Carcans-Plage – Biganos 78 km.
57. Zondag 25 juli 2004. Biganos - Pisos 60 km.
60. Maandag 26 juli 2004. Pisos - Dax 116 km.
63. Dinsdag 27 juli 2004. Dax - Saint Palais 65 km.
66. Woensdag 28 juli 2004. Saint Palais – Saint Jean Pied de Port 36 km.
69. Donderdag 29 juli Zondag 1 augustus 2004, St. Jean Pied de Port – Wierden.
72. Naschrift augustus 2005
73. Maandag 7 mei 2006, St. Jean Pied de Port – Burguette Auritz, 34 km.
75. Dinsdag 8 mei 2006, Burguette Auritz – Puente la Reina, 73 km.
78. Woensdag 9 mei 2006, Puente la Reina – Los Arcos, 45 km.
81. Donderdag 10 mei 2006, Los Arcos – Nàjera, 57 km.
84. Vrijdag 11 mei 2006, Nàjera - Belorado, 57 km.
87. Zaterdag 12 mei 2006, Belorado - Tardajos, 74 km.
91. Zondag 13 mei 2006, Tardajos - Fromista, 70 km.
94. Maandag 13 mei 2006, Fromista – Sahagun, 65 km.
98. Dinsdag 14 mei 2006, Sahagún – Hospital de Órbigo, 96 km.
101. Woensdag 15 mei 2006, Hospital de Órbigo - Ponferrada, 73 km.
104. Donderdag 16 mei 2006, Ponferrada – Samos, 91 km.
107. Vrijdag 17 mei 2006, Samos - Melide, 78 km.
109. Zaterdag 18 mei 2006, Melide – Santiago de Compostela, 68 km.
113. Zondag 19 mei – Dinsdag 21 mei 2006, Santiago de Compostela – Wierden
117. Bijlage: Dankzij de familie Stek uit Oostwold de hongerwinter goed doorgekomen, door: Jan van Genderen, Vlaardingen.
124. Bibliografie
124. Dankwoord

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.